

ШИЛПИ СОМАЯ ГОУДА ЗЛАТНИЯТ СИН

Превод от английски: Павлина Николова Миткова, 2015

chitanka.info

*На Ананд —
моето най-добро решение, тогава и винаги*

Когато съветвате някого, трябва да се опитате да му напомните за нещо, което е забравил, а не за светлината, която не е могъл да види.

Балтазар Грасиан

МАЯ ЗАЕШКАТА УСТА

Анил Пател беше на десет години, когато за пръв път присъства на един от съветите, оглавявани от баща му.

Обикновено децата не бяха допускани на тези съвети, но Анил бе изключение, защото един ден щеше да наследи ролята на баща си. Той беше единственото дете сред присъстващите, затова се сви в ъгъла и се постара да остане напълно невидим. Съветите винаги се провеждаха тук, в най-просторната стая на огромната къща в малкото селце, сгушено сред необятните поля на Западна Индия. Тази стая беше туптящото сърце на Голямата къща, където семейството се хранеше, татко четеше вестника, мама кърпеше дрехите, а Анил, братята и сестра му претупваха набързо домашните си, за да излязат да играят. В центъра на стаята се намираше огромна дървена маса, дебела цяла педя, с масивни резбовани крака, които дори и възрастен не можеше да обгърне. Масата беше толкова солидна, че бяха нужни четирима мъже, за да я вдигнат, макар че не бе помествана повече от метър през годините.

Днес баща му седеше начело на внушителната маса, а от двете му страни бяха застанали лелята и чичото на Анил. Роднините, приятелите и съседите стояха на почтително разстояние. Помещението беше пълно с хора, но причината за днешния съвет — Мая, братовчедката на Анил, не беше сред тях. Мая се беше родила със заешка уста и нейна майка бе сестрата на баща му. Съпругът ѝ смяташе, че семейството, с което се е свързал, е прокълнато. Фактът, че чичото на Анил се бе съгласил да дойде тук и да повери решението на семейния спор на старейшината от рода на съпругата му, а не на своя, беше важен, но не и изненадващ. Справедливостта и мъдростта на баща му бяха известни отвъд пределите на родния му край.

Чичото на Анил смяташе, че бракът му трябва да бъде разтрогнат, за да е свободен да си потърси друга жена, която може да го дари с нормални, здрави деца. Както сам обяви, уродливостта на Мая доказвала, че утробата на съпругата му била белязана и няма да

му донесе нищо друго, освен лош късмет и момичета, негодни за брак, които щяха да се превърнат в бреме. Сестрата на баща му седеше наблизко и ридаеше, скрила лице в крайчеца на сарито си.

Лицето на баща му остана безизразно, докато слушаше. После се допита до астролога. Беше изпратил някой да го доведе. Помоли го да разчете рождената карта на Мая. Астрологът не откри нищо смущаващо — Мая беше родена под щастлива звезда и по време на бременността не се бяха наблюдавали затъмнения. Накрая баща му се обърна към по-малката си сестра.

— Ти обичаше ли Мая? — попита той. — Беше ли отдадена на съпруга си? Би ли платила каквато и да е цена, за да бъдат те здрави и щастливи?

Тя кимна в знак на съгласие на всички въпроси и продължи да плаче. Съпругът ѝ се бе втренчил продължително в масата и Анил се разтревожи, че може да забележи инициалите, които той и братята му бяха издълбали на ръба.

— Това е много сложен въпрос — започна баща му, след като всички други се бяха изказали. — Ясно е, че никой не е искал това да сполети Мая. Но както чухте от астролога, бременността и раждането не са причинили проблема. В този случай вината за състоянието на Мая не е на майката, а по-скоро на бащата.

Тълпата ахна. Анил затаи дъх. Дори и на десет, той разбираше колко бе опасно да нараниш гордостта на друг мъж. Сред роднините му в далечния край на стаята се понесоха недоволни възгласи. Очите на всички се насочиха към чичото на Анил, който изглеждаше поразен от предположението, че вероятно той е виновен за недъга на Мая. Дълбока бръчка проряза челото му.

— И тъй — продължи татко, — трябва да се насочим към детето. Какво знаем за Мая?

Анил се обърка за миг. Та какво имаше да се знае за едно пеленаче, което дори не присъстваше? Огледа стаята и забеляза, че останалите също бяха смутени.

— Мая — повтори татко. — Името ѝ означава „илюзия“. А какво е илюзия? Нещо измамно за очите. Нещо, което не е такова, каквото изглежда. *Баи*^[1] — обърна се той към зет си и положи ръка на рамото му, — твърде мъдър си, за да бъдеш измамен, нали? Знаеш, че не тази заешка уста е истинската ти дъщеря. Нима не съзнаваш, че истинската

ти дъщеря е красива и почитена и ще те дари с дългогодишна грижа и щастие?

Чичото на Анил се втрени в баща му за миг. Бръчката на челото му постепенно изчезна и той кимна бавно. Движението бе толкова незабележимо, че всички тръпнеха в очакване, докато не кимна отново. Тогава из тълпата се понесе одобрителен шепот. Лелята на Анил спря да плаче и няколко пъти подсмръкна шумно. Татко се усмихна и се облегна на стола:

— Това, което трябва да направим, е да открием истинската ти дъщеря. Ще е нужен силен и мъдър мъж. Наемаш ли се с тази задача, бхай? Да? Много добре.

Три седмици по-късно бащата на Анил и чичо му отведоха Мая в близкия град, където имаше медицинска клиника. Там тя претърпя едночасова безплатна хирургическа процедура за корекция на цепнатата ѝ устна. Никой друг не знаеше за съществуването на подобно нещо, но татко бе един от малцината в селото, които можеха да четат вестника, доставян от града. Няколко месеца по-късно Мая се бе възстановила напълно след операцията. Когато свалиха превръзките, илюзията бе изчезнала. На нейно място се бе появила усмивка, красива и съвършена. Тя грееше на лицата и на трите помалки братчета и сестри на Мая, които се родиха по-късно. След случилото се всяка година на рождения ден на Мая родителите ѝ носеха на баща му дар от осветени плодове и цветя.

В нощта, когато баща му се върна от клиниката, след като майка му, братлетата и сестричето му си бяха легнали, Анил седеше с баща си на внушителната маса в голямата стая, а помежду им бе шахматната дъска.

— Никога не съм ги виждал такива — каза Анил.

Леля му и чичо му плачеха, когато напуснаха Голямата къща заедно с Мая.

Ъгълчетата на устата на баща му се повдигнаха в уморена, едва забележима усмивка.

— Чичо ти има добро сърце. Просто се нуждае от известно напътствие, за да открие верния път.

— И ти му помогна? — думите на Анил прозвучаха като въпрос пряко волята му.

Баща му поклати глава и раздалечи съвсем леко палеца и показалеца си:

— Всъщност му помогна лекарят.

Клепачите на татко му започнаха да потрепват, но Анил гореше от нетърпение да чуе обяснението му.

— Разкажи ми какво се случи — прошепна той. — Моля те!

Баща му завъртя пешката, която стискаше между пръстите си, след това я постави на дъската. Облегна се на стола и склучи ръце върху корема си.

— Една голяма шатра бе разпъната пред пазара точно срещу сергията с кокосови орехи. Отпред чакаха на опашка петдесетина човека. А вътре имаше десетки редици болнични легла. Лекарят дойде и обясни какво ще предприеме, за да оправи устната на Мая. Показа ни снимките на други деца, които бе лекувал, преди и след това. — Той поклати глава. — Вълшебство. Истинско чудо.

Баща му направи ход с топа и вдигна поглед. Очите му се бяха навлажнили.

— Ти трябва да станеш лекар — каза той на Анил. — Ще сътвориш велики дела.

---

[1] За чуждите думи и изрази в текста виж речника в края на книгата ↑

ЧАСТ I

1.

Анил не можеше да открие подходящите слова, въпреки че многократно ги бе пренареждал в съзнанието си.

— Мамо, моля те, не е нужно да правиш всичко това — избъбри той, но мигновено съжали за думите си. Не заради презрителния поглед, който предизвикаха, нито заради факта че увиснаха безрезултатно във въздуха, а заради това, че молбите подобаваха на малко дете, а не на двадесет и три годишен мъж, готов да предприеме пътуването на живота си.

Майка му го погледна през рамо и му даде да разбере, че го е чула, а после отново започна да обяснява на двамата му по-малки братовчеди — как да окичат двойната врата с венци от невен. Анил съзнаваше, че е невъзможно да спре кипящите приготовления. Тази сутрин се бе събудил в атмосферата на празнична суматоха, а снощи бе заспал късно, докато слугите пъшкаха, опитвайки се да привържат двата огромни куфара на покрива на *марути сузукито*.

Хората заприиха в късната сутрин, когато кравите бяха издоени, пилетата — нахранени, нивите — обходени. Денят в Панчанагар започваше по зазоряване и едва след като всички домашни задължения бяха изпълнени, можеше да се прави нещо друго. Сега, когато от утринната роса нямаше и следа и слънцето прежуряше високо над главите, на прашната поляна пред Голямата къща се бяха струпали роднини и съседи. Те прииха в къщата за горещ чай или се поспираха край богато украсения обеден бюфет. Всеки търсеше Анил, за да му пожелае на добър час. Някои от хората му бяха близки, в други се мъчеше да открие нещо познато зад приведените рамене и олисяващата коса, които ги бяха променили до неузнаваемост по време на шестгодишното му отсъствие. Беше се върнал в селото само за една седмица, но вече копнееше да го напусне.

Анил застана в края на верандата, огледа тълпата и забеляза по-малката си сестра Пиа на поляната долу. Разговаряше с някаква жена, чиито тъмни коси се стелеха като водопад по гърба ѝ. Когато Анил приближи към тях, Пиа обви слабата си ръка около кръста му.

— Както казах, цялото това празненство е по-внушително от бъдещата ми сватба. — Тя му се усмихна и престорено поклати глава, а после се обърна към приятелката си. — Естествено, твоята вероятно ще е преди моята.

Събеседницата ѝ леко наклони глава и срамежливата усмивка разкри миниатюрна междина между двата предни зъба. Анил я позна и трепна от изненада.

— Лийна. — Не беше я виждал от години, когато бе девойче и винаги носеше косата си сплетена на две дълги плитки. Сега бе зряла жена. Носът ѝ беше като изваян, скулите — високи, веждите се виеха над познатите топли лешникови очи. Той прочисти гърлото си. — Мина доста време. Как си?

— И тя ще ме напусне — каза Пиа, — за да се омъжи.

Анил се усмихна на Лийна.

— Наистина ли?

Лийна сви рамене и поклати глава в отговор.

— Поздравления, Анил. Родителите ти сигурно много се гордеят.

— Да, ние всички сме много горди, братко. — Пиа се притисна към него. — Много вода изтече. Помните ли малкото птиче? Онова в кокосовото дърво?

— Да! — отвърна Лийна. — Състезавахме се кой пръв ще се изкатери до върха.

— Ти винаги печелеше. — Анил кимна към Лийна. — И започваше да хвърляш кокосови орехи по нас.

— Не по вас, а към вас. Не съм виждала някой да секатери толкова лошо като вас. Ужасно! Разбягвахте се като пилци. — Лийна се засмя и ръката ѝ се стрелна към устните.

— И горкото малко птиче. Почувствах се толкова зле. — Тя поклати глава. — Слава богу, че знаеше как да превържеш крачето му, за да полети отново. Ако не го беше спасил, щеше да ме сполети много лоша карма.

— Държа онова птиче в стаята си в продължение на седмици, нали? — намеси се Пиа.

Анил кимна. Другите деца се бяха натъжили, когато бе настъпило време да пуснат птичето на свобода. Но той си припомни гордостта, която бе изпитал, когато бе видял как малкото създание се откъсна от перваза на прозореца и отлетя.

— Хранех го собственоръчно. Счукан ориз в кисело мляко — усмихна се той и поклати глава. — Мама не бе особено доволна, когато откри купищата храна, които бях скрил в стаята си.

— Добре, но след всички тези приказки умирам от глад.

— Пиа хвана Анил под ръка. — Хайде, да идем да обядваме.

Лийна се извини с думите, че трябва да се прибере у дома. Двете с Пиа се прегърнаха и се уговориха да се видят на следващия ден. Анил осъзна, че мимолетното вълнение, което го бе обхванало, се изпари с отдалечаването на Лийна.

Анил бе отделил скромна порция за себе си и малко по-голяма за майка си. След като видя, че е приключил с яденето, майка му се наведе, за да вдигне чинията му, и прошепна:

— Сега е буден. Можеш да отидеш.

Анил пристъпи прага на спалнята на баща си. Той беше седнал в леглото и се взираше през прозореца. Косата му, някога гъста и черна, бе оредяла толкова много, че скалпът му се виждаше. Белите мустаци, сякаш поръсени с брашно, не можеха да прикрият гънките на отпуснатата му кожа.

Баща му се обърна при изскърцването на вратата. Когато видя Анил, очите му заблестяха и лицето му придоби познатото изражение. Той прочисти гърлото си и потупа леглото:

— Ела.

Анил седна и пое ръката на баща си в своята, като привидно небрежно потърси с пръсти пулса му.

— Как се чувстваш, татко? — Реши, че пулсът на баща му е нормален, както се бе задържал през последните няколко дни.

— Прекрасно. — Усмивката на баща му грейна широко. — Това е само една досадна настинка. След ден-два отново ще съм на крака. — Той погали ръката на Анил. — Но полетът ти няма да чака.

— Мога да променя...

Баща му махна с ръка пред лицето си, сякаш пропъждаше невидима муха.

— Глупости — каза той. — Синко, това е най-големият ден в живота ми. Не ме карай да чакам повече.

Анил заговори, но думите заседнаха в гърлото му, затова просто стисна ръката на баща си. Не беше наследил неговия дар слово.

— Синко, преди да тръгнеш, моля те, изпрати Чанду.

— Какво има, тате?

Най-малкият брат на Анил, Чанду, беше все още дете, когато Анил бе заминал, но характерът му се проявяваше още тогава. Често го мъмреха, задето бърби в час, и неведнъж го бяха изпращали вкъщи заради разпри в междучасието. Чанду беше изтърсакът, петото дете в семейството, и разликата им бе седем години. Анил се чувстваше по-скоро като чичо, отколкото като брат на Чанду.

Татко поклати глава.

— Събрал се е с лоша компания. Пълният му главата с лоши мисли. Чанду е умен, но своенравен. Иска да открие собствения си път. Смята, че тук няма място за него. Опитвам се да му отредя някаква роля в ръководството на фермата. Брат ти може да сполучи, сигурен съм.

Анил не знаеше дали това е вярно, или баща му просто не бе обективен спрямо собствения си син. Той се надигна, приведе се, за да го прегърне, а после докосна стъпалата му.

— И, синко — додаде баща му, когато Анил стигна до вратата, — бъди внимателен с майка си. Преживява го тежко.

След като се сбогува с баща си, Анил нямаше търпение да си тръгне. Зърна майка си, облечена в искрящото оранжево-зелено сари, една от малкото ѝ одежди от фина коприна, които пазеше за специални случаи. Държеше поднос със сладкиши, докато си проправяше път сред тълпата. Майка му се носеше из живота така, сякаш никога не бързаше, сякаш не се притесняваше за неща като разписания на влакове и срещи, черта, която влудяваше Анил.

— Мамо — хвана я той за лакътя. — Скоро трябва да тръгваме. Става късно.

Тя настоя първо да се извърши пълната церемония *Ганеш пуджа*, за да е благословено пътуването на Анил. Всички се бяха събрали на верандата и наблюдаваха как Анил прекрачва прага на Голямата къща за последно и сведе глава под благоуханния венец от невени. *Пандитът* произнесе молитви, за да премахне всяко препятствие,

което може да се окаже на пътя му, и Анил стъпи бос между червените и белите шарки, изрисувани с креда по верандата и надолу по стъпалата.

Наблюдаваше как майка му дирижира разпределението и настаняването на хората в автомобилите, отстъпил встрани заедно с братята си Никхил и Киран. Никхил беше само две години по-малък от Анил, но винаги бе изглеждал по-млад заради върлинещото си тяло.

— Къде е Чанду? — попита Никхил и се огледа за най-малкия си брат.

— Татко го помоли да остане при него — отвърна Анил.

— Добре, едва ли може да направи чак толкова много поразии за един ден — каза Никхил.

Когато Анил бе напуснал Панчанагар, именно Никхил се бе превърнал в помощник на баща им. Той беше подходящ за тази роля — сериозен, отговорен и почти лишен от чувство за хумор.

— Татко си губи времето — поклати глава Киран. — Няма смисъл — дървото се превива, докато е младо.

Киран току-що бе завършил училище и единственото му желание бе да се присъедини към семейната ферма. Физическият труд на полето не можеше да го уплаши: беше силен, здрав и безспорно най-добрият играч на крикет сред братята.

— Я стига, едва ли го вярваш! — каза Анил.

Киран повдигна вежди.

— Миналата година бягаше от училище, за да прекарва дните си с шайка хулигани, по-големи от него. Състезаваха се със скутери и пиеха палмово вино.

— Не върви на добре — подхвърли Никхил. — Не мисля, че татко съзнава колко е зле положението. Един от приятелите на Чанду отглежда *бханг* в земята на дядо си. Малко *бханг ласи* по време на *Холи* е едно, но това момче добавя нещо, за да я направи по-силна, и я продава на туристите в града като билкова отвара, която ще им донесе просветление.

Никхил се наведе и измъкна някакъв трън, избуял под дъските на верандата.

— Въпрос на време е някой от тези туристи да се събуди обран и да изпрати полицията по петите на хулигана — каза той. — Не съм сигурен дали Чанду е замесен, но не бих се изненадал.

— Господи — Анил свали очилата си, за да изтрие петънцето на стъклото. Знаеше, че братята му се възмущават от Чанду, заедно винаги намира начин да кръшне от задълженията си, но това звучеше доста по-сериозно, макар че не бе нещо, с което баща му нямаше да може да се справи.

Накрая, след като майка му успешно бе успяла да настани внушителната бройка от тридесет и шест души в четири отделни автомобила, беше време да тръгват. Няколко дузини гости щяха да останат в къщата не защото нямаха желание да го изпратят, а защото не достигаше място. Повечето семейства бяха изпроводили по един представител, така че Анил нямаше да се отърве от всеобщите благопожелания на изпроводяк.

След като всички се качиха и вратите на колата бяха заключени, един почти забравен петгодишен братовчед се втурна тичешком иззад гъстия храст. Хаосът беше овладян едва когато детето беше настанено в нечий скют. Майка му затвори капака на багажника, който съдържаше толкова много прясно приготвена храна, че щеше да стигне на цялото семейство за повече от ден, а после разположи с известни усилия едрото си тяло на задната седалка. Никхил завъртя ключа и потегли, вдигайки след себе си облак прах. Останалата част от процесията щеше да премине тържествено през него, докато излизаше от селцето Панчанагар, за да пътува два часа по черните пътища до летище „Сардар Валабхай Пател“ в Ахмедабад, най-големия град в провинция Гуджарат, Индия. Анил се пресегна към ръчния часовник, който татко му бе подарил на раздяла. Стоманената верижка проблясваше, тъмносините числа и флуоресцентните стрелки се открояваха върху сребърния фон. Имаше два циферблата. Единият показваше времето тук, в Панчанагар, а другият — в Далас, Тексас. Повече от десет часа деляха миналия и бъдещия му дом. Щеше да лети близо ден, за да прекоси това разстояние. Но независимо как измерваше пътуването, нищо не можеше да се сравни с подготовката, която сякаш бе отнела цяла вечност.

Дълго преди да настъпи този ден, преди да стане първият човек, напуснал селото, преди да стане първият от семейството, който бе

учил в университет, вместо да обработва оризищата, Анил бе първият син, който се роди на родителите си.

Джаянт и Мина Пател имаха още четири деца — Никхил, Киран, Пиа и Чанду. В тяхната общност големите семейства бяха нещо съвсем обикновено. Големият род, известен с прякора на пращадото на Анил, „Моти“ (голям брат) Пател, притежаваше значителна част от земята, простираща се в радиус от близо десет километра около Голямата къща. Анил беше последният по линия на първородните синове в рода, като преди него бяха баща му и дядо му, и всички имаха съвсем ясни очаквания спрямо него. Един ден той щеше да наследи баща си като старейшина на рода и да поеме отговорност за дейността във фермата, финансовата издръжка и решаването на семейните спорове. Докато беше момче, Анил ежедневно придружаваше баща си в полята и се научи да отглежда ориз, да прибира реколтата, да я суши на слънцето, да я пълни в конопени чували, за да я отнесе на пазара.

Анил бе много схватлив и учителите в местното училище непрекъснато го даваха за пример. Той пръв от класа се научи да чете и пръв запамети математическите таблици. Всеки ден си тръгваше от училище с куп книги, завързани с канап. Той провесваше вързопчето между палеца и показалеца си, а от тежестта му оставаше дълбока червена вдлъбнатина, която гордо разглеждаше след дългата разходка до дома. След като приключеше работата с татко си на полето, той четеше учебниците до късно вечер на светлината на газовия фенер, окачен на верандата за нощните посещения до външната тоалетна. Веднъж, когато забрави да го върне на мястото му, Никхил се препъна в стъпалата на входа и навехна глезена си, но след време, когато Анил получи отлични оценки по математика, всички се съгласиха, че травмата е била за добра кауза. Когато Анил започна да постига блестящи резултати, татко му го освободи от задълженията във фермата, а и братята му вече бяха достатъчно големи и отсъствието му не се усещаше.

Още от деня, когато баща му се върна с Мая от клиниката, двамата с Анил бяха постигнали мълчаливо съгласие, че той трябва да поеме по различен път. Станаха съзаклятници, решили да превърнат Анил в човек, който щеше да дръзне да напусне Панчанагар и ограничените възможности, които селото му предлагаше. Анил залягаше над учебниците и изучаваше фигурите с човешката

анатомия, представени в тях. Накрая можеше да назове всеки орган, мускул и кост. След като изчерпа училищните източници, той се абонира за научни списания и поръча „Атлас на човешката анатомия“ от братята Джейпий от Делхи. Всеки път, когато Кучару, домашното куче, което спеше и скиташе наоколо, се върнеше с мъртва мишка или заек, Анил сядаше на верандата и внимателно разрязваше животното с най-малкия нож, който успееше да откъдне от кухнята под носа на дремещия готвач. Вече дванадесетгодишен, се бе отказал от безкрайните игри на крикет и безделието на летните дни. Тук, в селцето Панчанагар, обградено единствено от ниви и поля, след поколения фермери, Анил се готвеше един ден да стане лекар.

Едва след като пристигна в медицинския колеж в Ахмедабад, Анил осъзна значимостта на постижението си. Колегите му произхождаха от богати семейства в града и бяха професионално обучавани в продължение на години. Училищата им разполагаха с лаборатории по биология с екземпляри за дисекция, родителите им имаха приятели лекари, които вървяха неотклонно по петите им в болницата. В техните очи Анил бе селянче и той с болезнена яснота чувстваше колко изостанал бе във всичко — като се започне от компютрите и се стигне до популярната музика. Анил странеше от останалите и прекарваше цялото си време в учене, нетърпелив да докаже на себе си, че е не по-малко способен от съучениците си.

Шестте години в медицинския колеж го бяха отдалечили от дома му не само физически, той беше усетил вкуса на един друг свят. Медицинската библиотека имаше цели раздели, посветени на предмети, които съставляваха една-единствена глава от елементарния учебник на Анил. В Ахмедабад кипеше живот — населението му бе десет хиляди пъти по-голямо от това на селото му. Това ново светоусещане се запази у Анил като остатъчния вкус на *паан* и го примами да потърси така желаната лекарска специализация в Америка. Преподавателите му го предупредиха, че ще е почти невъзможно някой чуждестранен студент да спечели място в голяма градска болница, но Анил придвижи решително кандидатурата си. Накрая само трима студенти от випуска му получиха предложения за специализация извън Индия: двама от тях отиваха в Англия и Сингапур, а Анил бе приет в *Парквю Хоспитал* в Далас, една от най-известните болници в САЩ.

— Не знам как ще се справиш там съвсем сам. — Думите на майка му и до днес продължаваха да тегнат в съзнанието на Анил. — Няма да има кой да ти готви и да се грижи за теб. Разправят, че храната била ужасна — еднообразна и безвкусна, освен това ядели много месо. — Тя просъска последната дума, сякаш беше отровна. — Когато се върнеш, ще си слаб като вейка. Как ще ти намерим добра съпруга?

Пиа цъкна с език.

— Мамо, няма ли да спреш да му натякваш за тази женитба?

Анил се усмихна. Беше благодарен, че по-малката му сестра бе настояла да дойде, въпреки че обикновено ѝ прилошаваше от дългите пътувания с кола. Мама се обърна към Пиа и примигна няколко пъти, сякаш се опитваше да разпознае дъщеря си.

— Каква глупост — тя поклати глава. — Сине, сложила съм листа от свещен босилек и куркума на прах в кафявия куфар. Ще се чувстваш добре, ако вземаш по лъжица на ден от куркумата. Кашлица, настинка, стомашни проблеми, болки в ставите — куркумата лекува всичко. Защо според теб не страдам от артрит, след като горката ми майка едва можеше да използва ръцете си?

— Мамо, не си толкова стара, че да имаш артрит — отвърна Анил. Тя бе с осем години по-млада от татко му. Единственият знак, че остарява, бяха сивеещите коси по слепоочията.

Майка му се втренчи през прозореца. Мислите ѝ явно се бяха насочили към починалата ѝ майка, а не към децата край нея. След няколко минути тя се обърна към Анил.

— И, сине, моля те — склучи ръце и го погледна замислено. — Не забравяй молитвите си всяка сутрин. Единствено бог може да те защити там.

— Да, мамо. — „Не забравяй да пишеш всяка седмица. Обаждай се, когато можеш. Не вярвай на никого. Не вкусвай месо и алкохол. И се върни възможно най-скоро.“ Анил прехвърли мислено мантрите, които майка му повтаряше от месеци насам, но веднага се сети, че скоро ще е достатъчно далече, за да спре да чува гласа ѝ.

— Можеш да направиш всичко, което пожелаеш, Анил, всичко — жално нареждаше майка му, когато съобщи решението си да отиде на специализация в Далас. — Толкова си умен и талантлив. Ще те глътнат като топъл хляб във всяка една болница в Гуджарат. Защо трябва да ходиш толкова далече?

Майка му вярваше, че всяка стъпка, с която той се отдалечава от Панчанагар, е временна; тя предполагаше, че Анил е все така свързан с дома си, макар отдавна да бе спрял да изпитва подобно чувство. Но като фермерски син, знаеше много добре, че проблемът със засаждането на семената бе там, че човек не можеше да е сигурен къде и как щяха да покълнат. Понякога те се видоизменяха или се превръщаха в хибриди, носени от ветровете от една нива към следващата. След година, когато приключеше стаж си, Анил щеше да удължи престоя си в Америка, за да завърши двегодишна специализация по вътрешни болести, и именно тогава щеше да избере в коя област да продължи обучението си. А дотогава майка му щеше да е свикнала с далечното разстояние и нямаше да изпадне в отчаяние, когато разбереше, че ще ги напусне завинаги.

Парквю — идиличното име събуждаше в представите му образите на заоблени зелени хълмове и модерна болница сред акри земя, покрити с дървета и цветя. Там нямаше да има значение каква е фамилията на Анил, към коя каста принадлежи и от какво семейство произхожда или колко хора бе подкупил. В Америка можеше сам да се издигне в живота и да изгради собствена репутация. Вече нямаше да е известен като най-големия син на Джаянт и Мина Пател, нито като момчето от село. Колегите му щяха да го познават само като Анил Пател и успехът или провалът щяха да зависят единствено от самия него.

Сега, когато семейната каравана се озова на летището, Анил изтласка от съзнанието си плахата тревога, че оставя зад гърба си всичко познато. Искаше да зарее поглед в бъдещето: отвъд внушителната тържествена гощавка, която щеше да сподели с останалите на летището, отвъд многобройните групички от фотографи, пред които трябваше да позира, отвъд безкрайното нощно небе, в което щеше да полети, устремен към новия си американски живот.

Няколко часа по-късно той седеше в самолет за пръв път в живота си и родината му бавно изчезваше под него. Анил осъзна, че мислите му витаят около събитията от днешния ден и случайната среща с Лийна. Тя бе негов постоянен другар, преди да започне да се заседява над учебниците вкъщи. Двамата играеха на криеница сред

полята с висока захарна тръстика, като внимаваха да не докоснат някое непокорно стъбло и да издадат местоположението си. Лийна беше смела. Само тя не отскочи, когато се натъкнаха на змийско гнездо в храстите, докато уж търсеха тигри. Тя първа предизвика Анил да покори кокосовата палма. Беше се покатерила по тънкото стъбло със здравите си, гъвкави ходила. Първия път, когато опита, Анил падна и удари рамото си. Седмици след това имаше затруднения с упражненията по краснопис. Навярно бе разтегнал ставни връзки, даде си сметка той по-късно, но тогава бе пренебрегнал болката, смутен, че бе надвит от момиче.

Един ден, когато двамата играеха сами пред къщата, Анил измъкна ръка от джоба си.

— Виж — каза той и разтвори пръсти. На дланта му лежах две тънки *биди*. Бяха толкова измачкани и потъмнели, че лесно можеха да се сбъркат с клончета, но Лийна веднага ги разпозна.

Тя се взря с любопитство.

— Откъде ги взе? — прошепна тя, макар че бяха сами навън и нямаше опасност някой да ги чуе. Беше късно следобед и по това време мъжете приключваха с работата по нивите. Жените бяха ангажирани с вечерята и не желяеха децата да им се пречкат. Училището беше приключило и никой нямаше да ги търси поне още час, докато не се смрачеше. В сладкия и натежал от влага въздух тегнеше усещането, че вършат нещо непозволено.

— От къщата на чичо. Татко ме прати да занеса някакъв плик, но нямаше никой. Видях отворената кутия, захвърлена край стола. Бяха толкова много, че едва ли ще забележи. — Анил бе изпитал толкова силен страх, че може да го хванат, че бе натъпкал ръчно свитите цигари дълбоко в джоба си и не бе посмял да ги погледне. Извади ги едва сега. През целия ден, докато бе седял в училище, бе тръпнал в очакване на мига, когато щеше да ѝ ги покаже. — Ти... някога...?

— Не! Никога. — Лийна се отдръпна. След миг прошепна. — А ти?

Анил беше изненадан. Нима не беше като отворена книга за нея?

— Не, но съм чувал, че може да ти помогне да видиш фигури сред облаците и да чуеш флейтата на Кришна — повтори думите на едно момче в училище.

Лийна се ококори. По устните ѝ плъзна усмивка, която разкри разстоянието между зъбите ѝ. Другите деца понякога я дразнеха за този недостатък, но Анил винаги го беше харесвал. Когато видеше малката пролука между зъбите ѝ, той разбираше, че е успял да предизвика искрената ѝ усмивка.

Анил знаеше какво ще каже още преди да я попита:

— Искаш ли да опитаме?

Седнаха с кръстосани крака един срещу друг на дъното на оврага, който бележеше граничната линия между обширните земи на семейство Пател и скромния имот на семейството на Лийна, един от няколкото, които граничеха с този на Пател. Анил запали двете *биди* и подаде едната на Лийна, тя дръпна леко и веднага се закашля. Анил направи същото, след като опита своята. И двамата се засмяха, кашляйки, избърсаха насълзените си очи, като се стараеха да запазят самообладание, без да изпускат малките *биди*.

Лийна дръпна повторно. Този път спокойно издиша дима. Очите ѝ заблестяха. Анил я последва, като пое бавно и издиша внимателно. Вече можеше да пуши, без да кашля. Блещукащият край на цигарата танцуваше и подскачаше пред погледа му. С периферното си зрение долавяше размазаните образи около себе си — банановото дърво и покращащата се висока трева. Почувства се замаян. Дали и Лийна усещаше същото? Земята го зовеше и Анил легна по гръб. Лийна се изпъна до него и за миг се втренича в небето и облаците, понесли се над главите им.

— Баща ми ще ме убие, ако разбере, че пуша — едва чуто промълви Лийна.

— Майка ми ще ме убие — каза в отговор Анил, като имаше предвид не само цигарата, но и присъствието на Лийна.

— Не е редно — бе казала майка му преди няколко седмици. — Вече не си малко момче, Анил. Не можеш да се размотаваш наоколо и да играеш с момичета на твоята възраст.

Наскоро бе навършил четиринадесет години. Лийна беше почти на дванадесет. Все още нямаше оформени гърди като някои от момчетата на неговата възраст в училище. Момчетата и момчетата бяха разделени в две различни класни стаи още съвсем малки, практика, която позволяваше и на двете групи да насочат вниманието си към учението, но обикновено имаше обратен ефект. Момчетата от

класа на Анил не мислеха за нищо друго, освен за момичета, като си подаваха бележки и разголени снимки на жени в класната стая, докато учителят беше с гръб към тях, или пък си разказваха истории на двора. Майката на Анил никога не забравяше да му напомни, че Пател заемаха важна роля в общността и не трябваше да общуват със скромни семейства като това на Лийна.

Анил усещаше приятно жужене в главата си. Струваше му се, че някой пее нежно в ухото му. Цигарата бе изгоряла почти до края. Дръпна за последно и я смачка в тревистия склон. Цигарата на Лийна също бе изпушена. Разпери ръка над лицето си, докато рисуваше очертанията на някакъв облак с показалец. Погледна крадешком профила ѝ, нежната извивка на носа, заострената брадичка, проблясващата златна обица, която контрастираше с тъмната кожа на ухото ѝ. Не притежаваше конвенционалната красота на боливудските звезди със сочни и плътни устни от снимките, които съучениците му криеха в учебниците си. Дори под принуда той не би могъл да обясни какво го привличаше толкова много в Лийна. Но обичаше да я съзерцава, а когато не бяха заедно, пресъздаваше чертите ѝ в мислите си, като винаги започваше с устата.

Нежната музика продължаваше да жужи в ушите му, а над главата му плаваха облаци. Тогава Анил си позволи да протегне ръка към отворената длан на Лийна. Не се погледнаха един друг, когато ръцете им се докоснаха, преплетоха се и бавно се озоваха на земята между телата им. Ръката на Анил лежеше върху тази на Лийна. Той осъзна, че брои наум ударите на сърцето си, и се опитваше да успокои учестеното си дишане. Отчаяно копнееше да се наведе над Лийна и да я целуне. Вместо това продължи да брои, като през цялото време усещаше кожата ѝ под дланта си.

Беше стигнал до тридесет и осем, когато чу шум. Първоначално приличаше на шумоленето на стъблата в нивата, но звуците се усилваха и приближаваха. Постепенно заприличаха на човешки гласове. Анил спря да брои. Долови как тялото на Лийна се напрягна. Ами ако родителите ѝ я търсеха? Ами ако бяха неговите родители?

Оврагът беше доста дълбок и ако човек застанеше, на който и да е от двата склона, можеше да види какво става отвъд него, но не и на дъното му. Трябваше да се приближиш до самия ръб, за да разбереш дали някой не се крие долу. Тъкмо по тази причина това беше

любимото място на Анил в игрите на криеница. Беше нужно само да проявят желязна воля и да лежат неподвижно на земята, дори да им се струва, че гласовете долитат от далечните ниви. Доловиха мъжки глас, който бе твърде дълбок и сърдит, за да принадлежи на някой от бащите на двамата им. Чуваха го все по-близо и по-ясно. Лийна понечи да се изправи, но Анил сграбчи ръцете ѝ и я притегли отново към земята. Обърнаха лица един към друг и затвориха очи, докато звуците се усилваха. Сумтене. Тежко дишане. Слаб женски глас, който говореше неразбираемо. Мъжкият глас отново проехтя. Шумолене. И пак сумтене.

Когато стана ясно, че тези хора не бяха дошли да ги търсят и въобще не подозираха присъствието им, Анил кимна на Лийна. Изправиха се бавно и надникнаха над склона на оврага, а после застинаха потресени. На по-малко от десетина метра се виждаха съвсем ясно задните части на мъж, който яростно се движеше напред-назад, обзидил някаква жена.

Само след миг Анил разпозна мъжа — един от по-дребните земевладелци в околията, който не принадлежеше към рода Пател. Не знаеше името му, но бе виждал съпругата му и тя нямаше нищо общо с тази жена. Простото памучно сари, което покриваше главата и раменете ѝ, както ѝ тъмната кожа на голите ѝ крака подсказваха, че е слугиня. Мъжът беше захвърлил небрежно препаската си настрани и тя лежеше на земята помежду им.

Те седяха, загубили ума и дума, когато слугинята обърна глава и ги съзря. В празния ѝ поглед се четеше ужас. Лийна докосна рамото на Анил и той веднага разбра значението на жеста ѝ: „Бягай“.

Изправиха се едновременно, но остра болка проряза дясното стъпало на Анил, пропълзя нагоре до прасеца му и стигна чак до бедрото. Той изкрещя и се свлече на земята. Рояк пчели кръжеше над крака му.

Мъжът вдигна глава и видя Лийна.

— Какво правиш? Проклето хлапе! Ще те убия!

Анил наблюдаваше безпомощно, сграбчил туптящото си стъпало. Той заопипва наоколо, за да открие очилата си, паднали на земята. Мъжът се изправи. Беше гол от кръста надолу. Затича се към тях. Лийна се втурна напред и грабна препаската. Размаха я във въздуха и вирна брадичка, предизвиквайки го да се приближи. Мъжът спря.

Прислужницата зад него стана, покри се със сарито и бързешком пое през нивите в противоположна посока.

Анил видя, че в стъпалото му са забити поне три жила на пчели. Насили се да се успокои и да ги измъкне внимателно, но в ушите му през цялото време отекваха накъсаното дишане на Лийна и крясъците на мъжа. След като издърпа и последното жило, той се изправи, като се стараеше тежестта му да не пада върху пострадалия крак. Сграбчи Лийна за лакътя, а тя метна препаската във въздуха. Плюха си на петите, оставяйки зад гърба си заглъхващите викове на мъжа.

Въпреки болката Анил не можеше да си спомни някога да бе тичал по-бързо в живота си. Стигнаха до брега на реката, като Лийна през цялото време препускаше пред него. Сутрин там беше пълно с жени, които пълнеха вода, а в късния следобед мъжете се миеха след приключването на полската работа. Но сега, на здрачаване, нямаше никого. Лийна нагази с дрехите във водата и се потопи напълно под повърхността, а Анил седна на брега и засъбира шепи кал, за да наложи стъпалото си. След това се разположиха върху един широк плосък камък, докато Лийна бавно съхнеше под милувките на топлия въздух, а хладната кал облекчи болките от раните на Анил.

Не споменаха и дума за видяното, нито за щастливото им избавление. Не пожелаха да признаят и миговете преди случилото се: цигарите, упоението, сплетените ръце и обзелия ги трепет пред дългоочакваната целувка. Всичко това — нежността, забраненият плод, невинността и бруталният акт се бяха преплели в едно цяло, което остана недоизречено.

Същата вечер Анил поспря пред помпата на двора, за да отмие мириса на тютюн от пръстите си, преди да влезе в Голямата къща. Когато майка му го хвана да куцука по стълбите към горния етаж, където бе спалнята му, той си призна, че бе стъпил върху гнездо на пчели, и ѝ позволи да намаже стъпалото му с мехлем.

Скоро след този ден Анил навлезе в юношеството и животът му се промени в много отношения. Гледаше по-сериозно на училищните си занимания и престана да пилее свободното си време навън. Прекарваше повечето уикенди в стаята, където баща му решаваше различни спорове, вместо да играе крикет с приятелите си. С времето разделението между момчета и момичета, започнало в класната стая, ставаше все по-осезаемо и се разпростираше и върху социалната

сфера. Анил мяркаше Лийна от време на време, когато тя и Пиа отиваха на училище. Неодобрението, което майка му хранеше към приятелството им, заедно със собственото му разочарование от малодушието му го накараха да се отдръпне от нея.

Когато стана на осемнадесет и замина за медицинския колеж, Анил забрави не само Лийна, но и много други приятели от детството. През последните шест години, прекарани в Ахмедабад, той бе полагал усилия да надмогне обременяващия товар на селцето Панчанагар. Макар че не бе виждал Лийна от толкова дълго време, споделените мигове от детството им, онези спомени и чувства към нея не бяха забравени, а се бяха спотаили дълбоко в душата му.

2.

Плъзгащите се врати на летище „Далас-Форт Уърт“ се затвориха зад гърба на Анил и той почувства ласкавата прегръдка на топлия въздух.

— Ах, точно като у дома!

Балдев Капур, новият му съквартирант, се засмя и го прегърна през рамо.

— Приятелю, сега си в Америка, нищо не е както у дома! — засмя се той и вирна насмешливо старателно оформената си козя брадичка.

Думите му не бяха лишени от истина. Времето тук действително напомняше на Анил за Индия, но всичко останало беше различно. Летището го удиви с реда и чистотата си. Пътниците се редяха в стройни опашки и внимателно пристъпваха напред. Никой не се буташе, за да застане най-отпред, никой не си проправяше път сред множеството, изблъсквайки другите с лакти, никой не плюеше по пода. Макар че Анил се бе подготвил с пачка пари в джоба, митничарите и длъжностните лица от Имиграционните служби не намекнаха, че трябва да ги подкупи, за да го пуснат. Просто огледаха документите му на чуждестранен студент и подпечатаха паспорта му.

Докато Балдев шофираше, Анил гледаше детелините на ширналата се пред тях магистрала и необятната необработваема земя от двете страни на пътя. Тук нямаше неравности и забравени отломки. Чистите бели ленти сякаш очертаваха възможностите в новата страница от книгата на живота му. Къде бяха ревящите камиони, скутерите, които се промъкваха през трафика, бавно пристъпящите кози и крави?

— Къде са всички? Да не би да е някакъв празник? — обърна се той към Балдев, който живееше от няколко години в Америка, след като се бе преместил от Делхи в Хюстън като тийнейджър заедно с родителите си.

— Градовете са съвсем различни, но голяма част от Тексас все още е погранична пустош. — Балдев се усмихна покровителствено. —

Едва ли искаш да те заловят на неподходящото място, ако разбираш какво искам да кажа.

Анил бе открил апартамента благодарение на обява, публикувана от другия им съквартирант — Махеш Шах, чието гуджаратско име донякъде бе успокоило майка му. Текстът гласеше следното: „Компютърен инженер, специализиращ в областта на информационните технологии, мъж, на 25 години, добра работа, финансово осигурен, търси съквартиранти с подобен статус за луксозен апартамент в Ървинг, Тексас. Въздържател, непушач, вегетарианец“. Звучеше твърде добре, за да е истина, и Анил беше сигурен, че местата вече са заети, но Господ отново му се усмихна благосклонно, както се бе случило при всяка стъпка от това пътуване. Месечният наем от шестстотин долара щеше да е известна спънка, но апартаментът беше само на двадесет минути от болницата, а и мисълта, че ще го дели със сънародници, го успокояваше.

Жилището бе по-голямо, отколкото бе очаквал. Всичко изглеждаше чисто ново. Подът бе покрит с плюшен пясъчножълт килим, а стените бяха боядисани в същия тон.

Кухнята имаше блестящи плотове, а електрическите уреди бяха като току-що излезли от магазина. Само ако майка му можеше да види това място... но, естествено, никога нямаше да ѝ се отдаде подобна възможност. Баща му се бе принудил да продаде шест глави добитък, за да плати самолетния билет на Анил. Той трябваше да заделя пари от нищожната си заплата на специализант, за да ги посещава понякога.

Балдев посочи към стаята на Махеш със старателно оправеното легло и банята до нея, а после към собствената си бърлога, където цареше хаос. Стените бяха покрити с плакати на болирудски новоизгряващи звезди, а в ъгъла имаше лежанка с тежести. Показа на Анил банята в коридора, която двамата щяха да ползват, а после се извини за разпределението. Но Анил нямаше нищо против. Бе израснал, облекчавайки нуждите си под звездите, и мисълта за тоалетна, разположена в съседство със спалнята, му се струваше доста отблъскваща.

Докато разопаковаше багажа, Анил с изненада установи, че вещите му, които бяха заемали толкова много място върху покрива на семейната кола у дома, буквално се изгубиха в просторната стая. Куркумата, която майка му бе поставила в куфара, се бе разсипала и

оцветила половината от дрехите му и сега трябваше да ги изхвърли. Медицинските учебници заеха значителна част от пространството. Над двадесет тома, съдържащи цялата информация, която бе назубрил през последните шест години. За разлика от останалите студенти, които нетърпеливо разпродадоха учебниците си след завършването, Анил бе задържал своите, убеден, че щяха да му помогнат по време на специализацията.

Когато приключи, Анил отстъпи назад, за да огледа новата си стая. Усещането за ред го правеше щастлив, то беше едно добро предзнаменование за ново начало. Поразяваше го изобилието, което бе сякаш неделима част от същността на Америка. Огромното летище, многобройните пътища, тази полупразна спалня — навсякъде имаше повече от необходимото и мащабите надхвърляха границите на разумните очаквания. Анил се отърси от обзелото го за миг чувство на самота при мисълта, че щеше да спи сам за пръв път в живота си, след като винаги бе споделял стаята с някой от братята си или съквартирант. Вместо това се замисли, че мястото му принадлежеше и щеше да бъде свободен — далеч от медицинския колеж, където бе носил бремето на селския си произход, далеч от селото, където бе носил бремето на семейните очаквания.

Балдев застана на прага на стаята му.

— Хайде, човече, тръгваме. Махеш ни чака навън. Ще те запознаем с най-добрата американска кухня — постави слънчевите очила върху старателно сресаната си коса и повдигна вежди. — Тексаско-мексикански ястия. Ще си оближеш пръстите, сто процента.

Докато Балдев заключваше входната врата, една жена излезе от съседния апартамент. Беше облечена в морскосин спортен екип и меднорусата ѝ коса се стелеше на вълни по раменете ѝ. Анил реши, че лицето ѝ изглежда безизразно, почти тъжно, но когато се обърна, тя ги дари с широка усмивка.

— Здравейте. Сигурно сте новите ми съседни — праметна през рамо спортния сак. — Аз съм Амбър. Живея тук. — Тя кимна към вратата, от която се бе появила. Гласът ѝ напомни на Анил за аромата, който се разнасяше от кухнята им у дома, когато майка му правеше пресни курабийки: топящото се масло *ghi*, примесено с брашно, ухание, което свързваше с нетърпеливото очакване на хубави неща.

— Аз съм Дейв — каза Балдев с по-плътен глас, който Анил чу за пръв път. — А това е... Нийл — Балдев сграбчи Анил за раменете и го разтнесе леко. — Моят приятел е лекар. Дойде чак от Индия, за да работи в *Парквю Хоспитал*. Представяте ли си колко е добър! Най-добрият в страната!

Червенина плъзна по лицето на Анил:

— Е, не е съвсем вярно. Аз...

— Наистина ли? — Амбър се обърна към Анил. — Изглеждаш толкова млад. Не мога да повярвам, че вече си лекар — тя се усмихна и прехвърли сака на другото си рамо.

— Не съм толкова млад. На двадесет и три съм — отвърна Анил. — В Индия влизаме в медицинския колеж, след като учим две години висше образование, затова и завършваме малко по-рано. Но пък компенсираме със стажа, заради който всъщност съм тук.

— Трябва да ми разкажеш за това някой път — каза Амбър. — Смятам, че да учиш медицина, е нещо забележително. — Тя пусна сака на земята и се облегна на стената между апартаментите им.

Анил беше наясно, че Балдев нервнички и настоява да тръгват. Вече се бе насочил към паркинга, където Махеш несъмнено ги чакаше. Но на Анил му се щеше да остане още тук. Всичките му срещи, откакто бе пристигнал в Америка — на летището, на гишетото на Имиграционните служби, — бяха кратки и хладни. Тук най-сетне долови известна топлина. Той се усмихна в отговор на Амбър, тъй като не му хрумваше нищо забавно, което да каже.

— Това е страхотно място за живеене. — Амбър наруши тишината, настъпила по негова вина. — Тук съм едва от шест месеца, затова все още нямам много приятели, но е пълно с млади хора като нас. А и градският басейн е истински дар божи в тази горещина.

— Да, представям си — обади се Анил. В главата му непрекъснато ехтеше фразата „като нас“, мисълта, че двамата с нея принадлежат към една група. Никога преди това не бе плувал в басейн. Всъщност бе плувал единствено в реката и водопадите около Панчанагар, облечен или пък чисто гол.

Каза си, че трябваше да си купи бански преди идния уикенд. Анил нямаше никакво желание да сложи край на разговора им, но дочу зад гърба си клаксона на кола.

— Е, беше ми драго да се запознаем, Нийл.

— Всъщност съм Анил.

— А-нил? — тя го погледна въпросително и той кимна.

— До скоро — идеше му да се скрита заради безсмислените думи, но на лицето на Амбър засия сърдечна усмивка. В този миг той реши, че тя е по-красива от момичетата по плакатите на Балдев и всички останали, за които можа да се сети. Амбър отметна блестящата си коса със замах, върза я на конска опашка и се отправи към паркинга.

Анил се настани на пасажерското място в синята „Хонда Сивик“ и се запозна с Махеш, здравеняк с очила и мобилен телефон, закрепен на колана му. После се обърна към Балдев:

— Хей, каква беше тази глупост с имената?

— Бхаи, трябва да се научиш да се вписваш в обстановката. Никога няма да си намериш тукашно момиче, ако продължаваш да се държиш така, сякаш още си в Индия. Повярвай ми.

— Говориш за съседката, американката? — обади се Махеш. — Нима някой би проявил интерес към нея?

Балдев цъкна с език и размаха пръст към Анил.

— Не отиваш там, за да се занимаваш с американски момичета, синко — гласът на Балдев премина във фалцет. — Когато му дойде времето, ще уредим брака ти тук. — Той се засмя и възвърна нормалния си тон. — Истина ли е?

Анил и Махеш също избухнаха в смях.

— Истина е, самата истина — повториха в хор и поклатиха глави, както биха сторили майките им.

Анил никога преди не бе опитвал коктейл „Маргарита“ и при първата глътка от ледената течност почувства тъпа болка в главата.

— Всичко наред ли е? Поръчах ти девствена — каза Балдев. Когато видя изражението на Анил, добави. — Девствена „Маргарита“, глупако. Без алкохол.

— О — Анил кимна. — Мисля, че в тази държава наистина може да получиш каквото си пожелаеш. — Той посегна към панерчето с тортила чипс, сервирано върху масата във вътрешния двор на заведението. — Девствена, много добре.

Балдев отметна глава и се засмя:

— Господин Железни принципи вече ми изнесе лекция как вие, жителите на щата Гуджарат, не близвате алкохол.

— Не съм казал, че се отнася за всички от Гуджарат — започна Махеш, — но моето семейство не вкухва.

— Да, и не смяташ всички пенджабци за езичници, не само тези, които пием — Балдев надигна изпотената си чаша и отпи. — И ядем месо — добави той, когато сервитьорът постави димящата чиния с фахита^[1] на масата. Когато ароматът на месо се разнесе наоколо, Анил извърна нос. — О, не се прави на обиден. Това е само пилешко. Убеден съм, че щеше да получиш инфаркт, ако си бях поръчал говеждо. Не можем да докараме подобна болест на нашия лекар.

— Виж, все още не съм лекар — каза Анил. — Само стажант.

— Подробности, приятелю. — Балдев натъпка догоре тортилята с печеното на скара месо. — В Америка трябва да се продаваш. „Лекар“ звучи по-добре от „само стажант“, ясно? На Амбър ѝ хареса, нали? — Отхапа от фахитата и тикна палец в гърдите си. — Виж ме мен, аз съм консултант по цифрови мрежи.

Махеш загреба с вилицата ориз с фасул, задъвка бавно, преглътна, а после се обади:

— Което означава, че работи за електронен магазин и помага на хората да си включат компютрите.

— По-добре, отколкото да седя по цял ден в тясната преградена кабинка офис и да пиша някакъв код.

Махеш се облегна на стола:

— Хей, говориш на старши експерт по разработване на специализиран софтуер.

— Започваш да схващаш, приятелю. — Балдев надигна чашата си. — За Америка, където можеш да си всичко, което пожелаеш. Страната на неограничените възможности.

Именно. Анил се чукна с останалите. *Всичко, което поискам. Независимо какво искат майка ми, братята ми, сестра ми, лелите, чичовците, родът и селото.*

Балдев пресуши своята „Маргарита“ и помахна на сервитьора, за да поръча повторно.

— Още една и за мен — обади се Анил, после добави. — Но този път нека не е девствена.

Балдев се приведе и го тупна по рамото.

— Ще си изкараме страхотно, приятелче. Очакват ни невероятни мигове.

Следващата „Маргарита“ беше много по-вкусна от предишната. Толкова се услади на Анил, че я изпи почти до дъно само за няколко минути и започна да се чувства лек като облак, реещ се в небето. Когато изля остатъка от горещата салда върху апетитната и пикантна енчилада^[2] със сирене, предупрежденията на майка му за безвкусната храна и злините, криещи се в алкохола, се изпариха безследно. Засега Америка явно включваше най-доброто от Индия, без онези характерни особености, които предпочиташе да загърби. Анил се облегна на стола, размаза един комар, кацнал на ръката му, и пое с пълни гърди горещия въздух на лятната тексаска нощ.

Анил отдавна бе оградил с червено в календара си „деня за ориентация“ на специализантите. Въпреки че стана рано сутринта, пристигна със закъснение в болницата, след като бе прекосил комплекса от сгради, който приличаше на голямо летище, движейки се по пътеки в различен цвят, обозначени с буквено-цифрени кодове. Анил беше чел доста за *Парквю Хоспитал* и смяташе, че е подготвен какво да очаква, когато пристъпи прага ѝ първия ден, настръхнал от възмущение. Но на място всичко се оказа различно. Болницата бе огромна и кипеше от трескава дейност като някакъв внушителен задъхан великан.

Когато Анил зае мястото си в аудиторията, един висок мъж потупа микрофона и се представи като програмен директор на специализантите. Подписът на Каспър О’Брайън стоеше под всяко писмо, което Анил бе получил от *Парквю*. Сега вече можеше да види автора на писмата — изправения на подиума мъж, висок над метър и осемдесет, чийто глас ехтеше гръмовно.

— Добре дошли в *Парквю* — каза той. — Една от най-добрите медицински специализантски програми в страната. Ще ни посветите три години, които ще ви се сторят като шест, но в замяна на това ще получите от нас деветгодишен опит. — Сред публиката се понесе смях. Анил прехвърли крак връз крак, после отново застана чинно. — Нашата мисия — продължи О’Брайън — е да осигурим медицинска помощ и болнични грижи на бедните и нуждаещите се хора. А вие, дами и господа, ще видите какво означава всичко това тук.

— И гледката няма да е никак приятна — прошепна висок рус мъж в жълто-кафяво сако, който седеше на реда пред Анил.

О'Брайън закрачи из подиума. Дългите му крака се движеха като остриета на ножици.

— Преглеждаме над милион пациенти годишно. В тази болница се раждат повече бебета, отколкото, в която и да е друга — не само в страната, но и в света. — Той млъкна и вдигна показалец. — Вярвам, че няма по-добро място, където да се сдобияте с отлични лекарски умения и опит. След като приключим обучението ви, ще бъдете готови да заминете навсякъде.

Той избълва цял поток от информация — за болничните процедури, ролята на персонала, редуването на отделенията, разпределението на екипите. Анил не успя да запомни всичко, но бе поразен от факта, че в *Парквю* работят дванадесет хиляди души, което беше двадесет пъти повече от жителите на неговото село. Щеше да прекара година от специализацията си, като сменя различните отделения по вътрешна медицина всеки месец. Из аудиторията се разнесе шумоленето на множество листи, когато специализантите се заеха да открият годишния график в предоставените им документи.

— Е, започвам в спешното отделение. От това по-зле — здраве му кажи — обади някакъв мъж, седнал вляво от Анил. Носеше риза и жилетка. Беше доста по-небрежно облечен в сравнение с останалите.

— Аз също — Анил вдигна графика си.

— Чарли Бойд. — На лицето му грейна широка усмивка и той протегна ръка. — Драго ми е да се запознаем, колега.

Спешното отделение, което наричаха „изтривалката на болницата“, приемаше над сто хиляди пациенти годишно. За Анил отговаряше набитият и мускулист старши специализант Ерик Стърн. Той говореше със силен нюйоркски акцент и беше неуморен — вървеше бързо и издаваше кратки заповеди, изпълнени с непознати термини.

— Размърдай се, Пател! — Ерик се втурна в сектора за прегледи още първия ден от стажа му в спешното. — Не може да снемаш анамнеза цели петнадесет минути. Чакалнята е пълна с пациенти. Преценяваш и потвърждаваш. Изписваш или приемаш. Това е единствената ти работа. Какво е основното оплакване тук? — Той прегледа набързо картоната на пациента. — Болки в коремната област?

Изпрати го долу, за да му направят компютърна томография, и се захващай с останалите пациенти.

В Ахмедабад Анил щеше да извърши обстоен преглед, за да изключи всички останали възможности, преди да изпрати болния до единствения томографски скенер, който се ползваше от три болници, тъй като опашките бяха дълги, а резултатите излизаха след дни.

Следващите няколко седмици Анил свикна напълно с ежедневието в спешното отделение. Сутрешните визитации започваха точно в седем, след това екипът се разпръсваше, погълнат от лудешкия ритъм на работата, която продължаваше през целия ден — един безкраен кръговрат от нови пациенти, анамнези, прегледи, направления за прием. С настъпването на следобед чакалнята се пръскаше по шевовете. Сто хиляди пациенти годишно означаваше нов пациент на всеки четири минути, всеки изминал ден, всяко едно денонощие.

В мрачния свят на спешното, където нямаше никакви прозорци, Анил бе откъснат от останалите стажанти. Персоналът на спешното нямаше право да напуска работното си място — нито за да присъства на главната визитация или на лекциите с другите стажанти, нито за да отиде до кафенето. За обяд често поглъщаше протеиново блокче, докато чакаше някой консултант. Когато стажантите поръчваха пица, Ерик настояваше да си вземат с месо, като ядеше по две парчета наведнъж. Слепваше ги едно с друго, за да се получи сандвич. Анил откри, че му бе трудно да приеме Ерик — така различен от лекарите, които познаваше в Индия. Шумен и безочлив, Ерик имаше изпъкнал белег на челото, който получил, докато бил на кайтсърфинг — хибрид между два други опасни спорта, за които Анил никога не бе чувал.

Анил с изненада откри, че почти половината от дузината стажанти и специалисти в спешното са жени, и се опитваше да ги избегне, защото не знаеше как да се държи с тях. Чувстваше се поспокойно, когато общуваше със сестрите, сред които рядко се срещаха медицински братя, както бе и в Индия. Анил беше единственият чуждестранен студент в групата и един от малцината, които не бяха бели. Мнозинството от пациентите на *Парквю* също не бяха бели. *Парквю* се оказа нещо съвсем различно от пасторалния рай, който Анил си бе представял в Индия. Болницата бе последна надежда за най-бедните жители на града. Хората, които нямаха здравни

осигуровки, пари и личен лекар, се озоваваха в *Парквю* и най-вече в спешното. Като бездомната жена, която на мястото за адрес написа „планетата Земя“. Разчорлената ѝ коса приличаше на гнездо, а отгоре му бе кацнала старателно направена шапчица от фолио, която тя отказа да свали по време на прегледа. Или мъжът, вонящ на бъчва, чийто зачервен нос говореше за дългогодишен алкохолизъм, и който упорито настояваше, че не е бил пиян, когато паднал и си порязал челото на счупено стъкло.

В края на деня Анил се чувстваше на само изтощен, но и психически изцеден. Не можеше да се отърси от увъртанията и недоверието на пациентите, от отчаянието в очите и гласа им, от вонята на урина и мръсотия. Повечето дни се прибираше доста след десет вечерта и веднага си взимаше продължителен душ, като се търкаше яростно, докато ароматният сапун не завладееше сетивата му.

Предполагаше се, че специализантите ще учат вечер у дома, и Анил бе съставил списък за четене. Всяка нощ си тръгваше от болницата с намерението да поработи върху списъка, но след като бе прекарал на крак близо дванадесет часа, едва успяваше да преполови първата тема и заспиваше. Когато будилникът му звънеше в пет сутринта, той се събуждаше в леглото, обграден от книги, все още нахлузил очилата, а нощната лампа светеше над главата му.

— Виждали ли сте Ерик Стърн? — попита една сестра. Анил явно бе единственият лекар в обсега на регистратурата преди сутрешната визитация. — Имам спешен случай.

— Мога да го поема — каза Анил и се пресегна за картона.

— Сигурен ли сте? — хвърли поглед към баджа му. — Сериозно е.

Анил пое картона. Беше дебнал за възможност да представи свой собствен случай по време на визитациите, за да впечатли присъстващите. Откри Джон Доу^[3] зад завесата на номер 6. Младият мъж беше облечен в износени дрехи, главата му се бе килнала на едната страна и устата му зееше отворена.

— Господине? — Анил разтърси рамото на пациента и светна с фенерче в очите му. Зениците му бяха свити, дишането — плитко. Не дъхаше на алкохол. По тялото му нямаше нищо, освен няколко белега

от краста по ръцете. Пулсът на Анил се учести, докато прехвърляше наум различни диагнози. „Мозъчен кръвоизлив. Белодробна емболия.“ Опита се да повдигне пациента, но с изненада установи, че тялото му бе отпуснато и тежко. Пациентът се строполи на болничното легло и главата му се килна.

Анил отметна завесата и поиска апаратурата за интубация точно когато дежурният лекар в спешното отделение се зададе иззад ъгъла заедно с Ерик и останалата част от екипа.

— Пател, къде беше? — изрева Ерик. — Визитациите започват точно в седем. Нито секунда по-късно.

— А-аз имам пациент в критично състояние — обади се Анил. — М-м-може да се наложи интубация.

— О! — възкликна дежурният. — Да видим какво имаме. Как е дишането му?

— Плитко...

— Но диша без апарат, нали? Да проверим дихателните пътища. — Дежурният затисна езика с шпатулата и бръкна дълбоко в гърлото на пациента. Джон Доу се задави, проявявайки първия видим признак на живот. Лекарят се обърна към останалите членове на екипа.

— Този рефлекс показва, че се опитва да предпази гърлото си. Няма нужда от интубация — той стрелна Анил с поглед. — Пулс?

„Петдесет и пет“ сети се Анил, но буквата „п“ беше най-страшна за него. Вече можеше да усети как се спотайва зад устните му, готова да залепне там в мига, когато отвори уста, така че вместо да отговори на въпроса, той се втрени в лекаря, който преслушваше сърцето на пациента със собствения си стетоскоп.

— Пулсът е петдесет и шест. Нормален. Нещо друго? Кръвно налягане?

— Н-н-не съм измерил — Анил се опита да успокои дишането си, когато по лицето му плъзна червенина.

Дежурният се обърна към останалите:

— Може ли някой, който е внимавал първата седмица в медицинското училище, да ми каже кои са началните стъпки при неконтактен пациент?

Обади се мъжът с жълто-кафявото сако от деня на ориентацията.

— Осигури проходимост на дихателните пътища, провери дишането и кръвообращението.

„Трей Крендъл“ — Анил прочете на табелката с името му.
Дежурният отново се обърна към Анил.

— Да ви звучи познато? А забелязахте ли нещо друго по време на прегледа, доктор Пател? — в гласа му прозвуча металическа нотка.
— Нещо необичайно по ръцете на пациента? — Той сграбчи китката на Джон Доу и я вдигна, така че да я видят всички.

— Има с-с-скабиес — главата на Анил щеше да се пръсне, зад очите му пулсираше нетърпима болка. Трескаво се опитваше да си спомни какво би могла да причини крастата, докато търсеше из джоба си, за да открие картончетата, които бе приготвил за визитацията.

— Скабиес? — ухили се дежурният. — Някой друг?

Настроението в сектор номер 6 се промени, след като спешното състояние на пациента остана на заден план, изместено от унижението на Анил. Непрестанното писукане на монитора зад съседната завеса запълни краткотрайната тишина, нарушена от Трей Крендъл, който гореше от желание да се възползва от пропиляната от Анил възможност.

— Белези от убождания? — предположи той.

Дежурният пусна ръката на пациента и посочи Трей:

— Бинго! Подобен вид пациенти са чести посетители на спешното, Пател. Тези белези очевидно говорят, че мъжът е интравенозен наркоман. Обзалагам се, че токсикологичният тест ще покаже наличие на гама-хидроксибутират. Големи дози от GHB, известен като екстази, предизвикват незабавна загуба на съзнание. След час-два ще е на крак и ще крещи и псува като всички останали. Дотогава го обърнете на едната страна, за да не се задуши, и проверявайте жизнените му функции всеки половин час.

Дежурният излезе, следван от екипа, а Ерик Стърн се изправи срещу Анил:

— Не избързваш ли малко, Пател? Следващия път кажи на сестрата от регистратурата да прати съобщение на пейджъра ми, когато не знаеш какво, по дяволите, правиш.

Преди да си тръгне, Чарли положи ръка на рамото на Анил:

— Добре ли си, приятелю?

Очите на Анил се напълниха със сълзи при неочакваното докосване. Той прехапа устни.

Анил беше петгодишен, когато започна да заеква. Най-жестоките деца в училище му се присмиваха. Но най-ужасно се оказа едно огромно, глуповато момче на име Бабу. Баща му беше известен пияница, който не можеше да се задържи на работа, макар че бащата на Анил го бе взел за ратай навремето. Всеки път, когато учителят застанеше с гръб, Бабу започваше да съска срещу Анил, последван и от останалите момчета. Приличаха на разярено змийско гнездо.

Един ден учителят на Анил го помоли да остане, след като другите ученици се изнизаха от класната стая. Бабу го възнагради с едно последно изсъскване. Учителят му подаде дебел, изящно подвързан том, който едва ли бе учебник. Анил погали здраво вплетените нишки на индиговата корица. Разгърна страниците и долови специфичния мирис на стара хартия.

— Познаваш ли тази книга? — попита учителят.

Анил кимна. Беше разпознал заглавието от колекцията на баща си — автобиографията на Махатма Ганди.

— Упражнявай се да четеш откъсите, които съм отбелязал. Когато си готов, можеш да ги издекламираш пред класа.

Предложението ужаси Анил, но той прилежно взе книгата. Всеки следобед излизаше от Голямата къща, заобикаляше оризищата, минаваше отвъд хълма и се озоваваше под любимото си бананово дърво, където оставаше, докато слънцето заслизаше бавно към хоризонта. Седеше и препрочиташе откъсите, отбелязани от учителя му, докато не започна да произнася гладко думите, които се отпечатаха в паметта му. Накрая Анил се изправи под дървото и изрецитира откъсите пред единствената си публика, състояща се от щурци и жаби. Тогава разбра, че може да говори гладко поне на едно закътано местенце, боравейки с определен набор от думи. Когато навърши девет години, Анил почти бе преодолял заекването. Благодарение на това постижение разбра, че може да се справи с всичко.

В края на смяната Анил седеше в стаята за персонала, докато Чарли се преобличаше, преди да яхне колелото към вкъщи.

— Не мога да го направя — отрони Анил. — Посветил съм целия си живот на това, а сега се п-провалям — затвори очи и ги потърка.

— Стига, приятелю — обади се Чарли. — Просто имаше лош ден.

Анил поклати глава.

— Не видя физиономията на Стърн. Ще отпадна от програмата. Ще трябва да се прибера у дома и няма да имам нужната квалификация, за да практикувам. Всички специализантски програми в Индия са вече затворени. — Той си представи лицето на баща си след позорното завръщане.

Чарли издърпа един стол, обърна го и седна срещу Анил, като подпря брадичка на облегалката:

— Слушай, друже, поемай си дълбоко дъх. Веднъж на ден. Какво трябва да свършиш утре? Довърши днешните си материали за четене и се подготви за утрешните случаи, ясно? Да направим така. Тази вечер не се притеснявай за нищо друго. Става ли?

От тази вечер нататък Анил и Чарли редовно посещаваха близкия ресторант, за да прегледат списъка с учебници, след като приключеха в болницата. Държаха книгите в колите си и се настаняваха на обичайното сепаре в бургундскочервено в задния ъгъл, далече от кухнята и другите клиенти. Винаги ги обслужваше слаба възрастна жена с дрезгав глас на заклет пушач. Тя бе научила поръчките им: руло „Стефани“ за Чарли и същото, но вегетарианско, за Анил. Картофеното пюре и зеленчуците не бяха нищо особено, но тук Анил бе открил сос грейви, който изливаше върху всичко в комбинация с един от лютивите сосове на масата.

— Човече, това е удивително! — възкликна Чарли след няколко седмици, когато Анил му показва пълния комплект от разноцветни картончета, всяко от което съдържаше симптоми, диференциални диагнози, препоръчителни изследвания и лечение. — Как, кога си направил всичко това? — Чарли обърна едно от картончетата и огледа препратките към медицински журналы.

Анил стеснително сви рамене.

— Започнах в медицинския колеж и просто продължих да увеличавам бройката им. — Нямаше навика да споделя бележките си заради убийствената конкуренция сред състудентите му, но Чарли

беше различен. С него се разбираше с лекота, за разлика от мнозинството специализанти. Може би се дължеше на спокойствието, което, както твърдеше той, било присъщо на всички австралийци, или на факта, че бе по-възрастен от останалите в групата. Чарли бе работил като биомедицински инженер в Сидни в продължение на няколко години и планирал да кандидатства в бизнес училище, когато пристигне в Америка, и да я обиколи с раница. През годината, прекарана сред природата и хората, разбрал, че в крайна сметка няма желание да изкачва корпоративната стълбица на някоя компания за медицинска апаратура, и си подал документите в медицинско училище.

— Пател, шегата настрана, това е тайно оръжие. — Чарли прегледа купчината картончета. — Ще се справим със спешното отделение за отрицателно време. Благодаря ти, приятелю! Много щедро от твоя страна да ги споделиш с мен. — Той се пресегна и го потупа по рамото.

Анил се усмихна, когато взе шишенцето с яркозелен чили сос от масата и разви капачката.

— Няма проблем. — Радваше се, че можеше да направи нещо за Чарли, единствения сред колегите, на когото вярваше. Преди няколко седмици, докато сменяше униформените си дрехи в съблекалнята, напръскани с урина от дефектен катетър, дочу как неколцина мъже си говорят в съседната зала, докато си подхвърлят футболна топка.

— Виждали ли сте онзи чужденец по време на визитациите? — попита непознат глас, заглушаван от дриблирането на топката. Анил замръзна. Единият му крак застина над крачола на панталона.

— Кой? — Веднага разпозна характерния баритон на Треј.

— Пател. Има малки картончета с бележки от всякакви неизвестни статии. Не може да взема решение в движение, не може да отговори на пукнат въпрос. Трябваше да видите как дежурният лекар го направи на пух и прах, когато искаше да погледне нещо, преди да отговори.

Анил затаи дъх, ужасен, че някой може да се появи иззад шкафчетата и да го види стаен тук.

— И освен това — намеси се третият, — дори да има отговор, кой, по дяволите, може да го разбере? — Тримата избухнаха в смях, който отекваше в ушите на Анил. Не знаеше дали се присмиват на

акцента, на заекването му или на нескопосаните обяснения, макар че всъщност нямаше значение.

Анил очакваше нещата да се подобрят след стажа в спешното отделение, но в хода на месечните ротации откри, че другите отделения крият свои собствени ужаси и кошмари. Спешното бе най-страшно единствено по отношение на притока от нови пациенти, с които трябваше да се справя всеки ден. В останалите отделения непрекъснато тичаше и обгрижваше недоволните пациенти. В гастроентерологията често повръщаха върху него, а понякога ставаше жертва и на нечия диария. С всеки изминал месец откриваше не само нови области в медицината, но и нови наставници, които го подлагаха на изпитания и го унижаваха, нови колеги, които изгаряха от желание да смачкат останалите, за да бъдат забелязани.

Чувство на крайно изтощение завладя Анил. Умората постепенно превзе цялото му тяло. Главата му тежеше, раменете му се приведоха, понякога трябваше да се облекне на стената от слабост. След време очите му започнаха да парят и да сълзят. Принуди се да носи кърпички и капки за очи в джоба на мантата си през цялото време. След като прекарваше на крак по дванадесет часа, а дори и повече, изпитваше силна болка в колената, която го измъчваше по цяла нощ, а когато беше на повикване, болката можеше да бъде облекчена единствено с осемчасов спокоен сън, което рядко му се случваше.

Шест дни в седмицата Анил се надигаше като в мъгла и се връщаше в болницата, решен да докаже, че може да върши работата, за която се бе подготвял толкова дълго. Беше очаквал, че по време на стажа няма да подвива крак, и нямаше нищо против това, но понякога му се щеше да чуе някоя похвала и да изпита вътрешно удовлетворение от това, че бе свършил нещо както трябва. Не се чувстваше оценен или просто уважаван от болните. В Индия благодарните пациенти му бяха носили толкова много сладкиши, че Анил бе качил три килограма през първия месец. Тук пациентите бяха подозрителни и заядливи. Дали това се отнасяше в еднаква степен за всички лекари, или само за него, той не беше в състояние да прецени.

След няколко месеца Анил се бе отказал от крехката надежда да се усъвършенства в работата си. Вместо това се научи как да се справя

с нея: движеше се сред пациентите експедитивно и решително, като, вместо да запомня имената им, ги свързваше със състоянието им или номера на стаята. Съветът на Чарлз да живее ден за ден се превърна в новата му мантра. Всяка вечер Анил заставаше пред небесносиния календар на Кришна, закачен на вратата на спалнята му, чудейки се дали този мимолетен поглед към божеството можеше да мине за молитва в очите на майка му, а после зачертаваше с черно датата. След половин година стажуване приоритетите му се бяха променили. По същия начин, както в ситуация на стрес човешкото тяло се нуждае предимно от кислород и течности, Анил се опитваше просто да оцелее.

---

[1] Мексикански сандвич, приготвен от типични питки (тортиля), месо, сос и подправки. — Б.пр. ↑

[2] Царевична тортиля с плънка от месо или зеленчуци. — Б.р. ↑

[3] Условно име, с което се означава непознат или анонимен човек. — Б.р. ↑

3.

Лийна се постара да си придаде равнодушно изражение, когато Пиа се засмя и притисна възглавницата към гърдите си.

— Хайде, хайде! Разкажи ми — обади се Пиа и се настани удобно на леглото.

Лийна се разположи в другия му край, за да бъде с лице към приятелката си. Протегнаха крака една срещу друга в обичайната им поза. Тя сви рамене, но по устните ѝ се прокрадна усмивка. Пиа винаги успяваше да изкопчи всичко от нея, въпреки че беше с две години по-малка.

Бяха приятелки от времето, когато бяха достатъчно големи, за да се отдалечат от домовете си, разположени в съседство, и да се открият навън. Лийна нямаше братя и сестри, затова обичаше компанията на Пиа и останалите деца от Голямата къща. Анил беше негласният водач на групата. Винаги наглеждаше по-малките и определяше правилата, за да няма оцетени в игрите. Лийна не можеше да обясни как двамата с Анил се бяха сблизили. Може би защото и двамата бяха тихи като малки: тя бе единствено дете, свикнало да развихря собственото си въображение, а Анил посвещаваше повече време на книгите, отколкото на шумните игри на крикет, с които се забавляваха останалите момчета, и говореше с неохота заради заекването си. Независимо от причината, когато Анил откри водопада, избра тя да го придружава, когато отиваше да се гмурка под него. А когато пожела да изкатери най-високата кокосова палма в земите им, той я последва. След време можеха да прекарат цял следобед, отронвайки едва няколко думи.

Пиа плесна Лийна по коляното:

— Разкажи ми всичко, чуваш ли? До най-малката подробност. Хайде! Що за човек е?

Лийна отново сви рамене.

— Всъщност... нямам представа.

Това беше самата истина. Тя не знаеше почти нищо за мъжа, който можеше да стане неин съпруг след няколко седмици. Беше

срещала Гириш веднъж и нещата се бяха развили доста бързо оттогава насам.

Преди няколко месеца родителите на Лийна бяха решили, че е време да ѝ потърсят съпруг. Беше на двадесет и бе завършила образованието си. На Лийна ѝ харесваше да живее с родителите си, да помага на майка си в готвенето и домакинските задължения, а понякога да придружава баща си на полето. Земята наоколо беше истинският ѝ дом: зелената шир на оризищата, гордо извисяващите се дървета, планинските върхове в далечината. Лийна не бързаше да се омъжва и да напуска родителите си. Тъй като беше единственото им дете, тя се притесняваше да ги остави сами. Баща ѝ започна да се оплаква от различни болезки: задъхваше се, колената му трепереха и гърбът започваше да го мъчи след няколко часа труд на нивата.

Но Лийна знаеше, че часът бе настъпил: въпреки че все още се чувстваше момиче, тя бе на възраст, подходяща за женитба, а след няколко години щеше да е твърде стара. Освен това нямаше голям избор. Едва бе завършила десети клас в училище. Не беше добра ученичка като Анил, макар че се бе опитал да ѝ помогне с материала, когато бяха по-малки.

— Да пробваме така? — казваше той, когато ѝ обясняваше някоя задача по нов начин. Анил бе най-усърдният ученик, сякаш някакъв вътрешен двигател го тласкаше към далечни хоризонти, които виждаше единствено той.

А и нямаше никакви изгледи Лийна сама да вади прехраната си. Фермерството беше начин на живот в селото и до голяма степен това бе мъжка работа. Когато реколтата беше добра, родителите ѝ се трудеха заедно. Баща ѝ крачеше сред редовете, за да събира зеленчуците, а майка ѝ отнасяше съдовете на голямата тераса пред къщурката им, където ги сортираше и почистваше. Майката на Лийна търкаше патладжаните, докато моравата им кожа не заблестеше. Тя нареждаше зеления фасул в спретнати равни купчинки. Когато баща ѝ се върнеше от пазара, казваше, че е продал стоката незабавно, при това на най-високата възможна цена.

Земята на баща ѝ бе плодородна, но малко: беше достатъчно, за да ги издържа, но родителите ѝ не можеха да я изхранват вечно. Може би ако успееше да сключи брак като техния, щеше да си заслужава да ги напусне. Майка ѝ се усмихваше, докато втриваше кокосово масло в

изнурените ходила на съпруга си. Баща ѝ хвалеше майка ѝ за таланта ѝ да приготвя продукцията за пазара. Лийна изпитваше задоволство, че е тяхна дъщеря, но се питаше дали съдбата не ѝ бе подготвила нещо още по-добро.

Всички смятаха, че ще е най-удачно да се огледат за момче от семейство, живеещо наблизко. В Панчанагар нямаше много мъже, които бяха добра партия за брак. Родителите ѝ прекараха няколко месеца в търсене, но кандидатите, които откриха, се оказваха или твърде млади, или прекалено стари, или с общоизвестни недостатъци, с една дума — неподходящи. Трудолюбивият ѝ баща не беше богат и не можеше да си позволи зестрата, за която настояваха най-изтъкнатите семейства.

Затова започнаха да разпитват за ергени от по-далечни села, разчитайки на описанията и препоръките на хора, които познаваха бегло или бяха почти неизвестни в кръговете им. Така успяха да открият значително повече кандидати. Скоро семействата заприиждаха с техните синове и всеки път Лийна и майка ѝ се подготвяха цял ден. Домът им беше скромен, но те почистваха и най-затънтеното кътче в къщата, която цялата ухаеше на прясно приготвен чай. Майката на Лийна бе известна с домашните си сладки и винаги имаше поднос с *ладу* и *бурфи* с шамфъстък.

— Я стига, сигурно знаеш нещо за него — обади се Пиа. — Поне нещо, освен името му.

Лийна вдигна очи към тавана и поклати глава, сякаш мислеше.

— Пие чая подсладен, прекалено подсладен — изкиска се тя.

В деня, в който ги бе посетил, Гириш бе облечен в бяла *курта паджама*. Колосаната риза имаше фина бродерия около врата. Лийна веднага забеляза колко грижливо бе оформена косата му. Сякаш току-що бе намазана с масло, а пътят му светлееше, прав като линия. След като един мъж полагаше толкова старание за външния си вид, то, без съмнение, щеше да се грижи за съпругата си по същия начин.

Вместо да се обърне директно към Лийна, Гириш прояви уважение към нея като към неомъжена жена и помоли майка ѝ да сложи три лъжички захар в чая му. Лийна се зачуди какво ли значеха подобни предпочитания.

Родителите му се настаниха от двете му страни на дивана. Баща му беше висок човек. Кожата под очите му беше тъмна и отпусната и това му придаваше уморен вид. Когато Лийна се приведе, за да им

поднесе чая, той за миг надникна в очите ѝ, а после взе чашата си. Лийна имаше странното усещане, че се опитваше да прочете мислите ѝ. Разговаряше единствено с баща ѝ, отправяйки му всякакви въпроси. Колко често боледувала Лийна? Кои от приготвените от нея ястия са ѝ любими? Знаела ли как да кърпи дрехи? Някога повишавала ли е тон на родителите си? Изстрелваше въпросите един след друг, подобно на синапени семенца в горещо олио. А после внезапно замлъкна, облегна се на дивана, задуха чая си и погледна към съпругата си.

Майката на Гириш беше пълна жена с кръгло лице. Носеше косата си навита на голям кок. Внушителният ѝ корем говореше за домакинство, където храната беше в изобилие, а несгодите — рядко явление. Тя започна тежко и важно да разказва колко умен, трудолюбив и почтителен бил синът ѝ: хубаво момче с отлични възможности, бляскаво бъдеще и куп кандидат-съпруги. Беше средният от трима синове и майка му беше много горда. Лийна реши, че това бе нещо хубаво, въпреки че словата на жената ѝ се сториха някак самохвални. Може би, ако имаше син някой ден, и тя щеше да се чувства по същия начин.

Когато майката на Гириш най-сетне спря да говори, погълна цяло ладу наведнъж и пресуши чая на една глътка. Лийна забеляза, че родителите ѝ се усмихнаха един на друг. Чашите на гостите им бяха празни, а и бяха опитали от сладките. Бащата на Лийна се възползва от възможността да зададе въпросите си. Поинтересува се за качеството на обработваемата земя в селото им, с какви стаи щеше да разполага Лийна в семейната къща и какъв беше характерът на съпругата на по-големия брат. Той получи отговор само на някои от въпросите си, преди гостите да се наканят да си тръгват, за да пристигнат у дома преди падането на нощта.

Пиа плесна с ръце:

— Колко вълнуващо! Значи е красив, нали?

Лийна поклати глава, вече не криеше усмивката си.

— Какво ще облечеш на церемонията? С какви бижута ще се нагиздиш?

— Ей, не ставай смешна! — възкликна Лийна и перна приятелката си по коляното. — Закъде си се разбързала?

И все пак Лийна знаеше, че в момента родителите ѝ бяха долу в стаята и обсъждаха евентуалната брачна церемония със селския

пандит и бащата на Пиа, Джаянт Пател, когото татко ѝ дълбоко уважаваше. Лийна си позволи да изпита вълнение за пръв път и мислите ѝ се насочиха към това, което вероятно ѝ предстоеше.

4.

Анил се стресна и се събуди. Преследваше го един и същи сън: беше у дома, прибрал се беше за ваканцията от медицинския колеж. Внезапно майка му го разтърси посред нощ.

— Бързо ела. Акушерката те вика. Татко ти те чака в колата.

Когато Анил излезе навън, препъвайки се, баща му събщи, че една от селянките очаква третото си дете. Раждането не протичаше нормално и акушерката бе помолила за помощ.

Анил се зачуди дали да не обясни на баща си колко ограничен беше опитът му в тази област. Бе изучавал медицина едва две години, и то само на книга, в учебните зали. Нямаше клиничен опит с пациенти, нито го бяха обучавали в акушерство. Нито бе виждал, нито бе присъствал на раждане. Всъщност никога през двадесетте си години живот не се бе изправял пред разсъблечена жена. Но той преглътна думите си, защото разбра, че все пак бе най-квалифицираният човек за подобна задача и баща му разчиташе на него.

Когато приближиха къщата, наоколо цареше зловеща тишина. Топлият нощен въздух сякаш бе застинал, не се чуваха викове, които Анил очакваше да чуе от жена с родилни мъки. Влязоха. Тя лежеше на пода и дишаше тежко. Косата ѝ бе залепнала от пот, очите ѝ бяха затворени. Една по-възрастна жена, може би майката на родилката, седеше зад нея и я повдигаше. Чаршафите под младата жена бяха прогизнали от кръв и други течности. Краката ѝ бяха разтворени и акушерката бе коленичила между тях, кръв капеше по пода около нея.

— Виждам главата на бебето — каза акушерката. — Но не ще да излезе. — Тя поклати глава. — Първите две раждания бяха безпроблемни.

Баща му избута Анил напред. Акушерката се обърна към него, смръщила устни. До нея се мъдреха две ведра с вода, купчина парцали и няколко примитивни инструмента, включително дъвен форцепс. Анил изми ръцете си с горещата вода, която откри във ведрото, подсуши ги с чиста кърпа и внимателно коленичи до акушерката. В упражнението по топографска анатомия беше правил аутопсия на труп,

следвайки стриктно всяка глава от учебника, но това беше съвсем различно.

Жената се бе разкрачила широко, бедрата ѝ трепереха, а гениталиите ѝ бяха подути почти до неузнаваемост. Акушерката избърса кръвта и посочи темето на бебешката главица, покрита с нежен черен мъх, която се притискаше към срамната кост на майката. Тя пъкна пръсти в родилния канал и го опипа, след което показа с окървавени ръце големината на бебешката главичка. Анил огледа стаята: нямаше никакъв инструмент, който да използва, нищо, което да стерилизира, никакви лекарства.

Изведнъж акушерката сграбчи китката на Анил и го стисна здраво, сякаш усещаше, че се кани да избяга.

— Бързо направи нещо или и двамата ще умрат — прошепна тя.

Анил проследи погледа ѝ, насочен към пода. Около стъпалата им се бе образувала малка локва кръв. Всеки път, когато сънуваше това, с лекота се досещаше за диагнозата, докато топлата кръв се процеждаше в сандалите му и виждаше осеяната с вени слюзеста тъкан, която закриваше отвора на цервикалния канал. Плацента превия^[1] беше често срещано състояние и лесно щеше да се диагностицира, ако се бе подложила на ултразвук. В гърдите му винаги се надигаше така познатият ужас. Тази жена имаше нужда от цезарово сечение, но беше посред нощ и се намираха в покрайнините на селото. Какво можеше да стори тук — да направи цезарово сечение с нестерилизиран кухненски нож?

Клепачите на младата жена натежаха и тялото ѝ потрепери. Майка ѝ видя обилно бликащата кръв и се завайка, призовавайки бог да спаси детето. Анил отпрати молитва наум и взе вехтия форцепс. Колко ли време бе минало от последната му употреба и дали въобще бе почистван? Той насочи щипците в родилния канал и ги нагласи около главата на бебето. С изненада установи, че трябва да напрегне мускулите си, но накрая се появи главичката, а после — раменцата, и акушерката се наведе, за да измъкне бебето. Тя го притисна към гърдите си и почисти устата и носа му, докато Анил ги наблюдаваше тревожно. Едва доловимо писукане се изтръгна от бебето, когато пое първата глътка въздух. Анил затвори очи и въздъхна облекчено.

След миг той долови пронизителен писък, който се смеси с плача на бебето. Вдигна поглед и видя, че възрастната жена пляска

пребледнялото лице на дъщеря си. Тя бе подбелила очи, тялото ѝ бе отпуснато. Бликаща топла течност заля краката му; родилката имаше кръвоизлив.

Анил грабна парцалите, останали на пода и ги притисна между краката ѝ, притискаше силно, но кръвта продължаваше да избива. Огледа се като обезумял наоколо, после разкъса ризата си и я използва, за да спре просмукващата се кръв. Възрастната жена плачеше неутешимо и го умоляваше да направи нещо. Ръцете му не се откъсваха от тялото на дъщеря ѝ, но той не можеше да направи кръвопреливане, нито разполагаше с кръвоспиращи лекарства. Дори и да успееше някак да спре кръвоизлива, тя вече бе загубила твърде много кръв. Ако не изпаднаше в шок, със сигурност щеше да развие инфекция. Но той остана в тази поза, като притискаше тялото на младата жена с все сила, докато наблюдаваше как животът се изцежда от нея и капе на пода.

Анил усети смъртта с ръцете си. Тялото ѝ се отпусна и всички усилия вече бяха напразни. Той се изправи и се отдръпна от безжизнената жена, покрита със собствената си кръв. Старицата взе в прегръдките си главата на дъщеря си и се залюшка напред-назад, ридаейки. Анил се обърна към вратата и се натъкна на баща си. Носеше куп чисти кърпи, а на лицето му бе изписано разочарование, но Анил не забеляза.

Анил се изми на помпата пред къщата, като се опитваше да изчисти кръвта, полепнала между пръстите на краката му, натрупала се под ноктите на ръцете му. Оттук насетне сънят често се разминаваше със случилото се в действителност. Понякога възрастната жена излизаше след него навън, започваше да блъска гърдите си с юмруци и да вие от мъка, обвинявайки го, че бе убил дъщеря ѝ. Този път съпругът на младата жена чакаше навън с венец от жасминови пъпки. Анил трябваше да погледне право в зачервените очи на мъжа и да му каже, че съпругата му е мъртва. „Това ли ти е добрината?“ — изкрещя обезумелият човек, сграбчи гърлото на Анил и започна да го души, докато не се събуди, останал без дъх.

А всъщност случилото се през онази нощ в Панчанагар беше по-различно, не чак толкова ужасяващо, както в кошмарите на Анил. Майката на младата жена се появи навън, докато се опитваше да почисти ръцете си. Вече имаше извинение и бе готов да се изправи

срещу гнева ѝ. Тя се приближи към него, склучи ръце като за молитва, наведе глава и коленичи на земята, за да докосне краката му:

— Благодаря ти, доктор *сахиб*, задето спаси внука ми.

Анил се разтрепери от срам. Срамуваше се не само заради провала си, но и заради родното си място, захвърлено в това нецивилизовано кътче на света, където медицината бе просто една илюзия. Точно в този миг Анил се убеди окончателно, че не може да остане в Панчанагар. Щеше да даде всичко от себе си, да се превърне в изключително квалифициран лекар, но някъде далече, много далече.

---

[1] Предлежача плацента — състояние, при което плацентата е разположена близо до вътрешния отвор на цервикалния канал или го покрива. — Б.пр. ↑

5.

След онзи ден в Голямата къща Лийна имаше чувството, че всичко се случва много бързо. Сватбените приготовления бяха започнали след седмица. Организирах се срещи с астролога и *пандита*. Лийна и майка ѝ избрах официални сарита, бижута и татуировките от къна, с които щяха да изрисуват ръцете и стъпалата ѝ. Въпреки че родителите ѝ казаха, че може да си купи каквото пожелае, тя се спря на по-малки обици и семпло колие, когато видя майка си да трепва, забелязвайки цените на по-претенциозните бижута.

Царяха трескава суматоха и оживление. Лийна почти нямаше време да се замисли колко много щеше да се промени животът ѝ оттук насетне. Нощем, когато лежеше в леглото си, тя затваряше очи и си представяше лицето на младоженеца, припомняйки си чертите му от единствената им среща. Нежно шепнеше името му. Опитваше се да възстанови гласа му от няколкото думи, които бе изрекъл. Как ли щеше да звучи смехът му, как ли щеше да се почувства в прегръдката му? Макар че не знаеше почти нищо за него, тя вярваше на родителите си, а те, както и *пандитът*, който бе сравнил хороскопите им, одобряваха момчето и семейството му.

На сватбения ден Лийна следваше тържествените напътствия на *пандита* по време на церемонията дори когато се опитваше да погледне крадешком дългите пръсти на младоженеца, мускулестите му рамене и меките очертания на свежо избръснатото му лице. Тя поздравяваше хората, които я даряваха с монети, кокосови орехи и венчелистчета от рози, докато ѝ пожелаваха благополучие в брака. Лийна, завладяна от всеобщото оживление и емоции, осъзна как се чувства едва когато видя неподправената радост, огряла по лицата на родителите си. След приключването на празненството, когато настъпи часът да се сбогува с единствения дом, който бе имала, тя не можа да се овладее и зариде, вкопчена в майка си.

Пътуването до селото на съпруга ѝ беше дълго. Продължи близо два часа. В колата Лийна се настани до свекърва си и се втренчи в тила на Гириш. Изучаваше жестовете и изразенията, пробягващи по лицето му, опитвайки се да разбере що за човек беше мъжът, с когото щеше да прекара живота си. Тръпнеше неспокойно в очакване.

Здрачаваше се, когато най-сетне пристигнаха. Въпреки оскъдната светлина Лийна забеляза, че памукът в нивите бе презрял и повехнал, макар че семейната къща беше доста голяма. Въпреки занемарения ѝ вид си личеше, че някога е била внушителна. Гириш ѝ отвори вратата на колата и отнесе единствения ѝ сандък в къщата. Тя го последва, ситнейки предпазливо по верандата, защото някои от дъските се бяха изметнали.

Гириш влезе в къщата преди нея и две деца се втурнаха, за да го поздравят. Малко момченце се вкопчи в крака му, а момиченцето, което явно бе по-голямо, обгърна ръце около кръста му. Гириш поспря, разроши косата на момчето, целуна главата на момичето и се провикна:

— Рика! Ела и прибери тези разбойници. Изморен съм.

Лийна беше трогната от явната привързаност между децата и Гириш. Това беше добър знак.

Съпругата на по-големия брат на Гириш се появи от някакъв коридор в задната част на къщата и улови всяко дете за ръката. Отведе ги, гълчейки. Лийна нямаше търпение да опознае новата си етърва. По време на сватбената церемония Рика не бе спряла да засипва Лийна с комплименти за косата, бижутата и тоалетите ѝ. Беше от хората, с които Лийна лесно би се сприятелила, биха могли да станат посестрими.

— Ела — каза свекърва ѝ, след като се озоваха вътре. Поведи Лийна към малка спалня, която някога бе представлявала част от верандата. Беше толкова миниатюрна, че побираше единствено легло и метален шкаф.

— Тук ще ви е удобно — каза тя, сякаш бе предугадила притеснението на Лийна. Възрастната жена се обърна към нея и пое лицето ѝ в пухкавите си длани. — Можеш да ми казваш мамо. Не държа на официалностите. Няма нужда от *мемсахиб*.

Жестът ѝ развълнува Лийна, макар че и през ум не ѝ бе минало да нарича новата си свекърва *мемсахиб*, обръщение, което ползваха

слугите.

Свекърва ѝ се усмихна широко и тя успя да забележи празниците, където трябваше да са кътниците ѝ.

— Хайде, дете! Кажу го.

Лийна сведе поглед и промълви усмихнато:

— Да, мамо. Благодаря!

Новата ѝ майка отвори вратата на металния шкаф и се разрови из вещите във вътрешността му.

— Можеш да наредиш нещата си тук — посочи новоразчистения рафт, а после се наведе, отвори сандъка на Лийна и започна да вади внимателно сгънатите от майка ѝ сарита.

— Хм — промърмори тя и прокара пръсти по бродираната златна шевица. — Ще прибера в стаята си това, което не се побере тук. Тези копирени сарита не са за всеки ден — тя ги преметна върху ръката си и се изниза през вратата.

— Когато приключиш, ела в кухнята. Вечерята приближава.

Лийна се обърна към шкафа, пълен с дрехите на съпруга ѝ. Тя погали купа сгънати ризи и вдигна една към лицето си, опитвайки се да долови аромата ѝ. Кой беше този мъж? И къде беше той? Очакваше да е тук, при нея, за да прекарат заедно първите си часове като младоженци.

След като разопакова вещите си и пяхна сандъка под леглото, Лийна се запъти да търси Гириш, но чу, че някой я вика.

— Лийна, ела! — Беше Рика. Тя я отведе към задната част на къщата. Влязоха в кухнята. — Това е печката — посочи тя. — Газта е навън. Не я пилей, защото е скъпа. — Рика се движеше бързо из помещението и показваше на Лийна готварските съдове и прибори, където бяха прибрани житото и лещата. Тя свали тенекиената кутия с подправки от най-горната лавица. — Наблюдавай внимателно. Сахиб има специални вкусове, така че трябва да се научиш. Днес ще ти покажа. Утре ще готвиш сама.

Лийна се стресна от безцеремонността на Рика и рязката промяна в поведението ѝ. Сигурно бе изморена от сватбата и пътуването и се тревожеше, че трябва да приготви храна за всички.

— Мога да се заема с ориза — предложи Лийна.

— Първо ориза, после *чапати* — заяви Рика със студен тон. — Тестото е там. Сахиб ги обича много тънки. Внимавай да не ги скъсаш.

Вечерята бе напрегната и съвсем различна от спокойната атмосфера, с която бе свикнала Лийна. Рика сервира на свекър им, като почитателно се обръщаше към него със сахиб, а после застана встрани в очакване на реакцията му. Ако на *джал* ѝ липсваха подправки, а *чапати* бяха изстинали, изпращаха Лийна обратно в кухнята. Тя прекара по-голямата част от вечерта там, докато претопляше храната и се суетеше, за да я пригоди към вкуса на *сахиб*. Когато най-сетне се присъедини към вечерята, мъжете бяха приключили и сахиб се надигаше от масата.

— Рика, маринованото манго е прекалено твърдо — каза той. — Все едно дъвча камъни. Нима се опитваш да ми счупиш зъбите, безполезно момиче? — Той метна металната лъжица, която издрънча и преобърна съда. — Разчисти! — изръмжа той и стана от масата.

Лийна нежно докосна ръката на Рика, показвайки ѝ мълчаливата си подкрепа.

— Е? — Рика се завъртя рязко и излая към нея. — Какво чакаш? Не стой като кукла, ами почисти!

Късно през нощта Лийна лежеше в леглото, облечена в памучната нощница, която майка ѝ бе поставила в сандъка, и чакаше появата на Гириш. Беше изморена от дългото пътуване и неколкодневното сватбено тържество. Клепачите ѝ натежаха.

Бе минало известно време, когато се събуди. Усети, че Гириш се бе настанил до нея. Отвори очи и понечи да седне, но той я притисна към леглото.

— Шшшт — прошепна той и се озова върху нея. Майка ѝ я бе предупредила какво да очаква, така че беше подготвена за болката. Впи нокти в дланите си, за да не изкрещи. Когато всичко приключи, Гириш се претърколи по гръб. Прилив на задоволство обзе Лийна, след като бе изпълнила за пръв път съпружеските си задължения. Може би сега щеше да започне да го опознава.

На следващата сутрин се опита да подхване разговор с Гириш, като го попита за нивите и културите, които вирееха тук:

— Отглеждате ли захарна тръстика? Баща ми казва, че е любимата му култура. Ражда много, макар че и вредителите я обичат.

Гириш не забеляза усмивката. Не я удостои с отговор, а съсредоточено продължи да реше косата си, изправен пред огледалото.

— Никога преди това не съм виждала памук. Трудно ли се събира? — отново опита Лийна.

Гириш ѝ направи жест да се отмести, за да застане пред шкафа. Тя отвори вратите, избра му риза и я подаде.

— Не, просто ме остави да се оправя — заяви той и метна ризата, която му бе избрала, обратно в гардероба.

— Какво ще правиш днес? Ще се видим ли на обяд?

— Господи, толкова много приказки! А още дори не съм си изпил чая.

— Съжалявам — промълви тя. — Ще ида да го приготвя.

Когато тръгна из къщата, дневната светлина разкри детайли, които не бе забелязала предишната вечер: лющещата се боя по стените, прашните ъгли. Масите и рафтовете бяха почти оголели, липсваха дреболийките и украшенията, които очакваше да запълнят един толкова голям дом.

Откри Рика в кухнята. Беше ядосана заради късната поява на Лийна.

— Мислиш, че можеш да спиш цяла сутрин? Има работа за вършене. Утре ще станеш по първи петли, ясно? — Рика се обърна. — Безполезно момиче — промърмори тя и излезе.

Същата вечер Лийна реши да подходи по различен начин към съпруга си. Приготви две чаши топло мляко с шафран и шамфъстък в сребриста купичка и тръгна да го потърси. Мъжките гласове долитаха отвън и тя ги последва, като поспря на вратата, за да нагласи подноса върху ръката си. Гириш и двамата му братя бяха насядали около една масичка, върху която се кипреше бутилка с кехлибарена течност. Съпругът ѝ доближи препълнената чаша към устните си, отпи и избърса уста с вътрешната част на ръкава си.

— Кое е най-хубавото на брака с парий? — попита Гириш и сам си отговори. — Това, че може да ти говори дръзко само веднъж! — той отново отпи.

Братята му се засмяха, а по-младият се пресегна, за да напълни чашата на Тириш:

— Много е зле, нали?

Гириш поклати глава:

— Непрекъснато дърдори.

— Сещам се за едно нещо, което може да набутащ в устата ѝ и да я накараш да млъкне. — По-възрастният брат се изправи и поклати бедра, като с грубиянски жест посочи към чатала си.

Лийна затвори вратата. Топлото мляко беше хванало коричка и чашите подскачаха върху подноса, когато бързешком се насочи към кухнята. Изпразни ги, а после ги изми и подсуши. Постави всичко на мястото му, без да остави и следа от присъствието си.

Лийна излезе навън през задната кухненска врата и тръгна към банята, където се зае да стопли вода. Сутринта нямаше време за подобен лукс и се бе изкъпала набързо със студена вода. Мускулите я боляха, главата ѝ пулсираше. Копнееше да се измие, сякаш така можеше да заличи думите, изречени от съпруга ѝ.

След като приключи, Лийна навлече същите дрехи и тръгна обратно към къщата. Влезе в спалнята и заключи вратата. Отново се съблече, отвори металния шкаф и извади чиста памучна нощница. Майка ѝ бе поставила в чеиза талк на прах с аромат на рози. Лийна се пресегна към вътрешността на шкафа, но не успя да открие ценната кутийка. Изпразни цялото съдържание на шкафа — нейните дрехи и тези на Гириш, тоалетните им принадлежности, но талкът беше изчезнал.

Лийна тъкмо измъкваше празния сандък изпод леглото, когато дочу шум пред вратата на спалнята. Някой разтrese силно вратата и металното топче затрака напред-назад.

— Хей! — долови пиянския брътвеж на Гириш. — Какво е това? Отвори вратата, жено!

Лийна бе все още гола. Втурна се към шкафа, грабна нощницата и несръчно я навлече, докато Гириш продължаваше да удря по вратата. Тя я отвори, объркана от надигация се в нея срам и гняв.

— Какво е това? — попита той с присвити очи. — Да не си посмяла да заключваш вратата. Това не е твоята къща! Разбра ли?

— Обличах се — отдръпна се Лийна и придърпа нощницата към врата си.

Подигравателна усмивка плъзна по лицето на Гириш. Той се приближи към нея:

— Колко жалко!

Лийна взе гребена от нощното шкафче и го прокара през заплетените си коси.

— Ще съм готова след няколко минути.

— Аз вече съм готов — каза той и посегна към нощницата ѝ. Хвана едната ѝ ръка и я насочи към колана си. — Виждаш ли? — ухили се той.

Лийна отдръпна ръката си и му обърна гръб. Покатери се в леглото и продължи да разресва косата си с гребена. Дърпаше толкова силно, че скалпът ѝ пламна.

— Какво? — Гириш пропъзля на леглото до нея. Лийна го избута с все сила. Той поспря и я изгледа кръвнишки, сякаш обмисляше решението си. После хвана двете ѝ ръце и ги притисна над главата ѝ. Лийна се изненада от силата му. Спомни си деня, когато двамата с Анил се бяха скрили в дерето, за да пушат *биди*, и бяха станали свидетели на ужасната сцена. Никога не бе очаквала съпругът ѝ да се отнася с нея по същия начин.

На следващата сутрин раменете и китките ѝ бяха изранени от силата, с която я бе притискал Гириш. Лийна се надигна и отиде в банята, за да се измие. Когато пристигна, Рика тъкмо излизаше, облечена в чисто сари. Носеше старите си дрехи на вързоп. Когато отстъпи назад, за да позволи на етърва си да мине, усети във въздуха ясно доловим аромат на рози.

Когато Лийна се върна в стаята им, Гириш се опита да скалъпи някакво извинение за изминалата нощ:

— Не трябваше да ме предизвикваш, да заключваш вратата и да бягаш от мен. Аз съм твой съпруг. Ако се отнасяш към мен с уважение, няма да имаш оплаквания. Разбра ли?

— Искам си обратно розовия талк — заяви Лийна.

— Какво?

— Сложих кутия с ароматизиран талк на прах в шкафа. Точно тук — посочи тя. — Изчезнала е. Мисля, че Рика я е взела.

Гириш се вторачи безсмислено в шкафа, а после хлопна металната врата с такава ярост, че я стресна.

— Защо винаги ми създаваш толкова неприятности?

6.

Новото разпределение на Анил беше в интензивното отделение. Говореше се, че това е може би най-трудната част от стажа. Тук бяха тежките случаи и пациентите често страдаха от усложнения след хоспитализацията. Дори да бяха стабилизирани, всеки миг можеха да изпаднат в критично състояние.

Предстоеше му първото нощно дежурство. Анил слушаше с огромно внимание устния доклад на колежката си в стаята за отдах. Дженифър беше дребно, живо момиче с огненочервени къдрици. Носеше очила с почти невидими рамки, които се сливаха с бледата ѝ кожа. Наведена над болничните картони, тя го осведомяваше за всеки от пациентите точно и лаконично.

— Диана Хименес. Шестдесет и две. Латиноамерикански произход. Автомобилна катастрофа. — Дженифър забарабани с химикалка по картоната ѝ. — Мозъчна смърт. Синът ѝ пътува от Аризона. Ако се появи, попитай го дали е съгласен да изключим животоподдържащата система.

— Добре. — Анил никога не бе задавал подобен въпрос, но не се съмняваше, че щеше да се справи.

Дженифър прелисти и погледна следващия картон.

— Линдън Джаксън. Петдесет и четири. Чернокож. Наглеждай го, защото е много зле. СПИН, бъбречна недостатъчност. Дойде направо от диализа с респираторен дистрес, а после десният бял дроб отказа да функционира. Много е зле — повтори тя. — Беше интубиран. Ако нивото на кислорода падне, ще трябва да повикаш някой от нефрологията. Помолих сестрите да мерят температурата му на всеки два часа и да внимават за инфекция. Ако имаш подозрения, че развива пневмония, да му направят рентгенова снимка на гърдния кош. Освен това е под наблюдение за инфаркт на миокарда, така че в два през нощта трябва да провериш дали електрокардиограмата не се е променила. — Тя поклати глава. — Да се надяваме, че ще оцелее до сутринта.

— Последният — Дженифър посочи с химикалката си името в края на списъка. — Джейсън Калхун. Петдесет и седем. Бял. Диабет и високо кръвно налягане. Вчера дошъл на редовен преглед и интернистът напипал нещо в коремната област, затова направили ултразвук. Аневризма на абдоминалната аорта^[1]. Осем сантиметра — гордо съобщи тя, сякаш откритието бе нейно.

— Осем?

Анил протегна врат, за да види детайлите. Диаметърът на аортата при здрави хора беше около два сантиметра. Ако станеше три, се определяше като аневризма. А ако достигнеше пет, се налагаше операция.

— Да, представяш ли си? Никакви болки в стомаха или други оплаквания. Късметлия. — Дженифър побутна тънката златна рамка на очилата и ги нагласи върху носа си. — Днес му направиха ангиография. Чист е. Операцията е планирана за утре сутринта. Просто тази нощ ще го наглеждаме. Не би трябвало да създаде никакви проблеми. — Тя прокара пръст надолу по картона. — Изписала съм по два милиграма морфин на всеки два часа. Оплакваше се от болки в гърба, след като излезе от изследването. Вероятно се е натъртил, докато е бил на онази твърда маса. Макар че аз веднага бих заспала, ако някой ме оставеше да полегна дори и минута. — Дрезгавият ѝ смях отекна в стаята за почивка.

Дежурният старши специалист, който щеше да работи с Анил тази нощ, беше доктор Соня Мета. Изглеждаше стройна въпреки миниатюрните си размери. Тя влезе в стаята за отдых с непринудена грация и си наля чаша кафе. Фамилията ѝ подсказваше, че вероятно е от Гуджарат, но Анил не попита. Соня Мета беше съвсем различна от индийските жени, които познаваше, и той се чувстваше неловко в нейно присъствие. Косата ѝ бе късо подстригана и бретонът падаше над едното ѝ око — прическа, която вероятно би подходдала на някоя американка. Под лекарските одежди носеше удобна черна риза с дълъг ръкав, съвсем подходяща униформа. Според слуховете в реанимацията миналия месец през ръцете ѝ бяха минали дванадесет пациенти за една вечер и бе загубила само двама. Друг стажант шепнешком бе описал как Соня бе извършила рискована перикардиоцентеза, вкарвайки дълга

игла право в околосърдечната торбичка, за да източи смъртоносната течност и да спаси пациента още в интензивното отделение.

— Готов ли си за първото си дежурство в интензивното, Анил?
— Соня се настани до него върху маслиненозеленото канапе, от което се разнасяше слаба миризма на пот и престоляла пица.

— Да, определено — отвърна Анил и вдигна поглед от записките си. Големите бадемови очи на Соня го гледаха внимателно изпод дългите тъмни мигли. Малки сребърни обици висяха от ушите ѝ. Зачуди се защо не носеше златни като останалите индийки. В стомаха му затрептя вълнение и той веднага стегна мускулите си, за да се отърси от него. Тя имаше по-висока длъжност от него, стажуваше трета година и около името ѝ се носеха легенди.

— Чуй ме — каза Соня. — Знам, че някои специализанти го казват, но не го мислят. Ако имаш нужда от помощ, повикай ме.

— Благодаря — отвърна Анил. Но на това място потърсиш ли помощ, означаваше, че признаваш провала си, а той определено нямаше да развее бяло знаме пред жена като Соня Мета. Решителността му да се докаже измести останалите противоречиви чувства, които изпитваше към нея.

В три сутринта интензивното отделение напомняше зловещото царство на сенките: цареше мрак, с изключение на флуоресцентната светлина, която струеше в централното помещение и огряваше леглата на пациентите. Повечето от тях спяха, но свистенето на вентилаторите и писукащите монитори звучаха като неспирен музикален фон. Анил провери пациентите си още веднъж, решен да се пребори с всички възможни проблеми. Откри Соня в главното помещение. Изглеждаше точно както и в началото на смяната — кожата ѝ бе гладка, погледът — ясен. След деветте часа, прекарани в отделението, очите на Анил бяха подпухнали и по лицето му бе набола брада. Той стеснително я потърка, докато ѝ докладваше за състоянието на най-критичните пациенти.

— Линдън Джаксън, с бъбречна недостатъчност, има лека треска. Канех се да го изпратя до радиологията, за да проверим за белодробна инфекция, когато кислородът падна на 73, така че изпратих

съобщение в нефрологията, за да дойдат и да му направят спешна диализа. Поръчал съм да докарат рентген, за да проверим за инфекция.

— Добре — обади се Соня. — Той е толкова нестабилен, че трябва да внимаваме да не развие пневмония.

Анил отбеляза нещо в картоната.

— Диабетичката. Наредих да се направи допълнителен кръвен тест, защото при последния нивото на захарта беше на границата. — Беше предпазна мярка, но се бе постарал да предугади желанията на Соня. — Джейсън Калхун, абдоминална аневризма. Изпитва леко неразположение от твърдата маса след направената ангиография. Увеличих дозата на морфина и му пуснах кислород. Скоро влиза в операция.

— Добре. — Пейджърът на Соня записука и тя погледна към екрана му. — Трябва да се връщам в спешното. Може да се забавя — добави тя и се запъти към асансьора. — Удръж фронта и ми прати съобщение, ако изникне нещо.

Няколко минути по-късно, докато Анил попълваше картоните, из помещението се разнесе острият звуков сигнал на апаратурата.

— Пациентът от легло седем се влоши! — извика сестрата.

Двамата с Анил се затичаха към мъжа, чието тяло се разтърсваше от конвулсии. Сестрата го сграбчи за раменете и с помощта на Анил го обърна настрани. От ъгълчето на устата му се стичаше пяна и бе подбелил очи. Сестрата притисна с длани подскачащата му глава, Анил хвана китките му. Когато пристигна и втората сестра, Анил извика, за да надвие звука от мониторите:

— Д-дайте му нула цяло и една десета милиграма лоразепам.

Сестрата вкара лекарството в системата на пациента, но конвулсиите не спряха. Двете сестри се бореха с пациента, когато погледнаха към Анил в очакване на напътствия. Кожата на пациента бе придобила синкав оттенък. Имаше опасност от мозъчно увреждане, ако пристъпът продължи твърде дълго. Той нареди на сестрата да опита с друго антиконвулсивно лекарство. След минута крайниците на пациента постепенно се отпуснаха.

Когато Анил освободи китките на мъжа, усети потта, избила под мишниците и около врата му. Затвори очи и вдиша дълбоко пет пъти, а после прегледа внимателно пациента за някакви поражения. Когато след минути дойде в съзнание, Анил му зададе няколко въпроса. Беше

леко дезориентиран, но като по чудо явно не бе засегнат от жестокия пристъп. Едва ли можеше да се каже същото за Анил.

Към четири и половина сутринта пациентът бе напълно стабилизиран. Сестрите тръгнаха на последната си визитация, а първите лабораторни изследвания за деня щяха да пристигнат след час. Анил се облегна на бюрото в сестринската стая и започна да разтрива слепоочията си, за да пропъди тъпата болка. Един силен чай веднага би я облекчил, но в кафенето на болницата предлагаха единствено слаб „Липтон“ на пакетчета, запарен в хладка вода, който дъхаше на кафе. Реши да полегне за няколко минути в лекарската стая.

— Доктор Пател? — повика го друга сестра, когато мина покрай бюрото. — Кръвното налягане на господин Калхун отново падна — деветдесет и пет е. Пулсът и дишането са ускорени.

Анил махна очилата си и потърка очи с палеца и показалеца си:

— Вероятно е дехидратиран. Влейте му една банка физиологичен разтвор, за да се нормализира кръвното и да изхвърли контрастното вещество от ангиографията. След няколко часа му предстои операция. Информирайте ме как реагира. Ще бъда в лекарската стая.

Анил не свали нито обувките си, нито бялата престилка, когато се изпъна на леглото в стаята. Затвори очи и клепачите му сякаш пламтяха, но бе твърде изморен, за да извади капките от джоба. Почувства известно облекчение, че никой от пациентите му не бе умрял. Дженифър щеше да е доволна. Соня щеше да се гордее с него. Въпреки изнурените колене и сухотата в очите, Анил щеше да оцелее след първото си дежурство в интензивното отделение, както и всичките му пациенти.

Непознат глас събуди Анил. Той сънено отвори очи и видя струята ярка светлина, проникваща в лекарската стая. Стисна очи, а после ги отвори и бързо премигна, за да проясни едрата фигура на вратата.

— Доктор Пател? — отново долетя гласът.

„Само не още един пристъп“, помисли си Анил.

Фигурата заговори отново. Думите долитаха сякаш изпод вода:

— Доктор Пател, направих вливане на господин Калхун и кръвното падна на деветдесет.

Анил се изправи и се втренчи в сестрата. Падащо кръвно налягане при пациент с аневризма означаваше само едно. Но как бе възможно да настъпи руптура на аортата? Бе проверил за това. Провеси крака от леглото и грабна очилата си:

— Къде е доктор Мета?

— Реанимира пациент. — Сестрата го последва по коридора. — Да пратя ли съобщение на пейджъра й?

— Да, но нека първо му направим компютърна томография. — Ако изображението покажеше кръв в стомаха, значи аневризмата се бе спукала. Това щеше да е първият въпрос на Соня и той трябваше да има отговор. — Обади се на екипа на скенера и им кажи, че имаме спешен случай. — Нов прилив на адреналин разтърси тялото му, когато прехвърлиха господин Калхун на носилката. Когато я затикаха надолу по коридора към асансьора, в гърдите на Анил се надигна ужасяващ страх. — Изпратете съобщение на съдовия хирург, който ще оперира Калхун днес — извика той към стаята на сестрите. — Кажете му, че може би имаме руптура.

Докато чакаха асансьора, Анил отново прегледа корема на господин Калхун, като внимателно опипа областта около пъпа. Както и преди, нямаше признаци на руптура: нямаше пулсираща туморна маса, коремът не бе втвърден. Какво бе пропуснал? Когато влязоха в асансьора, Анил наблюдаваше как номерата на етажите постепенно намаляха и си повтаряше наум една от мантрите на майка си.

Усети едновременно облекчение и срам, когато вратите се отвориха на приземния етаж и видя, че Соня Мета ги очаква. Сестрата изстреля данните за състоянието на пациента, докато бутана носилката.

— Абдоминална аортна аневризма. Преди няколко минути налягането беше деветдесет, а сега падна на седемдесет и четири. Дадох му осем милиграма морфин и физиологичен разтвор. Предстои му компютърна томография, за да се види дали няма руптура.

Соня подтичваше край носилката:

— Доктор Пател, ще добавите ли нещо?

— Не, искам да кажа... Не знам как не съм забелязал. Проверих за признаци на руптура. Прегледах го обстойно два пъти.

Прозвуча предупредителната аларма на монитора, отчитащ сърдечната дейност.

— Вече е твърде късно за томография — каза Соня. — Обадохте ли се на хирурга?

— Да — пророни Анил, опитвайки се да покаже известна компетентност. — Обадохме му се от интензивното.

Соня насочи предната част на носилката към следващия коридор.

— Трябва веднага да влезем в операционната. Да се надяваме, че хирургът ще дойде навреме.

Потънаха в недрата на болницата, прекосявайки слабо осветени коридори, които се виеха като лабиринт в сутерена. Когато стигнаха операционната, дишането на пациента бе накъсано.

— Налягането падна на шестдесет. — Очите на сестрата не се откъсваха от монитора.

— Дийна, иди да потърсиш хирург — нареди Соня на сестрата. — Кажи им, че имаме руптура на абдоминална аортна аневризма с ретроперитонеален^[2] кръвоизлив. — Тя пое китката на пациента. — И намери количка със спешно медицинско оборудване — извика тя, когато сестрата изхвъркна от операционната.

Соня стъпи на долната основа на носилката.

— Започвам компресии.

— Да докарам ли количката? — попита Анил.

— Не. — Соня притискаше гърдите на пациента на равни интервали. — Остани тук.

Сестрата се появи отново с количката и поклати глава:

— Вътре няма никого, но ще се обадят на друг хирург в болницата.

— Пател, ела тук и ме смени — каза Соня, надвесена над носилката. Анил стъпи в основата и започна да отброява ритъма, докато Соня зареждаше дефибрилатора.

— Отстъпи.

— Анил вдигна ръце. Тя постави електродите на гърдите на пациента и отпуснатото му тяло подскочи рязко в отговор. А после на монитора отново се появи права линия. Анил поднови масажа, като отстъпваше всеки път, когато Соня поставяше дефибрилатора. Още

няколко минути се опитваха да съживят пациента. Накрая Соня поклати глава, стиснала устройството.

— Няма смисъл — каза тя. — Прекратявам реанимацията.

— Погледна часовника си. — Час на смъртта — пет и двадесет и пет сутринта.

Анил се отдръпна от носилката и се блъсна в циментовата стена. Соня се обърна към него и повиши тон.

— Защо не ми се обади по-рано? Кога започна да пада кръвното?

— Аз н-неее — с усилие измънка Анил, — не подозирах, че може да е руптура. Снощи стажантката ми каза, че ангиографията му е минала добре. Просто изпитвал известен дискомфорт от твърдата маса. — Червенина заля лицето му.

— Не показва никакви признаци на руптура. Нямаше рязко падане на кръвното налягане, нито болки в стомаха и твърдо образуване. Прегледах го два пъти.

Соня взе картоната на пациента от долния край на носилката и го прелисти.

— Лабораторните изследвания от сутринта показват понижаване на хематокрита^[3]. — Виждаше за пръв път жълтия лист, който му връчи. Тя продължи да чете. — Налягането му е стигнало до сто и седемдесет след ангиографията, направена вчера в три следобед. Вечерта е започнало постепенно да пада и тази сутрин стойността му е достигнала осемдесет — тя кимна към сестрата. — Когато всъщност ми се обадихте.

Анил бавно поклати глава. Усещаше мокрите петна под мишниците си:

— Н-н-не видях тези лабораторни резултати. След процедурата беше добре, беше стабилен. Не подозирах... нямаше хипотония, която е симптом на руптурата...

— Не, кръвното налягане не е паднало рязко — прекъсна го Соня. — Станало е постепенно, защото разкъсването е било минимално — посочи нещо в картоната. — Стената на аортата е била изтънена — по-тънка от милиметър. Всичко е можело да я пробие. Например използването на катетър.

Анил докосна слепоочието си и го разтърка.

— Вероятно ангиографията е довела до малка перфорация на аневризмата — обясни Соня. — Започнало е слабо кървене в

ретроперитонеалното пространство. Ето защо не си успял да го напишаш в корема. Кървенето е продължило през цялата нощ. Дванадесет часа, а дори и повече. Руптурите на аневризма невинаги се проявяват с класически симптоми. Ето защо е важно да се направи компютърна томография, ако имаш подобни подозрения. Просто е, отнема десет минути — подаде картон на Анил и се обърна към сестрата. — Дийна, ще се обадиш ли в моргата? Ще се качим на горния етаж, за да се заемем с оформянето на документите.

Анил се вторачи в тялото на господин Калхун. Соня го хвана за лакътя и го изведе:

— Да тръгваме.

Докато другите влизаха и излизаха от асансьора, те запазиха пълно мълчание. Когато се озоваха на етаж на интензивното отделение, Анил последва вцепенено Соня, която бързо крачеше към стаята за одих.

— Седни — посочи маслинозеленото канапе, където се бяха разположили преди няколко часа. Анил се настани, а тя остана права. — По дяволите, какво стана, Пател? Защо не ми се обади, когато разбра, че имаш неприятности?

— Трябваше да се досетя — промълви Анил. — Трябваше да го изпратя на компютърна томография по-рано.

— Да, но невинаги можеш да поставиш точна диагноза от първия път. Трябва да се научиш кога да търсиш помощ. Като старши специалист, трябва да съм убедена, че си напълно искрен с мен.

— Не съм крил нищо от вас — запротестира Анил. — Просто се опитвах...

— Да се справиш сам. Знам — прекъсна го тя. — Това е грешка от неопитност — тя се наведе към него. — Пациентите са моя отговорност. Когато нещо се обърка, вината поемам аз. Слушай, Пател, мислиш се за първия умник, който попада тук? Всеки един стажант в тази болница е бил най-добрият студент в медицинското училище. Всеки смята, че винаги разполага с правилните отговори, защото иначе не би стигнал толкова далече.

Анил потри чело и прикри очите си от светлината.

— Това е различно от училището — продължи Соня. — Не може да знаеш всички отговори и няма да ги откриеш в учебниците си. Единственият начин да се научиш, е да наблюдаваш и да действаш. —

Тя се надвеси над него. — Анил, тук последствията от това, че не знаеш правилния отговор, няма да се изразят в слаба оценка. Резултатът е нечия смърт. Трябва да оставиш егото си на входа и да промениш целта си — не е нужно да знаеш правилния отговор, а да научиш колкото се може повече. Разбра ли?

Анил кимна, но не посмя да вдигне поглед. Отчаяно се молеше тя да излезе от стаята. Соня седна на облегалката в другия край на канапето.

— Виж, случаят беше труден. Обикновено руптурата протича различно. Не е лесно да идентифицираш малка перфорация и най-вече къде е кървенето. Но трябва да знаеш кога си затънал дълбоко. Не те навиках пред Дийна, но тези сестри могат да подушат некадърността от километър и ако изгубиш уважението им, с теб е свършено.

Соня се изправи.

— Ще ти пиша, когато пристигне семейството на Калхун. Ще задават въпроси как е починал, дали е било мъчително. Така че си помисли какво ще им кажеш. — Когато стигна до вратата, тя се обърна. — Слушай, тежко е да загубиш първия си пациент. Но не прекалявай със самообвиненията, а се поучи от случилото се.

Анил вдигна поглед към часовника на вратата, когато Соня излезе. Визитациите започваха след час. Все още не бе прегледал нито сутрешните резултати от лабораторията, нито някой от пациентите си, но бе успял да убие един от тях. Въобще не се съмняваше, че бе отговорен за смъртта на господин Калхун. Вината беше изцяло негова. Само ако бе проверил хематокрита, ако бе разпоредил да се направи томография по-рано, ако бе разпознал симптомите на слабото кървене, съвсем различни от масивните руптури, описани в учебниците му.

Само ако.

Анил бе виждал други пациенти да умират в *Парквю*, при това мнозина, но Джейсън Калхун бе първият, чиято смърт бе по негова вина. Соня можеше да го нахока пред сестрите, да му се разкреци, задето не й бе казал за хипотонията на Калхун и бе допуснал фатална грешка, подведен от гордостта си. Не заслужаваше добротата й. Така се чувстваше още по-зле. Сега тя бе разбрала, че е глупав и неспособен.

Слепоочията му туптяха. Кафеварката в стаята за отдих бе почти празна. Наля си от гъстата утайка и я изпи на един дъх, като избърса фините частици от езика си с хартиена салфетка. От прозореца на стаята за отдих се процеждаха първите лъчи на сутрешното слънце, къпеци небето.

Анил си спомни как същата топла светлина бавно разсейваше мрака над нивите в Панчанагар. Готвачът щеше да снове около масата с подносителна храна. Ароматът на току-що изпечени *чапати* изпълни спомените на Анил. Татко му щеше да се разположи начело на масата и да освети храната с молитва. Анил се опита да възстанови образа на баща си от миналата година, изправил гръб и вдигнал решително брадичка, докато слушаше закачките около масата. Но в мислите му се промъкна една по-скорошна картина — татко му с прегърбени рамене и хлътнали страни. Анил се опита да я прогони. На това място, обграден от болести и страдания, той явно бе започнал да вижда у всеки болката и проблема му.

Вратата на стаята за отдих се отвори и сестрата надникна.

— Доктор Пател, синът на госпожа Хименес е тук. — Тя сниши глас. — Госпожа Хименес, чиято животоподдържаща система трябва да се изключи?

Анил стисна очи и си представи неподвижното тяло на господин Калхун.

— Идвам след минута — обади се той. След като вратата се затвори, свали очилата и потърка клепачи с кокалчетата на ръцете си. Днес вече беше убил един пациент, а сега трябваше да убеди този човек да му позволи да убие и още един.

---

[1] Патологично разширение на основния артериален кръвоносен съд в областта на корема. — Б.р. ↑

[2] Разположен в ретроперитонеалното пространство, т.е. между париеталния перитонеум и задната коремна стена. — Б.р. ↑

[3] Отношението на обема на еритроцитната маса към обема на цялостната кръв. — Б.пр. ↑

7.

С времето отношенията между Лийна и съпруга ѝ се превърнаха в нещо рутинно. Гириш я заговаряше само когато се нуждаеше от нещо. За разлика от Лийна, той въобще не се интересуваше от нея. Тя прекарваше малко време насаме с него, с изключение на нощите. Докато съпругът ѝ излизаше с други мъже, дните ѝ минаваха под командването на свекървата, която въртеше домакинството, и Рика, която отговаряше за кухнята.

Лийна никога не се бе плашила от тежката работа. Двете с майка ѝ вършеха всичко сами у дома. Лийна се гордееше с отлично изпълнените си задължения: разточваше съвършено кръгли *чапати*, полираше мебелите до блясък, изстъргваше петната от мивките. В новия ѝ дом бе различно — въпреки старанието си, тя не чувстваше удовлетворение от свършеното. Лийна се занимаваше с готвенето под зоркото око на етърва си. Рика ѝ казваше какво точно да направи, докато я наблюдаваше през рамо. Ако Лийна не успееше да нареже зеленчуците на абсолютно еднакви парченца или пропуснеше някое камъче в лещата, Рика я плясваше през ръцете с точилката.

Лийна приготвяше всяко ястие под заплаха. Когато семейството седнеше на масата, Рика сервираше храната и приемаше комплиментите им за готварските си умения, а Лийна оставаше в кухнята да приготви топли *чапати*. След като всички се бяха нахранили до насита, Лийна можеше да се присъедини към тях на масата и да обере остатъците. Често дори не успяваше да вкуси храната, която бе сготвила. След това сама измиваше чиниите и лъсваше кухнята.

С деветте обитатели на къщата ѝ бяха нужни поне два часа, за да сготви и почисти след всяко хранене, но дори и тогава нямаше право на почивка. Рика я пращаше при свекърва им, която я впрягаше да пере и простира дрехите навън, да премита подовете и да оправя леглата. Въпреки че работата беше тежка, тя донякъде изпитваше облекчение. И докато Рика бе кисела и зла, свекървата просто боготвореше сляпо синовете си и смяташе, че техните съпруги трябва да им прислужват.

Така поне се отнасяше с еднакво презрение към двете си снахи. Майка им често мърмореше за всичко, което бе сторила за собствения си съпруг, когато била младоженка, макар че отношенията им бяха съвсем различни от тези между родителите на Лийна; като се започнеше от начина, по който *сахиб* се обръщаше към нея, сякаш бе слугиня, и се стигнеше до властния жест с ръка, когато решише да я отпрати.

От мига, когато се надигнеше от леглото сутрин, до края на деня, когато гърбът я болеше, а стъпалата ѝ бяха набити, Лийна работеше ли работеше. Следобед, когато в къщата трябваше да цари тишина, за да подремнат останалите, я пращаха на полето, за да събира памук под палещите лъчи на слънцето. Опитваше се да приема задълженията си безропотно, но не можеше да разбере защо се отнасят с нея така, сякаш не беше член на семейството, и дори не ѝ позволяваха да се храни заедно с тях. Може би бе изпитание на волята ѝ. Ако се трудеше много, готвеше изключително вкусно и миеше старателно пода, може би един ден щяха да я поканят да седне при тях на масата. Винаги когато Лийна чакаше в кухнята, се заслушваше, за да чуе гласа на своя свекър или съпруг. Но я викаха само за да донесе пресни *чапати* или ориз.

Единствените хора от семейството, които се държаха мило с нея, бяха децата — Риту и Дев. Риту беше деветгодишно момиченце със сериозно изражение и гъста, вечно заплетена коса. Дев беше закачлив петгодишен малчуган с дяволит поглед. Често си играеха заедно в малкия килер до кухнята. Рика ги гонеше, ако ги завареше там, но когато Лийна беше сама в царството си, тя им даваше малки метални топчета и фигурки, с които да се забавляват. Смехът им, а дори и караниците им, ѝ доставяха радост, докато работеше. Макар че им беше леля, те я наричаха диди — кака.

Една сутрин, няколко месеца след сватбата, очите на Лийна се напълниха със сълзи, докато стържеше загорялото мляко от дъното на едно гърне. Свекървата я бе сгълчала, защото чайт бе кипнал, докато беше заета с рязането на манго. Бе нарекла Лийна некадърно, глупаво момиче. Докато Лийна стържеше кафеникавата повърхност с металното телче, миризмата на прегоряло мляко отново я удари в носа, а в ушите ѝ все още кънтяха обидните думи. Огледа ръцете си. Кожата

вече не бе гладка и мека, а напукана. По дланите ѝ имаше мазоли, кокалчетата ѝ бяха разранени. Сълзите се затъркаляха по лицето ѝ.

— *Диди*, защо плачеш? — попита Риту. Лийна разтърси глава и избърса лицето си с ръка. Когато се обърна, и двете деца бяха застанали до лакътя ѝ. — Не плачи, *диди* — добави Риту.

— Искаш ли шоколадова бисквита? — намеси се Дев. — Знам къде е бурканът. Мога да го стигна, ако се покатеря на гърба на Риту. — Той размаха палаво ръце като някоя подскачаща маймунка. От вътрешната страна на едната му ръка имаше голямо и тъмно петно по рождение. Веднъж Лийна се бе опитала да го огледа, след като внимателно го бе приласкала. Тя бе прокарала пръсти по неравните очертания на кръглия белег, но Дев се бе измъкнал и избягал.

Предложението му разсмя Лийна.

— Всичко е наред, маймунке, нямам нужда от бисквита — увери го тя, но изражението му продължаваше да е все така скептично. Ако Лийна размислеше, беше готов да скочи на гърба на сестра си.

Риту докосна Лийна и положи глава на ръката ѝ.

— Не си отивай, *диди* — промълви тя. — Моля те, не си отивай!

Лийна целуна рошавите ѝ коси:

— Не се тревожи, мило момиче. Хайде, излезте навън да си поиграете, докато приключва със съдовете.

Децата излязоха. След време Лийна дочу смеха им от съседната стая, но по нейното лице продължаваха да се стичат сълзи.

Нирмала втриваше бадемово масло в косите си, когато забележа колата през окъпания в слънчева светлина прозорец на спалнята. Видя как трима мъже излязоха и се запътиха към къщата.

Обзе я вълнение, което веднага отстъпи място на паника при вида на съпруга на Лийна, по-големия му брат и баща му. Нирмала не бе облечена да посреща гости и повика Прадип да ги поздрави, докато бързешком върза косата си. Според традицията, когато сватовете идваха на първо посещение след сватбата, трябваше да ги гости богато и да си разменят дарове. Тя се замисли какво можеше да им сервира от кухнята.

Бяха изминали няколко месеца от сватбата на Лийна, която бе донесла на всички толкова много радост. В деня на бракосъчетанието

двамата с Прадип гордо бяха връчили зестрата на бащата на младоженеца. Никога през живота си не бяха виждали толкова пари, а ги поддържаха в ръцете си едва за няколко мига. Бащата на младоженеца кимна, след като преброи банкнотите.

— Ще осигурят едно добро начало на щастливата двойка — каза той и даде знак за започването на сватбената церемония. До края на вечерта Нирмала не се сети нито за парите, нито за грижите, които ги бяха налегнали преди сватбата. Сега ѝ липсваше ежедневно присъствие на Лийна, но се успокояваше с мисълта, че бе изпратила подобаващо дъщеря си в новия ѝ дом.

Когато се озова в гостната, мъжете вече се бяха настанили и свекърът на Лийна бе взел думата. Обясни, че били разочаровани от Лийна. Не изпълнявала своя дял от работата в семейството и била в тежест на свекърва си и етърва си. Твърдеше, че кулинарните ѝ умения били преувеличени, че била мудна и небрежна в кухнята и трябвало да ѝ се казва как да направи дори и най-дребното нещо. Лийна не проявявала никакъв интерес към домашните задължения, както се очаква от една добра съпруга, а предпочитала да играе с децата.

Нирмала застана на прага на стаята и се заслуша. Почувства някаква огромна празнота, която сякаш растеше в нея, и си припомни раждането на Лийна, когато от наедрелия ѝ корем се бе появил животът, който дълго бе носила под сърцето си. За кого говореха те? Това момиче не можеше да е дъщеря ѝ. Но пък Лийна притежаваше силен характер, който би могъл да я тласне към непокорство. В съзнанието ѝ изникна образът на дъщеря ѝ като малко момиченце, което оставаше до късно навън и с часове играеше сред нивите, вместо отдавна да се е прибрала вкъщи.

А бракът криеше трудности. Нирмала си припомни своите първи дни след женитбата: неочакваната интимност с мъж с непознат аромат, който лягаше отгоре ѝ, объркването от сблъсъка с традициите в семейството на съпруга ѝ. Бяха изминали месеци след сватбата, но тя изпитваше болезнен копнеж да се завърне в уютния дом на родителите си, при братята и сестрите си. Но времето притъпи това желание. В един момент, макар че и самата тя не можеше да каже точно кога, то бе заменено от спокойствието, което започна да изпитва в собствената си къща, от верния спътник, който откри в лицето на съпруга си, от създаването на тяхно семейство.

После заговори по-големият син, който даваше примери за това как Лийна не се отнасяла с уважение към съпругата му. А съпругът на Лийна се оплака, че разтривала стъпалата му с кокосов балсам без желание. Свекърът заяви, че били измамени, смятайки, че ще вземат в дома си едно мило момиче. Трябвало да получат компенсация, след като се очаквало да я обучат на елементарни домакински и готварски умения. Петстотин рупии месечно.

Нирмала закри устата си с ръка, за да сподави възклицанието си. Едва свързваха двата края, след като бяха платили зестрата на Лийна. Точеше по-малки питки, за да изкарат повече време с чувал брашно, и от седмици не бе купувала зеленчуци от пазара. Как щяха да осигурят на този мъж петстотин рупии месечно? Това бе невъзможно.

Тя забеляза напрегнатото изражение на лицето на Прадип, който уверяваше посетителите, че Лийна ще се промени. Твърдеше, че дъщеря му е добро момиче. Винаги е помагала у дома и ще се научи да изпълнява изискванията им. Помоли ги просто да ѝ дадат малко време. Нирмала се надяваше, че единствено тя бе доловила отчаяната нотка в гласа му.

— Имаме дар за вас — каза той на свекъра. — Нещо за прекрасната ви съпруга, която напътства дъщеря ни.

Той кимна на Нирмала. Тя влезе и коленичи до стола му, а той ѝ прошепна да донесе една от сватбените си златни гривни. Когато се поколеба, той я сръчка и се усмихна като някой богаташ, сякаш притежаваше дърво, раждащо златни гривни.

Докато мъжете пиеха чая си, Нирмала влезе в спалнята, отвори шкафа и се пресегна към най-високия рафт. Извади картонена кутия. Там бе скътала няколко ценни бижута, които нейните родители ѝ бяха подарили за сватбата. Измъкна от шкафа грижливо изгладена и сгъната бяла носна кърпа, която наскоро бе избродирала за Лийна. Нирмала зави златната гривна в кърпичката. След като не можеше да изтрие сълзите на дъщеря си, поне това трябваше да свърши работа.

8.

Все още потънал в прегръдките на съня, Анил осъзна, че телефонът звъни. Часовникът показваше три сутринта. Трябваше да застъпи в болницата в осем. Грабна телефона до леглото си:

— Ало?

— Анил? — долови далечен мъжки глас, който доби увереност.

— Батко Анил?

— Да. Какво има?

— *Бхаи...* — Анил разпозна гласа на Киран, който избухна в глухи ридания. Дочу раздвижване, когато някой друг пое слушалката.

Анил седна и включи лампата. Вече се беше разсънил и сърцето му биеше учестено:

— Киран? Какво става?

— Анил, Никхил е. — Гласът му беше ясен. — Слушай... Тази сутрин татко... — Никхил замлъкна и Анил имаше чувството, че измина цяла вечност, докато в главата му нахлуха куп догадки. — Татко ни напусна, *бхаи*. Почина тази сутрин.

Сърцето на Анил бумтеше в ушите му. Заби поглед в златистия надпис на гърба на някакъв орфан кафяв медицински учебник, подпрян на перваза, който в един момент се размаза пред очите му. Накрая примигна и отново фокусира заглавието.

— Оплакваше се, че след като си подремне, чувства болка в гърдите и му е трудно да диша. Направихме каквото ни каза — сложихме една таблетка нитроглицерин под езика му и веднага го отведохме в болницата. Когато стигнахме... опитаха се да го спасят, но лекарите казаха, че е твърде късно, *бхаи*. Той умря. — Никхил замлъкна и сякаш някой заглуши слушалката в другия край на линията.

Анил бавно разтвори лявата си ръка и видя, че бе сграбчил края на възглавницата. Прочисти гърло, запъти се към килера и дръпна рязко плъзгащите се врати.

— Ще дойда колкото се може по-бързо. Ще отида до летището, за да проверя...

— Сине? — дочу гласа на майка си.

— Мамо? — задавено промълви Анил. Положи ръка върху куфара в килера.

— Слушай, сине. Не искам да се тревожиш и да си идваш веднага. Ще ти е трудно да заминеш, а тук имаме толкова много роднини. Братята ти ще се погрижат за кремацията утре...

— Утре? — обади се Анил. Беше невъзможно да стигне до Панчанагар за ден.

— Синко, знаеш, че можем да задържим тялото у дома няколко часа. Тук е много топло. *Пандитът* е избрал благоприятен час за утре сутрин. Трябваше да уредим всичко, защото предположихме, че няма да можеш да се прибереш. Моля те, не се притеснявай, сине. И без това си имаш толкова много грижи. Ще запазим праха до завръщането ти през лятото и ще отидем на поклонение на река Ганг. Баща ти винаги е искал да види Варанаси.

Гласът на майка му секна и надвисна продължително мълчание, което рядко си позволяваха заради скъпите разговори.

Анил седна на леглото и се втренчи в куфара в килера. Затвори очи и видя горещото прежуриящо слънце, което караше плодовете на манговите дървета край Голямата къща да зреят за ден, слънцето, което нямаше да прояви никаква милост към мъртвото тяло на баща му. Представи си как отива при Каспър О'Брайън, за да поиска разрешение да замине, и как се опитва да си намери място в претъпкания самолет за Индия. Майка му бе права. Нямаше да е там, за да запали кладата. Кой щеше да поднесе пламтящата факла към клонките, където щяха да положат тялото на баща му? Никхил или Киран? Може би и тримата му братя. Или пък някой от чичовците му щеше да изпълни задълженията му в негово отсъствие.

Анил върна телефонната слушалка на мястото ѝ, отиде до бюрото и отвори чекмеджето. Издърпа го, докдето механизмът позволяваше. Затършува сред химикалки, кламери и листчета, докато не откри бордовата карта от полета му от Ахмедабад до Далас миналия юни и изпратения от майка му плик, който съдържаше билкови таблетки за облекчаване на главоболието. После чу как нещо се претърколи в дъното на чекмеджето и се удари леко в ъгъла. Пресегна се към вътрешността на тясното чекмедже и ожули кокалчетата в металната обшивка. Пръстите му докоснаха гладката филцова

повърхност в долната част на шахматната фигура и той я измъкна от скривалището ѝ.

Беше държал този цар безброй пъти и никога не успяваше да се насити на красотата на изваяната му форма. Малкият ръчно резбован кръст най-отгоре поразяваше с изяществото си. Палисандровото дърво му се стори черно на бледата светлина в стаята му. Дланта му обгърна така познатата по форма и тежест фигурка и в съзнанието му изникна яркият образ на баща му. Седеше срещу него на широката дървена маса, свъсил съсредоточено вежди, обмисляйки следващия си ход.

Анил беше осемгодишен, когато баща му се върна от едно пътуване до града с комплект за шах. Седнаха на масата и заедно разгадаха инструкциите, като научиха имената на фигурите и ходовете им по дъската. Започнаха да играят вечер. Толкова се улисваха, че майка му изключваше лампите, като оставяше единствено тази вдясно над масата. Двамата можеха да изиграят цяла игра и почти да не обелят дума, като само накрая поспираха, за да обсъдят стратегията си.

— Анил *джан* — започна татко му една вечер, — знаеш ли откъде идва тази игра?

— Каза, че била донесена от английски пътешественик. — Анил оглеждаше дъската, за да се опита да спаси топа си от атакуващия офицер на баща си.

— Да, вярно е — усмихна се татко му. — Но знаеш ли, че играта на шах се появява през шести век в Индия?

Анил вдигна очи от шахматната дъска и се взря в баща си.

— Да, истина е. Според легендата в древни времена живял раджа, който обичал да играе игри, но лесно се отегчавал, затова помолил един беден математик да му изобрети ново забавление. Мъжът измислил дъска с шестдесет и четири квадрата, върху която били разположени две армии, всяка предвождана от цар. Целта била да плениш вражеския цар. Раджата бил толкова очарован от новата игра, че казал на изобретателя сам да избере наградата си.

— Татко му взе една от пешките на Анил с коня си. — Знаеш ли какво си поискал?

Анил поклати глава.

— Той помолил за зрънце ориз за първия квадрат на дъската, две — за втория, четири — за третия и така нататък, удвоявайки броя на оризовите зърна за всяко квадратче.

— Татко повдигна вежди и се усмихна. — Да, смяташ, че не е много мъдро желание, нали? Това си помислил и раджата и бързо се съгласил с предложението, защото решил, че сделката е изгодна.

Анил отново насочи вниманието си към дъската и премести топа, за да защити царя.

— Знаеш ли колко ориз е това, Анил *джан*? — Анил се зае да пресмята на пръсти, но баща му не дочака отговора.

— Грамада ориз, по-висока и от връх Еверест. Над осемнадесет милиарда зрънца ориз. В цялата страна нямало толкова много ориз, за да платят на изобретателя. Раджата трябвало да отстъпи кралството си на бедния математик, който станал новият владетел. — Баща му се усмихна и офицерът му се оказа в непосредствена близост до царя на Анил.

Друг път Анил беше на път да победи, но направи необмислен ход с офицера. Ядоса се, когато баща му не му позволи да оттегли хода си, след като бе забелязал грешката си.

— Не можеш да го направиш, Анил — каза баща му. — Нито в шаха, нито в живота. Не можеш да поправиш сторената грешка. Разсъждавай мъдро преди всеки ход.

Анил стисна здраво тъмната фигура от палисандрово дърво. Другият цар, белият, бе изработен от сандалово дърво. Татко му винаги играеше с него, но той бе изчезнал през лятото, преди да напусне Индия.

Този спомен извика в съзнанието му друга картина: двамата с баща му крачат из оризището, нагазили почти до колене във вода, и той настоява за допълнителна мярка, за да осигури най-подходящи условия за отглеждането на ориза. После видя баща си стар и изморен, какъвто бе в деня, когато напусна Панчанагар. Опита се да възстанови последния им разговор по телефона. Анил изпадна във вцепенение, не можеше да пролее и сълза. После се сети как татко му правеше серенади на мама, когато готвеше любимите му ястия. Пееше ужасно фалшиво, а тя хукваше да го гони из кухнята с точилката. Анил се разсмя от сърце, а после избухна в неистови ридания.

Първите признаци, че здравето на баща му се влошава, се появиха по времето, когато Анил беше последна година в медицинския колеж. Понякога имаше кратковременни пристъпи на болка в гърдите и се задъхваше, докато изкачваше хълмовете край земите им. Анил вече

знаеше достатъчно, за да разпознае симптомите на ангина пекторис^[1]. Татко му настояваше, че е добре, но Анил взе предпазни мерки. Донесе у дома аспирин, бета-блокери и нитроглицерин и показа на майка си как да ги дозира. Планираше да заведе баща си на обстоен преглед в Ахмедабад, когато се прибере у дома през лятото. Трябваше да му се направи стрес тест на сърцето, за да се установи наличието на зони с исхемия^[2], кръвна картина, за да се провери дали нивото на холестерола не е високо и дали не може да се лекува с обикновени хапчета, които да взима всеки ден.

Явно по някое време Анил бе заспал, тъй като се събуди от пронизителния звън на будилника, който навиваше докрай. Отвори очи и за миг се почувства замаян. Съзнанието му беше като изпразнено. Първото нещо, което видя, бе часовникът, подарен от баща му, и тогава си спомни. Очите му пареха от умора, когато се опита да фокусира циферблата. В Панчанагар беше шест и половина вечерта и семейството му се подготвяше за церемонията по кремацията. Но в Далас бе седем сутринта и беше време да се връща в болницата.

Анил седеше на бюрото с недокоснатата купа зърнена закуска и броеше дните на календара, окачен на вратата му. Бяха изминали девет дни, откакто бе чувал гласа на баща си; както обикновено, той се бе опитвал да скрие усилията, които му струваше да говори. Двеста и един дни, откакто бе напуснал Панчанагар, след като бе приседнал в крайчеца на леглото на татко и бе докоснал слабите му кокалести ръце. Сто деветдесет и пет от тях бе работил в *Парквю*. Бе лекувал над хиляда пациенти, като през цялото време бе на хиляди километри от единствения пациент, който най-много се нуждаеше от помощта му.

Анил не беше у дома, за да спаси баща си, дори нямаше да изпълни ритуалите по кремацията — свещеното задължение на всеки първороден син. Но сега не можеше да остане безразличен. Нямаше да стъпи в болницата, независимо от последствията. Специализантите нямаха право да променят графика и да заминават без разрешение. Всичко това бе изрично уточнено още в първия им ден в *Парквю*. Но въобще не го беше грижа, когато вдигна телефона, за да резервира полета си.

Късно през нощта Анил напредваше бавно по пътеката между седалките на самолета. Пред него мудно пристъпяше възрастна дама, облечена в ръчно изрисувано зелено сари, а отзад го побутваше нетърпелив баща, който държеше дете със златни обици на ушите. Докато останалите пътници се ядосваха, задето не можеха да открият място в багажните отделения над главите им или задето бяха твърде близко до тоалетната, Анил пхна раницата под седалката си, събу обувките си и се загледа през прозореца. Редиците фосфоресцентни бели лампи очертаваха пистата в далечината, където един самолет се спусна безшумно към земята. Щеше да е в Индия след по-малко от ден. На пръв поглед изглеждаше твърде кратък период за човек, който се канеше да прекоси земното кълбо и да се приземи в съвсем различен свят, но Анил знаеше колко дълъг може да се окаже един ден.

Един ден беше достатъчно дълъг, за да може стабилизирани пациент да получи инфаркт и да констатират смъртта му в момента, в който съпругата му се е втурнала към къщи, за да се преоблече за пръв път след седемдесетте и два часа, прекарани край леглото му. Един ден беше достатъчен за Анил, за да извърви пътя от пълното с енергия и въодушевление начало на новата смяна до пълното изтощение и ровене в най-затънтените кътчета на съзнанието с надеждата да открие основните техники за запомняне, усвоени в медицинския колеж. Един ден бе достатъчен, за да се разкъса аневризмата на Калхун и да го унищожи бавно отвътре, защото Анил не бе разпознал симптомите.

Някои дни бяха достатъчно дълги, за да го накарат да се пита защо въобще си бе повярвал, че може да стане лекар.

Анил разгърна акрилното одеяло и се зави до брадичката, за да се предпази от студа, проникващ през овалния прозорец на самолета. Щеше да се наложи да приеме отсъствието на баща си, да свикне с празнотата, която щеше да усеща навсякъде — празния люлеещ се стол, масата, където играеха шах, леглото, където фаталният инфаркт го бе застигнал. Анил затвори очи. Нямаше никакво желание да види тези познати, но опустели места.

Анил очакваше, че само един от братята му щеше да го чака на летището в Ахмедабад, но в гърлото му заседна буца, когато забележа майка си, застанала до Никхил, облечена във вдовишко бяло колосано

сари. Когато се наведе, за да докосне смирено нозете ѝ, тя го хвана за раменете и го прегърна силно, а после положи длани върху страните му с наболата двудневна брада. Анил съжали, че не се бе привел в приличен вид, преди да се качи на самолета. В последните няколко месеца беше станал небрежен към външността си — забравяше да се срещне и нахлузваше все същите омачкани дрехи.

Никхил взе куфара, а майка му го хвана под ръка, когато се запътиха към колата. Сякаш бе остаряла с десет години, откакто бе напуснал дома си миналото лято. Майка му никога не бе изглеждала по този начин, дори и в годината, когато сушата унищожи почти цялата им реколта. В продължение на три месеца тя хранеше най-напред децата, после баща му и накрая себе си, като се задоволяваше само със скромна вечеря.

— Добре направи, че дойде, *бхаи* — каза Никхил, докато нагласяше куфара в багажника. — Знаехме, че ще го направиш, въпреки че тя настоя да си останеш там — кимна към майка им, която се бе настанила в колата. — Това значи много за нея.

Когато отбиха от криволичещия пращен път, който водеше към Голямата къща, Анил почувства, че нещо се бе променило. До надвисналите над пътя кокосови палми бяха подпрени колелета. На пращната площадка пред дома му имаше паркирани няколко коли вместо обичайните една или две. Все още не бе съзрял Голямата къща, когато вниманието му привлякоха премигващите наоколо светлини. Анил свали стъклото на прозореца: на предната веранда се бяха струпали десетки хора. Държаха свещи и фенери в три часа сутринта. Потръпна от срам, когато разбра, че семейството му бе чакало, за да го приветства с добре дошъл.

След като поздрави многобройните роднини, Анил се оттегли в стаята си, където прислужникът вече бе разопаковал куфарите му:

— Да донеса ли ведро с гореща вода, Анил *сахиб*?

Обърна се към него с почтителното обръщение, което в миналото бе запазено единствено за баща му. Неочаквана болка прободе Анил.

— Не, ще изчакам сутринта.

Слугата поклати глава с жест, който не изразяваше никакво отношение към отговора на Анил. По време на визитациите често мъмреха Анил заради този жест.

— Да или не, Пател — питаше дежурният лекар.

Де да можеше да е толкова безучастен като прислужника, който тихо затвори вратата след себе си.

Анил се запъти към прозореца и го отвори. Прозвуча познатото изскърцване на метал. Дипломата му от медицинския колеж бе поставена в рамка и се кипреше на скрина. Сигурно майка му се бе погрижила за това. Докосна я и забеляза, че стъклото блести, липсваше тънкият слой прах, който тук се образуваше ежедневно.

Върху бюрото имаше една-единствена вещ. Някаква странна демокрация цареше на шахматната дъска в отсъствието на доминиращите фигури на царете. Анил отвори ципа на малкия джоб на раницата си, извади царя от палисандрово дърво и го постави на мястото му върху бялото квадратче. Погледна към своите фигури, направи няколко хода наум, а после и по дъската. Премести пешката и офицера си. Баща му щеше да отговори с коня. Подценяван, но много силен, обичаше да казва татко му за любимата си фигура.

Анил докосна с пръст коня. Тъпа болка прониза сърцето му и застана на топка в гърлото му. Извърна гръб на шахматната дъска, без да върне фигурите в първоначалното им положение.

Анил се пхна под тънката мрежа за комари, която обгръщаше леглото му, и се заслуша в монотонното проскърцване на вентилатора над главата му. Песента на щурците и ароматът на пръст, които нахлуваха през отворения прозорец, му бяха така познати, както и чувството на дълг. Тази нощ Анил сънува, че тича из коридорите на болницата и не успява да открие стаята, където го бяха повикали. Когато се озова в някакъв задънен коридор, се събуди с препускащо сърце, потънал в пот.

Едва след като майка му се допита до астролога за благоприятна дата, за да пътуват до Ганг и да разпръснат праха на баща му, Анил резервира билет до Америка. До този момент дните му се нижеха в посрещане на роднини и приятели, дошли да отдадат почит, и в безкрайно ядене на изкусно приготвените гозби. След като дни наред беше съществувал на оскъдна диета, която се състоеше само от пица със сирене и вегетариански сандвичи в кафенето на болницата, това се оказа истинско предизвикателство за апетита му.

Анил не бе подготвен за лавината от въпроси, с която го заляха семейството му и гостите. Когато едносричните му отговори не ги задоволиха, той най-сетне реши да им каже това, което искаха да чуят. Разказваше им за модерната болница, за мъдрите и добри лекари, които го обучаваха, и за благодарните пациенти. Описа света, в който бе очаквал да попадне, когато напусна Панчанагар, света, който бе съществувал в представите му. Всеки следващ път, когато повтаряше лъскавата история за живота си, го правеше с все по-голяма лекота.

Въпреки че семейството му приемаше безрезервно версията му, Анил знаеше, че не би успял да излъже баща си. Но пък едва ли би го разочаровал. Понякога образът, който си създаваше, пораждаше вина, примесена с гнетящ срам. А друг път, когато чуеше как майка му го хвалеше пред насъбралите се роднини, си позволяваше да потъне в тази изкривена реалност и отново да се почувства преуспял и уважаван.

Една сутрин Анил слезе на долния етаж, когато сервираха обяда. Зае празното място до Киран.

— Къде е Чанду? — попита той, свикнал да се настанява последен на масата.

— Още спи — отвърна Киран и повдигна вежди. — Игра карти до късно.

— Пак ли? — Анил напълни чинията си и се зае с храната. Бе забелязал необичайното поведение на Чанду, но не му се искаше да повдига въпроса в присъствието на майка им, и то непосредствено след смъртта на татко.

— Мама каза, че леля Пушпа и синът ѝ ще се нанесат тук — обади се Пиа. Пушпа бе една от овдовелите лели на баща му и от години живееше в съседната къщурка.

— Добре, а кой ще вземе къщата ѝ? — попита Киран. — Или ще остане празна?

— Никхил ѝ се точи, нали, *бхаи*? — Пиа смушка брат си в ребрата. — Не знам защо толкова си се разбързал да се жениш.

— Защо да съм се разбързал? На двадесет и една съм — отвърна Никхил.

Устата на Анил гореше. Вероятно подправките вече не му понасяха след цялата тази еднообразна храна в кафенето. Отпи жадно от чашата с *ласи* и започна да изучава изражението на Никхил:

— Ама ти сериозно ли?

— Защо не? Кого да чакам? — Никхил се пресегна за купата с яркозеления сос от кориандър. — Освен теб. — Той кимна към Анил.

Ръката на Анил замръзна над чинията му.

— Няма нужда да ме чакаш. Не ме е грижа.

Майка им се появи с кана вода и оповести присъствието си, цъкайки с език.

— Не и за нея — Никхил посочи майка им.

— Всяко нещо с времето, синко — тя положи ръка на рамото на Анил. — Момчета, ще си изберете невести по волята божия. След като приключи траурът, Анил ще си дойде у дома и ще започнем да търсим. Следващият ще си ти. — Тя стисна рамото на Анил и той се облегна на стола, внезапно загубил апетит.

— Мен ме оставете за по-нататък — подметна Пиа. — Не бързам.

Киран се приведе и я скрита под масата:

— Не се притеснявай. Като гледам, ухажорите не се тълпят навън, така че си в безопасност.

Пиа се засмя и не му остана дължна:

— Кой го казва? Кой ще те пожелае, след като имаш подобни маниери на масата? Сякаш се храним с някакво животно от джунглата.

Анил стана и отиде да си измие ръцете. Поднесе дланите под течащата вода, сякаш се опитваше да отмие вината, и осъзна, че в лицето на баща си бе изгубил единствения си съюзник. Сега трябваше да се справи с очакванията на майка си и братята си, таящи надежди и негодувание. Анил не би понесъл да им причини нови разочарования. Пътят му, толкова ясен преди, сега бе скрит зад савана на бащината му смърт.

Мина Пател изпита скрито задоволство, когато чу децата ѝ да се карат и дразнят. Можеше да разпознае гласовете и настроенятия им дори от съседната стая. Това умение се бе оказало безценно, когато бяха по-малки.

Често се безпокоеше за тях, но най-вече за Чанду, който сякаш привличаше неприятностите като магнит. Може би беше нормално, че той търсеше някакъв начин, за да се разграничи от останалите братя,

които се бяха доказали в различни области: Киран беше атлет, Никхил — земеделец, а Анил — неизменният отличник. Мина не се бе тревожила за Анил от години, откакто бе преодолял ужасното заекване като момче.

Но сега я обзеха притеснения именно за най-големия ѝ син. Анил не изглеждаше добре. Беше отслабнал и си личеше по лицето му. Под очите му имаше тъмни сенки, погледът му бе празен. Естествено, както и всички останали, момчето тъгуваше заради загубата на баща си. В сърцето му бе зейнала огромна празнота и щеше да мине много време, преди тя да изчезне. Но явно не само скръбта бе променила Анил. Америка сякаш бе унищожила част от същността му, превръщайки го в кух съд, лишен от съдържание. Не спираше да се пита какво измъчва сина ѝ. Самата мисъл за покваряващите изкушения на Запада — месо, алкохол, наркотици, момичета, ѝ причиняваше главоболие. Всеки можеше да види, че тази страна беше пагубна за здравето на сина ѝ.

Късно вечерта Мина отиде в стаята на Анил. Спеше необичайно много, откакто се бе прибрал, още един признак, че не беше добре. Докосна бузата му с външната част на ръката си, както правеше, когато беше малък и проверяваше дали няма температура.

— Синко, там не се храниш добре, нали? Отслабнал си. — Ако Джаянт можеше да види сина си сега, дали все още щеше да смята, че Америка бе добра идея?

— Добре съм, мамо — отвърна Анил. — Просто съм изморен. От дългото пътуване е.

— Синко — майка му седна на крайчеца на леглото и забеляза, че челото му бе набраздено с бръчки, — не исках да говорим за това, докато беше там. — Тя се покашля и впери поглед в ръцете си, преди да продължи: — Татко ти, преди да си отиде... — Думите заседнаха в гърлото ѝ и трябваше да си поеме дълбоко дъх, за да продължи. — Напоследък болестта не му позволяваше да решава споровете. Сине, хората чакат от месеци.

— О, мамо, не мисля, че ще се справя. — Анил поклати глава. — Сигурно има някой друг. Например чичо Манудж или може би Никхил? Той е достатъчно голям.

Мина забеляза трапчинката на брадичката му; беше се появила, когато започна да възмъжава. Тя я докосна с палец, потънала в спомени:

— Искаше това да си ти, сине.

Мина се постара да не изопачи думите на Джаянт. Идеше ѝ да каже на сина си, че е време да се откаже от тази глупава мечта сега, когато баща му бе починал. Но Джаянт я бе предупредил по никакъв начин да не възпрепятства специализацията на Анил и да не го убеждава да се прибере у дома. Бе обещала на съпруга си, че ще го помоли да се постарее да изпълни ролята си.

Анил въздъхна дълбоко и бръчката на челото му изчезна. Втренчи се в нея за миг.

— Добре, мамо, ще направя каквото мога, докато съм тук, но няма да поемам обещания за датата на завръщането си.

Мина се усмихна и се изправи.

— Тогава вдругиден. Ще свикаме събрание. Ще осведомя всички.

---

[1] Едно от най-често срещаните сърдечни заболявания; клинична форма на исхемичната болест на сърцето — Б.р. ↑

[2] Състояние на недостатъчен приток на кръв в определена област на тялото, орган или част от орган — Б.р. ↑

СПОРНИЯТ КЛАДЕНЕЦ

Когато хората започнаха да се стичат към Голямата къща в четвъртък сутринта, Анил потърси убежище в кухнята под предлог, че отива за още една чаша чай, но всъщност имаше нужда да се овладее. Цялото село беше разчитало на мъдростта и преценките на баща му и се ужасяваше от мисълта, че трябва да се заеме с тази роля.

Когато се върна в голямата стая, повечето от столовете вече бяха заети и десетина души се бяха облегли на стените. Само няколко лица му бяха познати. Майка му седеше в дъното на помещението и той проследи погледа ѝ, отпращан към величествения стол с дърворезба, който приличаше на трон, разположен начело на масата. Той го дръпна и звукът от тежките му крака, стържещи каменния под, привлече всеобщото внимание.

Анил седна и кръстоса ръце върху масата.

— Нека започнем с молитва. — Той сведе глава и изрече благословието, което баща му използваше при откриването на тези срещи. Когато вдигна поглед, майка му кимна. — Добре, кой би искал да започне?

Мъж на име Джагдиш, който седеше от дясната му страна, заговори пръв.

— Анил *сахиб*, ще ти бъда безкрайно задължен за съвета. — Той се зае да разясни спора със съседа си Бипин. — В моите ниви отглеждам ориз, единствено ориз. Точно както и многоуважаваният ти баща, мир на праха му, аз се грижа само за една култура и се справям добре. От години по моята земя вирее ориз, само ориз...

Анил направи жест с ръка на Джагдиш да побърза.

— Както знаеш, Анил *сахиб*, оризът се нуждае от повече вода, много вода, изобилие от вода. Заделям пари от години. Преди три месеца построих кладенец в земите си, за да напоявам нивите. Похарчих осем хиляди рупии, извадих ги от собствения си джоб, за да съградя този кладенец. Трябваше да осигуря тръбите, резервоара... — започна да изброява, докосвайки с палец върха на всеки от пръстите си.

— Добре, разбрах — прекъсна го Анил. — Е, какъв е проблемът?

— Сега, след като се потрудох здравата и вложих толкова много пари, този разбойник — Джагдиш стрелна обвинително с палец Бипин, високия мъж от другата страна на масата — иска да открадне моята вода за противната си захарна тръстика!

Бипин скочи от стола.

— Твоята вода? Твоята ли? — извика той. — О, съжалявам, *Бхагаван* — склочи подигравателно длани за молитва и понечи да коленичи. — Не съм предполагал, че самият Господ ми е съсед. Водата, почвата и въздухът ти принадлежат. Как въобще смеем да ти ги отнемем? — Зачервените му очи щяха да изскочат от орбитите.

— Нека се успокоим. — Анил даде знак да седнат и се опита да не се разсейва от шума наоколо. — И така, Бипин *бхаи*, за мен е съвсем ясно, че Джагдиш *бхаи* е вложил собствени средства, за да построи кладенеца, и сега има право да го използва, както пожелае. Щом толкова искаш, би могъл да си направиш собствен кладенец.

— А има ли право да прекара тръбите за кладенеца през моята земя? — Бипин се наведе напред и изгледа Джагдиш с присвити очи. — Знам какво си направил, дърто магаре! Говорих с онзи човек, който си наел, за да копае земята ми нощем, когато си смятал, че никой няма да забележи. Мислиш си, че не знам за водохранилището под моята земя? Така ли? Моята почва винаги е била по-хубава от твоята, точно както и продукцията ми. Анил *сахиб*, разбра ли сега кой краде? — Бипин се облегна на стола и скръсти ръце на гърдите си.

Анил погледна към Джагдиш. Той вторачи поглед в масата и промърмори нещо за това къде можел да си завре захарната тръстика Бипин, но не отговори на обвиненията на съседа си.

Готвачът се появи и постави димяща чаша чай на масата. Анил отпи. Течността опари езика му и сякаш го прободоха безброй игли. Побутна чашата встрани.

— Добре — заговори бавно, в очакване да му хрумне нещо мъдро. Правеше същото, когато трябваше да отговори на труден въпрос по време на визитациите. — Някой друг има ли какво да добави? — Хората зашушукаха из стаята. Анил се насили да си придаде обичайното уверено изражение, което бе свикнал да надява, когато изпаднаше в безизходица. — В такъв случай, въпреки че кладенецът принадлежи на Джагдиш, явно изворът е на Бипин и

единственото справедливо решение е да си го поделят по равно. Джагдиш, ти ще го ползваш в понеделник, сряда и петък, а ти, Бипин, във вторник, четвъртък и събота. Нека неделята е почивен ден. — Анил зашари с поглед между двамата мъже, доволен от решението си.

— Но четвъртък е пазарен ден. Не мога... — протестира Бипин.

— А оризът ми се нуждае от повече... — намеси се Джагдиш. Скоро двамата приказваха един през друг, повишавайки тон.

— Слушайте — Анил изкрещя, за да ги надвика. — Това е справедливо решение и очаквам от двама ви да съдействате. Разбрахме ли се? Добре. — И двамата мъже продължаваха да изглеждат недоволни. Джагдиш отново промърмори нещо неразбираемо, а Бипин поклати глава и стана от стола.

След като двамата наежени фермери си тръгнаха, дойде ред на други спорове. Анил се постара да помогне на някаква жена, чийто съпруг бе пропилял повечето от спестяванията им, играейки карти всяка вечер. Но опитът му да разубеди този мъж да се откаже от порока бе толкова неуспешен, колкото и усилията му да помогне на някой наркозависим, който бе дошъл в спешното отделение *Парквю*, защото имаше сърцебиене и бе сигурен, че умира. Комарджията и съпругата му продължиха да се карат шумно, когато напуснаха къщата.

След това пред него се изправиха две неомъжени сестри на около четиридесет години, които живееха заедно в семейния дом, но не можеха да понесат готварските си умения. Едната от тях тайно бе донесла като доказателство част от гозбите на другата, които смяташе за най-ужасни: странна кафеникава купчина от разкашкана леща и зеленчуци, в метална кутия за обяд. За да докаже основателността на оплакването си, покани всички в стаята да опитат, но не откри желаещи. Анил предложи да се редуват в кухнята, за да може всяка сама да си приготвя храната, но дори когато си тръгваха, забравяйки противната кутия, Анил знаеше, че скоро отново щяха да се счепкат за кухненските прибори или коя е използвала последния останал ориз.

Даде всичко от себе си, но повечето спорове приключваха неудовлетворително за страните, както бе станало с двамата недоволни фермери и кладенеца. Анил си спомни как баща му трябваше да търпи чуждите оплаквания и сълзи, но той се бе оказал много по-подходящ за подобна задача от сина си. Когато хората си тръгваха от масата на татко, бяха по-спокойни, отколкото при пристигането си. Някои бяха

видимо доволни от решенията на баща му, но всички го уважаваха безпрекословно. Анил не знаеше как да уреди конфликтите между тези хора, някои от които не бе виждал от малък. Много добре съзнаваше, че жителите на Панчанагар не гледаха на него като на важен човек и не ценяха личното му мнение. В техните очи той бе просто най-големият син на баща си. Беше подходящ за тази роля единствено защото не бе направил нищо, за да я получи.

Срещата продължи по-дълго от очакваното и когато приключи, беше време за обяд. Анил се изправи и се загледа в хората, които един след друг напускаха Голямата къща. Когато стаята се изпразни, някой се приближи до него. Беше леля Нирмала, майката на Лийна. Лицето ѝ бе набраздено от бръчки. Колко ли време бе минало от последната им среща? Носеше пакет, обвит в бял памук и завързан с тънка корда.

Анил сплете молитвено ръце и се поклони леко.

— *Намасте*, лельо Нирмала.

— Бих искала да поговоря с майка ти, ако е свободна — отвърна тя.

— Разбира се — добави Анил. — Нека я извикам.

Откри майка си в кухнята. Наставляваше готвача с приготовленията за обяда. Грабна тънката точилка от смутения мъж, размаха я към него, а после му показа как да разточи тестото.

— Мамо — Анил докосна рамото ѝ. — Леля Нирмала иска да говори с теб. Мисля, че ти носи дар.

— Що за глупости! — Тя сви рязко лакти, докато обработваше тестото. — Тази жена проявява истинско нахалство. Да идва в подобен момент, когато сме в траур. — Тя говореше, обърнала гръб на Анил. — Да се оплаква от проблемите, когато ние самите си имаме достатъчно. — Майка му откъсна още едно топче тесто и го сплеска с длани. — Всичко се разпада след смъртта на баща ти. — Тя притисна точилката към тестото. — Не мога да ръководя всичко. — Майка му поклати глава и смръщи устни.

Анил внезапно изпита желание да я защити.

— Как да ти помогна, мамо? Какво мога да направя?

— Просто се погрижи за това, Анил, моля те. В момента не съм в състояние да понеса поредната неприятна среща. — Тя влезе в килера,

а после се показа отново, като държеше в ръка внушително количество картофи. — Само не ги оставяй да се измъкнат безнаказано. Не могат да изплатят дълговете си, за които сами са си виновни. Ако беше някой лихвар, въобще нямаше да е толкова милостив.

Леля Нирмала стоеше на абсолютно същото място, когато Анил се върна в голямата стая. Той посочи към масата:

— Заповядай.

Искаше му се да бе помолил прислужника да донесе малко чай, но не посмя да пристъпи отново в кухнята.

— Съжалявам, но майка ми не се чувства добре — промълви той, макар че гласът ѝ се извисяваше над врявата от тракащи съдове отгатак. — Може би аз ще успея да помогна. Разбрах, че става въпрос за някакъв дълг.

Лицето на леля Нирмала остана безизразно, не трепна дори и мускул. Ръцете ѝ лежаха върху белия опакован пакет в скута ѝ. Тя се втренчи безмълвно в него.

Анил прочисти гърло.

— Хайде да измислим нещо — започна той и посегна към тефтера, оставен на масата. Беше свикнал да се занимава с необичайни ситуации. Беше се превърнало в неизменна част от ежедневието му да поема пациенти в движение и да диагностицира заболяването с непълна анамнеза. — Настоящата вноска е...

— Двеста рупии.

— Добре, двеста рупии месечно.

— Седмично.

— Разбирам — додаде Анил и надраска числата. — Осемстотин рупии месечно. Защо не ми кажеш колко рупии можете да си позволите да изплащате.

Нирмала не отговори. Анил изпита нарастваща умора от усещането, че разочароваше всеки, седнал на масата до него.

— Какво ще кажеш за четиристотин рупии месечно? — вдигна поглед от тефтера, след като направи няколко изчисления.

Леля Нирмала затвори очи, а после кимна едва забележимо.

— Добре тогава — Анил плъзна листа към нея. — Предай поздрави на чичо. — Защо ли не бе дошъл мъжът ѝ, щом трябваше да обсъждат парични въпроси? — И на Лийна.

Малко след като леля Нирмала си тръгна, прислужниците влязоха, за да наредят масата за обяд. Изпратиха го навън, преди да успее да каже на майка си какво бяха решили за дълга.

— Леля Нирмала ли беше? — Пиа застана зад него на верандата. — Не съм я виждала от цяла вечност. Боже, Лийна толкова ми липсва — добави тя. — Нали знаеш, че се омъжи преди няколко месеца?

— О? — възкликна Анил. — Не знаех. За кого? — Въпросът замря на устните му. Имаше чувството, че е прекарал в Америка много повече от шест месеца.

Пиа го смушка нежно с лакът в ребрата.

— Грабнаха всички хубави момичета. По-добре не чакай твърде дълго.

— Да, мамо — изпъшка той.

— Хей, днес се справи добре — каза Пиа.

Анил я възнагради с кисела усмивка.

— Благодаря на бога за сляпата привързаност на малката ми сестра, въпреки че е съвсем незаслужена.

Тя се засмя.

— Татко остави голяма празнота, която трябва да се запълни. Но ти ще съумееш да го направиш, братко. Сигурна съм.

След като Пиа си тръгна, Анил остана сам на верандата, вперил поглед в семейните земи. На поляната пред Голямата къща се бяха събрали селяните и обсъждаха сутрешните дела. Да организираш живота на хората и да решаваеш проблемите им, се оказа истинско бреме. Желанието му да носи този товар не бе по-голямо от деня, в който напусна дома си. Бацината му смърт беше засегнала живота на всички. В продължение на години баща му го бе закрилял, за да може да преследва желаната кариера. Сега зависеше единствено от него дали ще я запази.

ЧАСТ II

9.

Анил седеше в кабинета на програмния директор на специализантите Каспър О'Брайън и изучаваше семейната снимка на бюрото му. Почернелият О'Брайън седеше на плаж, ограден с палмови дървета, в компанията на съпругата си, жена с изсветлели от слънцето коси, и двама юноши. Всичко изглеждаше съвършено, дори и непохватната прегръдка на момчетата, които сякаш бяха прекъснали приятелска схватка по борба, за да се усмихнат пред обектива. На лавиците зад бюрото сред обичайните медицински книги и папките с болнична документация върху една поставка се кипреше баскетболна топка и снимка в рамка. На нея О'Брайън правеше забивка, увиснал на обръча на коша. Тези образи говореха за живот, изпълнен с професионални успехи, атлетични постижения и семейство за пример. Те бяха толкова непостижими и далечни от собствената му реалност, че Анил не можеше да откъсне очи от тях.

Вратата се отвори. О'Брайън се запъти към бюрото си и седна:

— Постави ни в много трудна ситуация, Пател. Пациентите разчитат на нас. Ние разчитаме на теб. Нали се досещаш за лавинообразните последици, когато някой специализант замине за две седмици без предизвестие? Декември е най-натовареното ни време. Имаш ли представа какво трябваше да направят колегите, за да компенсират отсъствието ти?

Анил поклати глава. Нямаше никакво желание да рискува да проговори, защото думите щяха да му изневерят.

— Съжалявам за баща ти. Ако ни беше казал, щях да ти дам няколко дни за погребението. Но да изчезнеш за две седмици, оставяйки единствено гласово съобщение... — О'Брайън поклати глава. — Дори не можехме да се свържем с теб на пейджъра ти. — Той се надвеси над огромното си бюро. — Виж, в живота се случват и лоши неща, но трябва да ги преодоляваме. Това е същността на медицинската професия, така че се опитай да свикнеш. — Отново се облегна в кафявия кожен стол и пружините изскърцаха при движението му. — Анил, длъжен съм да ти напомня, че стажантската

година е изпитателен срок. Точно тогава решаваме дали ще се справиш със специализантската програма, с професията. И трябва да се замислиш. Защото от това, което виждам досега — той посочи неопределено към документите на бюрото, вероятно месечните оценки на Анил, — изобщо не става ясно дали ще се справиш. Ще трябва да ми го докажеш.

Анил се върна на работа надъхан и целеустремен. Не искаше да се прибира у дома и определено не искаше да се прибира като неудачник. Сега повече от когато и да било беше длъжник на татко си и трябваше да спазва негласното им споразумение. Единствен Анил знаеше, че баща му копнееше да види резултата от многогодишните си усилия, за да може Анил да осъществи мечтата си и да стане лекар. С всеки изминал ден, отбелязван на календара му, с всяка изминала седмица решителността на Анил се увеличаваше. Пръв пристигаше на визитациите сутрин, отбиваше се при всеки пациент преди края на смяната, преглеждаше всеки резултат от лабораторията и се консултираше, а после рухваше върху леглото в някоя от стаите в болницата. Въпреки че му оставаше толкова малко свободно време, скръбта бе негов постоянен спътник. Тя изпълваше кратките промеждутъци на деня му със сладки спомени и неочаквани копнежи, които караха сърцето му да се свива болезнено.

Той продължаваше да вечеря с Чарли няколко пъти в седмицата, но го правеше единствено за да учи. Вегетарианското руло „Стефани“ вече не му се струваше така апетитно, както и много други прости удоволствия. Една вечер Чарли поръча две парчета пай. Анил с наслада вкуси две хапки от сладкиша с горски плодове, а после отмести чинията си. Пъхна ръка в джоба си, за да потърси инхалатора, с който не се разделяше от седмици. Нямахте да му коства нищо, ако го бе поставил в кутийка и го бе изпратил до Индия, когато за пръв път разбра по телефона, че баща му се задъхва. Едва ли щеше да го предпази от фаталния инфаркт на миокарда, но поне щеше да е дребен жест, който да успокои баща му и да му покаже, че синът му мисли за него отвъд океана. Анил плъзна нокът по твърдия пластмасов ръб на инхалатора и не спря да го натиска, докато не почувства болка, която

му достави много по-голямо удоволствие, отколкото сладките горски плодове.

Чарли забарабани с пръсти по вестника на масата:

— Хей, чу ли за Маями? Тази година има двадесет и осем случая на денга^[1]. Регистрирана е за пръв път в САЩ преди повече от двеста години. Невероятно, нали?

Анил надникна да види статията. Денгата — болест, причинявана от комари, беше широко разпространена в Индия. Беше лекувал много пациенти в Ахмедабад, но нито един в Далас.

— Смятат, че заради глобалното затопляне тези тропически болести се разпространяват по нови географски ширини — Чарли обърна вестника. — Не е ли любопитен начинът, по който вирусите се разнасят по света? Постоянната надпревара за откриването на подходяща ваксина?

— Може би трябва да се замислиш дали да не специализираш инфекциозни болести — подметна Анил. — Можеш да започнеш с изследователски проект.

— Да, идеята ми допада — обади се Чарли. — Хората започват да сформират изследователски екипи. Щях да се навия едва втората година, но очевидно някои от нетърпеливите ни колеги вече са подали молби за наставници в болницата.

— Какво ще кажеш за МРС? — предложи Анил. Всяка болница в Америка имаше проблеми с метицилин-резистентния стафилокок, инфекция, която плъзваше по отделенията, привличаше общественото внимание и понякога се стигаше до съд. — Чух, че няколко болници правят изследвания, за да намалят рисковите фактори. Вероятно можеш да ги събереш и да направиш ретроспективно проучване. Би могъл да изготвиш списък с доказани, изпитани стъпки, които болниците трябва да следват.

— Да, харесва ми. — Чарли почука с края на молива по масата. — Страхотна идея. В *Парквю* ще я глътнат като топъл хляб. Безплатно изследване, което решава пиар проблем. Какво ще кажеш, приятелю? Искаш ли да работим заедно? От нас ще излезе невероятен екип.

Всъщност Анил не се интересуваше от инфекциозни болести — твърде много му напомняха за Индия. По-скоро би се посветил на медицинските проблеми в напредналите държави, но Чарли изглеждаше толкова запален, а и щеше да е забавно да работят заедно.

— Сигурно. Хайде да го направим — каза Анил.

Пейджърът на Анил завибрира в джоба му. Изписа се непознат номер. Когато се обади от най-близкия телефон в болницата, вдигна сестрата в отделението и му каза, че доктор Мета иска да го види. Анил взе асансьора до шестия етаж и изчака в стаята на персонала, като барабанеше с пръсти по коляното си.

— Пател — възкликна Соня, влизайки в помещението. — Върнал си се. Как беше Индия?

— Хм... ами добре — колебливо отговори Анил. Откъде бе разбрала за пътуването му? Нима новината се бе разнесла сред всички служители в болницата?

— Каспър чете ли ти конско? — попита тя.

— Доктор О'Брайън ли? Да.

— Е — подметна тя, докато си сипваше кафе. — В интерес на истината, мисля, че постъпи правилно.

Анил се покашля и кимна. Целият този разговор го смущаваше.

— Струва ти се, че *Парквю* е целият свят, но това е само привидно — каза Соня. — Сигурна съм, че е нужен кураж и О'Брайън ще те накара да платиш за случилото се, но ти несъмнено взе правилното решение и се прибра у дома. — По устните ѝ пробяга мимолетна усмивка.

— Ъмм... благодаря — отвърна Анил. Едва ли Соня го бе извикала само за това.

— Както и да е, исках да те информирам, че съветът е избрал случая „Джейсън Калхун“ за поредната конференция „Заболеваемост и смъртност“. Знаеш ли какво означава това?

Въпросът беше риторичен, тъй като всеки стажант беше чувал и се страхуваше да не бъде повикан пред членовете на конференцията. На нея присъстваха всички лекари и специалисти. Представляваше форум, където се разглеждаха медицински грешки. Целта беше да подобрят методите на обучение и грижата за пациентите. Старшите специалисти го наричаха взводът за разстрел.

Соня обясни, че двамата с Анил щяха да представят случая и да бъдат разпитвани от колеги за усложненията и грешките, довели до смъртта на пациента.

— Вероятно ще трябва да се видим един или два пъти, за да прегледаме картоната и да сме сигурни, че сме подготвени за всякакви въпроси.

Разбраха се да се срещнат отново към края на седмицата. Въпреки уверенията на Соня, че всичко ще е наред, Анил излезе от стаята напрегнат и разтревожен.

---

[1] Остро инфекциозно вирусно заболяване, пренасяно от комари. Характеризира се с токсичен синдром, болки в ставите и мускулите и засягане на нервната система. — Б.р. ↑

СПОДЕЛЕНОТО МАНГОВО ДЪРВО

След цели тридесет и шест часа, прекарани в болницата, Анил се прибра у дома и с облекчение установи, че няма никой, но минути покъсно позвъни телефонът.

— О, Анил, слава богу. Търся те от половин час — каза майка му, когато вдигна. — Нали се уговорихме? Готов ли си, сине? Всички са се събрали и те чакат.

Анил се стовари на леглото. Преди да напусне Индия, се бяха разбрали да провеждат съветите по телефона веднъж месечно. Трябваше да са през почивните му дни и да не траят повече от час. Щеше му се да отстъпи ролята на някой друг, но докато беше край брега на Ганг, смъртта на баща му и собственото му разочарование го бяха накарали да се почувства задължен към паметта на татко си и семейството си. Сега, след укорите на Каспър О'Брайън и предстоящото обсъждане на случая на Джейсън Калхун, не се чувстваше много уверен в собствените си преценки.

— Мамо, важно ли е? Не може ли да почака? — попита той, разчитайки на умението си да степенува значимостта на проблемите, превърнало се в неделима част от ежедневието му.

— Просто поговори с чичо Манудж — прошепна майка му. — Той и братовчед ти са се счепкали заради манговото дърво на границата между земите им. Кучето на чичо ти си е свършило работата пред къщата на братовчедата и той заплашва, че ще си отмъсти. Познаваш характера на братовчед си. Притеснявам се, че ще прибегне до насилие.

Манговото дърво си беше там от години, дори десетилетия, без да създава никакви проблеми между съседите.

Всъщност нямаше родствена връзка с чичо Манудж, той беше семеен приятел. Живееше на това парче земя, откакто Анил се помнеше. Той и братята му бяха играли там заедно с братовчедите от съседната къща. Като малки се катереха, за да събират неузрелите

плодове, зелени и твърди като камъни. Използваха ги за топка в игрите на крикет. През лятото, когато златистите плодове узрееха, те разтърсваха клоните и се наслаждаваха на плячката си. Откъсваха дръжките и изстискаха месестата част направо в устата си, като се състезаваха кой ще погълне най-голямо количество. А когато момчетата се наситеха, събираха плодовете от земята и се замеряха, докато не се покриеха със сладък лепкав сок, привличайки рояци мухи. Анил засрамено си спомни какви прахосници са били, как постъпваха децата с нещата, които имаха в изобилие. Само когато нещо започне да ти липсва болезнено, тогава осъзнаваш колко е ценно. Манго. Сън. Одобрение.

Манговото дърво се бе извисило през годините и сега даваше по две или три касетки всяка седмица. Тъй като корените му бяха в единия имот, а клоните — в другия, и двете страни предявяваха претенции за собственост, а и страстите се нажежаваха с покачването на цената на плодовете през изминалата суша. Анил слушаше чичо Манудж, който описваше как съседът му се промъквал рано сутрин, за да обере плодовете, и ги отнасял в къщата си.

— Като някой крадец изпълзва навън. Много внимава, за да не вдига шум. Знае, че посяга на чуждото.

Братовчедът се оплака, че чичо Манудж пренебрегвал дървото от години. Не се грижел за него и нито го подкастрирал, нито го поливал, а сега се държал като единствен и законен собственик.

— Аз съм онзи, който поддържаше дървото, Анил — каза братовчед му. — Беше се разболяло и го спасих. Миналия месец дори магнах от клоните му гнездо оси, макар че ме нажилиха жестоко. Защо плодовете да не ми принадлежат? Без мен дървото все още щеше да е малко и хилаво и нямаше да ражда нищо.

Клепачите му натезаха. Анил си представи аромата на плодовете, сладката месеста част сякаш галеше небцето му. Какво не би дал за едно от онези манго сега, една-единствена хапчица наслада. Претърколи се и се втренчи в радиочасовника, който се бе вторачил насреща му с червените си очи, и мислено пресметна часовете сън, които му оставаха до звъна на алармата. Нима се караха за едно плодно дръвче?

— И двамата заслужавате похвала, задето сте отгледали такова дърво — каза Анил. — Но две или три касетки са твърде много за

семействата ви, нали? Ще се развалят, ако ги събирате. Ще бъде жалко да пропилеем толкова вкусен плод. Ето и съвета ми: всяка сутрин ще се срещате под дървото в десет часа, ще събирате и разделяте плодовете по равно. Чичо Манудж, ако не се лъжа, леля прави страхотно *кулфи*, нали? Братовчеде, може би трябва да накараш майка си да приготви мариновано манго и двамата може да си размените даровете.

В другия край на линията настъпи мълчание, което Анил прие за съгласие. После прозвуча гласът на майка му:

— Благодаря ти, сине. Аз ще се погрижа за останалото. Ще го решим друг път. И, Анил?

— Ммм? — промърмори той, когато изключи лампата и се зави.

— Моля те, не забравяй да си казваш молитвите.

Анил не бе изрекъл и една молитвена дума след смъртта на баща си. Майка му щеше да се притесни, ако разбере колко рядко се сещаше за религията. Бе отвел госпожа Калхун в интензивното отделение, за да види тялото на съпруга си, покрито с бял чаршаф, а после се бе отдръпнал встрани до социалния работник, когато наскоро овдовялата жена пристъпи внимателно към масата и погали главата на мъртвеца. Тя го целуна нежно по челото, усмихна се, а после лицето ѝ се сгърчи и рухна на гърдите му със сърцераздирателен вопъл, който отекваше в главата на Анил дори когато излезе от залата и закрачи по коридора. Когато се върна, един свещеник държеше молитвена броеница и благославяше тялото. На лицето на жената бе изписана болка и очите ѝ обхождаха всеки инч от мъртвото тяло на съпруга ѝ, търсейки обяснение.

Анил беше благодарен на свещеника и социалния работник, които му помогнаха да понесе скръбта на жената. Но дали Господ беше там, в онази студена стая, пълна с метални машини и халогенни лампи? Изглеждаше малко вероятно. Анил бе живял с представата за един своенравен Бог, за духовен ред, в който смъртта често бе незаслужена. Бе видял разрушителния гняв на Шива по време на опустошения от земетресение Гуджарат и бавната смърт на тяло, разяждано от болести. Анил не смяташе Бог за безмилостен, задето бе отнел живота на Калхун, петдесет и седемгодишен мъж, който оставяше вдовица и три осиротели деца. Просто не усещаше божествено присъствие. Мъжът бе починал от разкъсана аневризма,

която той бе недогледал. Върхът на катетъра и човешка грешка бяха причинили смъртта му. Това нямаше нищо общо с идеята за Бог.

10.

Преди да се омъжи, майката на Лийна я бе предупредила, че първата година ще е най-трудна. Тя си го напомняше, когато виждаше, че новият живот се разминаваше с очакванията ѝ: порутената къща, запустелите ниви, безкрайният непосилен труд. Работеше усърдно, надявайки се, че нещата щяха да се подобрят. Но независимо колко бързо и внимателно изпълняваше задачите си, етърва ѝ и свекърва ѝ никога не бяха доволни. Винаги намираха някой непометен ъгъл или непочистено петно по ризите. Дори когато Лийна започна да готви по-вкусно и дочуваше как мъжете на масата хвалеха ястията ѝ, Рика се озлоби още повече.

Тириш я забелязваше само когато искаше нещо, в останалото време сякаш не съществуваше. Ако не одобряваше начина, по който бе сгънала ризите му, ако не харесваше нещо, казано от нея, или просто бе прекалил с пиенето, той я притискаше до стената. Лийна се научи да свива брадичката си и да навежда глава в мига преди да го направи, за да предпази тила си при удара в цимента. Ако искаше да привлече вниманието ѝ, докато минаваше край него, сграбчваше я с такава сила за китката, че по кожата ѝ оставаха синини.

Нощем в леглото се държеше по същия начин. Затискаше ръцете ѝ над главата, докато се движеше отгоре ѝ. Очите му често бяха затворени, но Лийна винаги държеше своите отворени. Тя искаше, когато мъжът ѝ отвори очи, да види, че тя е там, че го гледа.

Лийна не проумяваше защо би желал близост с нея, след като я презира толкова силно. Може би именно поради тази причина прекаляваше с подслаждането на чая си, защото не можеше да понесе естествената горчивина на листата му. Когато приключваше с нея, ѝ обръщаше гръб и ѝ казваше да излезе. Лийна отиваше в банята и тихо се миеше със студена вода. Едва когато чуеше хъркането му, се връщаше отново в спалнята. Страхуваше се да не забременее и внимателно следеше цикъла си, както я бе учила майка ѝ преди сватбата.

Една вечер Лийна отнасяше чистите сгънати дрехи в спалнята на свекърва си, когато забеляза, че нещо е паднало под шкафа. Тя се наведе и го вдигна: бяла кърпичка, на която бе избродиран красив паун с дребни, еднакви бодове, в които тя веднага разпозна майчината ръка. Беше покрита с прах, но ясно си личеше колко старателно е била сгъната. Лийна я грабна и се затича, за да намери съпруга си. Жадуваше да научи нещо за родителите си. Не ги бе виждала от сватбата насам. Бе провела само няколко кратки телефонни разговора под зоркото око на свекърва си.

Откри Гириш в гостната. Играеше карти с братята си и още двама мъже. Обикновено не би посмяла да прекъсне играта им, като знаеше колко лесно се гневеше, но този път не успя да се въздържи. Тя се втурна, размахала кърпичката.

— Откъде дойде това? — попита тя. — Видя ли я, майка ми?

Смехът и разговорът на мъжете секнаха. Погледите им се насочиха към Гириш. Съпругът ѝ бавно вдигна глава с потъмняло лице. За миг се втренчи в нея, посочи с глава вратата, а после се зае с картите.

Лийна стоеше там в очакване на отговор. Нетърпелива да научи нещо за майка си.

— Кажи ми — примоли се тя. Прошепна го толкова тихо, че едва успя да долови собствения си глас.

Без да я поглежда, Гириш ѝ махна да излезе от стаята.

— Раздай картите — сопна се той на един от приятелите си.

Мъжете са разшумяха и подновиха играта, а Лийна се оттегли и затвори вратата след себе си. Тя се върна в тясната им спалня и се сви на леглото, притисна кърпичката към лицето си и вдъхна аромата на сандалово дърво, който ѝ напомняше за майка ѝ. Не знаеше какво се бе случило, къде, защо и кой бе видял родителите ѝ, но бе убедена в едно: мама ѝ бе изпратила любовта си. Докато лежеше сгушена в спалнята, чуваше как девер ѝ крещи на Рика в съседната стая, сипейки епитети и обиди, които Лийна се опита да игнорира. Тя спа в тази поза цяла нощ, а на следващата сутрин затъкна кърпичката в сарито си и я носи със себе си през деня, като от време на време я вадеше, за да усети аромата ѝ. Вдъхваше ѝ силата, от която се нуждаеше, когато положението в дома на съпруга ѝ се влошаваше.

В кухнята Рика замени тънката точилка с по-дебела. Носеше я със себе си през цялото време. Ако Лийна не работеше достатъчно бързо, тя я първаше с точилката по ръцете или раменете. Лийна навличаше пуловер върху сарито си дори и в най-топлите дни, за да прикрие синините и да се предпази.

За да се откъсне от ежедневието мъки, мислите на Лийна се рееха някъде далече, докато ръцете ѝ не спираха да работят. Представяше си как баща ѝ се труди с радост на нивите, а майка ѝ пее, докато шета из кухнята. После ги виждаше да отдъхват, споделяйки скромна гозба от леща и ориз, гарнирана със свежия кориандър, който баща ѝ бе донесъл от градината. Понякога си спомняше времето, когато бе момиченце и скиташе край къщи. Първоначално виденията я спохождаха, докато изпълняваше рутинни задължения, например, когато переше дрехите в коритото или кълцаше зеленчуци. Докато ядеше сама на пода на кухнята, си представяше как споделя храната с родителите си, как им подава зеленчуци и мляко, как се усмихва на невидимите си сътрапезници. Скоро търсеше утеха във фантазиите си при всеки удобен случай, дори когато съпругът ѝ я обладаваше нощем в леглото.

Един ден, докато бе в кухнята, Лийна си припомни Хол и Фестивала на цветовете, който обичаше толкова много като дете. Баща ѝ я събуждаше рано сутрин, като викаше името ѝ през прозореца. Когато Лийна изтичваше навън, за да го намери, той я причакваше и я поръсваше обилно с разноцветен прах. Тя винаги пищеше, когато потъваше в тюркоазените и пурпурни облаци. Баща ѝ се преструваше, че бяга, а двете с майка ѝ го гонеха. Но накрая се оказваше покрит от главата до петите в шарените цветове на дъгата и настъпването на пролетта бе отпразнувано подобаващо.

Тя ахна, когато точилката парна кокалчетата на ръцете ѝ.

— Глупаво момиче! — сопна се Рика. — Не усещаш ли миризмата? — Тя дръпна гърнето от огъня. — Глупаво, мудно момиче. Кой знае къде витае, а оризът загаря под носа ѝ. — Тя махна капака и наклони съда към нея. — Погледни!

— Съжалявам. Много съжалявам — промълви Лийна, когато миризмата на загорял ориз я удари в носа.

— Съжаляваш? — Рика сграбчи китката на Лийна и я изви към себе си. — Би трябвало да съжаляваш! — изкрещя тя. — *Сахиб* е

много придирчив към ориза си. Не можеш просто да изстържеш тези остатъци. Ще трябва да започнеш отначало. Вечерята ще закъснее!

Рика поднесе ръката на Лийна към печката и я задържа над огъня. Лийна почувства как пламъкът облиза кожата ѝ и се опита да се дръпне, но хватката на Рика беше желязна. Острата болка от изгореното прониза ръката на Лийна и от гърдите ѝ се откъсна неволно стенание. Когато Рика най-сетне я пусна, тя притисна ръка към тялото си и погледна невярващо етърва си.

— Сега, когато знаеш какво е да се изгориш, може би ще се отнасяш по-внимателно с храната. — Рика я изгледа свирепо. — Побързай, изчисти гърнето и приготви нов ориз. Ще ида да кажа на *сахиб*, че вечерята ще се забави.

Сълзите се търкаляха по лицето ѝ, когато напълни малък метален съд със студена вода и потопаи ръката си в него. След миг намери чиста кърпа и си спомни как Анил бе превързал крачето на раненото птиче, когато бяха деца. Внимателно уви ръката си, завърза и праметна краищата, за да не се мести, и ги подпъхна към китката си.

Дланта ѝ бе в мехури в продължение на седмици. През повечето време се справяше, но когато трябваше да точи хляб, болката беше непоносима. Следеше дали Рика не бе наоколо и никога не се обръщаше гърбом в присъствието на етърва си. Свекървата на Лийна не беше по-добра. Възрастната жена бе немощна и не можеше да удря силно като Рика, но езикът бе най-страшното ѝ оръжие. Лийна предпочиташе плесниците по лицето пред ужасните обиди, които ѝ отправяше. Глупава. Мързелива. Неблагодарна. Един ден нарече Лийна *боклук* и това бързо се превърна в любимото ѝ галено име. Дори и след като синините и пришките изчезнаха, тежките думи останаха.

Лийна започна да очаква с нетърпение дните, в които я изпращаха на полето. Събирането на памук не беше лесно. Копривата жулеше ръцете ѝ до кръв, но поне успяваше да избяга за малко от злото, завладяло къщата. Какво правеше, че предизвикваше такъв гняв? Спомни си съвета на майка си, че трябва да угажда на новото си семейство. Лийна не знаеше дали това бе необичайно, или нещо нормално в един брак. Нямахше по-голяма сестра, която да попита, а и се омъжи първа сред приятелките си. Родителите ѝ бяха направили голяма жертва, за да ѝ намерят съпруг. Бяха дали като зестра

дългогодишните си спестявания. Лийна знаеше, че трябва да открие начин, за да сполучи бракът ѝ.

11.

Анил отвори очи, заслепен от ярката слънчева светлина, нахлуваща през прозореца на спалнята му, и грабна будилника. Защо не бе звънял? Откъм коридора долетяха шумни гласове и той си спомни, че е събота — имаше почивен ден и съквартирантите му също си бяха у дома. Докато лежеше в леглото и чакаше туптенето на сърцето му да стихне, той се замисли за онова, което се случваше всяка сутрин през последните няколко седмици, за конференцията „Заболеваемост и смъртност“, където трябваше да се яви.

Анил многократно бе прехвърлял в мислите си случая „Джейсън Калхун“. Далеч от хаоса и изтощението на онази нощ, той можеше да прецени къде е сбъркал. Беше се подвел от думите на Джени, другия стажант, че Калхун просто се нуждае от наглеждане и обезболяващи. Докато кръвното на Калхун бе падало стремглаво, Анил се бе занимавал с пациента, получил пристъп, и онзи с бърбечната недостатъчност. И въпреки че изявата на разкъсана аневризма бе атипична и едва доловима, един факт си оставаше безспорен — Анил просто не я бе забелязал.

Едва ли някой на конференцията щеше да му каже нещо, което вече да не го бе измъчвало. Беше се подготвил за вероятността да заеква през цялата среща. Естествено, нямаше да избегне публичното унижение. Трей Крендъл и приятелчетата му никога не пропускаха възможността да злорадстват над чуждите грешки. Но истинското притеснение на Анил бе присъдата на Каспър О’Брайън. Докато мислеше за това, което му предстоеше след няколко седмици, се изкуши дали да не остане в леглото, но провеси крака и се изправи. Нямаше да пропилее първия си почивен ден от две седмици насам.

Балдев нададе вик и пусна джойстика, когато Анил влезе във всекидневната.

— Олеее, какво ти причиняват на онова място? — Той закачливо шляпна Анил по бузата.

Анил поклати глава:

— Повярвай ми, не е за разправяне. Но днес почивам.

— Тогава нека да се възползваме максимално от това.

— Балдев плесна по тила завладяния от видеоиграта Махеш.

— Хайде, времето е прекрасно — посочи той към окъпания в слънчева светлина прозорец. Анил погледна към широката ивица ясносиньо небе и вдиша свежия въздух, който толкова му липсваше в болницата, в чиято стерилна среда щеше да се върне на следващата сутрин.

Докато обсъждаха къде да отидат, Анил се сети, че бе забравил пейджъра в колата си, и отиде да го вземе. Прекосяваше тичешком паркинга, когато забеляза Амбър. Тя излизаше от колата си в черен клин и прилепнало розово горнище. Спря. Сърцето му биеше учестено, но не беше сигурен дали бе заради физическото усилие, жегата или близостта ѝ.

— Здравей. — Амбър отпи жадно от бутилката вода. — Тъкмо се връщам от езерото. Ходил ли си там? Май си падаш по тичането — усмихна се тя.

— Какво? О, аз ли, не — Анил поклати глава и се засмя.

— Просто си забравих пейджъра.

— Много жалко. Според мен езерото е най-доброто място за тичане в Далас. Ходя там всеки уикенд. — Амбър избърса потта от горната си устна. — Хей, навън е доста горещо. Искаш ли чай?

Анил последва Амбър в апартамента ѝ. Оказа се умалено огледално копие на неговия — същата кухничка, всекидневна и дълъг коридор, водещ към спалнята.

— Твоят съквартирант Дейв... — Амбър се провикна от кухнята. — Изглежда мил.

На Анил му трябваше малко време, за да осъзнае, че говори за Балдев.

— О, да, страхотен е! Всъщност сме трима.

Анил разглеждаше апартамента, изумен колко различно можеше да изглежда едно и също място. На канапетото имаше четири възглавници в същия цвят, наредени старателно в ъглите. Кръглата маса за хранене беше с чиста бяла покривка, без документи и разпилени съдове. На кухненския плот се кипреше малко стъклено бурканче с цветя.

— Късметлия си, че живееш със съквартиранти — добави Амбър. — Сигурно е хубаво винаги да има някой, с когото да правиш

разни неща. Не познавам почти никого в Далас, като изключим няколко колеги от работата.

Нещо изтрака в кухнята. Анил не знаеше какво да предприеме. В Индия, ако предложиш помощ на някого, особено на жена, и то за нещо толкова елементарно като приготвянето на чай, се смяташе за обида.

— Не съм си представяла колко трудно може да се окаже да се преместиш в друг град и да се сприятелиш с нови хора. — Амбър се появи от кухнята. Носеше поднос с две високи стъклени чаши, пълни с ледени кубчета, и кана с тъмна течност. — Готово. — Тя постави подноса на масата и наля от каната. — Неподсладен е. Но ако искаш, имам захар. Лимон? — вдигна поглед към него. — Какво? Наред ли е всичко?

— О, да, да — Анил кимна и се усмихна. — Просто, когато каза „чай“, предположих, че имаш предвид горещата напитка. Все още свиквам с новостите тук — той отново се засмя на грешката си.

— Горещ чай? В това време? — Амбър го изгледа така, сякаш ѝ бе предложил да покорят Еверест, а после избухна в смях. — Ама си и ти! Не ти ли стигат четиридесет и трите градуса, ами ламтиш за още?

— Не, не. — Анил изтри сълзите от очите си и се опита да се успокои. — В Индия прием горещ чай, за да се охладим. Да, сериозно! — добави той, когато забеляза слисаното ѝ изражение. — Това е научен факт. Когато поемаш горещи течности, намаляваш телесната си температура. — Сви рамене. — Или е истина, или милиард хора живеят в заблуда от векове.

Амбър поклати глава:

— Е, за пръв път чувам подобно нещо. В Тексас прием леденостуден чай целогодишно.

Анил отпи от чашата, която му бе наляла:

— Ммм, много освежително. Може би имате право с този студен чай.

Амбър се усмихна и седна.

— И така, защо реши да станеш лекар?

Тя напълни своята чаша и доля неговата.

— Дълга история — отвърна Анил. — Не искам да те отегчавам.

— Когато бях десетгодишна, за пръв път осъзнах колко са важни лекарите. Доктор Юпитер.

Анил повдигна вежди:

— Така се е казал?

Амбър се усмихна:

— Всъщност не. Името му бе Джунипър, но не можех да го произнасям, затова ме посъветва да го наричам доктор Юпитер. Той спаси живота на майка ми. Вероятно и моя.

— Какво се случи?

— Открих майка си, просната на пода в банята. Изплаши ме до смърт. Помислих си, че е мъртва. Беше изпаднала в диабетна кома, но все още не го знаехме. Доктор Юпитер ѝ постави диагноза диабет тип 2^[1]. Беше на тридесет и две.

Анил завъртя чашата и кубчетата лед изтракаха в нея. Чакаше я да продължи. Разговорите на деликатни теми с пациентите го бяха научили кога да говори и кога да слуша.

— Трябваше да започна да ѝ бия инсулин, защото отказваше да го прави сама. Доктор Юпитер ме научи как да ѝ слагам инжекции. Освен това ми каза, че трябва да се храня по-здравословно и да се заема с физически упражнения, ако не искам да се озова в нейното положение. — Амбър погледна към Анил и се усмихна. — Тогава бях дунда.

Беше трудно да разпознае в тази стройна жена пред него пухкавото момиченце, за което му разказваше, но Анил бе овладял естествените си реакции. Кимна ѝ да продължи.

— Беше толкова спокоен и уверен, а ние — толкова изплашени. Мама беше болна, а татко не знаеше какво става. Доктор Юпитер ни накара да седнем и ни обясни всичко. Знаеше как да вдъхва кураж. Върна ми мама, когато си мислех, че съм я загубила. — Амбър отпи от чая, а после внимателно постави чашата на масата. — Смятам, че това, което правите всеки ден, е наистина удивително. Вие спасявате живота на хората.

Пръстите на Анил се плъзнаха по изпотената празна чаша. Никой не бе впечатлен от лекарската му професия, откакто бе напуснал Индия. В *Парквю* винаги се чувстваш глупав, защото не знаеше почти нищо. Преглътна с усилие:

— Благодаря. Много благодаря.

Амбър се усмихна:

— Е, какво ще правиш днес?

— О — възкликна Анил. — Трябва да се връщам. Съквартирантите ми са подготвили велики планове за почивния ми ден. — Той се изправи. — Благодаря за чая. Беше прекрасен. Спечели ме за каузата.

Амбър го изпрати до входната врата:

— До скоро.

Когато Анил се върна в стаята си, долови шума от течащия душ през стената, разделяща апартамента им от този на Амбър. Звукът бе толкова невинен — звук на вода, която се плиска по плочките, но когато си я представи, в съзнанието му нахлуха образи, които не бяха никак невинни.

У дома поведението се определяше от съвсем ясни правила. В медицинския колеж момчетата и момичета бяха разделени. Повечето от връстниците на Анил очакваха техните семейства да уредят браковете им. Родителите си разменяха папки с документи. Сравняваха се родословни дървета, дипломи, медицински картони и астрологични карти. Бъдещите младоженци бяха разпитвани, за да се реши дали си подхождат, и когато бракът биваше уговорен, двойката се срещаше няколко пъти, но винаги в присъствието на някой от роднините. Флиртовете и срещите бяха непознати на Анил.

Може да се каже, че бе преживял нещо подобно със Суджата Лакхани, която беше негов лабораторен партньор в медицинския колеж. Суджата беше мила и красива. Носеше разноцветни стъклени гривни, които подрънкваха на китките ѝ. Прекарваха заедно часове в лабораторията. Докато работеха, раменете и ръцете им неволно се докосваха и Анил започна да разпознава аромата на нейния сапун и масло за коса — смесица от сандалово дърво и кокос.

Беше опознал извивката на лакътя ѝ и слабите ръце — онези части от тялото, които можеше да оглежда незабелязано, докато седяха един до друг. Беше сериозна ученичка, но той можеше да я разсмее, ако подхвърлеше нещо забавно. Нощем в общежитието Анил си представяше как би изглеждало тялото ѝ под *шалвар камиз* и как щяха да прозвънват гривните ѝ, докато се движеше над него.

Една вечер в библиотеката беше на път да я покани на вечеря, но накрая се отказа. Така и не събра кураж и когато завършиха, родителите на Суджата бяха уредили брака ѝ с някакъв хирург в Ахмедабад. Анил видя мъжа ѝ веднъж след церемонията по

дипломирането и бе изненадан, че не е толкова висок и хубав, колкото си го бе представял.

А как ли изглеждаше съпругът на Лийна? Откакто Пиа бе споменала за женитбата ѝ, Анил се улавяше, че често мисли за това и се опитва да си представи мъжа, застанал до Лийна по време на бракосъчетанието, когато двамата са свързани с шал. Сигурно е била прекрасна булка.

Анил и съквартирантите му прекараха уикенда край басейна на жилищния комплекс, около който гъмжеше от млади хора. Повечето от тях се смееха и разговаряха, вместо да плуват. Махеш се настани на сянка и зачете вестник, докато Балдев, скрит зад огледалните си слънчеви очила, оглеждаше момичетата, облечени в бански костюми. След като се върнаха от басейна и се изкъпаха, Балдев предложи да идат на караоке бар. Махеш, който обожаваше да приглася на боливудските мелодии в колата, се съгласи незабавно.

— Не мога да пея — запротестира Анил.

— Всеки може да пее след няколко бири — отсече Балдев. — Убеден съм.

Барът беше претъпкан с жизнерадостни и красиви младежи. Дъските на пода, покрити с натрошени фъстъчени черупки, вибрираха от музиката. В двата края на бара бяха поставени големи купи с фъстъци. Клиентите си гребваха в малки хартиени чашки, за да си похапнат или да замерят недоволно изпълнителите на сцената.

Анил и Малеш бяха удивени от изобилието на безплатни фъстъци. В Индия уличните търговци ги продаваха в хартиени фунии срещу няколко рупии. Брадат старец седеше на уличния ъгъл близо до общежитието на Анил и се препитаваше или по-скоро бе превърнал в истински бизнес продажбата на същата тази стока, която тук раздаваха свободно. И не просто раздаваха, а хвърляха на вятъра.

Анил не бе особено очарован от идеята да пеят още преди да пристигнат и да види как обстрелват ентузиастите на сцената с фъстъци. Но след като двамата с Балдев пресушиха една голяма кана бира и се захванаха с втората, започна да променя мнението си. След онази първа „Маргарита“ Анил бе пил няколко пъти бира с Балдев. Предпочиташе бавното и незабележимо опиянение от златистата

течност пред бързото въздействие на коктейла. Не помнеше някога да се бе чувствал така: отпуснат, ентузиизиран и щастлив. Необременен. Главата му се бе замаяла леко и всички мисли, свързани с болницата, се бяха изпарили. Колко хубаво бе да е на място, където никой не очакваше нищо от него, освен да пресуши напитката си и да попее.

Озоваха се на сцената, когато зазвучаха началните акорди на УМСА на диско групата „Вилидж Пийпъл“. Изборът на Балдев бе подходящ. Песента допаднаше на тълпата и не изискваше истински музикален талант. Тримата се прегърнаха и започнаха да се полюшват ритмично на сцената, докато публиката припяваше, размахваше ръце във въздуха и се включваше ентузиизирано на припева. Имаше толкова красиви момичета сред множеството. Те танцуваха, подскачаха и се усмихваха на Анил, насърчаваха го да пее с удоволствие. По време на тяхното изпълнение не прелетя нито един фъстък и насъбралите се хора ги аплодираха възторжено на финала. Когато се настаниха в сепарето, Анил изпита въодушевление и жажда.

— Махеш, смяташ ли, че ще имаш новини тази седмица? — Балдев се обърна към Анил. — Надява се на повишение в работата. Старши... каквото там беше.

— Старши мениджър на екип „Софтуерни продукти“ — обади се Махеш. — Не виждам защо да не ме предпочетат пред останалите двама кандидати. Те се навъртат около шефа ни, но аз съм по-добър.

— Е, не бих разчитал на случайността — намеси се Анил.

— Трябва да подадеш кандидатурата си писмено. Поискай среща с шефа си и я изложи пред него. Просто бъди спокоен и ясен, а не агресивен. Кажи му, че наистина би искал този пост, тъй като смяташ, че си най-квалифицираният за него. — Анил кимна, когато забележа скептичното изражение на Махеш. — Трябва да го направиш, Махеш. Не е достатъчно, че си най-квалифицираният. Най-важно е впечатлението, което ще създадеш. — На Анил му се щеше да бе последвал собствения си съвет по отношение на Каспър О'Брайън, на Соня Мета в интензивното отделение и на Ерик Стърн в спешното, преди да успее да направи такова лошо впечатление.

— Докторът е прав — намеси се Балдев. — Впечатлението е най-важно в Америка. Талантът не се цени толкова много. Защо според теб се справям отлично с продажбите? Клиентите ме обичат. — Той се приведе и прошепна съзаклятнически: — Особено дамите.

— Това повишение ще ми осигури съвсем сносен доход — подметна Махеш. — Шестцифрена сума. Благодарение на него и зелената карта веднага ще си намеря съпруга.

— Съпруга? — изкрещя Балдев. — Ами ние? — Той се облегна на стола и се тупна по гърдите. — Та ти си само на двадесет и пет. Поживей си, докато можеш. В Америка има толкова красиви жени. С всякакъв цвят на кожата и косата, с всякакви форми и размери. Защо не опиташ с някое и друго момиче, за да разбереш какво харесваш?

Махеш изглеждаше така, сякаш бе глътнал лимон:

— Няма нужда да опитвам. Вече знам какво искам. Дребничко, светлокожо, образовано момиче от провинция Гуджарат. Да е вегетарианка и от кастата *лохана*.

— От добро семейство — добави Анил.

— Разбира се — кимна Махеш.

Анил изгълта бирата и удари по дървената маса.

— Ще го направя — съобщи той. — Ще я поканя на среща.

— Амбър? Само така, момче! — Балдев се протегна и потупа Анил по гърба.

— Амбър, съседката? Защо? — Махеш отпи от сламката, забита в огромна червена чаша с кока-кола. — Какъв е смисълът?

Анил и Балдев се спогледаха усмихнато. Приятелят му повдигна закачливо вежди. Махеш все още мислеше за установения ред, според който родителите му в Индия трябваше да оформят брачната му кандидатура. Анил знаеше, че след няколко месеца могат да го изритат от *Парквю* и американската мечта да се изплъзне под носа му, но тогава поне майка му щеше да е доволна. Той изпита отчаяна решителност да сграбчи мечтата, преди да е отлетяла. Балдев беше прав — тази земя им даваше различни възможности, включително и по отношение на жените. Защо да не вземе онова, което му се полага, докато все още е тук? Защо да не се забавлява поне веднъж в живота си?

Срещата с Амбър трябваше да се състои две седмици по-късно в петък вечер. Анил работи трескаво през целия ден и направи услуги на двама стажанти, за да е сигурен, че ще напусне болницата в шест.

Беше направил резервация в ресторант, който Треј и приятелите му бяха описали като идеалното място за среща.

Когато двамата с Амбър пристигнаха в „Даниеле Остерия“, ги поведоха към входа на мрачно подземие, а после преминаха през широка черна завеса. Когато очите му свикнаха с приглушената светлина, Анил разбра какво бе имал предвид Треј. В помещението имаше само няколко масички, около които двойките се чувстваха в уютна близост. В червените стъклени съдове бяха поставени свещи, излъчващи меко сияние, галецо лицата на гостите. Болничното отделение нощем бе по-светло от този ресторант.

Амбър каза, че предпочита бяло вино. Анил неохотно се зае с богатата винена листа в кожена подвързия, където вината бяха подредени по страни и сортове, а не по цвят. Сервитьорът, нисичък плешивец с мустаци и силен акцент, нетърпеливо почукваше с химикалка, докато Анил разлистваше страниците, опитвайки се да открие търсеното и нещо, което не бе на чак толкова безумна цена.

— Може ли чеснови хлебчета? — попита Амбър.

— Не, госпожо — сервитьорът се ухили и поклати глава. — Невъзможно.

Анил се приведе към него:

— Сигурен съм, че ще успеете да пригответе няколко чеснови хлебчета.

Двойката от съседната маса ги изглежда.

— Няма проблем — прошепна му Амбър.

— Никакви чеснови хлебчета — повтори сервитьорът. — Само автентична италианска кухня. — Той склочи пръсти, докосна устните си и ги целуна, а после се фръцна.

Анил се обърна към Амбър.

— Съжалявам...

— Няма защо, всичко е наред. — Амбър се бе изчервила и сиянието на свещите подсилваше цвета на страните ѝ.

Настъпи неловка пауза, докато Анил отново се опитваше да се съсредоточи върху винената листа. Той ядосано я остави на масата.

— Що за италиански ресторант е това, щом не предлагат чеснови хлебчета? — неволно повиши тон.

Амбър се опита да сподави кикота си, но не успя. Притисна ръка към устата, за да не се разсмее, но опитът ѝ бе толкова забавен, че

скоро и двамата избухнаха в смях. Още неколцина от клиентите ги изгледаха.

Когато сервитьорът изчезна към кухнята, Анил се приведе към Амбър.

— Хей, искаш ли да изчезваме оттук?

Амбър кимна, като продължаваше да притиска устата си с ръка. Те се надигнаха от коженото канапе и се изнизаха от ресторанта.

На паркинга и двамата се разкикотиха с все сила.

— Та дори в най-простия италиански ресторант предлагат чеснови хлебчета. — Анил се превиваше, опрял ръце на коленете си. — О, не — заяви той с престорен италиански акцент. — Сервираме само автентична италианска кухня.

— Целуна пръстите си и драматично размаха ръка към небето.

След като се успокоиха и си поеха дъх, поведе Амбър обратно към колата и ѝ отвори вратата:

— Хайде да идем на някое истинско място.

След половин час паркираха на отбивката на оживената магистрала, която разделяше Далас на Източен и Западен. Настаниха се на предния капак на колата. Похапваха обвито в станиол бурито от местния мексикански ресторант, заслушани в безкрайния рев на профучаващите под тях коли.

— Виждаш ли? — Амбър посочи чифт фарове, носещи се към тях със застрашителна скорост. — Можеш да познаеш модела по формата им. Това е *Форд 150*.

— Уау, притежаваш истински талант — Анил обели завитото в станиол вегетарианско бурито.

Тя сви рамене.

— Аз и братята ми често се забавлявахме с това като малки. Само дете заставахме край пращен селски път вместо край голяма магистрала. И трябваше да чакаме дълго до появата на нова кола. — Тя му описваше ранчото в Източен Тексас, където бе расла на воля сред конете. Амбър разказваше за баща си и братята си, които били запалени ловци (сърни през есента, пьдпъдъци през пролетта), и как прекарвала часове в кухнята заедно с майка си. — Мама е страхотен готвач, или поне що се отнася до пържено. Прави най-вкусното

пържено пиле, пържена бамя и бухти от царевично брашно. Ако щеш вярвай, това бяха любимите ми храни като момиче — три различни пържени ястия в една чиния. — Тя поклати глава. — Вече разбираш защо я сполетя това.

— Сега диабетът ѝ овладян ли е? — попита Анил.

— Обикновено не забравя инсулина си, но не вижда с лявото око и бъбреците ѝ отслабнаха. — Амбър се втренчи в прииждащите коли. Лицето ѝ ту се осветяваше от фаровете, ту потъваше в мрак. Докато я наблюдаваше, за пореден път бе поразен от безбройните форми, които можеше да приеме човешкото тяло: как обикновените линии на очите, скулите, носа, брадичката и устата можеха да бъдат съчетани по съвсем различен начин, за да бъде създадено едно лице — понякога невзрачно, понякога красиво. Когато за пръв път бе наблюдавал операция в Ахмедабад, бе почувствал увереност, след като бе насочил вниманието си към тези общи черти на човешкото тяло. Нямаше никакво значение какъв е пациентът — дали е възрастна жена, или малко момче, дали е богат, или беден, от коя каста е и каква религия изповядва. Под обвивката от кожа, мастна тъкан и мускули имаше едни и същи органи, които функционираха по един и същи начин.

Извади още една бутилка бира от хартиената чанта, завъртя капачката и ѝ я подаде.

— А другите от семейството ти?

— Татко има висок холестерол, но продължава да яде пържени яйца и бекон всеки божи ден — Амбър сви рамене. — В това отношение всички си приличат. Малкият ми брат е на двадесет и две и е в преддиабетно състояние. Караваната му е пълна с понички, бира и безалкохолно. — Тя поклати глава. — Бях на десет, когато взех решението, след като бях открила мама на пода в банята. Нямаше да свърша като нея. В училище имаше три женски отбора. Записах се и в трите. Предполагам, че тогава съм се превърнала във фитнес маниак, както ме нарича мама.

— И все още си.

Амбър кимна:

— Харесва ми да съм личен треньор и да помагам на хората да водят по-здравословен живот. Естествено, различно е от твоята работа. Не спасявам ничий живот.

— Не се подценявай — отвърна Анил. — Трудно е да убедиш останалите да променят начина си на живот. Ежедневно вода този разговор с пациентите — правете повече упражнения, хранете се пълноценно, откажете пушенето. — Той сви рамене. — Повечето от тях така и не се променят. Не мога да им повлияя кой знае колко.

Това ѝ беше странното на Америка — безкрайните телевизионни реклами на фитнес уреди, спортните зали във всеки търговски център, цяла една индустрия, посветена на здравето и добрата форма на хората. Въпреки това значителна част от пациентите му страдаха от наднормено тегло, висок холестерол, хипертония и диабет — куп заболявания, причинени от охолния живот на Запад.

— Трудно се изкореняват семейни навици.

Амбър отпи жадно от бирата и въздъхна.

— Безспорно. Семейството ми ме смята за луда, задето се преместих тук. Повечето ми приятели останаха в Източен Тексас, за да се задомят. Мама се тревожеше за живота ми в Далас. Мисли си, че големите градове са гнездо на пороци и лоши хора. — Анил забеляза как стисна челюсти. — Те не разбират, че мога да работя във фитнес зала от световна класа и да посещавам вечерни курсове по здравословно хранене. — Тя посочи нов чифт фарове в далечината. — Виждаш ли? *Додж Рам* — въздъхна тя. — И знаеш ли кое е най-неприятното? Майка ми донякъде е права. Трудно ми е тук. През повечето време се чувствам самотна. Но не мога да го призная на семейството си, защото очакват да се откажа и да се прибера у дома. — Тя доближи бутилката до устните си, после се отказа и отново заговори. — Тук е толкова различно. Понякога се чувствам съвсем не на мястото си, сякаш въобще не знам правилата.

— Като например да си поръчаш чеснови хлебчета в шикозен италиански ресторант? — вметна Анил.

— Именно — засмя се Амбър.

Пукнаха се с бутилките и отпиха.

— И при мен е същото — каза Анил. — Искам да кажа, че това е съвсем непозната страна за мен. Но дори и в болницата, която би трябвало да е като спокойно пристанище, дори и там имам чувството, че пропускам нещо, което явно е очевидно за всички останали.

— Да — кимна Амбър.

Изпиха бирите и разпознаха още няколко модела коли по фаровете им.

— Е — каза тя, — сега е твой ред. Разкажи ми за родното си място.

— Малко селце — започна Анил, — на повече от сто километра от най-близкия град Ахмедабад, за който вероятно не си чувала.

Амбър се усмихна:

— Може да се каже, че и ти си от провинцията.

Стори му се, че моментът е подходящ да се наведе и да я целуне, но докато събираше кураж, от магистралата под тях прозвуча клаксонът на някаква кола. В края на вечерта се разбраха да потичат край езерото през следващия почивен ден на Анил. Междувременно през седмицата Анил препрочете медицинските учебници, за да опресни знанията си за женската анатомия и зае някои от палавите филми на Балдев, за да усвои важни детайли, които бе решил да приложи на практика.

Когато Амбър видя старите му маратонки, веднага обяви, че отиват да пазаруват. След по-малко от час тя бе екипирала Анил от главата до петите: нови обувки с въздушна възглавница и ортопедично ходило, тениска от дишаща материя, шорти от рециклирани пластмасови бутилки и дори олекотени чорапи. Анил беше застанал в пробната и разучаваше новоизлюпеното си аз, облечено в сиво и електриковосиньо. Всичко това щеше да му струва половината от месечния наем. Възхищаваше се на себе си от различни ъгли и си представяше как изглежда в очите на Амбър. Напусна магазина, издокаран в новия екип, носейки старите си дрехи в пазарската чанта.

Шофираха до езерото Уайт рок, което се намираше в източен Далас, в срещуположния край на града. Около езерото се издигаха красиви домове и пътят лъкатушеше между просторни добре поддържани морави. Беше идеален ден за тичане — слънчев и ясен, не много горещ. Когато тръгнаха към алеите край езерото, пред очите им се разкри величествената гледка на Уайт рок.

— О! — Анил спря възхитен. Кристалносинята водна шир се простираше пред тях, равна и гладка, чак до пристана, който едва се

очертаваше на хоризонта. Водни птици се виждаха сред тръстиката, растяща на няколко крачки от алеята.

— Не е ли красиво! Въпреки че е изкуствено — усмихна се Амбър. — Обиколката му е около петнадесет километра. — Застана на един крак, докато разтягаше другия зад гърба си. — Не се притеснявай. Не е нужно да го обиколим. Не и днес. Дори ще ти дам нещо стимулиращо. Моят айпод — тя свали крак и извади устройството от джоба си. После вдигна ръкава на тениската и уви прилепящата каишка около ръката му, за да го закрепим. — Готов ли си?

Докато гърмящата музика изпълваше главата му, Анил се напрягаше, за да не изостава от ритъма. Той се дивеше на миниатюрното устройство на ръката му, което му позволяваше да тича в свой собствен свят, под звуците на свой собствен саундтрак. Преминаваха край великолепните къщи и той си представяше как изглеждаха отвътре, застанал сред просторните им фойета, изкачвайки внушителните стълбища.

Анил издържа едва пет километра с темпото на Амбър и още един с по-бавен ход. Той се отпусна тежко под сянката на едно голямо дърво, задъхан и запотен. Испита същото опиянение като малък, когато тичаше през полята и дробовете му горяха, а вятърът брулеше лицето му. Само че у дома той тичаше бос — никакви въздушни възглавници и никакъв айпод.

— Анил, искам да ти благодаря. — Амбър застана права край него, дишането ѝ бе равномерно.

Той я погледна изкосо от мястото си в тревата:

— За какво? Задето те забавих ли?

Тя се усмихна.

— Защото се държа като джентълмен. Повечето мъже вече щяха да са ме награбили, а ти дори още не си ме целунал. Струва ми се, че наистина искаш да ме опознаеш. Хубаво е, че си различен. — Тя се усмихна и се обърна към езерото.

Анил се изправи, пулсът и дишането му все още не се бяха нормализирали. Виеше му се свят от дехидратация и това, което щеше да се случи всеки момент. Почувства прилив на кураж и прегърна Амбър през рамо, пленен от красотата ѝ. Тя продължаваше да се взира в езерото. Той нежно извърна лицето ѝ към себе си, наведе се и я целуна. Многократно си бе представял този миг, но никога не бе

смятал, че ще го направи навън, пред хората, когато и двамата бяха плувнали в пот. Когато устните им се откъснаха, той се усмихна:

— Съжалявам. Все още ли съм джентълмен?

— Ммм, не съм сигурна — засмя се тя. — Нека си помисля. — Сгуши се в прегръдките му и го целуна отново, но този път магическото докосване беше доста по-продължително. После легнаха в тревата и Амбър склони глава на гърдите му. Анил наблюдаваше листата, танцуващи при полъха на лекия бриз, докато сребристите слънчеви лъчи милваха краката му. За пръв път от осем месеца насам, откакто се бе преместил в Далас, се чувстваше толкова щастлив. Трябваше да довърши стажантската година, но вече можеше да си представи живота след специализацията: частна лекарска практика, която щеше да му позволи да живее в една от тези красиви къщи, да тича край езерото сутрин с Амбър и да живее под звуците на своя собствен саундтрак.

След деня край езерото, както и първата нощ, която прекараха заедно, Анил и Амбър започнаха да се виждат всеки път, когато графиците им позволяваха. Късните му дежурства и сутрешните ѝ тренировки усложняваха нещата, но те прекарваха нощта заедно в апартамента на Амбър поне веднъж или два пъти седмично. Вместо да се вслушат в здравия разум и да прекарат тези няколко безценни часа в сън, те се радваха на близостта си. Амбър явно не се притесняваше от неопитността на Анил. Тя се наслаждаваше, докато бавно и чувствено изследваха телата си, а Анил беше благодарен, че никога не го накара да се чувства неловко. Дори когато се прибираше изтощен у дома, Анил намираще сили за нея, докосваше извивките на тялото ѝ и блажено потъваше в прегръдките ѝ. Тя го презареждаше и му вдъхваше сила, за да преживее още един, два или пет дни, докато я види отново. Мисълта, че ще се радва на компанията ѝ нощем, го крепеше през безкрайната мъчителна върволица от делници в болницата.

— Обичам да слушам как говориш за работата си — каза Амбър веднъж.

— Искаш да кажеш как непрекъснато се оплаквам?

— Напротив, впечатлявам се от отдадеността ти. Гледаш на нея не просто като на работа, а като на предизвикателство. — Амбър взе ръцете му в своите. — Ти си различен, Анил. Различен си от почти всички, които познавам. Гледаш толкова сериозно на живота и вярваш, че можеш да постигнеш нещо велико.

Анил смутено сви рамене. Бе прозряла амбициите му.

— Всички в медицинския колеж са такива. Конкуренцията е убийствена. Трябва ти увереност, за да успееш.

— Никога не съм мечтала да уча в колеж. — Амбър се заигра с подгъва на нощницата си. Той забеляза смущението ѝ. — Рядко някой в Ашфорд има такива амбиции. Случва се само на талантлив футболист, и то веднъж на няколко години. Оказа се твърде късно, когато се замислих за това.

— Не е твърде късно. Ако имаш желание, все още можеш да влезеш.

— Я стига, Анил. Едва се сдобих с гимназиална диплома, издадена от забутано училище в Източен Тексас. Никой от семейството ми никога не е ходил в колеж.

— Е и? Идвам от малко селце в другия край на света. Никой от семейството ми не е учил в колеж. Аз съм първият.

Изражението на Амбър се смекчи:

— Наистина ли смяташ, че бих могла?

— Да, разбира се. Ти си умна и трудолюбива. Притежаваш вродена любознателност и се интересуваш от човешката психология и начин на хранене. Не виждам защо да не влезеш в колеж и да получиш степен.

Когато Амбър сведе поглед, Анил попита:

— Какво? Нещо нередно ли изтърсих?

— Не — тя поклати глава и се втренчи в него с насълзени очи. — Просто... Никой не ми е казал нищо подобно досега. Нито родителите ми, нито учителите ми.

Анил се пресегна и стисна ръката ѝ:

— Е, ще трябва да им покажеш.

Амбър започна да разглежда програмите за бакалавърска степен в местните университети. Анил с удоволствие наблюдаваше как през

следващите седмици увереността ѝ нараства с пристигането на дебелите кандидатстудентски пакети с формуляри.

С приближаването на конференцията „Заболеваемост и смъртност“ Анил се тревожеше все повече и повече за представянето на случая „Джейсън Калхун“. В нощите, в които не можеше да заспи, Амбър търпеливо изслушваше разказа му за случилото се, без да задава въпроси и да го съди. Някак си бе успяла да прозре, че зад слабостите му се крие една добра и силна личност, видима единствено за нея. Тъкмо през този мрачен период Анил разбра със сигурност, която чувстваше за пръв път след пристигането си в Америка, че е влюбен в нея.

Призна ѝ го една неделна сутрин, докато лежаха сгушени в леглото, след като бяха правили любов — израз, чийто смисъл едва сега разбираше истински. През отворения прозорец нахлу вятър и Амбър се пресегна, за да вземе дрехите си от пода, но Анил обви решително ръце около нея и тя се отпусна в прегръдките му. Прошепна любовното си признание, неочаквано и за него самия, в ухото ѝ и веднага се притесни, че е прибързал, защото бяха заедно едва от няколко месеца. Но очите на Амбър заблестяха и тя му каза, че също го обича.

Когато бяха само двамата, откъснати от целия свят, никой друг нямаше значение и всичките му проблеми оставаха на заден план. Анил си представяше бъдещия си живот с Амбър, една идилична любовна вселена за двама, където другите нямаха място.

В крайна сметка, след всички страхове и притеснения на Анил, по време на конференцията Соня пое отговорност за случая. Обясни, че екипът ѝ бе пропуснал едва доловимите симптоми на разкъсаната аневризма не само защото пробивът е бил малък, но и защото кръвта се е събирала в ретроперитонеалното пространство, вместо в корема, и не би могла да се палпира при прегледа. Тя препоръча нов протокол, който да отчита спада на кръвното налягане на пациенти с аневризма, защото при работа на смени, където екипите си предаваха пациентите, подобни постепенни промени можеха да останат незабелязани. Анил стоеше редом с нея, готов да отговаря на въпроси, но Соня го предпази от повечето от тях. Единствен Каспър О’Брайън поиска да разбере

какво той лично бе научил от случая. Анил имаше отговор, който двамата със Соня бяха обсъдили. Той каза, че се е научил да изисква компютърна томография и да проверява нивата на хематокрита по-често при подобни случаи.

През май, шест седмици след конференцията, Анил получи безлично писмо, потвърждаващо втората година от специализацията му. Всички останали шестдесет и петима колеги получиха същия официален документ. Той не се присъедини към Чарли и другите в близкия бар, където се бяха събрали, за да отпразнуват края на стажантската си година. Не изпита триумф от постижението, когато сложи отметка върху календара, където отбелязваше най-важните събития в кариерата си до момента. Едва бе оцелял по време на първата година на специализацията. Въпреки че бе залягал над учебниците дълго и търпеливо, той се бе оказал неподготвен за това, с което се бе сблъскал в *Парквю*. Бе работил под изключително напрежение и бе лекувал пациенти, съвсем различни от тези, описани в учебниците. Духът на професионална колегиалност бе погазен от старшите лекари, които изпитваха удоволствие да го унижават, и от останалите стажанти, които предпочитаха да направят всичко възможно, за да спечелят тяхната благосклонност.

Амбър го изненада с бутилка шампанско. Разочарова се, когато разбра, че той не е в настроение да празнува. Анил не знаеше как да ѝ обясни, че това жалко оцеляване нямаше нищо общо с очакванията, с които бе пристигнал в Далас преди година.

---

[1] Метаболитно нарушение, което се характеризира с високо ниво на кръвната глюкоза в контекста на инсулинова резистентност и относителен дефицит на инсулин. — Б.пр. ↑

12.

Беше особено горещ ден и Лийна се бе прибрала от нивите. Влезе в кухнята да изпие чаша вода и малката Риту влезе крадешком след нея. Момичето мразеше следобедната дрямка, в която потъваха брат ѝ и възрастните. Кипеше от енергия и не можеше да лежи неподвижно толкова дълго време.

Лицето ѝ лепнеше от пот, косата ѝ бе заплетена и объркана. Тя проследи чашата вода с премрежен поглед. Лийна ѝ я подаде. Наблюдаваше я, докато пие, а после отново наля чашата от ведрото над мивката.

— Ела — промълви тя. — Навън подухва.

Седнаха на стъпалата. Лийна пръсна вода върху главата на момиченцето и намокри косата ѝ. После бавно прокара гребена през всеки кичур, като го повдигаше във въздуха и разплиташе възлите. Лийна разресваше, а Риту се кискаше и хленчеше, притиснала ръка към устата си, за да не събуди хората в къщата. Накрая косата ѝ стана лъскава и гладка. Беше изключително гъста. Въпреки че я бе намокрила, едва обхващаше опашката с ръка. Тя раздели косата и се зае да я сплита.

Риту попита:

— Как се казва тази песен?

Лийна осъзна, че си тананика песен, която майка ѝ някога ѝ пееше, но не помнеше думите, а само мелодията. Когато сплете едната плитка, Риту прокара пръсти по творението ѝ и се усмихна.

— Обичам те, *диди* — каза тя.

Милата Риту. Лийна не бе чувала тези думи, откакто се откъсна от майчината прегръдка в сватбения си ден.

— Моля те, не си отивай — добави Риту. — Нали обещавах, че няма да ни оставиш отново?

Преди Лийна да успее да отговори, Рика се появи на задната врата:

— Какво правиш тук? Защо не е готов следобедният чай?

Тя сграбчи Риту за ръката и я поведе към къщата. Момичето изкрещя, но Лийна се усмихна и ѝ направи жест да се прибере.

Лийна никога не бе виждала Рика да прояви обич и привързаност към децата си. През повечето време се държеше така, сякаш не съществуваха. Проявяваше интерес единствено когато бяха в компанията на Лийна. По-големият брат на Гириш също бе непоследователен в чувствата си. Преди няколко дни Дев бе скочил в скута на баща си, докато седеше в коридора. Лийна бе наблюдавала как мъжът подхвърля игриво сина си, а после сграбчи ръката му и се присмя на белега по рождение, дразнейки момчето, че не се е измило добре, след като бе ползвало тоалетната. Лийна смутено се обърна и се оттегли в кухнята, където извади две шоколадови бисквити, за да утеши нещастния си племенник, който скоро щеше да се появи.

Докато Лийна чакаше млякото за следобедния чай да заври, си мислеше за странните неща, които Риту бе казала навън. Но тя бе дете. Нямаше смисъл да вярва на развнтеното ѝ въображение.

Тези деца бяха единственият радостен лъч в живота на Лийна. Всяка сутрин Риту изтичваше в кухнята и обвиваше крехките си ръце около кръста на Лийна. Сладкото ѝ лице и пухкавите бузи сияеха от щастие и Лийна започна да очаква тази невинна усмивка.

Лийна не бе получила повече подаръци от родителите си, а и не ѝ позволяваха да ги посети. Знаеше, че съпругът и свекърът ѝ им бяха гостували поне веднъж, защото ги чу да обсъждат срещата. Няколко пъти, докато Рика дремеше, тя тайно се обади на майка си, но разговорите им винаги протичаха по един и същи начин. Лийна споделяше, че ѝ липсваха и че ѝ се иска да се прибере за Дивали. Майка ѝ също шепнеше, макар че за разлика от Лийна тя нямаше от кого да се крие.

— Бъди добра и силна — наставляваше я тя.

Една вечер, когато всички останали от семейството тръгнаха на сватба, нареди на Лийна да си остане у дома и да довърши гладенето. Свекърва ѝ се появи, облечена в най-хубавото си сари. На бузите ѝ проблясваха изящни златни обици, украсени с рубини и перли. Лийна незабавно ги позна. Принадлежаха на майка ѝ, едно от малкото бижута в скромната ѝ колекция. Беше ги сложила в деня на сватбата на Лийна.

Сигурно имаше някаква грешка. Лийна се приближи към свекърва си, за да я огледа, но тя се отдръпна и махна с ръка. В този миг младата жена забеляза гравирани златни гривни на китката ѝ, които също принадлежаха на майка ѝ. След това заминаха, цялото семейство — млади и стари. Лийна остана сама в къщата. Гладеше старателно, но пред очите ѝ непрекъснато изплуваха висящите обици с рубини и тя машинално нагласяше фустата. Вместо цвъртенето и пукането на ютията, в главата ѝ звънеше песента на двете златни гривни на китката на свекърва ѝ. Многократно посягаше към телефона и набираше номера на майка си, но всеки път линията оставаше свободна.

Лийна почувства със сърцето си, че нещо ужасно се бе объркало. Да не би майка ѝ да е мъртва и семейството на съпруга ѝ да е премълчало? Или беше болна и я викаше при себе си? Тази вечер Лийна изгори две блузи и една фуста, но в главата ѝ се появи план.

На следващата сутрин тя се изкъпа и се облече в специално сари, подарък от родителите ѝ за сватбата. Вплете свежи жасминови пъпки в косите си и очерта очите си с каял. След като Гириш стана и отиде да се измие, тя оправи леглото, подреди стаята и седна да го чака. Когато мъжът ѝ се върна, тя подхвърли:

— Мислех си, че бих могла да посетя родителите си за *Дивали*. Не съм ги виждала от сватбата.

— Хм — изсумтя Гириш, захвърли хавлията и се пресегна за чистите дрехи, които тя му подаде.

— Все още има две седмици до празника. Достатъчно време, за да се подготвим...

— Много е далече. Нима очакваш да загубя един работен ден, за да те откарам, а после да те прибера?

Лийна не посмя да отбележи, че Гириш не се занимаваше с нищо друго, освен да играе карти и да яде.

— Разбира се, че не. Ще е твърде нахално от моя страна. Сигурна съм, че татко с радост ще дойде да ме вземе. Мога ли да му се обадя днес? — Отчаяно ѝ се искаше баща ѝ да се появи и да види къщата, земята и да ѝ каже дали не грешеше, като очакваше нещо повече.

— И ще оставиш Рика и майка ми да поемат цялата работа, докато те няма? Не смяташ ли, че е доста егоистично?

Лийна прехапа устни. Рика и свекърва ѝ се бяха справяли отлично с домакинските задължения преди пристигането ѝ.

— Само няколко дни. Така ще им е по-леко, защото няма да им се пречкам.

Лийна беше обмислила всичко това миналата нощ. Молбата ѝ не бе неоснователна — искаше да види родителите си за няколко дни, след като бе живяла тук близо година. Бе избрала да говори с Гириш рано сутринта, защото тогава все още нямаше да се е случило нищо, което да развали настроението му. Бе предвидила аргументите му и бе подготвила отговори, които нямаше да го ядосат. Каква щеше да е най-страшната развръзка? Да я блъсне в стената, да извие ръцете ѝ зад гърба, както беше правил и преди. Лийна го очакваше. Ако това беше цената, за да гостува на родителите си, щеше да я плати.

Но като видя реакцията му, разбра, че бе сгрещила. Въпросът ѝ, самото ѝ присъствие бяха достатъчни, за да го вбесят. Стори ѝ се, че му се ще да я удари, съдейки по изражението му и смръщените устни.

— Трябва да се захващам с чая, преди да се събудят останалите — каза Лийна и излезе от спалнята.

Гириш я последва в кухнята. Ръцете ѝ трепереха, когато понесе тежкото ведро към водната помпа на двора. Мускулите ѝ бяха заякнали, защото го правеше всяка сутрин, но сега пристъпяше колебливо, изгаряна от погледа му.

Навън хоризонтът пламтеше, окъпан в ярките оранжеви и бледорозови краски на зората, птичата симфония огласяше простора. Въздухът беше застинал. Щеше да е горещ ден. Лийна постави ведрото под водната помпа, когато чу вратата да проскърцва. Тя не се обърна. Нямаше да достави това удоволствие на Гириш и да му позволи да види страха в очите ѝ. Щеше да върши обичайната си работа.

Лийна сграбчи дебелия метален лост и започна да изпомпва водата. Познатият ритъм я успокои и тя използваше краката си като опора, за да намали напрежението в ръцете. Лостът скрибуцаше и накрая водата започна да се процежда, а после шурна в съда. Най-вероятно заради шума от водата тя не разбра, че нещо плисна върху сарито и се стече в краката ѝ. Нито го чу, нито го усети. Но го подуши — познатата остра миризма на газ.

Когато натрапчивата воня я удари в носа, тя пусна лоста и се обърна. Насреща ѝ бе Гириш, държеше квадратната кутия, която

стоеше до печката в кухнята. Замахна диво с ръка и я поля с остатъка от течността, а после захвърли встрани празния съд. Очите му бяха заприличали на цепки, черните му зеници засвяткаха. Лениво дъвчеше нещо.

Лийна отвори уста, но после я затвори, без да промълви и дума. Бе стигнала твърде далече. Сега разбра, че го бе ядосала. Започна да се отдръпва бавно от Гириш, ситнейки заднешком. Той запристъпва към нея, сякаш ги свързваше невидима нишка. Посегна към джоба си и преди Лийна да се осъзнае, запали клечка. Оранжевият пламък трепкаше на върха на пръста му. Устните му се разтеглиха в подигравателна усмивка и изражението му поразя Лийна. Колко различно изглеждаше лицето му! Мисълта я озари с кристална яснота — този мъж беше зъл. Как не го бе забелязала преди?

Лийна така и не видя как хвърли клечката. Смяташе, че все още има време да се обърне и да побегне. Сигурно за миг бе затворила очи или бе вдигнала поглед към небето, за да измоли милост, защото когато ги отвори, Гириш ѝ бе обърнал гръб и вървеше спокойно към къщата. Ярките пламъци облизаха ходилата ѝ. Светложълти, наситено оранжеви и червени — същите цветове, в които блестеше утринният изгрев.

Почувства топлината на пламъците, които запълзяха към нея. Подскочиха към подгъва на сарито, подгизнало от газ. Намираше се в центъра на горящ обръч. Лийна се огледа лудешки. Гириш бе излял газта по земята, образувайки кръг около нея. Озова се в капана на бушуващия огън, докато се опитваше да не се разплаче. Идеше ѝ да легне и да затвори очи.

Всичко около нея се въртеше, целият свят, а после почувства с бузата си твърдата земя. Никога не бе изпитвала подобна пронизваща болка, която разкъсваше стъпалото ѝ и напредваше към бедрото ѝ. Никога не бе долавяла подобна противна миризма: натрапчива, сладникава и задушаваша. Тя проникваше в устата и носа ѝ, секваше дъха ѝ. Миризмата на горяща плът. На нейната плът. Лийна се опита да се изправи, но стъпалото ѝ гореше. Тя изпълзя от огъня, но той лумна след нея, поглъщайки я. Разкъса сарито си и тръгна към кладенеца, препъвайки се. Повдигна крака си и го потопа във ведрото. Огънят изгасна със съскане и пукот. Въздухът се изпълни с пара и дим. Миризмата нахлу в ноздрите и очите ѝ. Ръката ѝ се стрелна към

блузата и измъкна кърпичката с пауна. Покри лицето си и се опита да диша.

После побягна. Въпреки че чуваше горящия огън зад себе си, не се обърна, за да погледне. Нетърпима болка пронизваше крака ѝ. Беше полугола и потънала в срам. Но най-страшното бе миризмата. Тя проникваше дълбоко в носа ѝ, изпълваше устата ѝ като гъсто масло. С всеки дъх, който поемаше, тя нахлуваше все по-навътре в тялото ѝ, задушаваше я с натрапчивата си острота.

Лийна тичаше, докато не прекоси границата на семейните земи и памукът не се превърна в захарна тръстика. По прашния път, виещ се между фермите, не се мяркаше никаква кола. Бе ранна сутрин и повечето хора още не бяха станали. Когато вече не можеше да бяга, тя запристъпя край нивите, облечена единствено в блузата и фустата, стигаща малко под коленете. Изгаряше от унижение, че щяха да я видят по бельо, но нямаше друг избор.

Къде можеше да се подслони? Заля я вълна на облекчение, когато съзря първата къща. Но не познаваше никого от живеещите в околностите. Бяха я държали затворена в онази къща, откакто бе пристигнала. Не бе се запознала със съседите. Бе виждала единствено приятелите на Гириш, но те нямаше да ѝ помогнат. Повече щеше да ѝ провърви с някой странник. Но всеки, който я съзреше облечена така, би я взел за просякиня или нещо още по-лошо.

Лийна продължи да върви. Подмина първата къща, после следващата. При всяка крачка изпитваше болка в лявото стъпало, която пълзеше нагоре по крака, но тя се опитваше да не ѝ обръща внимание. Насочи се към изгряващото слънце, на изток, към Панчанагар, но селото ѝ беше отдалечено на близо сто километра. Дори и да знаеше пътя до там, дори и да не спреше да ходи целия ден, нямаше да стигне преди падането на нощта.

Накрая, когато болката стана нетърпима, тя седна на крайчеца на пътя, сгъна крак в скута си и се насили да го огледа. Кожата на глезена и прасеца беше изгоряла и червеникава, покрита с мехури. Огънят беше пламнал от пръстите ѝ. Кожата на това място беше пепеляво сива. Прах и листа бяха залепнали по раните.

Докато държеше крака си в тази поза и го оглеждаше внимателно, тя не можа да избегне миризмата. Извърна глава и поднесе кърпичката към носа си, за да вдъхне аромата на сандалово

дърво. Знаеше, че няма да успее да се движи още дълго в това състояние, но трябваше да продължи. Лийна стана с усилие и тръгна отново.

Нямаше представа колко време бе минало, но след по-малко от стотина крачки тя се озова край скромна варосана в бяло къщичка с дървена врата, която едва ли имаше повече от няколко стаи. Край портата се полюшваха невени. Ярките им цветове сякаш я приветстваха, наоколо се носеше сладкият им аромат. Цяла туфа, пълна с нови пъпки. Сухите листа бяха почистени и почвата бе влажна. Лийна се досети, че обитателят на къщурката полагаше истински грижи за тези цветя. Вероятно бе някоя жена, която щеше да се смили над нея.

13.

Анил започна втората си стажантска година през горещото лято и скоро откри новата си роля — да се усъвършенства и докаже като специалист. Вече бе свикнал с напрегнатата атмосфера в *Парквю* и опаките пациенти. Новата група стажанти и студенти по медицина се кокореха от страх и му помогнаха да разбере колко много бе научил миналата година.

Анил се намираше в дъното на болничната йерархия, но сега носеше преподавателска отговорност за екип от новобранци. Докато бе стажант, не бе оценил важността на тази роля. Освен че се грижеше за своите пациенти, като запазваше най-заплетените случаи за себе си, Анил трябваше да показва различни процедури на стажантите и да следи действията им.

Имаше безброй начини, за да се справи с преподавателската част от работата си. Бе разбрал, че за да успее, се изисква много време и енергия, които се срещаха толкова рядко в болницата. Заедно с новите отговорности нараснаха и очакванията му. В никакъв случай нямаше да направи някоя аматьорска грешка и да пропилее втория шанс, който бе получил.

Едно от главните предимства на това да бъдеш специализант втора година бе, че Анил можеше да напусне болницата в края на дежурството си, след като бе разпределил останалата работа между стажантите. Тази вечер той остави колата на паркинга пред дома си, докато небето все още светлееше. Очакваше с нетърпение да прекара следващите часове заедно с Амбър. Когато се запъти да си вземе писмата от общите пощенски кутии, двама от съседите вече бяха там и препречиха пътя му. Бяха едри мъжаги: единият бе облечен в омазан работен гащеризон, другият — в тениска с изрязани ръкави, за да демонстрира татуираните си ръце.

Анил изчака да отстъпят. Когато татуираният се обърна и видя Анил, присви очи.

— Да не би да ти пречим? — Той плесна приятеля си по рамото. — Виж, Руди, този човек не може да стигне до кутията си. Срамота,

нали?

Руди се извърна и скръсти ръце на мощните си гърди. Непознатите не помръднаха от мястото си.

— Няма проблем — усмихна се Анил и вдигна ръка. — Ще ви изчакам да приключите.

Татуираният се втренчи в Анил.

— Приключихме ли, Руди?

— Да, готови сме.

Руди леко изви глава и се изхрачи на земята.

Мъжете останаха неподвижни и сякаш мина цяла вечност, когато татуираният направи крачка към Анил.

— Как се казваш? — ухили се подигравателно той. — Осама?

След миг Анил разбра намека.

— Н-н-не, името ми е Анил. — Той изпъна гръб. За кого го взимаха тези мъжаги? — Доктор Анил Пател.

Руди направи още една крачка към него. Анил се пребори с желанието да отстъпи назад. Беше толкова близо, че усети остра миризма на пот и цигари.

— Нима? — подигра му се той. — Е, ако имам нужда от още хавлии за тюрбан, знаем кого да потърсим, нали Лий? — Той сръга приятеля си с лакът. — Обзалагам се, че тоя има пълен килер — засмя се Руди, бутна Анил и го подмина. Лий метна заплашителен поглед към Анил и последва другаря си навън.

Анил си пое дълбоко дъх и издиша, докато събираше писмата от кутията и се опитваше да пропъди миризмата на мъжете. Когато влезе в апартамента, заключи вратата и си взе дълъг горещ душ, за да спре да трепери.

С изключение на инцидента при пощенските кутии, Анил се радваше на спокойно домашно ежедневие. Когато графиците им съвпадаха, двамата с Амбър учеха заедно вечер: той, потънал в учебниците и медицинските списания, а тя — заета с подготовката си за SAT^[1]. Планираше да кандидатства за бакалавър в местен университет, където можеше да учи задочно, докато работеше. Въпреки че винаги се чувстваше изтощен след ден, прекаран в

болницата, Анил харесваше книжните им вечери, тъй като си бяха обещали да си лягат заедно, когато приключеха.

През по-голямата част от лятото беше твърде горещо, за да тичат навън, но те ходеха на разходка или на пикник край езерото Уайт рок. Шляеха се безцелно по брега, хванати за ръце, и си избираха къщи, в които биха искали да живеят: съчетаваха червените тухли на някой дом с черните капаци на друг, избираха сандъчета за здравеца на терасата.

Понякога през уикендите излизаха четиримата — Амбър, Анил, Балдев и Махеш. Махеш бе открил старо квартално кино, където прожектираха най-новите боливудски продукции в събота вечер. Анил изпитваше известно притеснение как щеше да комбинира тези две съвсем различни части от живота си, но те си паснаха идеално. Амбър много хареса индийския мюзикъл и свали саундтрака на айпода си още преди да излязат от киното. Тя с удоволствие се съгласи с предложението на Махеш да похапнат *чаат*. Когато Амбър стана, за да напълни за пореден път чашата си заради пикантната храна, Балдев крадешком подметна няколко реплики на хинди и го подразни, че връзката им се задълбочава, а Махеш го предупреди да се пази. Но Анил беше твърде щастлив, за да се замисли сериозно над думите им.

През септември, когато жегата стана поносима, Анил се прехвърли в кардиологичното отделение. Когато пристигна първия ден, с радост забеляза Дженифър, червенокосата стажантка, с която бе работил по време на злополучния случай в интензивното отделение миналата година. Тя ахна от изненада, когато разбра, че Джейсън Калхун е починал от разкъсана аневризма, и Анил ѝ бе благодарен за искрената реакция.

Двамата си бърбеха и чакаха визитацията да започне, когато Дженифър млъкна по средата на изречението и погледът ѝ се зарея над рамото на Анил. Детинска усмивка озари лицето ѝ. Тя вдигна ръка и смутено помахна. Анил се извърна и изпъна рамене.

— Здравейте, хора.

Трей се извиси над Анил. Бе петнадесетина сантиметра по-висок от него. Широките гърди и мускулестите му ръце изпъваха бялата

колосана престилка. Предложи им ментови бонбони и Дженифър си взе.

В кардиологията се насъбра необичайно голяма група.

— Какво става тук? — попита Анил.

Двама старши специализанти се бяха отделили от останалите и преглеждаха бележките си.

— Танака ще води визитацията днес — каза Трей. — Завеждащ отделението. Важна клечка.

— Чух, че е костелив орех. — Дженифър се усмихна и сви устни, показвайки бонбона си. Незнайно защо поведението ѝ накара Анил да се почувства предаден.

Доктор Танака пристигна точно в седем часа. Анил забеляза, че е със смесен произход. Тъмната остра коса и характерната гънка на клепачите се съчетаваха с млечна белота на кожата и това накара Анил да изпита известно усещане за родство с него. Сутрешната визитация започна без предварителна подготовка и двамата старши специализанти изглеждаха напрегнати. Доктор Танака говореше изненадващо тихо. Някои от дежурните лекари на практика крещяха по време на визитациите, сякаш изнасяха лекция в огромна зала, но Танака почти шепнеше и всички се приближаваха или привеждаха, за да го чуят, докато нахвърляха записките си. Останалите от екипа се съобразиха с тона на Танака и всички се превърнаха в част от тази задушерна дискусия.

Няколко седмици по-късно по време на сутрешната визитация екипът се намираще пред една от стаите за пациенти, когато старши специализантът помоли Трей да представи случая. Дженифър и Анил се спогледаха при този необичаен ход.

Трей пристъпи напред.

— Пациентът е четиридесет и шест годишна жена с наднормено тегло, диабет тип 2, пушач. Вчера е постъпила в спешното отделение със задух. Снощи ме повикаха, за да я приема. Консултирахме се по телефона с дежурния кардиолог и той препоръча да направим скенер на белия дроб, за да отстраним съмнението за белодробна емболия. — Трей млъкна и изчака доктор Танака да му кимне, за да продължи. — Все още не разполагахме с лабораторните изследвания, но

предположих, че пациентката е получила остър инфаркт на миокарда и трябва да ѝ се постави стент^[2].

Доктор Танака вдигна посребрената си химикалка — знак, че се кани да говори.

— Това е много важно. Симптомите и ЕКГ резултатите при инфаркт и белодробна емболия си приличат, но лечението е различно и понякога не разполагаме с много време, за да вземем решение — обърна се той към Трей. — Кое ви наведе на това предположение?

Трей прочисти гърло:

— Цялостният преглед. Ако разчитах единствено на ЕКГ, можех да заключа, че е емболия, но болките в гърдите, брадикардията^[3] и диафорезата^[4], комбинирани с рисковите фактори, подсказваха, че се касае за инфаркт. — Трей запристъпя от крак на крак. — Освен това, когато си тръгнах, пациентката ме сграбчи за китката и каза: „Моля ви, помогнете ми. Ако не направите нещо, ще умра“.

Тилът на Анил настръхна. Доктор Танака повдигна вежди над рамките на очилата си и огледа присъстващите:

— Колеги, това има висока диагностична стойност. Когато един пациент ви каже, че може да умре — той сниши глас, — не пренебрегвайте думите му.

Съветът му обърка Анил. В болницата многократно го бяха предупреждавали да не приема отговорите на пациентите за чиста монета. Наркозависимият, който се преструваше, че го боли гърбът, за да получи дрога; проститутката, която твърдеше, че винаги използва предпазни средства; бездомният тийнейджър, който отричаше да е взимал амфетамини. Колко пъти някой пациент бе постъпил в спешното, настоявайки, че е получил инфаркт, когато просто ставаше въпрос за стомашно разстройство. Обоснованата диагноза се основаваше на обективна клинична преценка и безспорни лабораторни резултати, а не на отчаяните вопли на пациента.

Танака кимна на Трей:

— Моля, продължете, доктор Крендъл.

До този миг доктор Танака не се бе обръщал към никого от екипа по име. Анил осъзна, че това не се дължи на недоглеждане, а показваше липсата на отношение към останалите. Трей продължи с представянето на случая. Той отишъл при специализанта в спешното и предложил различно лечение, но никой не искал да пренебрегне

първия кардиолог. Тъй като бяха младши специализанти, думата им не тежеше в подобни ситуации. Анил щеше да изпълни нарежданията на старшия лекар, а напрегнатото изражение на Дженифър му подсказа, че и тя би направила същото.

Но Трей бил толкова уверен в собствената си преценка, че открил друг кардиолог в болницата!

— Показах му ЕКГ-то и му казах, че имам пациентка с цял куп рискови фактори, която твърди, че ще умре — заяви Трей. — Той грабна телефона и нареди да се подготвят за поставянето на стент. Когато отидохме при нея, тя бе получила сърдечен арест, но успяхме да я реанимираме. След като я стабилизирахме, й поставиха стент в дясната коронарна артерия. Бяхме на косъм да я загубим, но тя се справи. — Трей връчи картон на старши специализанта.

Танака вдигна сребърната си химикалка.

— Понякога се налага да вземем решение, без да разполагаме с нужната информация, без дори да сме видели лабораторните резултати. В подобни случаи трябва да се доверите на инстинкта си. Но първо — той посочи с химикалка стоящите в кръг студенти — се налага да развиете инстинкт, който придобивате, като преглеждате безброй пациенти през годините. Рядкост е млад стажант да постави точната диагноза, но доктор Крендъл го е направил и е спасил живота на тази жена. — Той насочи химикалката си към пациентката. — Отлична работа, доктор Крендъл. — Всички проследиха жеста на Танака, за да видят пациентката, която дължеше живота си на непоклатимата увереност на Трей.

Представянето на случая на Трей се оказа истинско предизвикателство за останалата част от екипа. През следващите няколко седмици стажантите и специализантите започнаха да настояват сами да поставят диагнози и ги защитаваха решително. Анил се опита да се включи в играта, но поради вродената си стеснителност не успяваше да наложи и отстоява мнението си по случаите.

През последната му стажантска седмица в кардиологията Анил най-сетне получи възможност да представи пациент на доктор Танака.

— И тъй, ЕКГ-то не показва отклонения, но пациентката страда от неразположение и болки в гърдите — каза доктор Танака. — Други оплаквания?

— Висок холестерол. В семейството й има случаи на сърдечни заболявания — отвърна Анил.

— Какво препоръчвате?

— Да се направи ангиография, за да се провери дали няма запушени съдове.

— Да, добре — кимна Танака. — Изпратете я за преглед и се подгответе, ако искате да наблюдавате. — Поканата поразя Анил, тъй като младшите специализанти рядко бяха допускани до *Светая светих* — кардиологичната катетеризационна лаборатория.

Преди да влезе в лабораторията, която приличаше на операционна зала, Анил сложи защитна престилка, хирургическа шапка, маска, калцунци, твърд пластмасов предпазител за лице и стерилна хирургическа престилка. Вътре пациентката лежеше върху масата, покрита със стерилен чаршаф. Само един малък участък от кожата близо до слабините беше оголен. Над масата бе разположен огромен монитор. В залата се възцари безмълвно напрежение, докато Танака обясняваше на младия си колега как да пунктира мястото, да вкара игла във феморалната артерия, а след това — гъвкава тръбичка с предпазител. Докато той насочваше катетъра, всички се бяха вторачили в монитора. На екрана започнаха да се появяват образи. Първоначално бяха размити, но после станаха ясни. Тогава видяха артерията, която изпъкваше като бяла клонка на фона на черно небе.

Размерите на артерията бяха в допустимите стойности.

— Искам да погледна отблизо лявата предна низходяща артерия с интраваскуларен ултразвук — заяви Танака. Обърна се към Анил, за да обясни. — Интраваскуларният ултразвуков катетър е невероятна технология. Позволява ни да огледаме кръвоносните съдове от вътре навън.

След миг Анил разбра какво има предвид Танака. Образът на монитора представляваше вход на дълбок тунел. След като поставиха катетъра, имаха чувството, че се движат надолу по артерията, сякаш бяха вътре в тялото и можеха да видят дори най-отдалечените органи. Анил не откъсваше очи от гледката, която се разкриваше в този загадъчен свят. Сигурно Жак-Ив Кусто се бе чувствал по същия начин,

когато бе достигнал до океанските дълбини и бе зърнал нещо невиждано: необятна вселена, в която живот и природа функционираха в цялата им прекрасна сложност. Анил дочу слабо стенание и си спомни, че пациентката бе на масата.

— Вижте това — обади се Танака. — Значително натрупване на плака в лявата низходяща артерия. — Сърдечният монитор започна да писука силно и на екрана засвяткаха яркочервени числа. Доктор Танака пристъпи по-близо, а Анил инстинктивно се отдръпна. Той разпозна в сигналите на монитора вентрикуларни фибрилации^[5]. Сърцето на пациентката бе спряло.

Екипът действаше бързо. Сякаш бяха оркестър, свирещ под диригентството на Танака. Анил никога не бе ставал свидетел на подобна реанимация. С влошаването на ситуацията, докато сърцето на пациентката губеше кислород и съществуваше опасност да се увредят мозъкът, белите й дробове и бъбреците, доктор Танака, както и всички останали, ставаха все по-спокойни. Анил усети как паниката му бавно отшумя. Всяко едно от сетивата му се бе изострило: долавяше бръмченето на уредите, миризмата на антисептик във въздуха.

След многобройни опити с дефибрилатора равната линия най-сетне подскочи и сърцето поднови нормалния си ритъм. След като пациентката бе стабилизирана, Танака вкара нов катетър, за да разшири и отпусти артерията, заради която сърцето на жената бе спряло. Анил наблюдаваше на монитора как лекарят отвори наново съда и го укрепил, а после използва помпа, за да стабилизира притока на кръв към сърцето. След като приключи работата си, Танака застана до главата на пациентката и обясни какво бе направил, за да спаси сърцето й.

— Сега си като нова — усмихна се той и я потупа по рамото.

— Откри блокажа точно навреме и буквално я изтръгна от лапите на смъртта — разказваше Анил на Чарли, докато седяха на чаша бира в близкия бар същата вечер. За пръв път, откакто бе започнал специализацията си, Анил беше в настроение да празнува. Не можеше да скрие обзелото го опиянение, вълнението, когато бе видял как действаша вътрешните механизми на тялото, притока на адреналин, който бе почувствал в онази зала.

Чарли подсвирна тихо.

— Звучи вълнуващо. Но аспирантурата по инвазивна кардиология ще отнеме още четири или пет години. И през цялото време ще даваш дежурства в болницата. Защо да си го причиняваш? — Той улови погледа на бармана и му махна, за да поръча отново.

— Тази жена би умряла още на входа преди двадесет години — каза Анил. — А Танака ѝ постави стент и така ѝ подари още десет или петнадесет години. Представи си, че можеш да правиш това, и то за всеки.

В кардиологичното отделение Анил ежедневно се сблъскваше с пациенти, оплакващи се от симптоми на инфаркт. Когато някой описваше разкъсващата болка в гърдите и пристъпите на задушаване, той си представяше какво бе преживял собственият му баща през сетните си часове.

Анил никога не се бе вглеждал в очите на пациентите си, но сега не можеше да пренебрегне изражението им. Когато поставеха кислородната маска и сърдечният монитор започнеше да писука необуздано, той съзираше объркания им поглед, чувстваше безмълвното им доверие, което смазваше раменете му с бремето си. Но преди всичко съзираше страха, изкристализирал в най-чистата си форма.

Докато проследяваше дозировката на лекарствата, в съзнанието му се запечатваха детайли от личната им история без всякаква връзка със заболяването, като при пациента с инфаркт, който бе почиствал офиси четиридесет и три години и бе срещнал съпругата си на училищните танци. Винаги бе смятал, че пациентите му бяха късметлии — в модерна болница, пълна с лекари и оборудване, а не в някое далечно селце на стотина километра от най-близката клиника, която на свой ред използваше остаряла апаратура. В онази лаборатория с всичките ѝ катетри, стентове и тръбички Анил можеше да се превърне в един от онези лекари, които утвърждаваха живота и побеждаваха смъртта. Ето защо бе дошъл в Америка.

— Добре, приятелю. — Чарли сви рамене. — Надявам се, че ще се чувстваш по същия начин след пет години, когато буквално се преселиш в стаята на дежурния. Но конкуренцията е много голяма. В *Парквю* има пет или шест места за аспиранти. Чух, че неколцина вече

са кандидатствали. Излишно е да споменавам Трей. Знаеш, че вече е приет.

Анил отпи от бирата си:

— Трей? Не, защо?

— Баща му е легендарният доктор Крендъл — кардиолог, внушителна частна практика в центъра, член на борда на директорите на болницата.

Анил впи поглед в чашата. Това обясняваше забележителното представяне на Трей: винаги разполагаше с готов отговор по време на визитациите, никога не се молеше за лабораторни анализи и за разлика от останалите специализанти, никога не се смущаваше. Трей бе роден за тази работа.

— Завеждащият ме покани в катетеризационната лаборатория — каза Анил. — Това сигурно означава нещо.

— Трябва да се опиташ да работиш върху изследователски проект с Танака. Помисли за някоя страхотна идея, с която да го впечатлиш — добави Чарли с едва забележима усмивка.

— Ами нашият проект? — попита Анил. Дватамата с Чарли бяха напреднали с работата си. Бе настъпил повратният момент, когато трябваше да завършат анализа върху събраната информация, който щеше да им отнеме много време.

— Хайде, знам, че това всъщност не те привлича. — Чарли завъртя бирата, останала на дъното на чашата му. Той вдигна глава и погледна Анил право в очите. — Слушай, приятелю, не бива да разчиташ на мен точно сега. Може и да се наложи да се оттегля за кратко от проекта. Не искам да те разочаровам. Ще е добре, ако имаш някаква друга цел, нещо, което наистина те интересува.

— Какво? Защо? — намеси се Анил. — Чарли, за какво говориш?

— У дома възникнаха проблеми, за които трябва да се погрижа. Ще се наложи да си намеря работа нощем, когато не съм в болницата, поне за няколко месеца — Чарли сви рамене. — Сестра ми има парични затруднения. Очаква близнаци, а преди известно време уволниха съпруга ѝ. Оказва се, че напоследък няма много свободни работни места за тридесет и шест годишен мъж. Моите родители са от работническата класа и нямат излишни средства. Аз съм печалбарят в

семейството, всички разчитат на мен. — Чарли помахна на бармана за още две бири. — Знаеш колко са скъпи децата. Близнаци!

— Какво ще правиш? — попита Анил.

— Но да си остане между нас. Чарли се приведе над масата. — Ще карам нелегално такси вечер. Онзи мъж от гаражите ме нави. Мога да използвам собствената си кола и сам да си правя графика. Каза, че мога да печеля по четиристотин долара през уикендите.

— Вечерта, след дежурство в болницата? Кога ще спиш, Чарли? Чарли сви рамене.

— Поне съм свикнал да будувам по цяла нощ. Шофирането е фасулска работа в сравнение с някоя от смените в спешното. А и десет хилки ще са от огромно значение за сестра ми през следващите няколко месеца. — Той сръчка Анил. — Не се тревожи, приятелю. Ще се справя. Но за известно време ще се откажа от изследователския проект. Съжалявам.

— Няма проблем — отвърна Анил. — Правиш това, което е нужно. Не се притеснявай, аз ще се оправя с анализа на информацията и можеш да се върнеш, когато приключиш.

— Чарли поклати глава и протестира, но Анил го прекъсна.

— Никакви спорове, приятелю.

Чарли се опита да се усмихне убедително.

---

[1] Стандартизиран тест за прием във висшите учебни заведения в САЩ. — Б.пр. ↑

[2] Специална конструкция, която се поставя в артериите, за да осигури временно или трайно разширение на патологично стеснени участъци. — Б.р. ↑

[3] Забавена сърдечна дейност. — Б.пр. ↑

[4] Обилно потене. — Б.пр. ↑

[5] Претерминално състояние, което се наблюдава при умиращо сърце — Б.р. ↑

14.

Лийна бе в дома на съпруга си повече от година, но Нирмала усещаше отсъствието ѝ всеки ден. Една ранна утрин Нирмала се събуди от ужасяващ сън: двамата с Прадип отиваха към пазара, за да продадат реколтата, когато огромни черни гарвани се спуснаха над тях, разкъсаха чувалите с човките си и разпиляха ориза по целия път. Тя тъкмо пресяваше белите зърна от праха, когато телефонът иззвъня в ушите ѝ и я изтръгна от кошмара.

Съпругът ѝ отиде да вдигне, а Нирмала надникна през прозореца. Чувалите все още бяха в багажника на колата. Щяха да ги откарат в града по-късно същия ден. Вече ходеха по два пъти на пазара, като освен обичайната продукция продаваха всичко ценно, което съберяха — яйца от кокошките, мляко от кравите. Нирмала от месеци не бе приготвяла пълнени патладжани с къри, любимото ястие на Прадип. Допълнителното изплащане на зестрата на Лийна ги съсипваше. От спалнята Нирмала успя да долови само няколко думи на съпруга си, но не и целия разговор. Но от тона му разбра, че нещо не бе наред.

Пристигнаха в къщата с нацъфтелите невени два часа по-късно. Дребна възрастна жена отвори вратата. Тялото ѝ се бе смалило и приличаше на дете. На идеално кръглото ѝ лице се мъдреха очила с тънки метални рамки, бялата ѝ коса бе прибрана в малък, стегнат кок. Тя безмълвно отстъпи назад, за да им направи място да влязат, и кимна към Лийна, която спеше върху постелка на пода.

Когато зърна дъщеря си, Нирмала се разплака. Беше облечена в чуждо бяло памучно сари без никаква украса, каквито обикновено носеха вдовиците. Стъпалата и прасците ѝ бяха превързани с ленти от същия бял плат. Нирмала си представи шкафа на възрастната жена, пълен с обикновени бели сарита, след като се бе отказала от цветните след смъртта на съпруга си.

— Тя е смело момиче — каза старичката. — Не проля и сълза, докато почиствах раните ѝ. Много ѝ се е насъбрало.

Сълзите се затъркаляха по лицето на Нирмала, капеха от брадичката ѝ и попиваха в блузата. Тя направи няколко крачки към Лийна и коленичи на разстояние, защото не искаше да я безпокои. Дълбокият златист цвят на кожата на дъщеря ѝ подсказваше, че бе стояла дълго на слънце, а леко издадената горна устна скриваше разстоянието между предните ѝ зъби. Погледът на Нирмала се спусна от познатите черти на Лийниното лице към голите ѝ ръце, които сякаш принадлежаха на някой друг. Бяха покрити със струпей и синини. Кожата на китката бе почервеняла и сбръчкана от изгарянето. Нирмала ахна.

— Погрижих се за раните, но ще ѝ трябва лекар — каза старицата. — Изгарянията са... жестоки.

— Благодаря — промълви Нирмала и се оттласна от пода, за да се изправи. Тя склочи молитвено длани и сведе глава пред възрастната жена. Изпълнена с благодарност към непознатата, Нирмала почувства как в гърдите ѝ се надигат ридания. Раменете ѝ се разтресоха, докато плачеше безмълвно, а после се свлече на земята, за да докосне краката на старицата. Ръката на рамото ѝ я подкани да се изправи отново.

— Няма време за твоята болка, дете — рече старицата. — Трябва да се погрижиш за нейната.

О, как копнееше за собствената си майка! Нирмала избърса лицето си с висящия край на сарито и огледа стаята, в която имаше два стола и малка маса. Възрастната жена живееше скромно, но въпреки това бе дала едно от саритата си на Лийна, а друго бе разкъсала, за да превърже раните ѝ. Нирмала бръкна в портмонето си, но старицата отблъсна ръката ѝ с такава решителност, че тя не посмя да настоява.

Нирмала не искаше повече да притеснява домакинята, но сърце не ѝ даваше да събуди Лийна. Тя осъзна, че Прадип вече не е в стаята, и през отворената врата го видя да крачи из двора. Беше дребен мъж, но имаше необуздан нрав. Вероятно мислеше как да се срещне със сватовете, чиято къща бе на няколко километра надолу по пътя. Нирмала трябваше да го убеди да загърби гнева си. Тя щеше да направи същото с болката си. И двамата трябваше да изчакат, докато не отведат дъщеря си у дома, за да се възстанови.

Прадип не проговори нито когато Нирмала излезе навън, нито по време на дългото и бавно пътуване към къщи, когато Лийна непрекъснато стенеше от болка. Той остана мълчалив дори след като

се прибраха, макар че Нирмала го умоляваше да каже нещо, защото забелязваше бурята, която се надигаше в гърдите му. Мъка за Лийна ли беше това, или гняв към семейството на съпруга ѝ? Дали изпитваше срам от проваления ѝ брак, или вина, задето бе участвал в уреждането му? Нирмала не знаеше какво точно терзаеше Прадип, но дори когато физическите рани на Лийна започнаха бавно да зарастват, съпругът ѝ ставаше все по-затворен.

През първите няколко дни Нирмала обгрижваше Лийна като малко дете. Помагаше ѝ да се изправи в леглото, даваше ѝ в устата зрънца ориз, поеше я с малка чашка вода. Тя бдеше край дъщеря си, докато Лийна не потънеше в неспокоен сън, вслушваше се в проплакванията ѝ нощем и още със ставането си сутрин отиваше при нея.

Когато Лийна се почувства достатъчно добре, за да говори, Нирмала я попита какво се е случило. Черен облак легна върху нежното лице на дъщеря ѝ, докато описваше как бе работила за двамина в дома на съпруга си.

— Дадох всичко от себе си, мамо. Подслаждах ориза, както си ме учила. Перях дрехите в гореща вода. — Лийна поднесе безпомощно към нея напуканите си мазолести ръце. Когато се опита да обясни какво я бе подтикнало да си тръгне, за изгарянията, покриващи крака ѝ, Лийна не успя да завърши разказа си и избухна в ридания. Нирмала я притисна към себе си и я държа в обятията си, докато тя утихна и дишането ѝ се успокои.

След като Лийна заспа същата вечер, Нирмала отиде при Прадип и му разказа всичко. Нетърпеливо очакваше отговора му.

— Трябва да идем в полицията, нали? Да им кажем какво се е случило.

Той поклати глава.

— Не можем. Ние сме също толкова виновни.

Обясни, че в закона ясно се казва, че в случаите с даването на зестра и двете страни подлежат на съд: и тези, които дават, и тези, които взимат зестрата. Индийското правителство беше предприело крути мерки в опита си да преустанови тази практика. Прадип каза на Нирмала, че ако подадат жалба срещу семейството на младоженеца, те също щяха да бъдат наказани. Той със сигурност щеше да влезе в

затвора, а може би и Нирмала. Не можеха да рискуват и да оставят Лийна сама след всичко, което бе преживяла.

След завръщането си в Панчанагар Лийна стоеше в малката си стая, благодарна, че отново намери подслон в дома на родителите си и утеха в грижите на майка си. Тя не се бе срещала и говорила с никой друг до деня, когато Пиа се отби в къщата. Дочу от спалнята гласа на майка си. Нирмала благодареше на Пиа за кошницата зрели портокали, които растяха в изобилие по земите на Пател.

Лийна тъгуваше за старата си приятелка и като забрави всякаква предпазливост, се надигна от леглото и се устреми навън. С изненада установи, че майка ѝ дори не бе поканила Пиа в къщата и вече се канеше да затвори вратата под носа ѝ.

— Почакай, мамо — провикна се Лийна. — Пиа, ти ли си? — Лийна долови гневното изражение на майка си, докато куцукаше към входната врата. Отвори я и видя, че Пиа вече слизаше по стълбите. Изненада премина по лицето на приятелката ѝ, после то засия радостно, а накрая потъна в печал, когато забеляза нощницата на Лийна, отрязана до коляно, и бинтования ѝ крак. Лийна се засрами, задето се бе появила в подобен вид, но в следващия миг Пиа се втурна към нея.

Майка ѝ вече се бе обърнала и се бе запътила към кухнята. Пиа ѝ помогна да стигне до стаята си. Двете седнаха на леглото и Лийна заговори. Пиа сграбчи ръката ѝ, а очите ѝ се напълниха със сълзи, докато Лийна разказваше какво бе преживяла през изминалата година в дома на съпруга си.

— Не съм предполагала, че има толкова жестоки хора. Да се отнасят с мен по този начин. Толкова се старях и въпреки това... — Тялото на Лийна трепереше, сълзи се стичаха по лицето ѝ. — Разочаровах всички. Родителите си, съпруга си, сватовете, неговото семейство. Как ще посмея да покажа отново лицето си? Какво ще си помислят хората за мен?

— Лийна — Пиа хвана ръцете ѝ и я погледна право в очите. — Не си имала избор. Трябвало е да си тръгнеш. Що за живот е било това? Да живееш като някой безправен слуга? — Пиа поклати глава и стисна ръцете на Лийна. — Всичко приключи и е зад гърба ти. Никой не бива да разбира. И двете трябва да го пазим в тайна.

Лийна кимна. Все още не бе сигурна в себе си, но ѝ се искаше да повярва на Пиа. Ужасяваше се от мисълта да се върне в онази къща, но дори да останеше при родителите си, животът ѝ нямаше да е същият като в щастливите момински години. Беше позорно да се откажеш от брака си, независимо от обстоятелствата. След като хората в селото научеха, че е избягала от съпруга си, новия си дом и семейство, щяха да започнат да я отбягват. Нямаше никакво значение какви са причините да напусне. Вината щеше да падне върху нея и да я заклеми до края на живота ѝ.

— Моля те. Не казвай дори на семейството си, Пиа — промълви Лийна. — Нито дори на... Анил. — Един забравен спомен от детството нахлу в съзнанието ѝ: разочарованието, изписано на лицето му, когато научи за слабата ѝ оценка на теста по математика, след като в продължение на седмици ѝ бе помагал. Сега не би могла да понесе съжалението му.

— На никого — съгласи се Пиа. — Слушай — поде тя и нежно докосна превързания крак на Лийна, — единственото, за което трябва да мислиш, е как да оздравееш.

ДИЛИП, ПРЕДАНИЯТ СЛУГА

Анил седна на бюрото си в деня и часа, предварително уговорени с майка му, и зачака обаждането от Панчанагар. Когато телефонът иззвъня, той вдигна слушалката, докато продължаваше да пише в тефтера си.

— Анил — прошепна сестра му от другия край на линията.

— Пиа — Анил се зарадва да чуе гласа ѝ. — Как си?

— Слушай, мама ще бъде тук след минута, но преди това трябва да те питам нещо.

— Целият съм слух.

— Кое е най-доброто лечение на изгаряния?

Анил остави химикалката си:

— Изгаряне? Защо? Какво се е случило?

— Нищо, няма значение. Просто ми кажи. Четох, че трябва да се поставя куркума на прах и масло от горчица. Помагат ли?

— Пиа, да не си пострадала? Трябва да идеш на лекар.

— Не, не. Добре съм.

— Кой тогава? — настъпи мълчание. Анил се заигра с химикалката си. — Много ли е зле? Повърхностно ли е? Зачервено или подуто? Мехури?

— Да, мехури — Пиа се поколеба, преди да добави, — и част от кожата е почерняла.

— Господи, Пиа! — възкликна Анил, като оглеждаше рафта с учебници над бюрото. — Това са изгаряния от втора и трета степен. — Наистина трябва да се консултираш с лекар.

— Смятах, че точно това правя — сопна се тя.

— Добре — отстъпи Анил. — Покрий кожата с чиста суха марля. Сменяй превръзката веднъж дневно и промивай раната с разтвор от подсолена вода. Не слагай нищо друго, никакви мазила и мехлеми, докато не изчезнат мехурите и опасността от инфекция.

— Мама е тук — прекъсна го Пиа. — Тя ще изтръгне слушалката от ръцете ми. Благодаря ти, братко.

Майка му измести Пиа и обясни, че днес ще му представят три случая за разглеждане. Първи бяха родителите на новородено, които имаха разногласия относно името на дъщеря им. Майката на момичето искаше да последват съвета на селския астролог, който бе посочил не само първия звук, но и последния, както и броя на сричките, съставлящи името. Можеха да открият само едно име, отговарящо на толкова строги изисквания, което обаче се оказваше и име на някаква боливудска звезда, известна с горещите си роли и разголените бедра. Бащата възразяваше срещу това име, защото смяташе, че ще навреди на честта на дъщеря му, когато дойде време за брак.

Анил не бе склонен да лансира едно суеверие вместо друго, но успя да убеди астролога да се откаже от някое от трите си изисквания, за да не помрачи съдбата на детето. С помощта на множеството, насъбрало се в Голямата къща, скоро бе открито ново име, удовлетворяващо както двамата родители, така и предписанията на ведическите карти.

Следващият случай се отнасяше за малко момче, хванато да краде изсушени ядки от *палма арека* от запасите на баща си. Бе често разпространена практика сред селяните и особено сред мъжете да дъвчат твърдите като камък ядки, нарязани на късчета и увити в листа от *бетел*. Тази дъвка, наречена *паан*, действаше като лек стимулант и оцветяваше в червено устните и зъбите. Именно така бяха спипали седемгодишния хлапак. В Ахмедабад Анил бе виждал всевъзможни и причудливи вариации на *паан*: продаваше се предварително опакован с нарязан тютюн по уличните сергии, сгънат като триъгълник с подсладители и кокос, дори навит на големи фунии и замразен като сладолед. В медицинския колеж се бе сблъскал с пораженията от този навик: язви в устната кухина, възпаление на венците, рак на устата, гърлото, хранопровода и стомаха, обостряне на астмата, повишен риск от диабет. Но бащата не се притесняваше, че ядките от *арека* могат да причинят здравословен проблем, нито че синът му може да се пристрасти към тях. Бедата бе, че момчето ги бе откраднало от скривалището му, и той очакваше от Анил да му наложи подходящо наказание.

Анил знаеше, че опитът му да предупреди хората, които го слушаха в Панчанагар, за рисковете на тази многовековна практика е обречен. Може и да му вярваха, защото беше техен старейшина, но

никога нямаше да ги убеди, че съставка, използвана в аюрведичните лекарства и религиозните церемонии, е вредна. Анил предложи момчето да прекарва по един допълнителен час в работа на полето, вместо да играе крикет през следващия месец. Щеше му се да поговори на бащата за този вреден навик, но предпочете да запази енергията си за последния спор.

Последният спор за деня обещавахе да се окаже най-труден не само защото засягаше деликатен проблем, но и защото беше между собствените му братя: Никхил, който се бе нагърбил с управлението на фермата след смъртта на баща им, и Чанду, който току-що бе завършил училище и се бе включил в земеделската работа редом с по-големите си братя. По време на последното си пътуване до дома Анил бе забелязал, че изтърсакът Чанду водеше най-оживен социален живот в сравнение с всички останали. Всяка вечер стоеше до късно, за да играе карти с децата на полските ратаи. Имаше ясно разделение между семейство Пател и слугите, повечето от които принадлежаха към „недокосваните“. Домашните прислужници влизаха през отделен вход в задната част на къщата, хранеха се на верандата и се връщаха в собствените си колиби, където спяха нощем. Те използваха помпата навън, за да точат вода за пиене и да се мият. Анил винаги се бе държал любезно към слугите и като малък бе играл с някои от децата, но всичко бе приключило, когато бе започнал училище, а те се бяха присъединили към родителите си на полето.

— Анил *бхаи*, помниш ли Дилип? — попита Чанду.

— Да, разбира се. — Анил си представи слугата — дребен, жилест мъж с тъмна кожа, набръчкана като кората на палмово дърво. — Още ли е там?

— Да, но доста остаря. Мисля, че преди да е грохнал съвсем, трябва да дадем на него и семейството му малко земя, едно парче. Труди се усърдно на нивите ни в продължение на тридесет или четиридесет години, а не притежава нищо. Няма какво да завещае на трите си деца. Това е дребен жест за преданата му служба.

— Може би жестът е мил, но не е добра идея — долетя гласът на Никхил от другия край на линията. — Слушай, Анил *бхаи*, знаеш как стоят нещата тук. Семейството ни притежава земята и ратаите работят за нас. Отнасяме се почтено към тях — плащаме им сносни надници, отпускаме им един почивен ден седмично, храним ги, осигуряваме им

място за спане и специален обяд за *Дивали*. Правим много повече от мнозинството земевладелци. Татко винаги е казал съвсем ясно, че трябва да се отнасяме достойно към по-низшите касти.

— Достойно? — намеси се Чанду.

Анил си представи как се бореха да се доберат до единствената слушалка в Голямата къща. Или майка им я държеше помежду им? Другите дали бяха все още там, или множеството бе намаляло, тъй като спорът засягаше единствено семейство Пател? Мисълта, че майка им гледа как двамата му братя се карат, го подтикна да разреши спора колкото е възможно по-бързо.

Чанду продължи:

— Дилип *бхаи* е работил за семейството ни цял живот и какво получава в замяна? Живее в нашия дом. Няма нито собственост, нито спестявания. Какво може да остави на децата си? Нищо.

— Не е нужно да им оставя каквото и да било — обади се Никхил. — Децата му работят за нас. Осигуряваме работа за семействата на всичките ни слуги, дори и на слабите и глупавите.

— Това е твой проблем, Никхил. — Чанду повиши тон. — Смяташ, че всички *недокосвани* са глупави.

— В никакъв случай, братко — каза Никхил. — Но някои от тях наистина са. Точно както и някои земевладелци не са особено умни. Нашето семейство е доказателство за това.

Анил запуши устата си с ръка, за да не се изсмее.

— Анил, ти ме разбираш — продължи Никхил. — Не това е правилният начин. Ако дадем парче земя на Дилип, защо не подарим и на някой друг? Имаме над двадесет слуги — на всички ли ще осигурим по една нива? А тогава кой ще остане, за да обработва земите ни? Системата е устроена така, че всеки да изпълнява определена роля. Ако не спазваме правилата, тя ще се разпадне. Земята е ценна единствено ако имаме хора, които да я обработват.

— Значи всеки трябва да остане на мястото си завинаги? Нима вярваш в това, Никхил? Всяко поколение от семейството на Дилип *бхаи* е обречено да слугува? Неговите синове и синовете на синовете му, никой от тях никога няма да получи възможност да се развива? Трябва да приемат участта си, да превиват гръб на полето по цял ден, да работят под жаркото слънце и да бъдат твои роби?

— Не мои, Чанду, а наши. На всички нас. Така е устроен светът. Може би, ако прекарваше повече време с татко, вместо да играеш карти, щеше да научиш някои неща.

Анил свали очилата и ги остави на бюрото. Потърка очи:

— Чанду, откъде ти хрумна всичко това? Твоя ли беше идеята, или Дилип те помоли за малко земя?

— Какво значение има, *бхаи*? — попита Чанду. — Въпросът е дали искаме да осъдим този човек на доживотно робство заради кастата му. Анил, как би се почувствал, ако знаеше, че всеки ден до края на живота си трябва да вършиш най-черната работа без никаква надежда за нещо по-добро?

Тази мисъл беше измъчвала ума на Анил неведнъж, откакто бе дошъл в *Парквю*. Много често единствената светлина, огряваща мрачните месеци на специализацията му, бе увереността, че все някога всичко щеше да приключи. Когато всеки изминал ден бе пълен с тревога, напрежение и умора, единственото, което му оставаше, бе да го зачертава на календара си.

— Да, Чанду, разбирам гледната ти точка — отвърна Анил. — Кажете ми, ако имаше тази възможност, откъде щеше да вземеш земята? На чий дял щеше да посегнеш, за да направиш този подарък? Готов ли си това да е твоят дял?

Баща им бе оставил по-голямата част от земята на четиримата си синове — Анил, Никхил, Киран и Чанду, като я бе разделил по равно, както повеляваше наследствената традиция. По-нетрадиционен бе фактът, че бе предвидил малка нива като част от зестрата на Пиа за бъдещата ѝ сватба.

Анил надраска името на Дилип в тефтера си и зачака отговор. Да не би връзката да се бе разпаднала?

— Не виждам нещата по този начин — накрая отсече Чанду. — Имотът принадлежи на всички ни. И както каза Никхил, Дилип работи за всички ни. Не делим хората по този начин.

Анил спря да рисува и остави молива. Бавно си пое дъх. Естествено, малкият му брат беше прав. Анил затвори очи и в гърлото му заседна горчивият хап на съжалението. Спомни си времето, когато малкият Киран бе преобърнал къщата, търсейки някакъв музикален запис.

— Къде ми е касетата? Да не би някой да я взел? — бе попитал Киран, ровейки из книгите и документите на бюрото.

Баща им бе оставил вестника и се бе покашлял:

— Синко, в тази къща няма такова нещо като твоята касета или моята касета. Всичко е общо. В това семейство няма място за твое и мое. Разбра ли?

През онзи ден наказаха единствено най-малкия му брат, но всички те бяха схванали посланието. Само че Анил го бе забравил.

— Ситуацията е сложна — промълви Анил. — Наясно съм, че това ще засегне много хора, така че ще я обмисля по-внимателно и ще се свържа с вас, за да ви съобщя решението си.

След като се уговори с майка си за следващото обаждане, Анил затвори тефтера и се замисли над възможностите. Можеха да предложат приемлива цена и Дилип да откупи земята, служейки им още няколко години, но това вероятно щеше да отнеме доста време. Или Чанду да му позволи да спечели нивата на карти? Не, майка им със сигурност щеше да възрази срещу използването на хазарт за решаването на проблема. Независимо от съвета, който щеше да даде, неизбежно щеше да разсърди някого. Как да вземе решение вместо тях, когато се намираше толкова далече? В него се надигаше раздражение, което скоро се превърна в гняв. Независимо от решението си, Анил знаеше, че не той, а семейството му щеше да живее с последствията, и именно тази мисъл го угнетяваше, докато седеше край разхвърляното бюро на хиляди километри от родината.

Тогава се сети, че миналото лято майка му беше казала нещо за Чанду и увлечението му да играе карти със слугите. „Не върви на добре.“ Фразата прозвуча невинно и дори загрижено, но не му даваше мира. Тя бе използвала съвсем същите думи преди много години, за да го предупреди за приятелството му с Лийна. Сега той споделяше гнева на брат си, предизвикан от снизходителната ѝ забележка.

Въпросът какво да направи с Дилип тревожеше Анил и в късната вечер. Докато седеше с Амбър на канапето и похапваха от готовата китайска храна в картонени кутии, той ѝ разясни ситуацията.

— Семейството ти има слуги? — попита Амбър и отпи от виното. — Това не е ли нещо като съвременно робство?

— Не е робство — отвърна Анил. — Те са... работници. Плащаме им, осигуряваме им място за живеене и храна. Това е система, действаща от векове насам.

— Е, робите също са получавали подслон и храна. — Тя му подаде юфката. — Виж, не те обвинявам за това, че редът при вас е такъв, но може би е време да се промени.

Анил взе чашата с вино и отпи жадно.

— Ами ако можеш да направиш бъдещето на тези хора по-добро? — каза Амбър. — Да промениш техния живот и този на децата им? — Тя движеше пръст по ръба на чашата си. — Според теб какво би сторил баща ти?

Анил постави картонената кутия с юфка на коленете си. Самият той доста бе разсъждавал над този въпрос, припомни си как баща му се бе опитвал да намери някаква роля на Чанду, начин да го включи в семейния бизнес. Въпреки че най-малкият му брат се бе държал безразсъдно в миналото, сега искрено се стараяше да се включи в делата на фермата. Бе отправил наистина сериозно предложение. Може би Анил трябваше да вземе спорно решение, за да подобри нещата, нещо, което баща му се бе въздържал да направи.

— Няма значение как би постъпил той — продължи Амбър. — Те искат да разберат твоето мнение. — Амбър се пресегна и прокара пръсти през косата му.

Докосването ѝ накара Анил да се усмихне, но той знаеше, че ролята, която бе наследил, няма нищо общо с него самия като личност. Съмняваше се, че някой от роднините в Индия се интересуваше от личното му мнение, но след като му бяха отредили този пост, щеше да се наложи да го чуят. Времето, прекарано в Америка, му бе показало, че е немислимо да си представи как се бяхти неуморно цял живот без никаква награда. Когато пресуши последната капка вино, Анил вече бе взел решение. Щяха да дадат земя на Дилип.

Амбър разчисти остатъците от вечерята и донесе кутия сладолед. Анил постави още една възглавница под кръста си, който не спираше да го боли цял ден. Питаше се дали не е получил дископатия заради това непрекъснато стоене на крак в отделението по кардиология.

— Този уикенд отново ли се прибиращ у дома? — попита той, като се опитваше да скрие разочарованието си. Почиваше два пъти в месеца и му се искаше да прекара времето си с нея. Когато бе извън

болницата, винаги се чудеше какво да прави сам. — Мислех си, че можем да отидем на щатския панаир в събота. Това е последната седмица.

— Знам. Съжалявам. — Амбър постави ръка на коляното му. — Вероятно можеш да отидеш с момчетата.

Анил поклати глава. Махеш категорично отказа под предлог, че билетите за тексаския панаир са твърде скъпи, а Балдев твърдеше, че нямало да има достатъчно подходящи жени, та да си струва усилията. Освен това Анил искаше да посети щатския панаир с човек, роден и отраснал в Тексас. Несъмнено щяха да продават пържени маслени пръчици с канела и мед.

— Но ти се прибра у дома преди две седмици. Защо отново ще ходиш толкова скоро?

— Просто трябва да свърша... нещо. — Амбър отдръпна ръка и я отпусна в скута си. — Нима не ти казах преди време, че ще си ходя? Мислех, че знаеш.

— Защо не отидеш следващия уикенд, когато ще съм на работа? — Анил заби лъжица в сладоледа, ровейки, за да открие ядките.

— Не мога. Имам... работа. — Амбър заби поглед в ръцете си и заоглежда ноктите си.

— Каква работа? — Анил побутна кутията сладолед към нея, но тя поклати глава.

— По семеен въпрос.

— Какъв семеен въпрос? — Той постави внимателно сладоледа и лъжицата си върху ниската масичка.

Амбър притисна възглавницата към гърдите си.

— Сестра ми ще се омъжва. Трябваше да ти кажа по-рано, но знаех, че нямаше да ти се понрави.

— Мога да те придружа — предложи Анил. — Разполагам с цял свободен уикенд. Чарли ходи с една сестра от болницата на сватба и разказваше, че тексаските сватби не са за изпускане.

— О, едва ли ти се иска да идваш. Ще бъде скучно. Ще трябва да съм със сестра си през цялото време, а семейството ми...

— Ще се радвам да се запозная със семейството ти — каза Анил.

Не бе съвсем вярно, но не искаше да прекара целия уикенд без нея. През последните шест месеца връзката му с Амбър се бе превърнала в нещо жизнено необходимо, като храната и съня.

Планираше да посети библиотеката и да почете списанията по кардиология, за да открие идеи, които да представи на доктор Танака. Но с удоволствие щеше да се откаже от намеренията си и да прекара времето с Амбър, макар че знаеше, че когато се върне, щеше да се наложи да навакса пропуснатото нощем. Приближи се до нея и отметна косата ѝ, за да я целуне по врата. Ароматът ѝ бе възбуждащ. Анил разкопча блузата ѝ и я смъкна.

15.

Скоро след завръщането на Лийна сватозете започнаха да звънят. Искана да знаят защо е избягала, при това я обвиняваха, че е подпалаила кухнята със своята непохватност. Нирмала знаеше, че на Прадип му се ще да се развика, да ги укори, задето се бяха отнесли зле към единственото му дете, но той говореше учтиво по телефона и молеше за отсрочка, докато решат какво да правят. Той обясни, че Лийна се нуждае от време, за да оздравее, и за нея е най-добре да се лекува у дома, където няма да е в тежест на новото си семейство. Роднините на Лийна от своя страна настояваха или Лийна да се завърне и да изпълни брачните си задължения, или да им се изплати остатъкът от зестрата, за да ги компенсират, задето ги е изоставила.

Един ден, докато дъщеря й все още лежеше беззащитна в леглото, Нирмала чу пред дома им да спира кола. Видя, че са онези злодеи, и се разтрепери от ярост. Когато Прадип се върна от полето, за да ги приеме, задната врата се отвори и затвори с трясък и Нирмала забеляза, че дъщеря й бяга от къщата. Някак си бе успяла да стане сама от леглото. Тичаше с превързания крак, покрит с все още незарасналите рани.

След миг свекърът и деверът на Лийна се озоваха в дома й. Онзи страхливец Гириш не бе дошъл с тях.

— Достатъчно дълго чакахме — заяви свекърът. — Къде е тя? Нека да я видим!

Мъжката гордост бе наранена, Нирмала разбираше това. Една избягала снаха нямаше да се отрази добре на репутацията на семейството.

— Все още не се е възстановила. — Нирмала се опита да прикрие злъчта, която се надигаше у нея. — Почива си.

— Ще пиете ли чай? — предложи Прадип, но те не пожелаха нито да пийнат, нито да поседнат в гостната. Нирмала се бе вторачила в съпруга си и се мъчеше да го предупреди с поглед, че Лийна е излязла.

— Защо не дойде и не ни обясни? — попита деверът на Лийна.

— Не е редно да се яви пред вас в подобно състояние — отвърна Нирмала. — Не заслужавате подобно неуважение. — Тя стисна здраво лявата си ръка в юмрук и заби нокти в дланта си, за да не изкрещи истината.

— Хм — промърмори възрастният мъж и взе от малката маса до вратата сребърната фигурка на Ганеша, бога с глава на слон, който предпазваше от бедствия.

— Моля ви, сахиб — промълви Прадип. — Приемете я като малък знак на нашата признателност.

Стомахът на Нирмала се сви на топка. Възрастният мъж пхна фигурката в джоба си, без да благодари. Той и синът му продължиха да обикалят из гостната, после преминаха в кухнята и останалата част на къщата. Нирмала ги следваше по петите, докато прибираха каквото пожелаеха: храна от кухнята, лампа от гостната и дори вързоп зеленчуци от двора. Сърце не й даваше да гледа как прибират сватбените й сарита, след като вече й бяха отнели всички бижута.

Те си тръгнаха, докато Прадип ги уверяваше, че скоро всичко ще си дойде на мястото. Беше казал това, което е нужно, за да си заминат мирно, без Лийна и парите, за които бяха дошли, но Нирмала бе разочарована от начина, по който съпругът й бе умолявал и успокоявал мъжете, принудили дъщеря й да избяга.

Лийна се върна едва когато мъжете бяха изчезнали. Превръзката й бе покрита с трева и кал. Нирмала трябваше да разбинтова краката й, да почисти внимателно всички рани и да я превърже отново. Лийна бе предпочела да понесе ужасна болка, вместо да се изправи срещу двамата мъже.

Същата вечер, след като Лийна заспа непробудно, двамата с Прадип обсъдиха шепнешком как да постъпят. Семейството на съпруга искаше допълнително десет хиляди рупии за свободата на Лийна. Дори да продадяха всичките си вещи — включително мебелите и земеделските сечива, нямаше да съберат сумата. Тъстовете на Лийна вече бяха взели всичко ценно.

— Мога да продавам на пазара домашните си сладкиши и туршия — предложи Нирмала.

— И откъде ще намерим пари за маслото и захарта? — отвърна съпругът й. — Ще ни излиза скъпо да купуваме подобни продукти. — Той поклати глава. Вече бяха платили близо осемдесет хиляди рупии

на това семейство. Спестяванията им се бяха стопили и дългът, който бяха взели, ги съсипваше, поглъщайки цялата печалба от реколтата. — Може би, ако се върне, ще е различно. Сигурно им липсва, след като се обаждат и идват да я търсят. Вероятно ще се отнасят по-добре към нея сега, след като осъзнаха стойността ѝ.

Нирмала се вторачи в съпруга си. За пръв път от двадесет и четири години насам имаше чувството, че срещу нея стои някакъв непознат.

— Какви ги приказваш? — Тя се надигна от леглото, където бяха седнали, и пристъпи към него. — Какви ги приказваш? — Думите заседнаха в гърлото ѝ. — Ще я изпратиш отново там? — Гласът ѝ се бе превърнал в сподавен яростен шепот. — Собствената си дъщеря?

Очакваше лицето му да се сгърчи от гняв или обида, но забеляза единствено отчаяно примирение.

— Не знам, вероятно няма друг изход. — Той извърна поглед. — Нирмала, и двамата съзнаваме много добре, че ако остане тук, обществото ще я отлъчи. Що за живот ще е това?

— В никакъв случай — просъска тя. — Сигурно има и друг начин.

— Да — пророни той. — Да, ще измисля нещо.

В седмицата след посещението Нирмала често се будеше посред нощ и намираше Прадип в гостната, седнал вцепенено на стола, зареял поглед през прозореца. Оставаше там с часове, до пукването на зората, а после отиваше на полето и работеше без почивка до залез-слънце. Ако не му занесеше вода и храна, дори нямаше да се сети да пийне или хапне до вечерта.

Това продължаваше ден след ден. Лицето на Прадип отслабна, клепачите му провиснаха. Сякаш бе изпълнен с решимост да работи до смърт. Нирмала се тревожеше за здравето на съпруга си. Тревожеше се за Лийна, която изтръпваше като пленено животно, готова да побегне всеки път, когато чуеше някоя кола да спира пред къщата. Тревожеше се какво смята да предприеме онова семейство, когато мъжете се върнеха и поискаха парите си. Тревожеше се какво ли би им сторил съпругът ѝ, който толкова дълго бе таял кипящия си гняв.

16.

Вечерта, преди да тръгнат за сватбата, Анил стоя до късно, за да довърши частта с анализа на информацията за проучването на МРС. Почти не бе виждал Чарли през последните няколко месеца, а когато се засечеа, той изглеждаше като изцеден. Анил бе твърдо решен да движи проекта им до завръщането на Чарли.

Двамата с Амбър тръгнаха за Ашуд, Тексас, късно в петък след дежурството на Анил. Тъй като не бе сигурен какво облекло бе подходящо за подобно събитие, той опакова почти всичко от гардероба си, включително и чифт нови каубойски ботуши, купени онлайн. Избра и подарък за родителите на Амбър — най-голямото саксийно растение от магазина на болницата, въпреки надутата му цена. Беше рядък вид. Зелените му листа бяха покрити със съвършени розови точки, които изглеждаха като нарисувани.

— Добре, мъжете ще те поканят да идеш на лов с тях — каза Амбър, стиснала волана. — Просто кажи, че нямаш ловни дрехи.

Нямам ловни дрехи — повтори Анил. — Не се тревожи, ще се оправя. — Той се пресегна и положи ръка върху бедрото на Амбър, докато тя шофираше. Чувстваше се твърде развълнуван от първото им съвместно пътуване.

Когато пристигнаха в Ашуд, отдавна се бе свечерило. Къщата на ранчото се падеше встрани от пътя. Наоколо се простираше огромно оградено пасище. Когато Амбър спря на дългата чакълеста алея, две едри кучета се втурнаха по стълбите. Те подскочиха към нея, когато излезе от колата.

— Хей, Дикси, моето момиче — погали тя едното от кучетата.

Когато Анил се измъкна от колата, другото куче се насочи към него и той вдигна отбранително ръце. Амбър се засмя и сграбчи нашийника на животното.

— Долу, Мейсън! — Тя издърпа кучето. — Съжалявам, винаги се вълнуват, когато ме видят.

Мрежестата врата се отвори със замах и една ниска, закръглена жена се появи, осветена от жълтеникавото сияние на лампата на

верандата:

— Амбър, ти ли си, мила?

— Здравсти, мамо — напевно произнесе Амбър. Тя изкачи стълбите и прегърна майка си, която изглеждаше точно така, както Анил си я бе представял. Нямаше нищо общо с Амбър.

— Мамо — Амбър се обърна към него, — това е Анил.

Анил пристъпи напред и подаде цветето:

— Здравейте, госпожо Бокс. Това е за вас.

— О, Господ да те поживи. — Майката на Амбър прие цветето и задържа вратата отворена, за да влязат. — Баща ти и братята ти са в задния двор, мила. Сестра ти е горе и се суети около роклята. Нали ще се качиш, за да я вразумиш?

— Добре, мамо, след минута. — Амбър докосна лакътя на Анил. Ела! Първо ще те представя.

Той я последва към друга мрежеста врата, водеща към задния двор, където група мъже се бяха разположили на пластмасови столове около малко огнище. Всички държаха пъстроцветни чаши с бира, неколцина пушеха цигари.

— Меченце! — Дрезгавият глас принадлежеше на едър мъж с рибарска жилетка и късо подстригана коса. Той притегли Амбър към себе си и тя почти тупна в скута му.

Амбър се засмя.

— Здравей, татко.

По-млад мъж, вероятно някой от братята ѝ, се пресегна и дръпна конската ѝ опашка.

— Чък! — изписка Амбър и се изправи. — Татко, приятели? Това е Анил. — Тя посочи зад стола, където бе застанал той.

Шест чифта кървясали очи се насочиха към Анил. Чък отпи от бирата си:

— Значи си доктор, така ли?

— Да, всъщност се обучавам, за да стана доктор. — Анил обиколи кръга от столове и се озова до бащата на Амбър. — Господин Бокси — каза той и протегна ръка, — драго ми е да се запознаем.

— Как ти беше името? — Ръцете на бащата на Амбър бяха обвити около кръста на дъщеря му. Не си направи труда да я пусне, за да се здрависа с Анил.

— Анил, тате — промълви Амбър и се извърна с гръб към него.
— Анил.

— Хм.

— Амбър? — Гласът на майка ѝ долетя през мрежестата врата и отекна самотно в задимения въздух. — Беки сигурно ще припадне заради ципа на роклята, ако не се качиш незабавно.

Амбър се надигна от стола и пътьом докосна рамото на Анил:

— Веднага се връщам.

— Свиквай с това, човече. — Чък сръга съседа си. — Беки ще изпада в истерия заради нещо си всеки проклет ден от седмицата. Новият живот те очаква.

Анил се запозна с младоженеца, който имаше силни, мазолести ръце, и двамата братя на Амбър, Чък и Франк.

— Обичам да наричам тези дръвници Бургер и Хот Дог — обади се господин Бокси. — Настанявай се, докторе. — Нямахте други столове, затова Анил приседна на крайчеца на една пластмасова хладилна чанта.

— Тате, в колко часа тръгваме утре? — попита Франк.

— Преди зазоряване — отвърна господин Бокси. — Някъде към пет.

Чък отпиваше едри глътки от бирата си.

— Ще дойдеш на лов за патици, нали, докторе?

— Аз ли? — изненада се Анил. Единственото, за което мислеше в момента, бе как да се наспи, след като бе взел две поредни допълнителни дежурства.

— Да, такава е традицията. Мъжете отиват на лов, а жените си оправят ноктите и се контят. Мъж си, нали? — Чък погледна насядалите гости и се ухили.

— За съжаление, нямам ловджийски дрехи. — Анил се опита да се усмихне любезно, въпреки че пред очите му изникнаха картини на пушки, мъртви птици и окървавени пера.

— Няма проблем. Можеш да използваш резервния костюм на Франк. — Чък смачка бирената кутия с ботуша си.

— Какво има? Да нямаш слаб стомах, докторче? — При тези думи кръгът избухна в кикот.

— Не — Анил отдалечи хладилната си чанта от огъня, защото димът отиваше в очите му. Слаб стомах? За бога, тази сутрин бе

лекувал пациент с диабет с гангрениясало стъпало, което непрекъснато гноеше! — Просто не си падам по лова. Всъщност съм в-вегетарианец.

Господин Бокси се намръщи.

— Сега пък какво си?

Чък се облегна на стола, който всеки момент заплашваше да се прекатури.

— Каквото ще да е. Той се приведе, изправи се и хвърли фаса в тлеещите въглени. — Ще си лягам, момчета. Предполагам, че ще видя истинските мъже сутринта. — Останалите пресушиха бирите си и започнаха да се разотиват. Анил стана и ги последва в къщата.

— Вижте какво красиво растение ни е донесъл от Далас.

— Госпожа Бокси вдигна саксията, когато минаха край кухнята. — Не е ли чудесно?

— Сякаш е болно от шарка — измърмори Чък.

Госпожа Бокси го плесна по ръката:

— Дръж се любезно, чу ли? Това момче е по-умно от всички вас, взети заедно.

Анил се усмихна на домакинята, наведе се да вземе сака от входната врата и се запъти към стълбището.

— О, не. — Тежката ръка на господин Бокси се стовари върху рамото на Анил. — Ще нощуваш навън, в караваната на Чък. — Устните му се извиха в подигравателна усмивка.

— Няма да те оставя да се навърташ около момиченцето ми, за да не прихване тази вегетарианска щуротия — ухили се той.

Караваната беше малка, вонеше на цигари и бира. Чък отведе Анил до канапето, след което изчезна зад крещящо ярка завеса, за да си легне. Не след дълго чу шумното хъркане на Чък, което не спря до сутринта.

Сватбата беше скромна в сравнение с пищните сватбени тържества в Индия. Гостите бяха не повече от няколкостотин души и явно всички се познаваха помежду си. Тъй като Амбър се грижеше за сестра си, Анил остана да се оправя сам. Дори не я позна, когато се появи по пътеката към църковния олтар. На главата ѝ бе кацнало огромно гнездо къдрици, носеше бледозелена рокля, която му напомняше за болничните хирургически униформи. Едва когато мина

край него, осъзна, че му се усмихваше и се опитваше да привлече погледа му.

На приема след церемонията Анил се присъедини към гостите, които се стичаха към ловната хижа. Всички членове на семейството бяха все още в църквата и позираха за снимките. Взе си бира и се отправи към задния двор, за да откъдне. Насилваше се да се усмихва и да поздравява присъстващите, но никой не го заговори. Нямаше как да се слее с тълпата, защото тук не беше като на сватба в Индия, където прииждаха хиляди гости. Тук Анил изпъкваше като белязан: в цялата къща той единствен не беше бял, като се изключат чернокожите сервитьори.

Амбър го откри след около час на бара. Пиеше третата си бира и главата му бучеше.

— Ето го и прекрасния ми кавалер. Как си?

Идеше му да я отвлече навън, да прекарат няколко минути насаме в задния двор, за да си припомни, че бяха дошли заедно, но към тях се приближи госпожа Бокси в компанията на едра червенокоса жена.

— Божичко, мама и приятелката й — възкликна Амбър.

— Ето къде си — обади се червенокосата. — Амбър, скъпа, прекрасна си!

— Госпожице Тенди! — Амбър прегърна жената. — Как сте?

— Тъкмо казвах на майка ти, че днес самата ти изглеждаш като прелестна булка.

Госпожа Бокси засия, а Анил се усмихна, очарован от красотата на Амбър, въпреки абсурдния тоалет, който бе облякла.

Госпожица Тенди се приведе към Амбър и прошепна високо:

— Не се притеснявай, че малката ти сестра те изпревари и застана първа пред олтара.

— Не се притеснявай — повтори госпожа Бокси и стисна ръката на Амбър.

— Майка ти казва, че просто чакаш подходящия мъж — намигна й госпожица Тенди. — Знаеш, че моят Били все още пита за теб. Двамата с баща ти ходят за риба всяка неделя след църковната служба.

— Госпожице Тенди — Амбър хвана Анил за ръка. — Това е Анил. Той дойде с мен от Далас.

Анил се препъна леко, когато тя го избута напред.

Госпожица Тенди се обърна към Анил. Явно го забеляза едва сега.

— О, виж ти, здравейте. — Тя вяло му подаде ръка. — Вие сте... от Далас? От там ли е семейството ви?

Анил се опита да се здрависа внимателно с безжизнената ѝ ръка.

— Роден съм в Индия, но от година съм в Далас — постара се да говори провлечено като местен. — Вече съм истински тексасец. Дори имам ботуши.

— О? — госпожица Тенди кимна вяло. — Вие сте късметлия. Изгорях като факла на това слънце. Ще ми се да можем да почернея като вас.

— Церемонията беше прекрасна, нали? — намеси се госпожа Бокси.

— Да, така е — съгласи се Анил. Всъщност беше изненадан — всичко протече някак си тъжно и набързо: няколко думи от свещеника, песен, клетвите — не повече от двадесет минути. — Кратка и очарователна. Тук е лесно да се ожениш. — Думите му се изплъзнаха с лекота. — В Индия церемонията продължава с дни. Чудя се дали това не е причината за високия процент на разводите в Америка. — Запита се дали щеше да се пребори със заекването си, ако започне да пие по няколко бири.

— О, вижте — госпожа Бокси плесна с ръце. — Беки се готви да хвърли букета. Амбър, веднага отивай там!

На вечеря Анил бе настанен на масата за семейни приятели заедно с госпожица Тенди и сина ѝ Били, който прекъсваше разказите си за футболните победи от гимназията само за да изчопли с нокът храната между зъбите си. След няколкото бири и липсата на храна Анил усети как алкохолът се просмуква в съзнанието, стомаха и кожата му. Той изпита известно съчувствие към пациентите, които се появяваха в спешното отделение на болницата със симптоми на преливане. Въпреки че бюфетът не предлагаше почти нищо, което можеше да яде, той напълни чинията си с пържено пиле и ребърца, за да парира по-нататъшните въпроси за вегетарианството му, като внимателно похапваше само от картофеното пюре със сос.

Три часа по-късно Анил седеше сам, ядеше от пухкавата сватбена торта и гледаше как Амбър танцува тексаски ту степ с Били Тенди. Радваше се, че не се бе изложил, опитвайки се да имитира тези движения. Но докато я наблюдаваше да партнира грациозно на Били, му се прииска именно той да бъде онзи, който предразполагаше Амбър да се държи толкова естествено. След като музиката спря, чиниите с тортата бяха разчистени и гостите се сбогуваха, множеството в хижата бързо започна да оредява. Анил и Амбър се прибираха, потънали в мълчание. Когато стигнаха до къщата на родителите ѝ, Амбър застана босонога на асфалта. Ужасните зелени обувки с ток висяха в ръката ѝ.

Не искаше да идвам, нали? — попита Анил. — Не искаше да се срещам със семейството ти. — В гърлото му заседна буца. — Миналото лято Чарли ходи на две сватби с една сестра от болницата, а бяха излизали само няколко пъти. Заедно сме повече от година. Четиринадесет месеца.

Амбър се заигра с едно камъче по шосето, като го търкаляше напред-назад с пръстите на краката си:

— Съжалявам, Анил. Знаех, че няма да ти е забавно.

— Срамуваш се от мен.

— Не. — Амбър вдигна поглед. — Не е заради теб. Изобщо не е заради теб, Анил. Изобщо. — Тя поклати глава. — Просто... заради семейството ми. Страхувах се какво ще си помислиш, когато се запознаеш с тях.

— За пръв път чуха за мен, нали? — попита Анил.

Амбър ритна камъчето.

— Какво искаш да им кажа? Няма значение, Анил. Няма да разберат абсолютно нищо. — Тя изхлипа. — Че си лекар, че си интелигентен и говориш английски по-добре от мен? Нищо няма да ги впечатли. Те са просто селяци. — Седна на земята на сред еднолентовия път и сви колене под брадичката си. — Както и всички останали в този скапан, малък град. Това не е Далас.

Напуши го смях, когато чу абсурдното ѝ изказване. За тези две години, прекарани в Далас, не бе имало случай, който да го убеди, че градът е бастион на интеркултурна толерантност. Амбър се разплака. Част от него искаше да я прегърне и да зарови нос в косите ѝ, за да вдъхне свежия ябълков аромат. Но другата част искаше тя да

съпреживее болката му. Анил коленичи в мрака близо до нея. Амбър се полюшваше напред-назад, подпряла брадичка върху коленете си.

В далечината прогърмя клаксон и по лицата им пробягаха светлините на фарове, когато колата зави. Тя заговори отново почти шепнешком:

— А ти казал ли си на семейството си за мен?

Анил въздъхна:

— Амбър, баща ми скоро почина. Не е най-подходящият момент.

— Баща ти почина, преди да се срещнем.

— Именно. И оттогава насам не е имало удобен случай да им кажа. — Анил тъкмо бе резервирал полет. Щеше да пътува до Индия след два месеца, за да прекара там кратката ваканция между втората и третата година от специализацията. Все още не бе мислил дали да каже на семейството си за Амбър.

— Не е лесно, Амбър. — Той се обърна и взе едно паднало клонче. Отчаяно му се искаше да си е в Далас, всичко да е постарому и да прекарва вечерите, излегнат на канапето ѝ. Спомни си първия път, когато бяха седели на това канапе, след като бяха тичали край езерото. Тя се бе сгушила в него и сякаш се бяха целували цяла вечност. Едва когато светлината, нахлуваща през прозореца, бе посивяла, бяха осъзнали, че са прекарвали в блаженство целия ден.

Амбър го беше дарила с първата целувка, беше правил за пръв път секс именно с нея. Тя бе първата му приятелка. Сега разбра, че щеше да се окаже първото му любовно разочарование, което щеше да разбие сърцето му.

17.

Пиа идваше да види Лийна ежедневно. Тя развиваше превръзките на Лийна и почистваше раните. Премахването на обгорелия слой кожа изискваше търпение и старание. Лийна стискаше зъби, за да не стене, докато Пиа работеше. След като сложеше чиста превръзка на крака ѝ, тя оставаше още час, а понякога и два. Пиа носеше клюкарски списания и подробно я осветляваше за лудориите на филмовите звезди. Четеше ѝ детските книги на Инид Блайтън, друг път играеха карти. Лийна беше благодарна на Пиа, задето ѝ правеше компания и задето никога не се отнесе със съжаление към нея. Майка ѝ търпеше посещенията на Пиа, макар че я посрещаше неохотно и студено и никога не ѝ предлагаше чай или лимонада.

Лийна послуша съвета на Пиа и се съсредоточи върху възстановяването си, като почти не напускаше леглото. Чувстваше се все по-добре до деня, когато бе чула навън да се затръшва вратата на кола, а после и познат глас. Цялото ѝ същество бе настръхнало.

Инстинктивно бе скочила на крака и се бе втурнала през кухненската врата, а после през двора. Усещаше болката в стъпалото и едва влачеше крака си, но се носеше напред колкото ѝ сили държат. Спря едва когато стигна оврага на границата между земята на семейството ѝ и Голямата къща. Внимателно заслиза надолу, промъквайки се през клоните и камъните, а после се зарови в сухите листа и замръзна неподвижно, докато се опитваше да овладее ускореното си дишане. Това беше любимото скривалище на Анил, когато бяха малки. Обзалагаше се, че другите деца бяха твърде мързеливи и небрежни, за да го потърсят тук, и често се оказваше прав. Лийна не бе стъпвала в дерето от години, но краката ѝ инстинктивно я бяха отвели там. Докато лежеше и дишаше тежко, загледана в облаците над главата си, отново се почувства в безопасност, макар да знаеше, че усещането е мимолетно. Не можеше да избяга от проблемите си. Тя се бе обвързала в брак и родителите ѝ бяха направили голяма жертва. С бягството си бе разрушила всичко

това. Какво още би могла да направи, за да се окаже сполучлив този брак? И защо не го бе сторила, преди нещата да стигнат дотук?

По-късно същата вечер, когато се прибра у дома, бе дочула спора на родителите си през тънките стени. Те не викаха, но остротата, с която произнасяха думите, ѝ подсказа, че нещо се бе пропукало.

Тя осъзна, че къщата, в която се бе върнала, няма нищо общо с дома, който бе напуснала преди година: хлябът бе изтънял, млякото — разрежено, и единствените зеленчуци, които ядяха, бяха картофи и лук. Всяка сутрин баща ѝ ставаше рано, за да иде на полето, и вече не се връщаше, за да обядва заедно с Лийна и майка ѝ. Веднъж Лийна се надигна посред нощ, за да си налее чаша вода, и видя баща си в гостната. Призрачната му фигура я изплаши и тя безмълвно се върна в спалнята си.

Майка ѝ също се бе променила и шеташе безрадостно наоколо. Вече не си тананикаше, докато режеше зеленчуците или точеше тестото. Най-странното бе, че се бе заела с непосилната задача да изчисти къщата от праха, който се натрупваше по всички повърхности, онзи тънък слой фин прах, който нахлуваше заедно със свежия ветрец през отворените врати и прозорци. Всяка сутрин и вечер майка ѝ се заемаше да лъска подовете и мебелите, като първо ги минаваше с метлата, а после — с влажен парцал. Лийна се бе отказала да ѝ предлага помощта си, долавяйки, че майка ѝ се мъчеше да се пребори с някакъв вътрешен демон. Тя проявяваше и някакво болезнено закрилническо чувство по отношение на Лийна, като се суетеше около дъщеря си, сякаш бе нещо крехко и чупливо. Лийна бе свикнала да помага на майка си с готвенето, но сега тя я отпращаше от кухнята, а понякога дори и извън къщата.

Лийна се чувстваше отговорна за отчуждаването между родителите си и спора, избухнал помежду им. Тя беше единственото им дете и цял живот бе служила като свързващото звено помежду им, най-сладкия плод от съюза им. Като малка бе спала помежду им и се бе люляла на ръцете им, когато се разхождаха заедно. Улавяше се, че често мислеше за онези времена, когато по цял ден изучаваше хълмовете и долините около дома им. Палмите я зовяха, подканяйки я да погали малките грапавини по високите им гладки стъбла и да ги използва като стълбички за катерене. От върховете на тези дървета тя виждаше ширналите се пасища и керемидите по покривите на къщите.

Обземаше я спокойствие, когато само с един поглед обгръщаше всичко, което познаваше и обичаше на този свят.

Когато започваше да се здрачава, баща ѝ идваше да я зърне, викаше я закачливо по име и се преструваше, че не е забелязал скривалището ѝ сред полята.

Докато растеше, чертите на лицето ѝ все повече напомняха тези на майка ѝ, а засмените очи бяха същите като бащините ѝ. Стана изкусна шивачка като майка си, а когато ядеше пикантна храна, крайчетата на ушите ѝ почервеняваха като на баща ѝ. Лийна винаги бе възприемала себе си като неразривно свързана с родителите си и тези отношения бяха непоклатими. Домът и нивите им бяха скромни в сравнение с тези на другите семейства, но тримата не ламтяха за повече. Когато беше малка, понякога ѝ се щеше да има братче или сестриче, но с времето този копнеж избледня, заменен от специалната връзка с всеки от родителите ѝ и ясното съзнание, че е обгърната от любовта им.

Сега, когато всичко това се разпадаше, Лийна можеше да вини единствено себе си.

Наваратри дойде и си замина без танци и музика, после отпразнуваха тихо и *Дивали*. Родителите на Лийна избягваха съборите и празниците в селото и не канеха никого у дома. Лийна знаеше, че искаха да я предпазят, но се чувстваше като срамна тайна. Когато роднини и приятели се отбиваха неочаквано вкъщи и се изненадваха от присъствието на Лийна, баща ѝ обясняваше, че се е разболяла и си е дошла, за да се лекува.

Ами ако наистина го направеше? Ако баща ѝ я изпратеше обратно при съпруга ѝ, за да изпълни брачния си обет, заради който родителите ѝ бяха направили такава жертва? Нямахше да го понесе, но това бе единствената възможна развръзка. Не беше първата булка, тормозена от новото си семейство. Тази мисъл се загнезди дълбоко в съзнанието ѝ като ужасяващо насекомо. Нима баща ѝ вярваше, че случилото се бе по нейна вина?

Веднага щом можеше да стъпва на изгорения си крак, Лийна започна да ходи на нивите всяка сутрин, преди слънцето да напече. Оставяше сандалите си в подножието на терасирания хълм, защото

предпочиташе да почувства влажната земя под нозете си, калта, която се залепяше по сводовете на стъпалата и между пръстите ѝ. Всяка стъпка ѝ напомняше, че си е у дома. Тя откри тръстика, изпаднала от снопите: дългите златни стъбла, целунати от слънцето, бяха осеяни с капчици роса. Заля я необяснима тъга, когато видя как лежах като осиротели, и се зае да ги събере, като скоро напълни сарито си с тях. Когато се прибра, положи стъблата на верандата и ги приглади с длан.

Лийна не можеше да обясни защо бе събрала тръстиката, но я изпълваше покой, когато видеше стръковете, наредени на верандата. Купчината нарастваше с всеки изминал ден. Едва по-късно откри, че докато са влажни, са изключително гъвкави и можеше да ги извива и усуква, без да ги къса. Зае се да плете постелки и рогозки. Един ден направи цяла кошница от тръстиката, останала из нивите.

Лийна връчи кошницата на майка си, но първо я напълни с плодове и подправки от малката градина зад кухнята, където баща ѝ отглеждаше любимите неща на семейството: дребните и нежни плодове на *тиндората* и благоуханния метхи. Майка ѝ се усмихна и постави кошницата в ъгъла на кухнята. На следващия ден Лийна откри съдържанието ѝ в бохчата с продукцията, която баща ѝ щеше да отнесе на пазара и да продаде.

Родителите ѝ ходеха до градския пазар веднъж седмично и единствено тогава я оставяха сама. Един ден тя им се примоли да я вземат със себе си и те се съгласиха неохотно. Беше ѝ омръзнало да се чувства като затворник у дома, откъсната от останалия свят. Приятелите и роднините, които бяха разбрали за завръщането ѝ, не се бяха отбивали отново, за да я навестят или да ѝ донесат храна, както обикновено постъпваше майка ѝ, когато някой съсед боледуваше.

Когато пристигнаха в града, Лийна се притесни, че може би идването ѝ беше грешка. Пазарът представляваше пъстро гъмжило от хора, какофония от звуци, които дразнеха слуха ѝ, сякаш бе забравила, че светът извън скромния дом и малката нива на родителите ѝ продължаваше да съществува. Но въпреки първоначалното ѝ смущение, нещо тласна Лийна към туптящото сърце на пазара. Остави родителите си на сергията със зеленчуци, обещавайки да се върне скоро, и тръгна внимателно и бавно от сергия на сергия, като се дивеше на многообразието на стоките: ръчно ушити кожени сандали, пъстроцветни платове, малки шишенца парфюм и месингови съдове.

Звуците на кукуригащите петли, крясъците на уличните търговци и глъчката от пазарлъците преминаха в тихо жужене, докато си пробиваше път сред тълпата.

— Лийна? — Нечий глас наруши напевното жужене. Лийна се обърна. Видя Пиа, която бе на отсрещната страна на пътеката и вървеше към нея. Руменина заливаше бузите ѝ, ръцете ѝ бяха заети с чантите. — Тъкмо приключихме с пазаруването — каза тя.

Майка ѝ се появи зад нея. Лицето на Мина Пател бе придобило любопитно изражение.

— Лийна — промълви тя. — Прибрала си се? Да посетиш родителите си?

Лийна почувства как вратът и лицето ѝ пламнаха.

— Да, лельо, на гости съм — каза тя и потопа поглед в земята.

— Съпругът ти е проявил истинска щедрост, след като ти е позволил да дойдеш по време на празниците — отвърна Мина. Сигурно скоро ще си ходиш?

Коленете на Лийна омекнаха:

— Аз... не съм сигурна.

Пиа се пресегна и стисна ръката ѝ:

— Радвам се, че си отново тук.

— Лийна! Гласът прозвуча откъм гърба ѝ и тя се обърна. Видя, че баща ѝ махаше.

— Съжалявам, трябва да тръгвам. — Извърна се да си върви, но успя да забележи присвитите очи на леля Мина.

Лийна се присъедини към родителите си, чиято оскъдна купчина със стока вече беше изчезнала.

— Леля Мина каза ли ти нещо? — попита баща ѝ, след като се озоваха в колата. — Какво каза?

— Има ли значение какво ще каже онази жена? — рязко каза майка ѝ.

Лийна искаше да разбере за какво става въпрос, но не посмя да попита. Беше привикнала с острите реплики, които си разменяха родителите ѝ, затова изпита благодарност, че почти не размениха дума през остатъка от пътя до дома.

18.

Всичко в „Тайфун“ беше в пурпурен цвят: стените, салфетките и дори високите столове. Този ресторант нямаше нищо общо със стерилно бялото болнично кафене, където Анил се бе хранил толкова често, че почти бе започнало да му харесва.

— Казах ти да не задълбочаваш отношенията си с нея. — Махеш загреба ориз и го изсипа в чинията си. — Още първия ден ти казах, че ще ти създаде неприятности.

Анил не можеше да се отърси от дълбокото притеснение, което бе изпитал предишния уикенд със семейството на Амбър, и начина, по който се бе отразило на възприятията му. Дори акцентът ѝ, който някога обичаше, сега му напомняше за братята ѝ. Не бяха споменали за случилото се, откакто се бяха прибрали, сякаш никой от двамата им не искаше да се изправи срещу грозната сцена, разиграла се помежду им онзи уикенд. Но в отношенията им се появи хладна отчужденост, която и двамата неволно поддържаха.

Сега Анил прекарваше свободното си време в медицинската библиотека, извинение, което Амбър приемаше с готовност. Той подготвяше изследователския проект, който смяташе да предложи на Танака. Идеята му бе да анализира информацията за пациентите, постъпили в спешното отделение на *Парквю* с кардиоваскуларни симптоми, и да разработи ключови индикатори за лечение, което би довело до най-добрите резултати. Предложението беше смело и перспективно, то щеше да осигури ценна информация за болницата, ако съумееше да намери наставник, който да му помогне да обезпечи сътрудничеството на другите отделения. Доктор Танака, който оглавяваше кардиологичното отделение и бе изключително уважаван от колегите си в болницата, бе идеалният ръководител за това проучване и Анил се надяваше да го убеди.

Балдев си взе от специалистета на заведението.

— Човече, според мен трябва да поканиш на среща онази доктор Соня — каза той. — Махеш, да беше видял с каква жена работи.

Много е секси, има излъчване на палава учителка. Мисля, че те харесва — обърна се той към Анил.

Миналата седмица Балдев се бе отбил в болницата, за да вземе ключовете на Анил за къщи, и се бе запознал със Соня в стаята за отдих, след това бе пофлиртувал с една от сестрите и си бе тръгнал с телефонния ѝ номер.

— Ти си луд — каза Анил. — Тя не си пада по мен, не мога да я поканя. На практика ми е шеф.

— Е, и? — отвърна Балдев. — Тук не е Индия. Ако шефката ми беше привлекателна, бих я поканил да излезем.

— Ти не работиш с жени.

— Именно — Балдев размаха пръчиците за хранене под носа на Анил. — Истински късметлия си. Не пропускай тази възможност, приятелю. Впрочем аз самият тази седмица се запознах с една интересна клиентка. Беше сама в огромната празна къща в богатския квартал. Съпругът ѝ — на работа, а децата — на училище.

— Деца? — Нахапаната пуричка увисна пред устата на Махеш.

— Да, тя е около четиридесетте, но все още е доста апетитна. Грижи се добре за себе си, сецате се за какво говоря. Остана много доволна от работата ми. Каза, че ще ми звънне, за да окабеля спалнята ѝ. — Балдев запърха с клепки. — Знаете какво значи това.

Махеш поклати глава.

— Откога ви повтарям, че и двамата можете да си изберете момичета от Индия. Миналия месец родителите ми оповестиха намеренията ми.

— Много жалко, че се провали с онова повишение — каза Балдев и Анил го сръга с лакът. — Какво? — обърна се той към Анил. — Трябваше да те послуша, това е всичко.

Махеш кимна.

— Да, научих си урока. Оказа се прав, Анил. Следващия път ще изготвя списък с постиженията си и ще представя добре кандидатурата си. — Той сви рамене. — Както и да е, разбрах, че има доста кандидат-булки.

— Да, виждал ли си някое от тези момичета? — подразни го Балдев. — Техни снимки? Или разполагаш единствено с астрологични карти и подобни глупости?

— Първо майка ми ги отсява — каза Махеш. — Отделя сериозните предложения от момичетата, които просто искат да се доберат до Америка. Човек трябва да внимава с това. Всяка мечтае да дойде тук, а после осъзнава, че не е прислужница и не желае да се занимава с домакинство.

— Е, действай, задоми се, след като си решил. — Балдев отпи от бирата си. Но това не е за мен. Няма да се женя, докато не навърша поне тридесет години. Гарантирам ви го сто процента.

Саундтракът на „Делхи 6“ кънтеше от мощните колони на хондата на Махеш през целия път до дома. Махеш спря на паркинга, но изчака края на песента и чак тогава изключи двигателя. В тишината, която настъпи след това, Амбър се появи на предното стъкло и им помахаша.

— Привет, госпожице Амбър! — Балдев изскочи от колата и остави приквещения отзад Анил, който пипнешком търсеше лоста за предната седалка, за да се освободи. Излезе тъкмо навреме, за да види как опияненият от музиката и бирата Балдев пое ръката на Амбър и се поклони официално. Тя беше в спортен екип и Анил изпита известна вина, задето се е забавлявал с момчетата, докато тя е работила до късно. — Какво те води насам в този час? — попита Балдев.

Конската ѝ опашка се бе отпуснала и очите ѝ изглеждаха уморени.

— Имам нов клиент, с когото мога да се срещам единствено в девет часа вечерта. — Раницата се плъзна от рамото ѝ и се озова на земята. — Трябва да започна в шест утре сутринта.

— О, не — възкликна Балдев. — Да не би докторът да ти е промил мозъка с неговите глупости за денонощна работа? — Той застана между Анил и Амбър и ги прегърна. — Опитвам се да го науча. Трябва да вкусиш сладкия нектар на живота. — Балдев плесна Анил по рамото, а после закачливо го избута встрани.

— Пак започна — измърмори Махеш. — Дежурната лекция по философия на хедонизма.

Анил се наведе, за да вдигне раницата на Амбър, и ѝ махна да върви напред. Запътиха се към комплекса. Балдев водеше. Беше обвил ръка около талията на Амбър и ѝ шепнеше заговорнически:

— Госпожице Амбър, ако прекараш известно време с мен, ще ти покажа как да се наслаждаваш на живота. Обичаш ли да танцуваш? Владеея някои страхотни движения. — Той заситни смешно, а Амбър се разкикоти.

Анил пръв чу шума: смях и псувни, последвани от звъна на счупено стъкло. Той забави крачка и погледна към празния коридор, откъдето долитаха звуците. След миг иззад ъгъла се показаха двама мъже. Анил позна Руди, който сега носеше широкопола каубойска шапка, и татуирания му приятел Лий. И двамата стискаха бирени бутилки.

Махеш се закова на мястото си, когато ги съзря. Анил се протегна, за да сграбчи Балдев за рамото, но приятелят му бе избързал напред. Балдев и Амбър пристъпиха под ярката светлина на лампите около комплекса. Анил и Махеш останаха скрити в мрака на няколко метра от тях. Жуженето на лампите над главите им отекваше в ушите на Анил, в гърлото му заседна пулсираща буца. Спомни си, че като малък бе отишъл да гледа със семейството си възстановка на епизоди от епоса „Махабхарата“ и бе наблюдавал като омагьосан сцената. Същото чувство на страх бе стегнало гърдите му, докато очакваше избухването на кървавата битка.

Лий се клатушкаше по коридора и забеляза Балдев и Амбър с известно закъснение.

— Е, к'во си имаме тука? — Отпи от бутилката и се оригна шумно. — Ей, Руди — изрева през рамо, така че да го чуят и съседите. — Виж, това е Фокси Бокси^[1]. — Татуираният му бицепс изпъкваше под ръкава на тениската, докато размахваше пакета с шест бири: Анил преброи бутилките. Бяха останали само две. — Тези приятелчета да не те притесняват, Амбър?

Руди спря на няколко крачки от тях, килна шапката си и се втренчи в Балдев. Кървясалият му поглед сновеше между него и Амбър.

— Какво, по дяволите? — изстреля Руди, а после го повтори, крещейки, и протегна ръце пред себе си. — Този човек? — Руди тропна с дебелите токове на каубойските си ботуши, украсени по върховете.

Махеш се приближи до Анил и раменете им се докоснаха.

— Трябва да тръгваме — прошепна той, а Анил кимна незабележимо, без да откъсва поглед от Руди и Лий. Пристъпи към Балдев и Амбър, а Махеш го последва като покорно кутре.

Руди размаха ръце във въздуха, а после ги отпусна.

— Значи това е гаджето ти, Амбър? — Кимна рязко към Балдев.
— Заради този ли ме заряза? Заради някаква проклета чалма?

— Руди, моля те. — Гласът на Амбър заглъхна и тя поклати глава.

— Слушайте, господа — усмихна се Балдев и застана пред Амбър. — Няма никакъв проблем. Просто изпращаме дамата до къщи, ясно? — Той подаде ръка на Руди.

Руди отблъсна ръката му.

— Е, аз пък мисля, че има проблем, чернилко. — Тикна пръст в гърдите на Балдев. — Проблемът е, че си докосвал с вонящите си ръце това момиче, и хич не ми се нрави. — Руди заби юмрук в гърдите на Балдев и той залитна назад.

Анил се доближи, сграбчи Амбър за китката и я притегли към себе си. Ритъмът на сърцето му отекуваше в ушите му.

— О, и ти ли, боклук? — Лий изкрещя към Анил и размаха бирената бутилка пред лицето му. — Хей, Руди, тази чалма си мисли, че може да се облажи с Амбър. Долу ръцете от нея. Чу ли ме? Момчета, гади ми се от вас. — Изплю се на земята и застана точно срещу Анил. Беше истинска грамада.

Анил пусна китката на Амбър и вдигна ръце към главата си.

— Никого не докосвам. Смятам, че Амбър може да си ходи. Няма нужда да стои тук. — Погледна към нея и кимна по посока на апартамента ѝ. Бе смръщила вежди. В очите ѝ се четеше същият страх, който бе виждал у мнозина пациенти.

— Да, тръгвай, Амбър — каза Руди. — Ние ще се оправим с тези боклуци.

Анил изрита раницата към нея и отново кимна с глава. Долната устна на Амбър трепереше и от гърлото ѝ се откъсна тихо ридание, когато се наведе за раницата. Бавно отстъпи заднишком, а после изчезна зад ъгъла.

Руди пресуши бирата и хвърли празната бутилка към стената, където се разби на сантиметри от краката на Балдев.

— Слушайте, господа — на лицето на Балдев цъфна обичайната му широка усмивка, той се отпусна и пъхна ръце в джобовете си. — Не може да вините Амбър, задето се забавлява в компанията ни. — Пелтечеше пиански и се поклащаше на токовете си. — Имам подход към дамите. Намират ме за неустоим, нали, приятели? — обърна се той към Анил и закима ухилено.

Анил не знаеше как да реагира. Балдев можеше да се измъкне невредим от ситуацията. Може би вроденият му чар щеше да помогне и сега и след няколко минути всички щяха да се озоват в бежовия си апартамент и да се смеят на случилото се. Анил бавно кимна на другаря си.

Балдев беше застанал с лице към него, когато Анил забеляза с периферното си зрение как Руди се хвърли към приятеля му. Сграбчи в юмруците си ризата на Балдев и го блъсна в тухлената стена. Стъклото изхрущя под ботушите му.

Махеш извика зад Анил, призовавайки божието милосърдие. Анил пристъпи към Руди. Адреналинът пулсираше в тялото му, когато се озова пред огромните космати гърди на Лий.

— По-добре стой настрана, ако не искаш да ти сритам задника и да те изхвърля обратно в Ирак, Осама.

Анил заблъска мускулестата ръка на Лий, но усилията му се оказаха напразни. Наблюдаваше безсилно над рамото на Лий как Руди заби юмрук в корема на Балдев. Приятелят му се преви и изстена.

— Изправи се, мъжки! — Руди изрита Балдев в крака. Той падна на колене и дланите му се озоваха върху парчетата стъкло. Балдев запълзя бавно по тротоара. Анил можеше да чуе как счупеното стъкло пукаше под коленете му. — Къде си тръгнал? — Самодоволно ухиленият Руди вървя след Балдев известно време, а после вдигна ботуша си и насочи тока му точно над тила на жертвата. Той погледна към Лий и се изкикоти.

Махеш изскимтя. Анил затвори очи, а после се насили да ги отвори отново и в този миг видя как дебелият черен ток се стовари в целта си. Ужасен пукащ звук разцепи въздуха и Балдев рухна на тротоара с прострени встрани ръце и крака, с лице върху стъклата. От гърдите му се изтръгна едва чул стон. Анил си спомни една случка, когато беше на седем. Слугите бяха уловили заек, който правеше поразии в посевите. Задните крака на раненото животно бяха

приклепени между остриите зъби на ръчно направен капан. То бе издало същия обречен стон.

Анил отново се втурна напред. Този път успя да изненада Лий и да го избута встрани. Опита се да се вкопчи в гърба на Руди, но се докопа само до ризата му. Анил нямаше никаква представа как да се бие. Единствените му учители бяха боливудските екшън филми, но необузданият му гняв компенсираше липсата на умения. Опита се да издърпа Руди от Балдев, но някой сграбчи здраво собствените му рамене и той полетя назад. За част от секундата Анил мерна пожълтелите зъби на Лий, а след това сякаш времето забави своя ход и всичко потъна в тишина, нарушавана единствено от бръмченето в ушите му. Видя как Лий отдръпна назад ръката си, свита в юмрук, а после замахна към главата му.

Болката експлодира в лявата част на лицето му. Анил чу изпукване. Надяваше се, че не му бе счупил крехката скулна кост. Усети вкуса на кръв в устата си. Падна на земята и удари лакътя си в бетона. Незабавно се сви във фетална поза. Обви ръце около тялото си и скри лакът. Няколко пъти си пое дъх и когато се опита да отвори очи, лявото остана като залепено, едва помръдна клепач.

Анил запълзя и се наведе над тревата. Беше сигурен, че ще повърне, но напъните му се оказаха напразни. Махеш коленичи пред него, главата му докосваше земята, докато повтаряше напевно една и съща мантра отново и отново.

Анил се обърна, за да погледне през рамо. Лий беше извил ръцете на Балдев зад гърба му, а Руди го блъскаше с юмруци. Кръв струеше от челото му и се стичаше надолу по бузите. Анил докосна собственото си слепоочие и пръстите му се обагриха в ален цвят.

— Е, научи ли си урока? Ще държиш ли проклетите си черни ръце на *паки*^[2] далече от Амбър? — изкрещя Руди, блъвайки расистки оскърбления в безумни комбинации. — А? — Руди прехапа долната си устна, ноздрите му се разшириха и изрита безпомощния мъж в пищяла, но не получи никакъв отговор. Очите на Балдев бяха подути и затворени, главата му бе клюмнала. — Ей, чу ли? — Руди се надвеси над Балдев и лицето му се оказа на сантиметри от това на жертвата. Сякаш оглеждаше делото си отблизо, изхрачи се зловещо, отдръпна се и заплю Балдев. Отново не последва реакция.

Лий пусна ръцете на Балдев и той рухна на земята. Главата му се удари с тъп звук в тротоара. Лий ритна Балдев в ребрата с върха на ботуша си, сякаш пред него беше проснат някакъв гризач и искаше да провери дали е още жив.

— Да, мисля, че си е научил урока. — Лий отстъпи няколко крачки и се наведе, за да вземе бирите.

Руди се обърна към Анил и Махеш, които се бяха свили на земята, недалеч от приятеля си.

— Кажете на другарчето си да остави Амбър на мира, а и вие също се разкарайте, ако не искате да ви сполети същото. — Руди скрита отпуснатата ръка на Балдев. — Отивайте си вкъщи и си стойте в проклетото котило. — Оправи каубойската си шапка, която някак си се бе задържала на главата му въпреки жестокия побой. — Ако видя някой от вас да се навърта край нея отново — той насочи заплашително пръст към тях, — ще ви вкарам в шибаната морга. Разбрахте ли?

Лий извади последните две бутилки бира от пакета и връчи едната на приятеля си, а после двамата се заклатушкаха към паркинга. Анил изчака, докато мъжете се изгубиха в далечината, а после се втурна към тялото на Балдев, което лежеше безжизнено на тротоара.

— О, боже, о, боже, о, боже — повтаряше Махеш между молитвите.

— Махеш! — извика му Анил и плесна с ръце. — Иди и кажи на Амбър да повика линейка. Донеси кърпи и одеяла и комплекта за първа помощ от килера. — Махеш се поколеба. — Тръгвай! Веднага! — изкрещя Анил и приятелят му се затича.

Анил се наведе над устата на Балдев и положи длан върху гърдите му. Наблюдаваше как се надигат и спускат достатъчно дълго, за да се увери, че честотата на дихателните движения е в нормални граници. После за около минута насочи вниманието си изцяло към гръдния кош. Постава два пръста на сънната артерия, за да измери пулса, като затвори очи и преброи до десет. Дихателни пътища — чисти, дишане — плитко, 20 вдишвания в минута, пулс — 56.

Когато отвори очи, съзря Амбър, коленичила срещу него от другата страна на Балдев. Очите ѝ бяха зачервени и по лицето ѝ се стичаха сълзи.

— Линејката пџтува насам — прошепна тя дрезгаво. — Обадох се на полицията веднага след като се прибрах. Минали са най-малко пет минути. Мислех си, че трябваше да са тук... — Думите ѝ преминаха в хлипане. — О, господи — зарида тя. — Ще се оправи ли?

— Балдев? — Анил плесна леко страните на приятеля си. Лицето му бе потънало в крџв, парченца кафяво стџкло се бяха забили в челото, лявата страна на лицето и брадичката. Дџлбок разрез се спускаше в џгџла на единия клепах, очите му бяха подути и посинели. — Балдев? Можеш ли да ме чуеш, *бхаи*? — Когато Анил посегна да избџрше окрџвавените си рџце в предната част на ризата си, раздираџа болка премина от десния лакџт до китката му. Опита се да разтвори единия клепах на Балдев.

Махеш пристџпи мџлчаливо и коленичи, подавайки му купчина одеяла и кџрпи. Амбџр грабна най-горната яркожџлта раирана кџрпа, с която Балдев ходеше на басейн.

— Да я сложа ли под врата му?

— Не — отвџрна Анил. — Не искам да го движим. Може да има травма на врата или грџбначния стџлб. — Пое китката на Балдев, за да напипа периферния пулс: беше слаб, но равномерен. Вдигна рџката на Балдев кџм светлината, но Махеш му правеше сянка. — Махни се от лампата — нареди Анил. Когато Махеш не помрџдна, Анил вдигна глава и забеляза блуџдаещия му поглед. — Заведи го някџде настрани — каза той на Амбџр, като кимна кџм Махеш.

— В шок е. Нека да седне и да постави глава между коленете си.

Когато Амбџр отведе Махеш встрани, Анил огледа прџстите и рџцете на Балдев. Той натисна с нокџт и зачака реакџията на приятеля си.

— Хайде, *бхаи*, отвори очи.

— Няма ли да си отвори очите? — извика Амбџр. — Какво значи това? В безсџзнание ли е?

— Вероятно. Но очите му са подути до неузнаваемост. — Анил докосна леко веџдата му. — Има толкова много наранявания. Трябва да сме внимателни. — Потџрка челото си, а после отново сграбчи рџката на Балдев и стисна палеца му с все сила. — Балдев, хайде, човече. Дай ми знак.

Глухо, едва доловимо стенание долетя от приятеля му. Анил се надвеси над него.

— Добре, чух го. Чух те, Балдев. Знаеш ли къде си? — Анил залепи ухо към устните на Балдев, но очакваният отговор бе заглушен от сирените на линейката, виещи в далечината. — Амбър, излез на улицата. Покажи им къде сме.

Амбър погледна към Махеш, седнал на тревата, свел глава между коленете си. Раменете му бяха покрити с одеяло. После скочи и се затича към паркинга, размахвайки ръце над главата си.

— Остани с мен, бхаи — промълви Анил и стисна пръстите на Балдев. — Аз съм до теб. — Погледна към Махеш, който продължаваше да стои с наведена глава и да се полюшва напред-назад. — Няма да те оставя. — Когато линейката приближи с включена сирена, в коридора се насъбраха съседи. Амбър дотича. Потното й лице блестеше. Един лекар изскочи от линейката и Анил се изправи, за да го посрещне. — Анил Пател, специализант в *Парквю* — представи се той. — Дали ще го приемат в спешното на *Парквю*?

Лекарят нахлузи латексови ръкавици.

— Да. Натам ли да караме, докторе?

Анил кимна.

— Пациентът получи жестоки и многобройни наранявания по гърдите, гърба и лицето. Вероятно има травма на врата или гръбначния стълб. Ще се наложи да го качите на носилка. — Анил докладваше състоянието му, докато се приближаваха към тялото на Балдев, където Амбър се опитваше да изтласка зрителите. — Сърдечен ритъм — 20. Пулс — 56. Почти неконтактен. Глазгоу кома скала^[3] — под осем: E1c, V2, без моторен отговор. — Анил изпита облекчение, че нито Амбър, нито Махеш можеха да дешифрират медицинските термини, описващи критичното състояние на Балдев. Той долови погледа на Амбър и посочи Махеш.

— Дай му да пие нещо със захар.

Парамедиците обездвижиха врата и главата на Балдев и го поставиха в носилката.

— Отдръпнете се. Направете път! — изкрещя един от тях на насъбралата се тълпа.

Анил ги последва в линейката. Преди да затворят вратите, той извика към Амбър.

— Хей! — не беше в състояние да изрече името й. — Карайте зад нас към болницата.

---

[1] Foxu boxing — бокс за жени като форма на еротично забавление. — Б.р. ↑

[2] Пренебрежително название, използвано за всички южноазиатци; етническа обида. — Б.р. ↑

[3] Неврологична скала за оценка на степента на съзнание на пациента. Според критериите на скалата пациентът получава оценка от 3 (дълбоко безсъзнание) до 14 или 15. — Б.пр. ↑

19.

В линейката дадоха на Балдев кислород и му сложиха системи, но той остана неконтактен, с изключение на няколко приглушени стенания, които се изтръгнаха от гърлото му. Когато спряха пред входа на спешното отделение в *Парквю*, екипът чакаше отвън. Парамедиците изнесоха количката на Балдев и докладваха жизнените показатели. Анил се огледа, за да открие дежурния лекар в спешното, и забеляза позната набита фигура: Ерик, запаления атлет и любител на пиците сандвич, старши специализанта от първите месеци на Анил, който бе станал свидетел на неговата неопитност.

— Пател! — провикна се Ерик от другия край на количката. — Диспечерът докладва по радиото. Твой приятел ли е?

Анил кимна.

— Жестоки наранявания в областта на гърдите, корема и гърба. Множество разкъсвания по лицето и ръцете. Набити парчета стъкло. — Той се втурна през болничните врати, тичайки край количката.

— Оръжия? — попита Ерик.

Пред очите на Анил изплуваха украсеният връх на каубойския ботуш, натрошената бирена бутилка, железният юмрук. Подигравателните гласове отекнаха в съзнанието му. *Чернилка. Паки. Чалма.*

— Исусе! — възкликна Ерик и поклати глава. — Премазали са го от бой.

Пристигнаха в травматологията, където екип от сестри и специализанти се засуети около количката на Балдев и изтласкаха Анил встрани.

— Добре, Пател, ние поемаме оттук — каза Ерик. Погледът му се насочи към лицето на Анил, а после се спусна към окървавената риза. — И ти трябва да идеш да те прегледат. Изчакай в стая...

Анил поклати глава.

— Не, оставам. — Една сестра се наведе край него, за да прикрепил кабелите на ЕКГ апарата към гърдите на Балдев. — Това не е моята кръв, а неговата. — По изключение думите му се лееха смело и с

лекота. — Слушай, Ерик, мисля, че може да има травматичен пневмоторакс^[1] в резултат на счупено ребро в дясната страна.

Ерик постави стетоскопа в ушите си и преслуша пациента:

— Няма смущения при дишането. Ти чу ли нещо, когато го преглеждаше?

Анил си представи дебелия черен ток, който се стовари върху незащитения гръбначен стълб на Балдев. В ушите му отново отекна пукащият звук.

— Не — отвърна Анил. — Но забелязах, че гърдите му се надигаха неравномерно, когато проверявах дишането. Дясната страна беше леко хлътнала.

— Добре. — Ерик постави стетоскопа на врата си. — Нека го закараме в радиологията, за да го видят на скенер. Така ще изключим евентуално нараняване на гръбначния стълб и ще видим дали има счупени кости.

— Не! — прекъсна го Анил. Сестрата го изгледа изненадано. Правилата на старшинство изискваха Ерик пръв да постави диагнозата. Анил дори не беше дежурен тази вечер. — Не можем да чакаме скенера — продължи Анил. — Вероятно има нужда от гръден дренаж. Веднага трябва да направим ултразвуково изследване. Тук, на място.

Ерик се втрени в него за миг. Според протокола всеки стабилен пациент трябваше да мине скенер и двамата знаеха това. Анил се подготви да защити искането си. Съзнаваше, че отива твърде далеч, противопоставяйки се на по-опитния Ерик, но не му пукаше.

— Добре, Пател. Ще го направим по твоя начин — каза Ерик, а после извика през рамо. — Донесете ултразвуковия апарат.

Амбър и Махеш бяха в чакалнята на спешното, когато Анил се появи. Докато пресичаше залата, другите пациенти оглеждаха окървавените му дрехи. Махеш бе забил поглед в пода и потропваше с крака, между коленете си бе стиснал кутия с безалкохолно. Когато видя Анил, Амбър скочи от стола и обви ръце около врата му.

Махеш се изправи. Изглеждаше изморен, но бе дошъл на себе си:

— Как е той?

— Пострадал е тежко — каза Анил. — Но ще се възстанови напълно.

Махеш въздъхна, постави ръка на рамото на Анил и кимна едва забележимо. Амбър скри лице в дланите си и се разплака.

— За щастие вратът и гръбначният му стълб не са засегнати — добави Анил. — Но има счупен крак, навехнато коляно, скъсани сухожилия на рамото и две счупени ребра, заради които белият му дроб колабира.

Амбър ахна и постави ръка на устата си.

— Знам, че звучи зле, но можеше да е много по-лошо. За кратко дойде в съзнание и мисълта му бе ясна, така че вероятно няма увреждания на мозъка.

Лицето на Махеш се сгърчи, явно не му бе хрумвала подобна възможност:

— Какво каза той?

— Знаеше си името и коя е годината — отвърна Анил. — Помнеше какво сме вечеряли в ресторанта и какво се случи на паркинга след това.

Настъпи продължително мълчание, докато тримата разсъждаваха дали този спомен предвещава нещо добро, или лошо.

— Можем ли да го видим? — попита Амбър накрая.

— Дали са му доста силни успокоителни заради болката — обясни Анил. — Ще го приемем в интензивното отделение и вероятно ще остане там няколко дни. Прибирайте се и си починете. Ще ви се обадя утре, когато се събуди.

— Добре — съгласи се Махеш. — Ще звънна на родителите му и в офиса му.

— Чудесно — Анил изпита облекчение, когато забеляза, че Махеш отново бе поел инициативата. Не можеше да понесе повече отговорности тази вечер.

След като Махеш и Амбър си тръгнаха, Анил се върна на регистратурата, където стоеше Ерик и попълваше картон на Балдев. Анил го изчака да приключи и се подготви вътрешно за гневна тирада.

Когато Ерик вдигна поглед от документите, за миг се втренчи в охлузената буза на Анил, а после каза:

— Отлично предположение, Пател.

Анил се опита да преглътне буцата в гърлото си.

— Съветът да използваме ултразвук беше много добър — обясни Ерик. — Вниманието ми беше насочено към евентуална травма на гръбначния стълб, но този скрит пневмоторакс щеше да се разшири още повече. Без гръдния дренаж вероятно щеше да се усложни, когато го свалим на скенера, което щеше да е... лошо — Ерик подписа документите.

— Много лошо. Досещаш се.

През плъзгащите се врати нахлу вятър и Анил кръстоса ръце. За пръв път почувства туптящата болка в лявата страна на лицето си.

— Излишно е да казвам, че докато го откараме в радиологията, счупеното ребро можеше да пробие диафрагмата му, ако не го бяхме открили навреме — добави Ерик. — Спаси приятеля си, Пател. Вероятно му спаси живота. — Той протегна мускулестата си ръка и потупа дясното рамо на Анил. Анил премигна. — Хайде, човече, трябва да позволиш на някого да прегледа лицето и ръката ти.

Анил поклати глава:

— След като го приемат. Да се свържа ли с интензивното отделение?

— Вече го направих. Приятелят ти е в добри ръце — успокои го Ерик. — Мета е дежурна. Ако искаш, можеш да я изчакаш тук. — Той връчи формуляра на Анил. — Обади ми се, ако се нуждаеш от нещо. — Докосна леко ръката на Анил и добави в движение: — От каквото и да е, разбрахме ли се?

Залата, в която Балдев лежеше упоен, беше празна. Сестрите, специализантите, студентите и ненужното вече оборудване бяха изчезнали. Долавяше се единствено бръмченето и писукането на апаратурата. Анил прокара ръка по рамото на Балдев, а после я спусна надолу към китката му. Преди по-малко от час бе направил малък разрез под мишницата и бе поставил междуребрен дренаж, за да освободи въздуха в плевралната кухина. В онзи миг, когато бе открил подходящото място, където да резне с върха на скалпела, и бе почувствал отвора между ребрата, напълно бе изключил, че на масата лежеше Балдев.

Балдев с широката усмивка и искрения смях. Балдев, който беше предизвикал Махеш да изяде колкото се може повече люти

мексикански чушки по-рано същата вечер в ресторанта, а после самият той бе хапнал една, за да е забавно. Балдев, който бе научил Анил да вдига тежести, да разпуска с видеоигри и да говори с момичета. Балдев, който бе предупредил Анил още в деня на пристигането му в тази страна да не посещава неподходящи места в огромния Тексас. Откъде да знаят, че неподходящото място щеше да се окаже точно пред дома им в една приятна пролетна вечер? Откъде да знаят, че неподходящото място щеше само да ги открие?

Анил потрепери и отстъпи назад, за да не вижда количката и пациента, лежащ в нея. Пациента, който не беше просто пациент. Начина, по който се отнасяше към всичко в болницата — пациента, пневмоторакса, фрактурата, пристъпа, запушване на червата, — сякаш тези състояния бяха просто медицински термини и нямаха нищо общо с болните. Анил се бе облегал на стената на залата, когато Соня Мета влетя през двукрилата врата. Осъзна, че плаче, едва когато видя погледа ѝ, който не се спря на раните по лицето му или на окървавените дрехи, а на собствените му надуты очи.

Соня приближи количката и се втренчи в лицето на Балдев, оглеждайки охлузванията му. Леко докосна челото му, единственото небинтовано място, а после се приближи към стената, където стоеше Анил:

— Толкова съжалявам.

Анил потърка чело със здравата си ръка и заби поглед в пода. После поклати глава, първоначално — бавно, а след това я разтърси енергично и прехапа долната си устна.

— Ерик ми разказа за случилото се — Соня се приближи и примижа срещу него. — Добре ли си?

Анил прочисти гърло.

— Да, само повърхностни рани. — Той размаха дясната си ръка и отново почувства остра болка.

— Нямах предвид това — отвърна Соня. Тя се вгледа в него, докато очите ѝ обхождаха лицето му. — Ти. — Тя потупа лакътя му с върховете на пръстите. — Ти добре ли си?

Анил остана с наведена глава, дъвчейки долната си устна, докато се опитваше да задуши напирещите емоции.

Тя се завъртя и се облегна на стената, за да застане до него и да могат да наблюдават залата. Впи поглед в тавана.

— Веднъж трябваше да прекарам няколко нощи в болницата като пациент. Беше ужасно. Бях отвратителен пациент. Но научих много повече от това преживяване, отколкото от всички останали случаи по време на специализацията ми. Всеки ти казва да не приемаш присърце болните, но понякога се налага да го направиш. А понякога си длъжен. Не бива да приемаш страданията им твърде лично, защото ще загубиш обективността си или ще прегориш. Но не бива да забравяме, че всеки един от тези, които лекуваме, е истински човек с мечти и таланти, семейство и приятели, които го обичат.

Анил вдигна поглед към тавана и пое дълбоко дъх. „Вдишай, издишай. Вдишай, издишай.“

— Не мога да си представя как си се почувствал там, Анил — промълви Соня. — Но успя да му помогнеш, защото си това, което си.

— Не съм му помогнал — възрази Анил. — Онези мъже... бяха огромни. Не спираха да го удрят и блъскат. Нищо не можах да направя. — Ритна стената зад себе си и въздъхна, за да се успокои. — Нищо — промълви тихо. — Просто стоях там и гледах.

— Помогна му според силите си, по възможно най-добрия начин — тя кимна към носилката на колела. — Помогна му тук. Знам, че това може да е ново за теб, Пател, но ти не си съвършен. Не можеш да си добър във всичко. Не можеш да надвиеш в уличен бой. Какво от това? На кого му пука? Можеш да свършиш това — тя вдигна ръце и посочи залата. Обърна се към него и Анил срещна погледа на топлите ѝ кафяви очи. — Ти си добър в това.

Анил задиша бавно, опитвайки се да вникне в думите ѝ, за да излекуват онова, което се бе пречупило в него.

— А сега — каза Соня и се отгласна от стената, — да се качим на горния етаж. — Двата с Анил се насочиха към количката на Балдев и заедно я избутаха през вратите на травматологията.

След като се качиха в асансьора, Соня огледа Анил от главата до петите. Бързо отметна косата, паднала върху окото му.

— Изглеждаш ужасно, Пател — заяви тя. — Ще изплашиш пациентите ми. Нека настаним приятеля ти, а после ще почистим лицето ти и ще направим рентгенова снимка на ръката.

Този път Анил не възрази. Болката пронизваше дясната му ръка, очната му кухня пулсираше.

Оказа се, че Анил се нуждае от четири шева на бузата и два близо до веждата, като всички бяха направени от вещата ръка на Соня. Имаше нещо много успокояващо в това да седи пасивно в болничното легло, докато тя почиства раните му.

— А сега всичко наред ли е? — попита той, когато се окопити от поставената от Соня местна упойка. Тя се взря в очите му, после извърна глава. — Всичко наред ли е след престоя ти в болницата?

Соня оттласна встрани стола с колелца, на който седеше, за да вземе марля от бюрото.

— Да, беше отдавна — Тя върна стола обратно. — Не мърдай.

Анил трепна, когато усети убождането на иглата в бузата си:

— Съжалявам, може би е непрофесионално от моя страна да задам такъв въпрос.

Соня приключи шева на бузата, без да проговори. Нима бе мярнал на устните ѝ лека усмивка, докато сваляше латексовите ръкавици?

— Нима смяташ, че шия всички младши специализанти безплатно, Пател? Вече сме нещо повече от професионалисти.

Рентгеновата снимка потвърди, че Анил е навехнал двете си китки и лакътя, когато бе паднал върху бетона. Налагаше се да носи еластична превръзка на дясната ръка, докато се възстанови. Каспър О'Брайън му даде няколко почивни дни, за да остане вкъщи, но Анил отказа да пие обезболяващите, изписани от Соня. Струваше му се нечестно да притъпи болката от няколко повърхностни травми, докато Балдев страдаше в интензивното и щяха да минат седмици в мъчителна рехабилитация, за да се възстанови напълно.

На следващия ден Анил седеше край леглото на Балдев в интензивното, когато го извикаха в залата за свиждания. Амбър го чакаше, седнала на крайчеца на един стол. Косата ѝ бе вързана в небрежна конска опашка, беше облечена в анцуг и нямаше никакъв грим. Изглеждаше така, сякаш не бе мигнала.

Анил отвори вратата, която отделяше залата за свиждания от вътрешния коридор на интензивното, и Амбър го последва към мястото, където спеше Балдев. Ахна, когато видя бледото лице, бинтованото око и подутата устна.

— Боже мой — възкликна тя и покри устата си с ръка. — Събуди ли се вече?

— Да, добре е. Просто спи непрекъснато, което е нормално. — Амбър дръпна друг стол и седна до Анил. Дватама седяха, заслушани в напевния ритъм на сърдечния монитор на Балдев и металическото проскърцване на вентилатора.

Амбър се пресегна и пое ръката на Анил в своята. Усети, че тялото ѝ се отпусна при допира им, но той не откликна по същия начин.

— Ами ти... искаш ли да купя храна от кафенето? — попита тя. — Ял ли си нещо днес?

Анил поклати глава и рязко се изправи.

— Не, ти иди. Имам да свърша някои неща — Анил погледна пейджъра си. — До скоро.

Въпреки че беше в болнични, Анил прекарваше голяма част от времето си в *Парквю*, седнал край леглото на Балдев в интензивното, или в разговори с лекарите за напредъка и лечението му. Когато се прибираше у дома по тъмно, за да се преоблече и да поспи няколко часа, паркираше колата си неправомерно край червения бордюр точно пред вратата и тичешком се озоваваше на сигурно място в сградата. Беше наясно, че може да му напишат фиш и дори да вдигнат колата на сутринта, но нищо подобно не се случи. Колко ли нарушения и престъпления се извършваха безнаказано всеки ден?

У дома Махеш се грижеше за всичко необходимо. Той подготви спалнята на Балдев, преди да пристигнат родителите му от Хюстън. Свали плакатите на жени от стените, махна скандалните списания и филми, застла леглото с чисти чаршафи. Посрещна ги с чай, който приготви старателно. Вареше чаените листа заедно с водата и млякото на печката, а не в микровълновата фурна, както обикновено правеше. Всеки ден ги караше до болницата, а после до хиндуисткия храм, където *пандитът* изпълняваше специална молитва за Балдев.

Анил наблюдаваше трескавите действия на Махеш през първите няколко дни след нападението и се чудеше дали разяждащата ги вина не компенсираше минималните наранявания, които бяха получили. Анил се измъчваше заради Балдев, а Махеш преживяваше всичко още по-зле, защото се бе измъкнал без драскотина. Анил се сещаше за Амбър и се питаше как ли я кара, но не намираше сили да я посети, не можеше да оправдае времето, прекарано далеч от леглото на Балдев.

Когато отиде в апартамента ѝ за пръв път няколко дни по-късно, Амбър отвори вратата, хвърли се в прегръдките му и се разплака. Сякаш никога нямаше да спре. Анил я притисна към себе си в опит да спре риданията, които разтърсваха дребното ѝ тяло.

— Непрекъснато мисля за това — промълви тя, след като се поуспокои. — Сънувам кошмари, будя се, а ти не си до мен. — Вкопчи се в раменете му. — Божичко, толкова ми липсваше. — Анил я заведе до канапето и я накара да седне. Амбър сложи брадичка на коленете си, като продължаваше да трепери и да поема дъх задавено. — Мама казва, че случилото се само доказва, че големите градове крият единствено неприятности. Иска да се прибера у дома.

Анил очакваше, че ще изпита нещо при мисълта от заминаването на Амбър, но остана безчувствен.

— Може би е права — отрони той. — Ако смяташ, че не си в безопасност... — *с мен*, помисли той, но не го изрече. *Ако смяташ, че не си в безопасност с мен*. Бе видял един друг човек в Амбър в нощта на побоя. Под флуоресцентните лампи на паркинга на мястото на слънчевата жена, която познаваше, се бе появило безпомощно момиче. Анил се чувстваше донякъде отговорен за тази трансформация. Нещо се бе пречупило в тях и между тях. Не беше сигурен дали ще могат да възстановят крехкото равновесие. Затвори очи, докато се опитваше да реши какво да каже, и усети, че тя откъсна ръце от раменете му.

Амбър отново се разплака:

— Ще ми се всичко да е както преди.

— Нима е възможно? — прошепна Анил с насълзени очи. — Нима нещата могат да са като преди?

Ридаха заедно със свити сърца, прегърнати на канапето, където за пръв път бяха правили любов, докато ги заболяха очите.

— Искам да си щастлива, Амбър. Заслужаваш го.

Амбър кимна и му пожела същото.

Целуна мокрото ѝ от сълзи лице за последен път.

А после си тръгна.

В първите дни след раздялата, когато Анил мислеше за това, че Амбър бе напуснала живота му, имаше чувството, че някой бе изтръгнал сърцето му.

Полицайте пристигнаха в болницата и записаха показанията на всички. Когато Балдев дойде в съзнание, го попитаха дали иска да повдигне обвинения срещу Лий и Руди, но той отказа. Погледът в очите на Балдев и нервният му смях подсказаха на Анил, че се страхува. Разбра го, защото изпитваше същия ужас — какво можеше да се случи на паркинга вечер или сутрин, докато проверяваше пощенските кутии. След като прехвърлиха Балдев от интензивното в обикновено отделение, Анил поднови работата си в болницата. Някои от специализантите му мятаха погледи, изпълнени със съчувствие и състрадание, но началниците му се отнасяха все така пренебрежително. Странно, но това подейства успокоително на Анил. Животът в *Парквю* щеше да продължи в обичайното си русло, въпреки че светът му се бе преобърнал с главата надолу.

Макар че през следващите няколко седмици състоянието на Балдев се бе подобрило — белите му дробове бяха възстановили нормалната си функция, Анил съзнаваше, че нещо в приятеля му се бе променило. Шеговитият блясък в очите му бе заменен от мрачна угриженост. Дори когато се смееше на плоските шегички на Анил, в изражението му се четеше скрита тъга. Балдев щеше да се подложи на операция за възстановяване на скъсаните сухожилия в рамото и коленното капаче, но Анил се питаше дали приятелят му някога щеше да е същият.

Беше време за нова ротация и Анил отново отиде в спешното отделение. За щастие работата беше натоварена и почти не му оставаше време в края на деня, за да се замисля за каквото и да било, включително и за загубата на първата си любов. Ерик Стърн му възлагаше интересни случаи и го караше да ги представя по време на визитациите. Прекарваше колкото се може по-малко време у дома, вечеряше в болницата или с Чарли, чийто зет си бе намерил нова работа и приятелят му най-сетне можеше да се откаже от нощните си бдения като незаконен таксиметров шофьор. Рядко му се случваше да почива, но тогава търсеше компанията на Махеш, който го разсейваше с контрабандни записи на най-новите боливудски филми. Отново свикна да спи сам, но сутрин, когато се събудеше, винаги осъзнаваше колко празно бе леглото му. Когато закопнееше за Амбър, той се сещаше за страданието на Балдев и си напомняше, че наказанието му е заслужено.

Анил не отиде на езерото близо месец. Когато най-сетне се престаши, с изненада откри, че е пълно със самотни бегачи като него, които маневрираха сред прохождащите деца и колоездачите. Винаги бе идвал тук с Амбър и някак си бе останал с впечатлението, че мястото е предназначено единствено за разхождащите се двойки, които се наслаждаваха на уединението на любовта си. Започна да посещава езерото всеки уикенд, като се стараеше да подобри скоростта и издръжливостта си. Накрая успя да пробяга близо петнадесеткилометровата му обиколка. Вече не си правеше труда да си представя интериора на красивите къщи край алеята. Когато тичаше, се концентрираше върху отмерения си бяг по алеята и омагьосващия ритъм на дишането си — изяществото на идеално функциониращото му тяло.

Амбър си бе заминала, Балдев лежеше в болницата. Бе му останала единствено медицината. Именно тя го бе довела на това място. Продължи да работи заедно с Чарли върху проекта за инфекциозните заболявания, въпреки че бе приключил подготовката на проекта за кардиологично изследване, който щеше да представи на доктор Танака. Беше лудост да пилее усилия в две толкова различни области по време на специализацията си, но Анил нямаше да изостави Чарли. Трябваше да работи с двойно усърдие, но след като Амбър бе изчезнала от живота му, вече разполагаше с нужното време.

---

[1] Наличие на въздух между париеталната и висцералната плевра. — Б.пр. ↑

ЧАСТ III

20.

Нирмала се събуди в празно легло. На възглавницата на Прадип имаше сгънат лист хартия. Лошо предчувствие стегна гърдите на Нирмала точно както в деня, когато звънна телефонът с новини от Лийна.

Тя се измъкна от леглото, изтича покрай спалнята, където спеше Лийна, излезе от къщата и хукна към нивите. Пръстта бе все още влажна. Стъблата бяха полегнали толкова ниско, че можеше да види в далечината, но Нирмала тичаше из редовете, викаше го и дори когато сърцето ѝ се сви от ужас и виковете ѝ се превърнаха в плач, тя не губеше надежда, че ще го открие.

Когато стигна далечния край на земята им, Нирмала се спря, останала без дъх, и погледна към дома им. Обърна се и този път се запъти бавно към брега на реката. Именно благодарение на реката почвата им бе толкова богата и плодородна, реката, откъдето в миналото бяха пълнили вода, преди да построят кладенеца. В горещите дни съпругът ѝ се къпеше тук след продължителната работа на полето. Знаеше, че ще го открие точно на това място.

Когато се приближи, го съзря. Не беше облечен в работните си дрехи, а в *курта паджама*, белия костюм, който бе носил на сватбата на Лийна. Тялото му се носеше наред реката и се полюшваше спокойно като парче плавей. Нирмала нагази, за да го издърпа, но пластове на сарито я теглеха назад и напредваше бавно във водата.

Три месеца след завръщането си в Панчанагар Лийна коленичи в същата пръст, която бе усещала под босите си нозе почти всеки ден от живота си, и се втрени в купчината пепел, останала от баща ѝ.

— Сега сме само двете, агънцето ми — майка ѝ използва галеното име, което Лийна не бе чувала от години. Само ако можеше да върне времето назад и баща ѝ отново да я държи в скута си, а майка ѝ да сплита косите ѝ и да връзва стегнати панделки в края им.

Пепелта догаряше и Лийна затвори очи, за да се предпази от дима. Беше се страхувала от миризмата, но това, което я пречупи, бе димът. Нахлу под стиснатите ѝ клепачи и предизвика сълзи, които тя не успя да овладее.

След последната молитва майка ѝ изсипа пепелта в метален съд. Не бяха повикали свещеник, за да изпълни ритуалите, нито бяха поканили роднини, за да присъстват на церемонията. Бяха само двете и щеше да се наложи да изградят живота си отново без мъжа, който някога бе центърът на вселената им.

Като вдовица, от майка ѝ се очакваше да се оттегли от обществения живот, да носи бяло и да се откаже от бижутата и грима. Да бъде невидима. Лийна с ужас осъзна, че след като се бе върнала в Панчанагар, майка ѝ бе започнала да живее по този начин. Всичките ѝ бижута бяха изчезнали. Нямаше пари за нови сарита, дори и за простиичките бели вдовишки дрехи. Бяха живели уединено, откакто Лийна бе напуснала съпруга си, а сега майка ѝ бе загубила единствения си спътник в живота.

Докато скърбеше за загубата на своя баща, Лийна започна да се тревожи как щяха да оцелеят без него. Двете с майка ѝ нямаше да се справят със земеделската работа, с която се бе занимавал той, а дори и да успееш, земята им раждаше все по-малко и по-малко, тъй като баща ѝ бе засявал все повече култури през изминалата година и бе завладял дори и угарите. Преди смъртта си бе нарушил всичките си земеделски принципи, сякаш здравият разум го бе напуснал малко преди края. Земята щеше да се възстанови, ако се грижеха за нея, но това можеше да отнеме години, а дотогава Лийна и майка ѝ трябваше да намерят друг начин, за да се издържат.

В седмицата след смъртта на баща ѝ двете с майка ѝ отидоха до градския пазар с остатъка от прибраната реколта. Когато продадоха всичко, последната клиентка, богатата *мемсахиб*, попита Лийна дали може да купи и кошницата, за да отнесе зеленчуците си у дома. На следващата сутрин Лийна събра цял куп мокра тръстика от полето и седна да изплете още кошници. След седмица Лийна бе приготвила осем кошници и те се върнаха на пазара. Изненада се, когато успя да ги продаде: на ученици, които привързваха книгите към колелата си; на купувачите, които се бяха натоварили с повече, отколкото можеха да носят; дори на продавачката на цветя, окичена с гирлянди. Двете с

майка ѝ се прибраха у дома с над триста рупии и си приготвиха яхния от пет вида зеленчук, за да го отпразнуват. На следващата сутрин Лийна показа на майка си как да плете и те започнаха да работят заедно. Плетяха кошници и ги продаваха.

Благоденствието им продължи няколко месеца. Лийна и майка ѝ печелеха добре. Можеха да си позволят да подновят запасите си от жито и леща, да си купуват пресни зеленчуци всеки път, когато посещаваха пазара, и да заменят износените сандали с нови. Това продължи известно време, но Лийна забеляза, че на пазара започват да идват и други жени с кошници за продан и цената им падна. Плетенето беше традиционен занаят в някои семейства, където работеха задружно и изработваха стотици кошници месечно. Лийна не можеше да се съревновава с тях, особено след като зрението на майка ѝ отслабна, и скоро отново я притиснаха тревоги за бъдещето им.

Зад тъгла на пазара, на няколкостотин крачки от мястото, където продаваха кошниците си, се гушеше тясна уличка между две жилищни сгради. Прозорците на приземните им етажи бяха закрити с разноцветни завеси. Зад стъклата седяха жени, облечени в крещящо ярки сарита. С настъпването на вечерта жените плъзваха навън — заставаха по входовете или се облягаха на стените. Първия път, когато Лийна се озова на улицата, не разбра какво се случва. Тези жени разпалиха любопитството ѝ. Присмиваха се една на друга, застанали от двете страни на улицата, оставяха саритата им да се смъкнат безсрамно от раменете, използваха език, с който си служеха единствено мъжете. Плешив старец с липсващ зъб седеше на един стол. Повика я и се опита да я сграбчи за дрехата, докато минаваше край него. Лийна тича чак до пазара. Не каза на майка си какво бе видяла, но после се чудеше колко ли припечелваха тези жени.

Един ден Лийна видя на пазара някаква старица, която продаваше глинени гърнета. Бяха прости и грубовати, но много малки — с размерите на лампите *дия*, които палеха за *Дивали*. Лийна попита жената защо продава такива гърненца, когато празникът отдавна е отминал.

Старицата се усмихна.

— Това е единственото, което мога да направя със схванатите си пръсти, дете. Преди ваех огромни съдове. — Тя разпери широко ръце, за да покаже. — Грамадни делви за прибраното зърно и леща. В тях водата остава студена през лятото. Но вече не мога да работя заради болките. — Жената вдигна деформираните си ръце.

Когато Лийна ѝ каза, че са дошли от Панчанагар, очите на жената светнаха.

— Ти си близо до реката — промълви тя. — Вашата глина е много хубава — каза тя и обясни на Лийна как да я изгребва две педи под повърхността на земята. — Покрий я с влажно платно. Не позволявай да изсъхне, защото няма да можеш да я оформиш. Водата вдъхва младост на глината, а слънцето я състарява.

Майката на Лийна навярно си мислеше, че старицата не е добре с главата, но гласът ѝ бе силен и уверен.

На следващата сутрин Лийна отиде на речния бряг и започна да копае в пръстта, докато не попадна на калъп твърда глина. Когато заби пръсти в хладната повърхност, отново се почувства като дете, макар че положи доста усилия, за да изтръгне глината от земята. Тя събра три или четири шепи — достатъчно, за да напълни стоманения съд, в който подквасваха млякото.

Лийна пренебрегна всичките си останали задължения до края на деня. Тя седна навън със съда с глината и гърне с вода и се заигра като ученичка. Месеше глината, точеше я и я оформяше с ръце. Едва в края на деня забеляза, че дрехите ѝ все още висяха на простора, а майка ѝ бе приготвила вечерята сама. Лийна изпита вина, но майка ѝ я избута от кухнята и каза, че се радва да види дъщеря си отново усмихната.

През следващите няколко дни Лийна откри безброй начини за оформяне на глината, като използваше единствено ръцете си. Както я беше посъветвала старицата, трябваше да добавя много вода, за да е мека, но ако прекалеше, глината ставаше лепкава и неподатлива. Лийна направи топче и го оформи с длани, докато стана съвсем гладко и кръгло и заприлича на лъскава костилка от *чику*. После започна да го обработва внимателно с пръсти, като изтегли малки глинени лентички колкото дланта си, които постепенно станаха все по-дълги и по-дълги. Лийна нави тези лентички като кобра и оформи чаша за пиене. На следващия ден взе точилката, с която правеха питки, и разточил глината. Отрязал кръгче от големия гладък глинен лист, за да оформи дъното на

гърнето, а после и дълъг правоъгълник, който да послужи за стените му. Използва вода, за да залепи глинените повърхности.

На следващата седмица Лийна отново отиде край реката, за да потърси още глина. Научи се да копае по-надълбоко, докато стигне до глинеата ивица с дължината на кутрето ѝ. Едва тогава можеше да бъде моделирана. Беше толкова очарована от студената тъмна глина, скрита в пръстта. Тя винаги е била там, под краката им, под дома им, под посевите и пътищата. Старицата се бе оказала права — най-хубавата глина се намираше близо до реката, където под сянката на банановите дървета почвата беше богата, защото там се насъбираше дъждовната вода и слънцето не изсушаваше земята.

Следващия път, когато отидоха в града, Лийна взе чашката, направена от лентички, и гърнето с плоско дъно, което бе разточила като пита. Когато ги показва на старицата от пазара, жената се усмихна.

— Мила моя — каза тя, — все още не си научила истинската тайна на глината.

— Тайна? — Лийна си мислеше, че вече е усвоила уменията да превръща твърдата буца в нещо полезно, използвайки единствено ръцете си, водата и слънцето.

— Да — отвърна жената. — Вълшебството да ваеш глина на грънчарско колело.

Лийна слушаше, докато старицата ѝ обясняваше какво да направи. След като се върна в Панчанагар, откри старо колело от каруца и го изстърга с камък, за да заглади повърхността му. Взе плосък метален капак от една от делвите в кухнята и го закрепил в центъра на колелото, за да осигури място за глината. Намаза дългата ос с олио, за да се върти свободно колелото, а после зарови оста дълбоко в земята. Отне ѝ известно време, за да балансира колелото. После пъкна дълга пръчка между спиците. Послужил ѝ като дръжка, за да завърта по-бързо колелото. Лийна успя да го постигне само веднъж, и то за кратко. Колелото се въртя няколко минути самичко, а тя поставил буцата глина в центъра му. Даде му начален тласък, за да се завърти лудешки, а после пръсна малко вода върху глината.

В мига, в който ръцете ѝ докоснаха безформената буца, Лийна разбра, че старицата не я бе лъгала. Когато склучил длани около глината, грапавините и неравностите изчезнаха магически. Добавил още вода и притиснал палци в горната част на гладката купчина, за да

оформи вдлъбнатина в центъра. Още вода, а после постави длан върху вътрешната страна на вдлъбнатината, а другата — върху външната. Ваеше центъра и стените постепенно започнаха да се издигат.

Когато колелото забави хода си, възшебството сякаш отлетя. Оформената глина отново показва несъвършенствата си. Лийна отново завъртя колелото с пръчката и намокри ръцете си с вода, а после постави върховете на пръстите си в основата на глината и започна да ги придвижва нагоре бавно и много внимателно. Сега съдът беше крехък. Стените му бяха съвсем изтънели. Преди да се усети, пръстът ѝ проби дупка в стената на гърнето. То се разклати и се килна на едната страна, но продължи да се върти като някой гърбушко.

През следващите няколко седмици Лийна се научи как да работи с глината. Този процес винаги започваше яростно: за да премахне балончетата въздух, трябваше да мачка енергично глината и многократно да я удря по пода на терасата. Впрягаше цялата сила на ръцете си и на следващия ден раменете я боляха, но Лийна изпитваше огромно задоволство от тази явна агресия. Когато за пръв път моделираше безформената буца на колелото, трябваше да натиска с все сила и цялото ѝ тяло се напрягаше от усилието. Но след като глината започнеше да се оформя, постепенно докосването ѝ олекваше, докато накрая беше нужно единствено да прокара розовите върхове на пръстите си, за да заглади тънкия горен ръб на творението си.

Лийна се научи как да променя натиска на ръцете си и да се наглася така, че да усеща въртящата се глина. Овладея истинската магия на грънчарското колело — благодарение на мощта и скоростта му можеше да извайва красиви, гладки съдове за няколко минути, но и да ги съсипе за секунди. Само миг невнимание, погрешен ъгъл на китката, плъзване на пръста — и всичко отиваше на вятъра. Глината можеше да прощава, но грънчарското колело бе неумолимо.

Понякога използваше други техники и разточваше глината или пък навиваше лентички, за да прави съдове, но извайваше най-хубавите си произведения на грънчарското колело. Вкъщи имаше цял рафт изкривени и безформени гърнета от ранните дни, когато тепърва се учеше как да работи. В очите на другите те бяха грозни и безполезни, но Лийна обичаше да ги гледа, защото ѝ напомняха какво бе научила.

Много от съдовете — паници, урни, чаши — бяха достатъчно сполучливи, за да бъдат продадени на пазара, и скоро Лийна започна да печели повече, отколкото бе изкарвала от кошниците, почти толкова, колкото бе вадил баща ѝ от фермата. В онзи първи ден на пазара Лийна не бе търсила прегърбена старица, но бе привлечена от малките ѝ, свършени творения. С тъжните си слова, изпълнени с копнеж, възрастната жена бе направила подарък на Лийна. Когато Лийна седна край грънчарското колело, разбра, че си принадлежаха. За нея то се оказа не просто занаят и начин за прехрана, а спасение.

Някога Лийна се бе надявала да постигне повече в живота си. Сега, след мъката, която бе преживяла, и раните, белязали тялото и душата ѝ, това бе безценен дар — можеше да живее в земите на прародителите си, в семейния дом, и да издържа себе си и майка си. Тя постепенно разкъса пелената на усамотението и придружаваше майка си на селските сбирки, където другите старателно страняха от нея. Когато Лийна видеше братовчедките и съученичките си, живота им, който се въртеше около съпрузите, децата, домашните задължения и местните клюки, изпитваше дълбок копнеж. С времето разбра, че бе по-добре да ги избягва и да търси нещата, които ѝ носеха утеха: майка ѝ, дома им, грънчарското колело. Онзи, другият живот, не бе нейната карма.

21.

Четири седмици по-късно Балдев все още беше в болницата и се възстановяваше след операцията на коляното, а Анил приключи втората година от специализацията си и предприе пътуването до Индия, планирано още преди месеци.

Сега седеше на верандата на Голямата къща и лек ветрец играеше в листата на кокосовите палми, ограждащи имота им. Анил затвори очи и се наслади на вятъра, който галеше лицето му. Държеше чаша топъл чай и си позволи да се отдаде на новооткритата радост да си бъде у дома. Долови разликата в мига, в който слезе от самолета в Ахмедабад и с лекота си проправи път сред блъскащата се тълпа край лентата с багажа, поредният незначителен човек в тази многомилionenна страна. Никой не го гледаше и никой не забеляза, че е различен.

Входната врата изскърца зад гърба му и майка му пристъпи на верандата. Носеше поднос с току-що направен чай и купчина топли *парантхас*. Тя кимна към полето, откъдето се зададе Никхил, готов да изпие сутрешния си чай. Беше загорял от слънцето, ръцете му бяха здрави и мускулести. Анил се изправи, за да поздрави брат си, и помахаше с ръка над главата си.

Те седяха рамо до рамо на грубоватите дървени столове и гледаха към земята, която сега им принадлежеше. Майка им наля две чаши чай, като извади джинджифиловия корен и ментовите листа. Анил надигна чашата към устните си и вдиша ароматния кардамон.

Майката застана между двамата си синове и положи ръка на рамото на всеки от тях.

— Винаги трябва да е така — промълви тя и се оттегли в къщата. Анил задуха чая си, за да изстине.

Никхил повдигна чашката си и изля малко чай в чинийката. Изпи го на една глътка и отново напълни чинийката.

— Трябва да й кажеш, че никога няма да се върнеш, за да престане да копнее за този ден. — Гласът му прозвуча студено.

Анил се обърна към брат си и се загледа в него, докато пресушаваше поредната чинийка чай.

— Не съм казал, че никога...

— Нима? — Никхил впери поглед в нивите, тъмните му очи пламтяха като въглени. — Или ще продължиш да си живееш охолно в Америка и да ни диктуваш какво да правим?

Анил остави на подноса пълната си чаша до тази на Никхил, която вече бе празна.

— *Бхаи*? — По-малкият му брат за пръв път му държеше подобен тон. — Проблем ли има?

— Мислиш си, че знаеш повече, като седиш в онази модерна болница, обграден от умни лекари? Мислиш си, че знаеш какво трябва да правим тук?

— Чуй ме, *бхаи*, аз не искам тази роля — каза Анил. — Опитах се да го кажа на мама, но тя отказва да слуша.

Тази сутрин майка му го бе информирала, че е насрочила съвета за следващия ден. „Глупости“, заяви тя, когато ѝ каза, че няма желание за това.

— Знаеш ли какво се случи, след като реши да дадеш на Дилип онази земя? — попита Никхил. — Почти всички слуги дойдоха при мен и поискаха да получат собствена нива. Мъже, които работят тук по-малко от година и се напиват по обяд, дори и те смятат, че заслужават парче от нашата земя. — Тази земя — направи широк жест с ръка — е принадлежала на семейството ни от поколения и днес нямаше да е наша, ако татко не бе починал толкова скоро. Когато отказах на останалите мъже, всички те се вдигнаха на тридневна стачка. Трябваше да се справям сам с всичко. Естествено, не успях. — Той млъкна. — Изгубихме част от реколтата.

— Стачка? — извика Анил. — Какво имаш предвид?

— Не казаха, че стачкуват, но всички се разболяха за три поредни дни. Знаех, че не е вярно. Играеха карти на брега на реката, но какво можех да направя? Как щеше да изглежда, ако се опитах да принудя някой болен човек да работи?

— Какво предприе? — попита Анил.

— Уволних ги — каза Никхил.

— Какво? — Чаят на Анил се разплиска и изгори палеца му.

— Налагаше се. Бяха безполезни. Трябваше да си ходят.

Анил се облегна на стола и потърка чело:

— Всичките ли?

Никхил кимна и зарея блуждаещ поглед:

— Дори синовете на Дилип.

— Защо и тях? — изненада се Анил. — Със сигурност не са те бойкотирали. След всичко, което стори за баща им?

Никхил поклати глава:

— Караха се с останалите. Не можеш да очакваш хората да вършат една и съща работа и да се отнасяш към тях по различен начин. Щяха да недоволстват. Напълно нормално е. Не можеш да си позволя същите проблеми с новите работници, затова уволних всички до един. Реколтата от тридесет или четиридесет декара в западната част отиде на вятъра, преди да успее да наема нови хора.

— Господи, Никхил, съжалявам. — Анил обърна стола към брат си, но Никхил не си направи труда да го погледне в лицето. — Нямах представа...

— Да, така е — прекъсна го Никхил. — Казах ти какво ще се случи, ако дадеш на Дилип онази земя. Предупредих те. — Той облегна глава на стола и прошепна: — Но ти знаеше по-добре.

Анил затвори очи, припомняйки си спора и предупрежденията на Никхил. Свали очилата и разтри очи.

— Защо не ми каза по-рано?

— Знам, че работиш много отговорна работа отвъд океана. Спасяваш живота на хората. — Сякаш говореше чужд човек, толкова враждебен беше гласът му. — А аз какво правя тук — разпери ръце пред себе си. — Съзнавам, че не е толкова важно и интересно за човек като тебе, *бхаи*. Просто се опитвам да се грижа за земята на татко, да вадя прехраната си и да издържам семейството си. И преди не ми беше никак лесно. Всеки ден се сблъсках с проблеми — някои мъже получаваха травми или лягаха, покосени от треска, други бяха твърде заети със семейни грижи. Някои въобще не се появяваха, когато се напиеха. Доста е трудно да ръководиш всичко това.

— Знам и искам да те подкрепя. — Не искаше гласът му да прозвучи толкова боязливо. Опита се да събере кураж и да каже още нещо: да признае колко важна бе отговорността на Никхил, да го похвали за добре свършената работа. Но не му достигаха думи.

Никхил се плесна по коленете и стана.

— *Как можеш да обясниш на маймуната вкуса на джинджифила* — каза той и заслиза по стълбите на Голямата къща.

Това бе една от любимите поговорки на баща им. Човек не цени онова, което не проумява.

Анил наблюдаваше как Никхил се върна на полето и започна да осъзнава колко объркан бе естественият ред на нещата у дома. Когато баща му бе жив, бе успявал да контролира всичко, но отсъствието му бе нарушило равновесието и страстите се бяха нажежили. Анил винаги бе вярвал, че има право да преследва своите желания и тези на баща си. Но баща му едва ли би искал да види нещо подобно.

Изпита известно облекчение от завръщането си у дома. След нападението Махеш непрекъснато повтаряше, че никога няма да се почувстват част от Америка, не и по начина, по който биха се чувствали в Индия. Анил му възразяваше и даваше примери с имигранти от различни страни, които бяха преуспели в Америка. Но като си представи Балдев в болницата, прикован към легото, докато тялото му изграждаше отново тъканите и хрущялите на костите, се замисли сериозно. Мисълта, че същата съдба би могла да сполети всеки тъмнокож в Юга, не му носеше никакво успокоение. Но въпреки това усещаше, че единственото място, на което принадлежеше с цялото си сърце, бе онази катетеризационна лаборатория. Никога не се бе чувствал по-жив, по-целеустремен, по-решителен. Ръцете буквално го сърбяха от желанието да се захване с онова, за което бе предопределен.

— Още *парантхас*? — Майка му се бе върнала на верандата. — Толкова се радвам, че те виждам да си похапваш, синко. Възвърна част от килограмите си. — Тя поднесе чинията към Анил, но той я спря с жест.

Майка му седна на стола, освободен от Никхил.

— Синко — каза тя шепнешком, — нали не ядеш неподходяща храна там?

Анил разбра двусмисления ѝ въпрос:

— Не, мамо. Само вегетарианска.

— Добре. — Тя се отпусна на стола и потупа страничната облегалка. — Не забравяй индийските си ценности.

Майка му може би си отдъхна, след като разбра, че не бе вкусвал месо, но имаше толкова много неща, които можеха да го покварят, поне в нейните очи. Имаше въпроси, които дори не знаеше как да зададе. Би могла да се примири с пиенето в нощните клубове, но ако научеше за

Амбър, а не дай боже, за сексуалния характер на връзката им, майка му със сигурност щеше да се разстрои. Анил си казваше, че я бе щадил, като бе скрил истината за Амбър, но сега разбираше, че бе щадил и себе си. Бе обвинил Амбър, че се страхува да го представи на семейството си, но той не бе по-различен.

Анил наблюдаваше как Никхил показва на двама работници как да теглят старото рало, задача, която той и братята му бяха изпълнявали като по-малки. Беше усложнил нещата за Никхил със съвета си отвъд океана. Съжаляваше за случилото се, въпреки че бе изпълнил желанието на баща си и настойчивите молби на майка си. Участието му, макар и слабо, само бе размътило водите.

Пиа излезе на верандата, за да се присъедини към тях.

— Ето къде си бил. — Прие чашата чай от майка си и седна.

— Ще се захващам с обяда — каза майка им. — Чичо Манудж и братовчед ти ще идват този следобед. Започнаха да правят сок от манго от дървото на границата между имотите им. Всеки уикенд ни носят манго ласи. — Майка му положи ръка на рамото на Анил. — Откриха начин как да разделят плодовете благодарение на теб.

— Ммм, тези манго са много вкусни — обади се Пиа. — Добра работа, братко.

— А какво става с фермерите? — попита Анил. — Онези с кладенеца?

Майка му цъкна с език.

— Все още се карат като куче и котка. Понякога чувам виковете им чак тук.

— А леля Нирмала? — попита той. — Уреди ли се въпросът с новия график на изплащането? — След като не дочака отговор, Анил се обърна, за да я погледне, но тя просто безмълвно се бе прибрала в къщата. — Какво беше това? — извърна се той към Пиа.

Пиа погледна към вратата, за да е сигурна, че майка им няма да ги чуе.

— Знаеш, че майка ненавижда всичко, което понамирисва на скандал. — В тона ѝ се долавяше лека горчивина. — Толкова е тъжно. Никак не им е лесно след завръщането на Лийна.

— Тя се е върнала? — изненада се Анил.

Пиа кимна.

— А после и баща ѝ почина преди няколко месеца. Всички говорят, че умрял от срам заради неуспешния брак на Лийна.

Анил изгледа сестра си, зареяла поглед към полята.

— Господи, не знаех. — Дори да се бе постарал да следи случващото се в Панчанагар, лошите новини почти не се споменаваха. Повечето хора, включително и майка му, предпочитаха да подминават неприятностите, сякаш ако ги загърбеха, можеха да ги забравят; сякаш щяха да се опетнят, ако признаеха съществуването на нещо лошо в общността.

Пиа постави чашата на подноса:

— Лично аз мисля, че умря, защото сърцето му бе разбито. Единствената му дъщеря, единственото му дете.

— Какво се случи? — попита Анил. — С Лийна... с брака ѝ?

Пиа вдигна чашата си и отпи жадно, преди да отговори.

— Не продължи много дълго. Не обича да говори за това.

— Тя се изправи и го докосна по рамото. — Най-добре да отида и да проверя дали мама не се нуждае от помощ за обяда. Сигурна съм, че подготвят истински пир в твоя чест.

Когато Пиа си тръгна, Анил слезе по стълбите на верандата. Нещо го глождеше, докато осмисляше новината, но не можеше да разбере какво. Докато пресичаше нивите, Анил съзря кокосово дърво в далечината, чиито очертания изпъкнаха на фона на останалите палми. Разпозна гротескно изкривеното стъбло, което уж бе оцеляло след набега на див слон. Като деца наричаха това дърво „сакатото“ и се събираха там преди игрите на крикет.

Анил си припомни пътеките, познати от детството: надолу край кокосовото дърво, а после към старото училище, прашния път, по който бе минавал два пъти дневно с разнебитеното си колело. Той зави обратно и прекоси ниските хълмове. В подножието им се намираще банановото дърво, където бе рецитирал като дете. Бяха кръстили дървото „пауна“ заради съвършения полукръг, който образуваха извитите му клони. Сега бе станало по-високо. Анил положи длан върху гладкия му ствол. Бе седял под короната му часове, докато се бореше със собствените си демони.

Чувстваше се твърде объркан, за да си почива под сянката му, затова продължи да върви. Отново започна да разпознава дърветата, които не бе виждал от години — „слона“ с широкоухите си листа,

„джуджето“, по-ниско от съседите си. Анил се озова в края на пътеката. В далечината близо до брега на реката се гушеше къщичката с голяма тераса, която често изникваше в спомените му. Той се взря в глинените гърнета, натрупани по терасата. Сред тях изпъкваше една фигура в жълто сари. Лийна седеше на ниско столче, свела съсредоточено поглед. Ръцете ѝ бяха покрити в хлъзгава кафява глина, главата ѝ се движеше в ритъма на съзидателните ѝ ръце, сякаш бе изпаднала в блажен транс.

Нивите около къщата на Лийна пустееха. Нямаше посеви и сечива. В съзнанието на Анил се бе запечатал един-единствен спомен за бащата на Лийна: виждаше го как се труди на полето от сутрин до залез и им се кара добродушно, когато ги хванеше да играят на криеница сред реколтата. Той много се гордееше със скромното си парче земя.

Анил си припомни как веднъж бащата на Лийна го бе намерил да се крие сам в посевите. Беше на шест години, когато след училище неколцина от по-големите момчета го бяха притиснали, за да вземат сладките, които майка му бе изпратила за *Дивали*. Момчетата го бяха обградили след края на часовете и му се подиграваха, а той успя само да прошепне:

— О-о-оставете ме на мира!

Те го обсипаха с подигравки за заекването му и се нахвърлиха върху него. Анил изпусна металната кутия, която стискаше, и покри предната част на панталоните си с ръце, но издайническата струя се стече по крака му. Момчетата избухнаха в смях, а той побягна.

Спря задъхан едва когато видя Голямата къща да се извисява в края на пътя. Клекна в нивата, принадлежаща на семейството на Лийна. Как можеше да се прибере у дома с празни ръце и подмокрени панталони, от които се разнасяше миризмата на собственото му малодушие? Анил седна в пръстта. Кожата му смъдеше и гореше, но той бе решил да не се помръдне от скривалището си, докато не измисли някакъв план. Паникьоса се, когато към него приближи бащата на Лийна. Носеше дългия нож, с който режеше захарната тръстика. Анил се сви на топка и зачака стъпките му да заглъхнат. Помисли си, че може да се измъкне незабелязано, но скоро след това баща му се появи на пътя, откри Анил в полето и коленичи до него. Помилва с длан покритото със сълзи и прах лице на Анил.

— Да те нося ли? — попита той, без да спомене и дума за окаляните дрехи на Анил. Татко му го вдигна и го качи на раменете си, отведе го вкъщи като герой.

Анил наблюдаваше как Лийна леко докосва с върха на пръста си горния ръб на съда върху грънчарското колело. Стоеше там вече пет минути, а тя бе сътворила тази купа единствено с ръцете си. От последната им среща бяха изминали две години, през които и двамата бяха изгубили бащите си. Той тръгна отново. Приблужи терасата и се озова на няколко крачки от нея.

Лийна усети, че някой я наблюдава. Вдигна глава и видя Анил Пател, застанал на най-долното стъпало.

— О!

Кога ли се е върнал? Тя притисна вътрешната част на коляното си към колелото, за да намали скоростта му. Не бе свикнала да приема посетители, с изключение на Пиа.

— Не искам да те прекъсвам — каза Анил. — Аз... аз... — Той си пое въздух дълбоко. — Прибрах се за малко у дома и чух за баща ти. Исках да поднеса почитанията си на теб и на майка ти.

Думите му я смутиха. Тя сведе поглед и забеляза, че подгъвът на сарито ѝ бе кален. Колко простичко нещо предлагаше, макар че почти никой не го бе направил през последните няколко месеца.

— Извинявай. Може би те притесних...

— Не, всичко е наред. — Лийна бавно се изправи. Вече не можеше да прецени точно намеренията на другите. Пия ли бе изпратила брат си? Какво му бе казала? — Майка ми не е у дома, но мога да направя чай.

Анил се усмихна:

— Ако не те затруднява.

Лийна се насили да му отвърне с усмивка.

— Това ми се опъна. — Посочи недовършения съд върху грънчарското колело. — По-добре да си почина, преди да съм го съсипала. Трябва да изглежда като онова — кимна към съд с издължена форма, висок близо метър. — За един хотел в града е. Помолиха ме да направя комплект, който да поставят на входа. За ча... ча...

— Чадъри? — подсказа ѝ Анил.

— Да, точно така. Чадъри — произнесе бавно тя и двамата се засмяха на особената дума и на глупостта на туристите, които се опитваха да се предпазят от мусоните.

Анил обходи терасата, оглеждайки глинени купи, урни, подноси и гърнета. До едно бяха недовършени.

— Сътворила си всичко това с ръцете си? — попита той.

Лийна се загърна в сарито. Чувстваше се разголена, когато произведенията ѝ стояха на показ.

— Заповядай — Тя влезе в къщата, осъзнавайки смутено колко малка се струва на Анил, който я последва вътре.

Домът им по-скоро приличаше на къщурка. Скромната гостна беше в предната част, след това бе кухнята, а коридорът бе разположен между двете спални. Съвсем обикновен план — квадрат, разделен на четири части, като всяка стая си имаше предназначение. За разлика от Голямата къща с просторните зали и внушителни мебели, този дом бе построен, за да подслони само няколко човека.

Лийна сложи водата и млякото да се варят на печката и кимна на Анил да се настани на малката маса. Всичко наоколо му беше толкова познато и събуждаше спомени за това колко често майка ѝ ги бе гощавала като деца, но му се струваше странно сега, вече голям мъж, да приседне на ниското столче. Годините бяха минали като миг, но и двамата се бяха променили.

— Сигурно имаш над стотина съда навън — каза Анил. — Колко време ти бе нужно, за да ги изваеш?

Лийна сви рамене и разбърка чаените листа в гърнето.

— Приготвям се за натоварения сезон. Първо Дивали, после сватбите, а и прииждащите в града туристи. Мнозина от търговците продават половината от изделията си за годината само в рамките на тези няколко месеца. Някои от по-опитните продавачи на кашмирени шалове и бижута взимат допълнително стока и хора сутрин и се настаняват из различни части на пазара, представяйки се за други търговци, които уж се конкурират. Понякога мамят туристите, като искат много висока цена и ги принуждават да потърсят на друга сергия в противоположния край на пазара, където продават малко по-евтино, но въпреки това е двойно по-скъпо, отколкото през мъртвия сезон.

Лийна постави две чашки и две метални чинии с *тхепла* и мариновано манго.

— Помня това — усмихна се Анил. — Маринованото манго на майка ти. — Той нави на руло апетитния плосък хляб и го потопи в чая с мляко. — Ммм, вкусно.

Лийна се присъедини към него на масата и вдигна края на сарито, за да увие раменете си. Чаят беше твърде горещ за пиене. Все още го правеше така, както го бе харесвал баща ѝ — накрая го оставяше да ври цяла минута. Имаше чувството, че щеше да го предаде, ако го приготви по друг начин.

— Когато започнах да вая гърнета за пръв път, си мислех, че мусоните са ужасни — изрече Лийна. — Беше невъзможно да разпаля огън под земята, за да изпека глината. Но научих, че това е най-подходящото време за ваене на съдове. Глината ми остава влажна в продължение на седмици. Именно тогава е най-милостива. Ако сгреща, мога да я смачкам на топка и да започна отново на следващия ден. — Усети, че говори несвързано, но въпреки това продължи. — В края на дъждовния период, когато почвата отново изсъхне, ще имам над сто гърнета, които ще се изпекат по-равномерно под земята.

Анил прочисти гърло.

— Лийна... наистина съжалявам за баща ти. — Той отпусна ръце в скута си, после хвана чашката, накрая ги положи върху масата. — Той беше добър човек.

Когато забеляза колебанието му и скованите му, неловки движения, нещо се надигна в гърдите ѝ. Обхвана я кипящо негодувание към всички, които не бяха почели баща ѝ.

— Да, беше — каза тя по такъв начин, сякаш оспорваше твърдението му, вместо да се съгласи с него. — Беше. — Изправи се и вдигна празните чинии.

— Мисля за баща си всеки ден — промълви Анил. — Но с времето започва да ми олеква. Помага ми това, че съм заобиколен от семейството си и хора, които са го познавали и обичали като мен.

Лийна миеше съдовете и застана с гръб към него, като прехапа устни, за да не изрече гласно мислите си. Какво знаеше той за нейната скръб, за скръбта, която двете с майка ѝ бяха понесли сами, без приятели и утехата на друго семейство? Без всички онези хора, които

предпочитаха да не забелязват съществуването им, вместо да признаят срама, който им бе лепнала.

— Лийна — каза Анил, — какви са онези съдове там?

Посочи към ъгъла на гостната, който почти не се виждаше от кухненската врата. Можеше лесно да подминеш лавицата, върху която бяха наредени дузина керамични съдове, тъй като бледият цвят на изсъхналата глина се сливаше с фона на варосаните стени.

— Онези там ли? — отвърна Лийна. — Това са моите грешки. — Тя подсуши ръцете си в кърпата и се облегна на мивката.

Ъгълчето на устата на Анил потрепна в усмивка:

— М-м-можеш ли да ми ги покажеш?

Лийна не го бе чувала да заеква, откакто бяха деца. Спомни си как го дразнеха в училище, колко тих бе той, преди да се научи да превъзмогва недостатъка си. Тя пое дълбоко дъх, а после изрече:

— Да. — Пое отново дъх и направи пауза, преди да добави: — Ела.

Влезе в гостната и коленичи пред лавицата. Анил приседна до нея. Мястото беше твърде тясно за двама души и те се озоваха в непосредствена близост в ъгъла.

Лийна никога не бе показвала тези съдове на друг. Обясни, че не са завършени и полирани. Повечето хора предпочитаха грубовати и разноцветни изделия.

— Но аз мисля, че са най-красиви на този етап. — Лийна вдигна широка, плитка купа и я постави на коляното си. — Повърхността ѝ е пореста и не става за нищо, но можеш да видиш всичко: малкия водовъртеж на дъното, откъдето съм почнала да вая; тези линии, които са от върховете на пръстите ми. — Очерта вътрешния ръб със средния си пръст и наклони купата към него. — Беше свършено кръгла, но натиснах по-силно ръба и стана овална. — Тя се усмихна и я постави на лавицата. Купата застана накриво, основата ѝ потрепери за секунди, но после се успокои. Някои съдове бяха изкривени, един имаше назъбена дупка отстрани, други се бяха разпаднали на куп парчета. — В тази форма са много деликатни, много крехки.

— Ами това? — Анил взе малка чаша. — Изглежда свършена.

— На дъното има пукнатина — обясни Лийна и я обърна, за да му покаже. — Забелязах я едва след като я извадих от огъня. Случва се доста често, докато съдовете съхнат. Невинаги можеш да видиш

пукнатините, но можеш да ги почувстваш при допир. — Тя хвана пръста на Анил и го плъзна по основата на чашата. След като го пусна, все още усещаше докосването, сякаш през тялото ѝ бе преминал ток. — Понякога мога да запълня пукнатината, докато съдът е още влажен, като използвам течна смес от вода и глина. Но изгубих доста съдове, преди да се науча да го правя. — Тя вдигна чашката и се засмя. — Вероятно имам пълен комплект напукани чаши, цяла дузина, че и повече.

Забеляза, че по лицето му премина сянка на тъга.

— Не мога да си представя — отвърна той, — че е трябвало да изхвърлиш такава красота.

Тя поклати глава.

— Не исках да го правя. Първите няколко пъти се опитах да нанеса дебел пласт боя и отново да го изпека, но пукнатината се разширяваше от топлината и налягането при второто изпичане. Тогава съдът ставаше съвсем безполезен. А ако го изпуснех, се чупеше точно по тази невидима линия. Никога не можеш да го възстановиш напълно. Глината има памет. Оставиш ли ѝ белег, забравя, но топлината ѝ помага да си припомни. Най-слабото място винаги е там, където нещо се е пречупило.

Анил я наблюдаваше внимателно, докато говореше.

— Същото е и при хората — промълви той и върна чашата на лавицата. Очите му блестяха, когато заговори. Думите му се лееха като река. Не поспря нито да си поеме дъх, нито да види реакцията ѝ. Разказа ѝ за приятеля си, за мъжете, които го нападнаха, за това, че не успя да им попречи, за линейката, за спешното отделение и за това, че Балдев все още лежи в болницата и макар че се възстановява, нещо в него се бе пречупило. Докато говореше, гласът му заглъхваше. Когато приключи, за миг двамата останаха безмълвни. Единствено песните на птиците и шумящите листа навън нарушаваха тишината.

— Сигурно ти е много тежко там — каза Лийна.

Анил кимна и те останаха мълчаливи още известно време.

— Да, понякога. Но други неща са... просто невероятни. В линейките им има повече модерно оборудване, отколкото в някоя тукашна болница. Домовете им са нови и красиви, с електрически уреди в кухнята, и разполагат с огромни закрити търговски центрове.

Виж — каза той, като измъкна малко бяло квадратче от джоба си. — Това събира десет хиляди песни.

Лийна го наблюдаваше, докато ѝ обясняваше. Забеляза немирната къдрава коса, момчешката усмивка, трапчинката на брадичката, която виждаше за пръв път. Руменина заля лицето ѝ. Тя се обърна и се зае да подрежда несъвършените съдове върху лавиците.

— Утре има съвет — рече Анил.

Лийна хвана дългата си плитка и се заигра с края ѝ.

— Знам. Братовчедка ми Мала и съпругът ѝ ще бъдат там.

— Значи, ще дойдеш?

Вероятно ѝ се стори, но на лицето му сякаш се появи лека усмивка. Тя поклати глава.

— Мисля, че когато една женена двойка обсъжда проблемите си, трябва да е на четири очи, а не на всеослушание.

— Тогава защо ще се явяват? — попита Анил.

— Нима имат друг избор? Тук няма нито съд, нито полиция. — Тя повиши тон. — Родителите на съпруга няма да позволят някой да злослови за сина им, а родителите на Мала не искат да създават проблеми. Хубаво е, че ще има някой, който да изслуша и двете страни. Но не смятам, че е редно да става пред други хора. — Тя нагласи гънките на сарито около краката си. — Аз...

— Какво? — попита Анил.

Лийна поклати глава, без да откъсва очи от позлатения подгъв на сарито. Изглеждаше толкова съвършен и неопетнен. Защо да бърка в раните си, защо да оголва душата си пред него? Но независимо че той самият бе толкова сломен, Лийна се почувства закриляна в присъствието на Анил, почувства известно облекчение от изолацията, която я бе погълнала през последните няколко месеца.

Анил леко докосна китката ѝ и искрата отново припламна.

— Кажи ми.

Лийна сведе поглед. Искаше ѝ се да приеме с безразличие реакцията му.

— Не бих пожелала нещо подобно. Когато бях женена, нямаше да ми е приятно да обсъждам проблемите си пред останалите. — Не знаеше доколко бе запознат със случая ѝ и какво ли му бе разказала Пиа. — Бракът не оправда очакванията ми. Единственото решение бе... да го напусна — насили се тя да погледне лицето му.

Смяташе, че ще съзре съжаление и дори ненавист, но не видя нищо подобно. Анил не откъсваше очи от нея, но остана безмълвен. Той отвърна на плахата ѝ усмивка. Стъпалото и глезенът на Лийна започнаха да изтръпват. Опита се да раздвижи незабележимо крака си под сарито, защото ѝ се искаше да останат седнали на пода на гостната, сгущени между лавицата с керамични съдове и столовете. Анил се размърда, за да ѝ даде възможност да се настани по-удобно, и нещо изтрака на пода. Лийна се приведе, за да вземе изтърколилата се дървена фигурка.

Анил посегна към джоба си.

— О!

Лийна я огледа внимателно, като я въртеше между пръстите си. Беше в наситенокафяв цвят, изработена от махагон или палисандрово дърво.

— Какво е това? От някаква игра е, нали?

Тя се размърда, за да изпъне крака, а после се изправи. Той я последва.

— Шах. Навремето играех с баща ми.

Анил ѝ описа правилата на играта и целта, която беше да плениш царя на противника.

— Изгубих другия цар от сандалово дърво. Той беше на татко. Винаги играехме с едни и същи цветове. Взех този в Америка, като се надявах да открия подходяща фигурка, за да попълня комплекта.

— Няма да успееш — Лийна му я подаде. — Единствена по рода си е, защото е ръчно изработена.

Когато излезе от къщата, Анил пусна шахматната фигурка отново в джоба си и я стисна здраво. Думите ѝ го бяха стреснали с жестокостта си, но тя не разбра значението им. Вероятно беше права. Сега, след като го бе изрекла гласно, му се струваше нелепо, че бе разнасял царя със себе си толкова дълго време.

Анил пое по пътя и прекоси нивите. Когато застана на ръба на оврага, който се намираще между Голямата къща и дома на Лийна, се изненада колко по-малък беше, отколкото в спомените му. Долчинката се бе образувала с течение на годините, когато водите от обилните дъждове си бяха проправили път в земята. Като деца лягаха на върха

на хълма, прилепили ръце към тялото си, и се търкаляха един след друг, за да видят колко далече могат да стигнат. През мусонния сезон имаха неписано правило да изтичват от домовете си при започването на първия обилен дъжд и да се срещат в дерето, което се пълнеше с вода и се превръщаше в прекрасен басейн.

Когато в района беше избухнала малария, родителите на Анил не позволиха на децата си да лудуват из разни локви, където вероятно се въдеха комари. Анил си спомни, че беше на десет или единадесет и седеше с чело, притиснато към прозореца, докато наблюдаваше проливния дъжд и си мислеше, че това е най-несправедливото решение на родителите му. Същата година умряха три деца, включително и едно бебе. Анил така и не разбра дали бяха позволили на Лийна да си играе в дъждовете, дали го бе чакала там.

Как той и Лийна бяха успели да стигнат толкова далеч един от друг, след като бяха тръгнали от едно и също място? Той се опитваше да намери някакъв разумен смисъл във вихъра от чувства, които се надигаха в него, чувства, които не бе изпитвал никога досега — нито към Амбър, нито към друга жена.

— Ето те и теб! — Пиа стоеше на верандата. — Тук съм от цяла вечност и те търся. Мама приготви обяда. Боже, братко, едва те познах в далечината. Я се виж — готина прическа, модерни дрехи.

Анил прокара ръка в косата си. Покрай грижите през последните няколко месеца я бе занемарил и бе станала по-дълга от обикновено. Погледна към електриковосиния спортен екип, който тази сутрин бе облякъл с намерението да потича, и осъзна, че положението беше много по-зле, отколкото твърдеше Махеш. Не само че бе невъзможно да принадлежи истински на Америка, но и тук вече беше чужд. Живееше в две страни, но не се чувстваше на мястото си нито в едната, нито в другата.

НЕОБВЪРЗАЩИЯТ БРАК

На следващата сутрин майка му го събуди часове преди началото на съвета. Беше станала много стриктна по отношение на предварителните ритуали: осигури достатъчно време на всички в къщата, за да направят пречистваща баня и да изпълнят заедно *пуджа*, а после Анил да хапне подобаващо ястие с много моркови и цвекло, за да е остър умът му. Майка му го предупреди, че днес ще дойдат много хора и съветът ще продължи няколко часа.

По време на сутрешното обсъждане прислужникът носеше на Анил пресен чай. Въпреки че вече се беше разсънил и не бе гладен, Анил държеше чашата наблизко, за да отпива от време на време, докато изслушваше как двама съседни се караха заради кудкудякащите кокошки. След тях се появи чичо и племенник, които спореха за новородени козлета. Докато нахвърляше бележки в тефтера си, забеляза, че повечето спорове следваха определен модел.

Много от тях бяха свързани с разделянето на ресурси: ниви, семеен дом, бащино наследство. В тези случаи беше важно хората да смятат, че се отнася към тях еднакво справедливо. Най-важно бе да открие онова, което едната страна ценеше повече от другата, и да го използва като основа при разделянето на имуществото. Или, подобно на баща си, да намери креативно решение. Анил бе доволен от развоя на един от сутрешните спорове между две сестри. Покойната им майка бе носила чифт диамантени обици във форма на цветя всеки ден и сега те не можеха да ги поделят. Анил им предложи да ги занесат на бижутер, който да изработи два медальона. Щяха да ги носят на верижка близо до сърцето си, за да им напомнят за майчината обич.

Други идваха с междуличностни конфликти: родител и дете, съпруг и съпруга, наследници, съседни. Споровете между сродни от брак семейства можеха да отблъснат всеки човек от брака. Анил разбираше, че си има работа с междуличностни конфликти, когато страните се явяваха пред него с един проблем, а после започваха да се оплакват от неща, станали преди години и дори десетилетия. Двадесетгодишен мъж нападна остро по-възрастния си брат, задето не

го бе защитил на игрището за крикет като деца. Възрастна жена таеше яд срещу снаха си, задето не бе успяла да приготви както трябва някакво специално ястие след сватбата, състояла се преди близо двадесет години. Как хората успяваха да запомнят такива неща? Дивеше се на подобни умения, тъй като товареше собствената си памет единствено с това, което бе нужно да знае за настоящите си пациенти. Тези конфликти преливаха от наранени чувства и дълбоки емоции и Анил бе научил, че е важно да запази добрия и спокоен тон. Разковничето бе да накараш всеки човек търпеливо да изслуша другия. Когато се изговореше насъбралото се, в отношенията им обикновено се откриваше дълбоко стаена любов и успяваха да се помирят. Естествено, не всички рани можеха да бъдат излекувани и в тези случаи Анил предписваше на страните да прекарат известно време разделени един от друг. Той видя как чувствата между хората можеха да се променят с лекота — от обич до ненавист. Това му напомни вчерашния разговор с Никхил на верандата.

Накрая идваше ред на споровете, възникнали след препоръките на друг съветник: местния астролог, аюрведическия лекар и дори специалиста по *васту шастра*, който разясняваше на хората как да подреждат домовете си, за да са в хармония с положителната енергия на вселената. Анил ненавиждаше тези спорове. Беше трудно да се бориш с нещо безплатно, лишено от практическа основа. Идеше му да раздруса хората, седнали пред него, които вярваха сяпко, че североизточното разположение на стаята е довело до ревматизъм, че диабетът се лекува успешно с горчив пъпеш. Анил нямаше нищо против истинската вяра. Беше виждал как тя помага на хората в болницата. Носеше им утеха, когато науката се оказваше безсилна. Дразнеше го суеверието. Възмущаваше се, когато се налагаше да разисква аргумент, чиято несъстоятелност е толкова очевидна.

Бяха минали два часа от началото на съвета и той почувства умора при вида на следващата група, която се настаняваше край дългата маса. Из стаята се понесе шепот, когато млада жена, праметнала сари през раменете си, зае мястото си от единия край на масата, съпроводена от трима мъже на различна възраст. В другия край седна един младеж, който сведе виновно глава, а до него се настани възрастна двойка.

Избягваха да се гледат в очите и Анил предположи, че в центъра на спора бяха двамата млади. Пръв заговори един от тримата мъже, който се представи като по-големия от двамата братя на момичето, възрастният човек бе техният баща. Анил наблюдаваше лицето на девойката, докато брат ѝ говореше. Тя срещна погледа му и не сведе глава.

— Как се казваш? — попита той, прекъсвайки обясненията на брата.

— Мала — прозвуча ясният ѝ глас.

Анил се обърна към младия мъж, който си играеше с подгъва на ризата си:

— А ти?

— Санджай — отвърна той.

Анил положи длани на масата и се обърна към насъбралото се множество.

— Тъй като денят преполови, нека прекъснем, за да обядваме и да си починем. Ще продължим след два часа — каза той и погледна часовника си. — В два часа. — Дръпна тежкия стол и се изправи.

Братът на Мала, онзи, който бе взел думата, протестира.

Анил вдигна ръка.

— Ще се видим в два часа. — Гласът му се понесе из стаята, тълпата се размърда и се устреми към вратите. Майка му стоеше в далечния ъгъл и кимаше на излизащите хора.

Санджай и родителите му също се изправиха, за да излязат, но Анил вдигна ръка, за да ги спре. След като стаята се опразни, той отново седна.

— Мала и Санджай, бих искал да ви поканя на обяд — каза той. — Както и семействата ви, разбира се. — Обърна се към майка си. — Ще хапнем тук. — Тя кимна и изчезна в кухнята. Дочуха как издава заповеди на слугите.

Анил се приведе напред и заговори тихо. Другите също се принудиха да се приближат към масата.

— Мала, ти ли предложи да дойдете тук днес? — Младата жена кимна и Анил продължи. — Много добре, искам ти първа да разкажеш какво се случи. Не се притеснявайте, ще дам думата и на вас — обърна се той към братята и баща ѝ.

Мала обясни, че двамата със съпруга ѝ били женени от повече от година и че бракът им все още не бил обвързващ. Докато описваше положението, тя използва гуджаратската дума, която означаваше свързвам нещо, като например наръч дърва, и Анил не разбра какво имаше предвид. Мала прочете объркването в погледа му и добави английския синоним. *Консумиран*. Бракът никога не е бил консумиран. Той и Мала бяха единствените хора в стаята, които разбираха съвсем ясно значението на тази дума. Беше употребила евфемизъм на гуджарати, за да спести смущението на съпруга си.

— Това не е истински брак — каза Мала. — Когато уговаряха сватбата, обсъждахме да имаме деца и да създадем семейство. Това е... важно. — Бащата на Мала и един от братята ѝ внимателно наблюдаваха Анил, готови да го залаят със собствените си оплаквания. Вторият брат се бе втренчил в Санджай. Въпреки лингвистичните различия, въздухът трептеше от напрежение.

Майка му нахлу в стаята. Зад нея пристъпяха двама прислужници. Те поставиха огромно тхали, състоящо се от пъстроцветни купчини храна, пред всеки гост. Анил забеляза, че бе използвала хубавите сребърни подноси, в чийто край бе гравирано семейното им име на гуджарати.

Тя ги изнасяше само за скъпи гости и специални случаи. Анил ѝ се усмихна. Суетеше се наоколо и успя да разведри напрегнатата атмосфера.

След като започнаха да се хранят, Анил се приведе към Санджай и прошепна:

— *Бхаи*, ела с мен.

Той се качи по стълбите, водещи към втория етаж на къщата, а после прекоси дългия коридор. Санджай пристъпваше на няколко крачки след него. Анил спря пред вратата на спалнята си и се облегна на стената. Подкани Санджай с жест да застане насреща му. Не приличаше много на съвещателна зала, но щеше да свърши работа. Поне останалите нямаше да ги видят и чуят.

— Трябва да ти задам няколко въпроса — каза Анил. — Лични въпроси.

Санджай кимна, забил поглед в пода.

— *Бхаи*, това, което ще ми кажеш, остава между нас. Никой друг няма да разбере.

Санджай кимна отново. Вдигна глава и Анил прочете в погледа му смесица от срам и страх. Анил пое дъх дълбоко и започна да го разпитва. Задаваше му въпроси, които вече не го караха да се чувства неудобно, интересуваха се от средствата за възбуждане и сексуалния опит на Санджай. Питаше като лекар със съчувствие и без предубеждения.

Раменете на Санджай се отпуснаха и вече не стискаше ръцете си в юмруци, когато обясни, че многократно бе правил безрезултатни опити от нощта на сватбата. Когато чу достатъчно, за да постави диагноза, Анил докосна рамото на младия мъж и каза:

— Вината не е твоя, *бхаи*.

Но Санджай сякаш се бе отприщил, подобно на спукана тръба, от която водата бликаше неудържимо. Мъжът се бе измъчвал със съмнителни теории за собствената си мъжественост и се бе наказвал заради удоволствията, които си бе доставял като тийнейджър. Толкова се бе изтормозил и напрегнал, че състоянието му би довело всеки мъж до невъзможността да изпълни съпружеските си задължения.

Накрая, когато Санджай изля мъката си, Анил повтори думите си.

— Вината не е твоя — каза той и поклати убедително глава. — Ела с мен.

Анил влезе в стаята и измъкна големия куфар изпод леглото. Клекна на пода и затършува из найлоновата чантичка с мостри на лекарства и средства за първа помощ, които бе донесъл, някои — за себе си, други — за семейството. Ровеше из помпите за астма, хинина срещу малария, антидиаричните средства, хапчетата за сън, предвидени за полета до къщи. В бързината преди пътуването бе метнал в куфара си и много лекарства, които едва ли някога щяха да влязат в употреба. Най-сетне откри малките сини хапчета, които бе донесъл за един от чичовците си. Използваха се, макар и рядко, за лечението на пулмонална хипертония^[1]. Взе три опаковки и ги даде на Санджай, като изрично го инструктира:

— Не взимай повече от едно хапче наведнъж. Утре се отбий и ми кажи какво се е случило.

След като Санджай, Мала и семействата им напуснаха Голямата къща, Анил седна начело на внушителната дървена маса, докато майка му затопляше обяда в кухнята. Той прокара длан по чеповете и

неравностите, появили се върху иначе гладката повърхност. Всеки белег разказваше историята на многобройни семейни вечери, на изучени учебници, на спечелени или изгубени игри на шах, на решени проблеми. Едва сега Анил разбра защо баща му бе пожелал именно той да играе тази роля. Кой друг би могъл да помогне на Санджай днес? Дори и баща му нямаше да успее. Вероятно щеше да го изпрати при астролога или аюрведическия доктор с предизвестен резултат. Дори баща му не би могъл да му помогне.

---

[1] Хемодинамично състояние, което се характеризира с повишение на налягането в белодробните съдове. Проявява се със задух, замаяност, загуба на съзнание, отоци по краката и други симптоми. — Б.р. ↑

22.

Анил се наобядва, но бе твърде неспокоен, за да подремне. Докато обитателите на Голямата къща спяха, той се запъти към дома на Лийна. Откри я на терасата. Заглаждаше горния край на съда, който му бе показала вчера, с грубата страна на парче палмова кора. Ръката ѝ се движеше бързо и отсечено само в една посока. Във въздуха се носеше бял керамичен прах, който се сипеше върху лицето и раменете ѝ. Долови присъствието му едва когато спря да заглажда съда и се закашля от прахоляка.

— Искях да ти благодаря — изрече Анил. — Задето ми помогна със съвета тази сутрин.

— Аз ли? — Тя се усмихна и наклони глава. — Нищо не съм направила.

Без нея на Анил никога не би му хрумнало да освободи голямата стая от зрителите и да отдели Санджай от хората, пред които нямаше да посмее да говори открито.

— Може ли да те помоля за услуга? Ще ми заемеш ли част от купите и чашите си? — попита Анил. — Не от хубавите. — Той махна с ръка към редиците недовършени съдове на терасата. — Онези от вътре ще свършат работа.

Лицето на Лийна бавно засия и усмивката ѝ разкри разстоянието между предните ѝ зъби. Тя инстинктивно вдигна ръка, за да прикрие устата си. Не бе за вярване, че се притеснява от външния си вид. Той предпочиташе тази широка усмивка, разкриваща дребното несъвършенство между зъбите ѝ. Като се усмихнеше така, сякаш цялата разцъфваше. Постави внимателно съда на балкона и се изправи, обвита в облак прах. Косата ѝ белееше и Анил си я представи как би изглеждала, когато остарее. Все така красива.

Тя донесе голям поднос от къщата и го напълни с керамични съдове от лавицата: някои от тях имаха видими дефекти, други — почти незабележими.

— Защо е всичко това?

— Ела в Голямата къща утре сутрин — каза Анил. — Ще ти покажа.

На следващия ден Анил стана рано. Събудиха го кукуригането на петела и слънчевите лъчи, които постепенно затоплиха чаршафите му. След четири дни тялото му най-сетне бе привикнало напълно към някогашния познат ритъм на живот в Панчанагар.

На долния етаж братята му бяха насядали около масата и се изненадаха да го видят толкова рано. Киран и Чанду си сипаха втора чаша чай, за да правят компания на Анил, докато закуси, но Никхил избута стола и съобщи, че отива на полето.

— Слушай — обърна се Анил към Никхил, — ако имаш работници с някакви травми, изпрати ги тук в почивката, за да ги прегледам. Ще се погрижа за тях.

Лицето на Никхил остана безизразно. Само повдигна вежди и излезе.

Анил измъкна куфара изпод леглото и помоли Пиа да му помогне навън на верандата. Те заедно разчистиха всичко и оставиха само два стола, а в разнообразните съдове подредиха медицинските принадлежности: спринцовки, бинтове, марли, антибиотици, лекарства и дезинфектанти. Анил поиска от майка си няколко метални съда с преварена вода и куп кърпи.

— Лийна! — провикна се Пиа и помахна. Анил се обърна и я видя да приближава към къщата.

— Какво става тук? — Лийна застана до най-долното стъпало и огледа верандата на Голямата къща, преобразена във временна медицинска амбулатория. Засенчи очите си с ръка.

— Ще ни е нужна помощ — рече Анил. — Ако искаш, остани. — Преди Лийна да успее да продума, някой закрещя името му. Обърна се и съзря един мъж, който тичаше към къщата.

— Анил *бхаи*! Анил *бхаи*! — ръкомахаше мъжът и тичаше презглава. Беше Санджай от вчерашния съвет. Той изкачи стълбите на верандата, като взимаше стъпалата по две наведнъж, и коленичи задъхано на няколко крачки от Анил. Сключи ръце за *намасте* и се поклони дълбоко, докосвайки стъпалата на Анил, а после се изправи пъргаво като гимнастик.

— Подейства, Анил *бхаи*. Стана точно както каза. Аз съм щастлив мъж. Много щастлив. — Санджай засия. — Мала също. И тя е много щастлива.

Анил надникна през рамото на Санджай и видя Мала да се приближава към тях. Носеше купа, пълна с кокосови орехи, плодове и цветя. В погледа ѝ се четеше срамежлива усмивка. Мала подаде купата на Анил, прегърна Лийна и двете се отдалечиха.

— Анил *бхаи*, имаш ли още от тях? — Санджай измъкна празната опаковка и му я показа.

— Да — отвърна поразеният Анил. Мъжът беше преобразен до неузнаваемост. Той постави на земята огромната купа с плодове. — Ще отида да потърся.

Още преди да приключат с приготовленията, пристигна първият работник с инфектирана рана на ръката. Анил дренира гнойта, а после показа на Лийна как да почисти мястото с йод, да нанесе антибиотичен мехлем и да го превърже, за да предотврати замърсяването. От нивите и съседните къщи заприихаха слуги. След час опашката от хора се виеше по стъпалата и продължаваше до поляната пред Голямата къща. Познато безпокойство завладя Анил; той чувстваше неотложна необходимост да намали колкото е възможно по-бързо броя на чакащите, но явно никой друг не се чувстваше по същия начин.

Анил преглеждаше пациентите в единия край на верандата, Лийна му помагаше, когато се налагаше, а после изпращаше онези, които си тръгваха. Пиа обхождаше опашката, разпитваше хората какви са оплакванията им и придвижваше спешните случаи най-отпред. Дори и майка му, която с неохота се съгласи да даде кърпите си, изпрати домашните слуги да занесат вода на чакащите под слънцето.

Времето за обяд дойде и отмина, а Анил отказа да си почине. Майка му изнесе храна навън и ги принуди да хапнат. „Що за глупости! Да я карат без ядене!“ Когато стомахът му закъркори, Анил хапна набързо. Вдигаше глава след всеки пациент, за да види как се справят с човешката верига, която се виеше надолу по пътя.

Намираше известна, макар и странна прилика с натоварените дежурства в спешното отделение на *Парквю*. И в същото време не можеше да става и дума за сравнение. Хората чакаха търпеливо на

опашка под прежурящото обедно слънце. Мъжете бяха покрили главите си с бели кърпички, а жените използваха краищата на саритата. Всеки пациент се представяше, обяснявайки каква бе връзката му със семейство Пател: далечен братовчед на съпруга на сестрата на татко, съсед на някой от полските работници, възрастната баба на един от крикет съотборниците на Киран. Едва след като разясняха откъде го познават, описваха болестта си. Често благодаряха на Анил и господ още преди да е предприел нещо, за да ги излекува.

С напредването на деня Анил се погрижи за слуга със счупено ребро, когото някакво магаре бе ритнало; двама други със сериозно инфектирани рани; шест души от съседското семейство, които се бяха заразили с малария. Братята на Анил се върнаха от полето, слънцето залезе, но той и Лийна продължиха да работят под светлината на единствения фенер. Когато опашката оредя и останаха неколцина човека, Пиа се захвана да помогне на Лийна с бинтоването на повърхностните рани. Изпратиха последните пациенти, когато майка му бе приключила с приготвянето на вечерята и всички в Голямата къща бяха започнали да се хранят. Върху мастиленосиньото небе, осеяно със звезди, грееше ярката луна. Анил едва различаваше лицето на Лийна, докато почистваха ръцете си и инструментите в съда с гореща вода. Но той дорисува неясните контури с погледите, откраднати през деня: изящната извивка на веждите ѝ, мъничката златна обица на носа ѝ, полуотворените плътни устни, разкриващи раздалечените ѝ зъби. Беше се усмихнала няколко пъти въпреки тежката работа и жегата. Може би вече не се притесняваше чак толкова от несъвършенството си.

Вечерта, докато лежеше в леглото, усещаше тялото си натежало от приятна умора. След вечеря Никхил го беше дръпнал встрани и му бе благодарил, задето бе излекувал работниците му.

— Той е един от най-добрите слуги, онзи с инфектираната рана на ръката. Покрай цялата суматоха бях решил, че просто се оплаква като останалите, но наистина го е боляло. Облекчението, което видях на лицето му, когато се върна днес... — Никхил замлъкна. Положи ръка върху рамото на Анил. — Благодаря ти, *бхаи*.

Споменът накара Анил да се усмихне и да се отпусне в доволно изтощение. След миг сънят го надви.

На следващата сутрин Пиа почука на вратата на спалнята на Анил, а после надникна вътре:

— Ставай, братко. Погледни навън!

Замаяният Анил се надигна от леглото и се приближи към прозореца. Петима или шестима души чакаха на поляната пред Голямата къща:

— Кой са те?

— Един от полските работници, на които помогна вчера, се върна със съпругата и децата си. Всички имат треска. Устните на бебето са напукани и сухи. Сигурно е обезводнено.

Анил погледна към малката си сестра. Как и откъде бе научила подобни неща? Протегна врат и надникна през прозореца. Трима души на колела и още неколцина пеша се приближаваха по пътя.

— Най-добре се обличай, *бхаи* — каза Пиа.

Той взе дрехите си.

— Ами Лийна?

Пиа бе стигнала до вратата, когато извика през рамо:

— Ще я доведеа.

Мълвата беше плъзнала из селото. През целия ден хората, нуждаещи се от медицински преглед, се тълпяха пред Голямата къща. Идваха сами или на групи, пеша, с мотопеди или колела. Носеха сламени рогозки за седане и закуски, за да се подкрепят по време на продължителното чакане. С помощта на Лийна и Пиа Анил намести счупената китка на млада жена, измъкна топче ушна кал с размерите на гроздово зърно от ухото на възрастен мъж и се погрижи за ковач с жестоко изгаряне на ръката. Работеха, докато не свършиха медицинските им принадлежности, но дори и тогава някои хора отказаха да си тръгнат, смятайки, че Анил можеше да извърши чудо с голи ръце.

Тълпата най-сетне бе започнала да оредява, когато Пиа се приближи към него, водейки за ръка малко момиче на около пет или шест години. Анил изучаваше лицето на детето, докато слушаше обяснението на Пиа. Когато чу, че го боли един от кътниците, Анил изгледа гневно сестра си. Знаеше, че не може да облекчи зъбобола. Но очите на момичето се наляха със сълзи. Анил коленичи и я накара да

отвори уста. Венецът не бе подут, мястото не беше инфектирано и не гноеше.

— Да опитаме с карамфил — предложи Пиа. — Помня, че мама правеше това, когато бях малка.

Анил сви рамене. Пиа влезе в къщата и се върна с шепа изсушен карамфил. Взе едно зърно, постави го в устата на момичето, точно върху кътника, и я накара да го сдъвче. Детето изпълни заповедта ѝ, а от окоето му се отрони сълза.

— Продължавай да дъвчеш! Не го яж, изплюй го. Вземи още едно. — Пиа взе дланта на момичето в своята и изсипа останалия карамфил.

— Къде са родителите ѝ? — попита Анил.

Пиа посочи към двойката, застанала до кокосовата палма на около двадесетина метра.

— *Недокосвани* — каза тя.

Стояха на разстояние от уважение към по-висшата каста на семейство Пател. Поредната разлика с *Парквю*, където всеки можеше да бъде приет в спешното за лечение и дори да се скара на Анил, докато изпълняваше дълга си.

Анил погали момичето по главата, когато мина край нея, а тя вдигна поглед към него и продължи да дъвче енергично с усмивка на лицето. Родителите ѝ го поздравиха, като склочиха молитвено ръце, но не го докоснаха. Обясни, че дъщеря им вероятно има кариес на кътника и трябва да иде на зъболекар в града. Междувременно карамфилът щеше да донесе временно облекчение на измъчващата я болка. Извади няколко рупии на банкноти и ги мушна в ръката на бащата.

— Донесете кокосови орехи на тези хора — извика той на работника, който беше наблизко. — Бързо! — добави той, когато момчето се поколеба. Посочи му най-близкото дърво, на което да се покатери. Бащата на момичето се усмихна и благодари с поклон.

Анил се отпрати към Голямата къща. Бе успял да излекува мнозина, но не и всички, които бяха дошли, не и онези, които се нуждаеха от операция или по-специални грижи. Именно те занимаваха мислите му. Тревожеше се за жената с диабет, която бе получила язва на крака заради лошо кръвоснабдяване. Той почисти и превърза раната, но тя се нуждаеше от антибиотици, допълнителни грижи и

инсулин, за да се овладее болестта. Мислеше за малкото момче, родено с едно ухо, чиито родители го бяха водили във всеки храм в радиус от петдесет километра, за да го освободят от злите духове, които според тях го бяха обладали. Анил обясни, че синът им страда от микротия, вродена деформация, която няма нищо общо с духовете и демоните. Надеждите им бързо повехнаха, когато Анил им каза, че не може да направи нищо, за да помогне на момчето, чието състояние изисква хирургическа намеса.

Едва сега Анил разбираше тежкия кръст на лекарската професия. Никога нямаше да спре да мисли за хората, които не можеше да спаси.

Анил и Лийна разчистиха навън, използвайки помпата. Анил действаше енергично с металната дръжка, а Лийна повдигна сарито, за да измие краката си. Той забеляза, че кожата над глезена на единия крак беше набръчкана и покрита с червени петна. Белегът, който вероятно бе резултат от изгаряне втора степен, обхващаше пресеца и изчезваше под сарито. Той премигна бързо, за да проясни погледа си, и вдигна глава към лицето на Лийна. Тя мигновено извърна очи, пусна сарито върху мократа земя и отстъпи назад.

— Твой ред е — промълви тя и понечи да хване дръжката на помпата.

— Ш-ш-ще останеш ли за вечеря? — попита той. — Ще се радвам, ако доведеш и майка си.

— Благодаря ти, но тя предпочита да се храни у дома — отвърна Лийна. — Трябва да тръгвам.

Анил пристъпи след нея.

— Много ми помогна. Благодаря. Ще ти върна нещата утре.

Лийна се усмихна, отметна кичур коса и се обърна да си върви. Анил я наблюдаваше, докато ситнеше по пътя, и се сети, че преди няколко месеца Пиа го бе попитала как се лекуват изгаряния.

Мина Пател стоеше до прозореца в голямата стая и гледаше как Анил мие ръцете си на помпата отвън. Можеше да влезе и да го направи вътре, но остана там заради Лийна, която вървеше по пътя с развявано от вятъра сари. В гърдите ѝ се надигна безпокойство. То постепенно измести гордостта, която бе изпитала през деня.

Напоследък чувствата ѝ се променяха толкова бързо. Липсваше ѝ непоклатимият като скала Джаянт, центърът на нейната вселена.

Вчера бе един от най-хубавите ѝ дни след смъртта на Джаянт. Всичките ѝ деца бяха около нея и се разбираха сравнително добре. Анил бе проявил проникновена мъдрост при решаването на някои доста сложни спорове. Бе започнал да проумява, както се бе случило и с баща му, че не може да се справи с проблема, ако не разбере хората, динамичната природа на семейството и общността. Джаянт щеше да се гордее, ако можеше да види Анил в ролята, която винаги бе искал да отреди на сина си: да лекува човешките болки — както физически, така и духовни.

Но това бе вчера. Днес Мина трябваше да види как синът ѝ наблюдава момичето, което се отдалечаваше по пътя. Не можеше да си обясни откъде се бе взела.

Трябваше да се намеси по-рано, в мига, когато видя Лийна да помага на Анил в неговата медицинска амбулатория. Но не искаше да прояви негостоприемство към приятелка на Пиа, а и дълбоко в сърцето си Мина съжаляваше момичето.

Тя излезе навън и се приближи до Анил, който стоеше край помпата.

— Сине, трябва да говоря с теб — каза тя. — Не знам какво става, но не е редно да се държиш толкова приятелски с Лийна. При Пиа е съвсем различно, тя е момиче. Но при теб... не изглежда добре. Има неща, които не знаеш...

Анил вдигна ръка и я прекъсна.

— Майко, знам за брака ѝ, ако имаш предвид това.

— Анил, нямаш представа що за момиче е тя. Предаде не само съпруга и родителите си, но и нас с баща ти. Разочарова ни след всичко, което направихме за нея. — Мина въздъхна дълбоко и му разказа цялата история.

Скоро след като Анил бе заминал за Америка, родителите на Лийна бяха посетили Голямата къща в последната неделя от месеца, деня, в който Джаянт обикновено решаваше споровете между селяните. Макар че Нирмала и съпругът ѝ бяха съседи със семейство Пател, контактите им бяха ограничени. Тъй като Мина бе *мемсахиб* на

рода Моти Пател, тя не можеше да поддържа приятелски отношения с всеки. Джаянт общуваше по-често с Прадип, тъй като и двамата продаваха реколтата си на пазара в града. Джаянт казваше, че бил честен и трудолюбив, и явно харесваше този мъж.

Родителите на Лийна бяха идвали в стаята и по други поводи, но само да наблюдават, тъй че Мина се изненада, когато помолиха за помощ онзи ден. Когато Джаянт поздрави мъжа като стар приятел, Мина разбра, че вероятно щеше да откликне на молбата му, независимо каква беше тя. Смятаха да омъжат дъщеря си, но единственото момче, което бяха успели да намерят, бе от по-заможно семейство. Бъдещите сватове с право искаха по-голяма зестра, отколкото родителите на Лийна бяха предложили. Нирмала и съпругът ѝ се колебаеха дали да приемат искането и да се нагърбят с осигуряването на по-голяма зестра.

— Тя е единствената ми дъщеря, *сахиб* — беше казал бащата на Лийна. — Разбира се, че искам най-доброто за нея. Какво като ми струва повече? — Жена му се страхуваше да отидат при лихваря, чиито нечестни практики и непосилни лихви му бяха спечелили лоша слава. Нирмала, както и повечето жени, беше пестелива, тъй като бе свикнала да ръководи домакинството с ограничен бюджет. Мина се бе научила от Джаянт, че е много по-разумно да подобриш качеството на продукцията или да пестиш за по-добри култури, отколкото да броиш зърната ориз. Но според Мина дори и тогава съпругът ѝ прекаляваше с щедростта си към останалите.

Джаянт изслуша внимателно както притесненията на Нирмала за финансовата тежест, така и загрижеността на Прадип за бъдещето на дъщеря му. Мина си припомни, че съпругът ѝ се бе отплеснал да разяснява вижданията си за системата със зестрата. Джаянт бе отбелязал, че макар тази практика да бе забранена от правителството от десетилетия насам, според него било немислимо да се сключи брак, ако родителите на булката не направят някакъв подарък. Сребърният сервиз за специални случаи с името на Пател и датата на сватбата им, ръчно гравирани по краищата на гуджарати, бяха дар от родителите на Мина. Някога това е била разумна традиция, целяща да укрепи икономическата независимост на момичетата в началото на брака им. Джаянт със съжаление обясни, че тази практика се е изродила и някои алчни семейства използват средствата, предназначени за булката.

Родителите на Лийна изчакаха търпеливо края на лекцията. Още преди Джаянт да оповести мнението си, Мина знаеше какво ще каже. Съпругът ѝ ясно бе изразил презрението си към лихварите. Хората често идваха при Джаянт с финансови проблеми и той бе ставал свидетел как много от тях стават жертва на заплахите и жестокостта на тези мошеници. Мина не се излъга. Джаянт каза, че иска да помогне на Нирмала и Прадип да осигурят най-доброто за дъщеря си, без да се притесняват. Самият той щеше да им заеме допълнителната сума без лихва. Не беше никак малка — петдесет хиляди рупии. Щяха да са им нужни няколко години, за да ги изплатят. Родителите на Лийна му благодариха, както беше редно. Баща ѝ дори предложи на семейство Пател да заемат почетните места на сватбата.

Мина усещаше горчив вкус в устата си, когато завърши историята. Нощта настъпваше, в далечината се чу лай на куче.

— Синко, виждаш колко много сторихме за тях, за Лийна. Повече, отколкото мнозина други. Сватбата ѝ щеше да е невъзможна без нашата щедрост. Благодарение на баща ти това момиче получи по-добра партия, отколкото можеха да си позволят родителите ѝ. — Гневът отново се надигна в гърдите ѝ и почувства болката от загубата на съпруга си. — Но Лийна не уважи тази щедрост. Тя посрами семейството си и плю на добротата ни.

Нямаше нужда да продължава. Синът ѝ знаеше какво бе бъдещето на жена, прокудена от новия си дом, чийто брак бе приключил позорно. Стигма, която това момиче щеше да носи до края на живота си. Но Мина нямаше да позволи да опетни собственото ѝ семейство.

Анил усети, че майка му го наблюдава внимателно, за да види как ще реагира. Анил смени кофата под помпата. Гневът бавно се надигаше в него, докато подсушаваше с кърпа ръцете и краката си.

— Просто искам да внимаваш, Анил — каза майка му. — За твое добро. Когато се върнеш догодина, ще се огледаме за момиче. Вече получих няколко запитвания.

— Е, мамо, няма нужда да се тревожиш за това.

— Добре — потупа го тя по рамото. — Знаех, че ще разбереш.

— Не, ти не разбираш. — Думите, които толкова отдавна обмисляше, сами изхвъркнаха от устата му. — Няма да се върна догодина. Ще кандидатствам за аспирантура по инвазивна кардиология след края на специализацията. Ако ме приемат, ще остана още пет години там.

Анил не допусна да му повлияе тревогата, която се изписа на майчиното му лице, дори изпита известно удоволствие, когато видя изражението ѝ. Обясни естеството на специалността и напредналите технологии в детайли, за да сломи съпротивата ѝ и да предотврати въпросите. Разказа ѝ за новия изследователски проект, върху който работеше, като пропусна да спомене, че все още не си бе намерил академичен наставник, едно от многото неща, които бе пренебрегнал след нападението над Балдев, но бе твърдо решен да удвои усилията си, когато се завърне.

— Не разбираш ли, мамо? Тази наука можеше да спаси живота на татко — каза Анил. — Той би искал да направя това.

Майка му бавно поклати глава.

— Не ми казвай какво би искал баща ти. Той беше велик човек. Ако беше жив, нищо подобно нямаше да се случи. — Тя махна с ръка във въздуха. — Не знам какво е станало с теб, Анил. Вече не знам кой си. Направих всичко за теб, а сега ми причиняваш това. Не можеш да пренапишеш миналото, както на теб ти харесва. — Майка му се обърна рязко и се изкачи по стъпалата на верандата.

Анил въздъхна дълбоко. Изпита странно облекчение, когато чу майка му да изрича гласно собственото му чувство за вина. Затвори очи и си представи как баща му, седнал начело на масата в стаята, обсъжда въпросите около брака на Лийна. Дори и след като отвори очи, този образ продължи да го преследва.

Два дни по-късно Лийна седеше на пода в гостната и подреждаше деформираните глинени съдове на лавицата.

Очерта ръба на напуканата чаша, в която бяха държали памучните тампони, постави внимателно до нея кривата купа, в която бяха слагали използваните спринцовки. Съдовете, които бе смятала за безполезни, все пак бяха влезли в употреба. През последните няколко

дни бе видяла да се стичат хора от близо и далеч, мнозина от тях — за пръв път, след като се бе омъжила. Ако бе спряла да се замисли, преди да се качи по стълбите на Голямата къща, може би щеше да се притесни от предстоящата среща с тях. Но никой от селяните, които бе лекувала в импровизираната амбулатория, не бе показал и капка неодобрение. Лийна бе забелязала нещо в страдащите хора: уязвимостта явно ги правеше по-загрижени за другите. А може би просто не проявяваха любопитство към проблемите им.

Анил ѝ бе помогнал да си възвърне част от уважението. Не я отбягваше, след като научи за брака ѝ, макар да ѝ бе ясно, че не знае всичко. Пиа бе удържала на думата си и не бе казала на никого, дори и на брат си. Лийна поемаше риск, ако споделеше сега, но той заслужаваше да разбере истината. Тя се настани в леглото, кръстоса крака, нагласи бележника си и започна да пише.

Нирмала мина покрай стаята на дъщеря си, като я наблюдаваше крадешком. Беше сигурна, че Лийна плаче, макар че не издаде и звук. Разбра от начина, по който дъщеря ѝ бършеше крайчеца на очите си с пръсти, сякаш нейният *каял* се бе размазал. Болеше я, когато виждаше дъщеря си безрадостна и унила. Лийна заслужаваше щастие, но нямаше да го открие с Анил Пател. Това момче не беше подходящо за нея. Лийна настояваше, че ѝ е приятел, но той не ставаше дори и за това. Дъщеря ѝ не знаеше някои неща за онова семейство, а и Нирмала бе решила да ги запази завинаги в тайна.

Семейство Пател бе участвало дейно в уговарянето на сватбата, бяха приели благодарностите им, а после, когато бракът не провървя, им бяха обърнали гръб. Когато Нирмала бе отишла при Мина, за да измоли облекчение при изплащането на непосилния дълг, след като бе започнало изнудването, жената бе отказала да я приеме и бе изпратила сина си. Нирмала бе донесла като дар най-ценното си сари, бе се надявала да поговорят като майки, за да осигури благополучието на единственото си дете. А Мина Пател бе оставила едно момче да се занимава с разбитото ѝ сърце. Не можеше да забрави нанесеното унижение и до днес. Нямаше нужда да натоварва Лийна с грозната истина. Момичето беше преживяло повече болка през последните няколко години, отколкото останалите през целия си живот. Нирмала

бе бърсала сълзите от лицето на дъщеря си, бе лекувала раните и изгорената кожа, докато не зараснаха. Сега се страхуваше, че момчето на Пател щеше да отвори отново тези рани.

23.

Анил слезе на Международното летище *Далас-Форт Уърт* в края на юли. За пръв път нямаше кой да го посрещне: Балдев все още се възстановяваше в болницата, а Махеш не успя да излезе от работа. Времето, прекарано с Амбър, му се струваше толкова далечно, сякаш всичко се бе случило в някой друг живот, когато и двамата бяха много по-млади. Въпреки това Анил огледа напрегнато тълпата от чакащи. Изпита познатия копнеж отпреди заминаването си от Далас. Сякаш предчувстваше самотните вечери и празното легло. Загубата, мисълта, че отново щеше да е самотен, бяха толкова осезаеми. Но сега осъзна, че трябваше да е точно така. Ако двамата с Амбър се бяха опитали да изградят съвместен живот, щяха да останат съвсем сами в целия свят, лишени от подкрепата на семействата си. Вече не можеше да си представи подобно бъдеще.

Анил излезе навън под ослепителното слънце. В Тексас дори жегата бе различна, феномен, характерен единствено за този щат, където беше непоносимо горещо от началото на май до края на септември. Не че някой се наслаждаваше на лятото в Далас: хората бързаха да потърсят прохладата на климатиците в домовете, колите и офисите си. Игрищата и поляните бяха безлюдни, семействата се тълпяха в студените молове и кина.

Анил бе свикнал с горещото време в Индия, но тук не бе същото. В Панчанагар ранните утрини бяха прохладни, а земята бе покрита с роса. В по-късните часове на деня се появяваше вятър, който си играеше в клоните на палмите и кокосовите дървета. А в най-горещите дни в края на лятото небето се разтваряше и се изливаха проливни дъждове. Не само изсъхналата земя, но и всеки, който не успяваше да открие подслон, прогизваше за минути. В Индия, когато горещината станеше непоносима, природата обикновено се смиляваше или хората се оттегляха в домовете си за дълга следобедна дрямка. В Тексас никой не разчиташе на милостта на природата. Постигаха желаното с малка армия от климатици, монтирани на всяка сграда. През юли в болницата беше толкова студено, че Анил често си носеше пуловер на работа.

Анил бродеше из празния апартамент с надеждата, че нещо се е променило по време на отсъствието му. Имаше чувството, че е прекарал в родината си много повече от десет дни. Кухненските плотове бяха голи. Само две чаени чаши се мъдреха на сушилника. В хладилника имаше самотна картонена кутия мляко с изтекъл срок на годност. Липсваха обичайните пластмасови съдове, пълни с останки от вегетарианските ястия на Махеш. Анил си мислеше, че се самонаказва с глад, разяждан от чувството за вина.

Стаята на Балдев изглеждаше скромна без плакатите на боливудските звезди. Родителите му се бяха върнали в Хюстън преди седмица, след като бяха приключили операциите и го бяха прехвърлили в отделението по рехабилитация. Беше се наложило да се върнат при бензиностанцията си в Хюстън. Докато отсъстваха, трябваше да я наглеждат служители, на които нямаха вяра. Не можеше да си позволят да останат по-дълго, особено след като получиха сметките от болничния престой на Балдев. Анил се замисли за приятеля си в онова отделение, където лежах хората с най-наранени тела, онези, които имаха нужда от допълнително време и помощ, за да оздравеят. Макар че куфарът му стоеше пред вратата и целият бе схванат от пътуването, изпита желание да излезе незабавно и да отиде право в болницата, за да види приятеля си. Но после си представи гипсираните му крайници, израненото му лице, настойчивия му поглед и реши да изчака до сутринта, когато беше първото му дежурство.

Анил разопакова куфара и в един от вътрешните джобове намери шише от лекарства, пълно с чай масала на прах, което майка му бе набутала в ръцете му, преди да замине. Майка му никога не изхвърляше нищо. Шишенцето бе принадлежало на баща му — бета-блокери, които Анил бе донесъл от Ахмедабад през последната година от следването си в медицинския колеж за ангината пекторис на баща му.

Първата глътка от чая на мама винаги напомняше на Анил за дома и той закопня за уюта му. При последното си посещение я бе последвал в кухнята, за да наблюдава как натроши парче джинджифилов корен и свежи ментови листа във врящата млечна смес, а после добави лимонова трева и карамфил. Отвори шишенцето

и помириса. Нима бе възможно този жълтеникав прах да му осигури мечтания вкус?

Докато чакаше млякото да заври, Анил огледа жилището. Беше мрачно и безжизнено. Бежовите стени, щори и килими се сливаха в невзрачен фон, където оскъдните мебели почти не се забелязваха. Временен дом. Анил изгреба с лъжицата чаените листа и добави щипка масала в чайника. Докато изчакваше да придобие обичайния цвят, той погледна към шишенцето. Намираше се отвъд океана и държеше същото това шишенце с името на баща му, пълно с подправките, стрити от майка му в месинговото хаванче, което някога бе принадлежало на баба му.

Извади чаша от кухненския шкаф и я разгледа. Явно бе машинна изработка. Имаше гладка повърхност и по нищо не се различаваше от останалите три в шкафа. Беше свършена, но не и красива. Липсваха ѝ фините ивици, отпечатани от пръстите на Лийна, незабележимата завъртулка на дъното, доказателство, че ръцете ѝ бяха докосвали съда. Затвори очи и си представи, че стои толкова близо до нея, че долавя аромата на жасмин, вплетен в косите ѝ. Майка му бе описала жена, която се бе отказала от брака си и опетнила щедростта на баща му, но тази представа нямаше нищо общо с жената, която му бе показала несвършените си творения и му бе помогнала с превързването на раните в Голямата къща, съвсем различна от смелото момиче, което помнеше от детството си. Мисълта, че баща му бе взел участие в уговарянето на брака на Лийна, не даваше мира на Анил. Непрекъснато се чудеше какво ли бе узнал баща му. Не можеше да спре да мисли за Лийна.

Представи си я и сега, седнала на терасата, където превръщаше буцата глина в красив съд. Какво ли беше усещането да сътвориш вълшебство с ръцете си, да се убедиш в силата на таланта си? Въобщо щеше ли някога да го постигне? Анил не измерваше грешките си с безформени гърнета, а със смъртни актове, ридаещи роднини и измъчения и отчаян поглед на обречените пациенти.

Някога медицината му се бе струвала благородна професия, но в много случаи се бе оказала мръсна и неудовлетворителна. Анил не беше очаквал, че ще открие борба за власт сред лекарите, не бе очаквал, че някои пациенти могат да го накарат да даде всичко от себе си, но други, сега вече можеше да признае, не. Не бе си представял

колко много щеше да му тежи вината след неточно и непоправимо решение. Дните, които прекара в Панчанагар, лекувайки болните, бяха изморителни, но изпълнени с удовлетворение. Но дали се бе справил по-добре, отколкото в *Парквю*! Къде бе мястото му — там, където се стараше да даде най-доброто от себе си, или там, където можеше да направи най-голямо добро?

Когато чаят бе готов, Анил отпи, застанал в кухнята. Не беше толкова ароматен, колкото този на майка му, но не беше чак толкова зле. Уханието на ментата се губеше, но долавяше ясно вкуса на кардамон и канелена кора. Някои съставки бяха понесли пътуването по-леко от други.

Чаят отвори апетита му и Анил осъзна, че е гладен като вълк. Отново провери хладилника, а после и фризера. Дори и в кухненския шкаф липсваха обичайните провизии от нахут.

Анил се върна от индийския магазин с половин дузина кутии с готова храна, кофичка кисело мляко и пресен лук, домати, кориандър и зелен лимон за салатата. Импулсивно бе купил пакет замразена *самоса* и сто грама хрупкави сладки. Обади се на Махеш, за да му каже, че приготвя вечеря, а после отиде да провери пощата. Подновяването на този навик му се струваше малка, но необходима крачка напред. Кутията им преливаше. Имаше и три големи кафяви плика с клеймо от Индия, адресирани до Махеш. Анил се усмихна, когато осъзна, че Махеш може да открие бъдещата си жена в някой от тези пакети. Отнесе ги в стаята на приятеля си. На бюрото имаше подредена купчина от поне седем или осем подобни плика. Всички бяха неотворени. Анил сложи новите попълнения най-отгоре и бавно затвори вратата след себе си.

— Това е доста храна — Махеш огледа чиниите, които Анил бе подредил върху масата. — Свикнал си да ядеш като крал у дома.

— Толкова ли е много? — попита Анил. При условие че бяха само двамата, въпросът му бе риторичен. Включи радиото. Беше тихо без Балдев. — Може би трябва да отскоча до съседния апартамент и да поканя Амбър да ни прави компания. — Откакто си бе дошъл, се чудеше дали да не почука на вратата ѝ, просто за да разбере как е.

— *Бхаи*... — Махеш се поколеба. — Отби се, за да ти го каже лично, но ти вече беше заминал за Индия. — Обви пръсти около облегалката на стола. — Амбър се изнесе.

Анил дръпна стола и седна.

— О!

— Искаше да ти каже, че няма нищо общо с теб — продължи Махеш. — Причината е в тях... в онези мъже.

— Да не са я притеснявали отново? — попита Анил.

Махеш поклати глава.

— Каза, че не може да живее повече тук. Смяташе, че случилото се с Балдев бе по нейна вина. Естествено, че не е така. Опитах се да я убедя...

Анил кимна. Чувството на вина бе нанесло повече поражения, отколкото предполагаше.

— Сега има съквартирантка. Мястото, където живее, е с охрана. *Бхаи*, добре ли си? — попита Махеш на гуджарати.

Анил си сипа *матар панир* и подаде пластмасовия поднос на Махеш, който го наблюдаваше внимателно.

— Да, добре съм — отвърна той, опитвайки се да сложи край на разговора. Посегна към кофичката с кисело мляко.

— Като говорим за любовни вълнения — смени темата той, — днес получи няколко пакета по пощата. Оставих ги на бюрото ти.

Махеш си сложи от ориза.

— Добре.

— Някакви интересни предложения? Откри ли вече бъдещата госпожа Шах?

Махеш поклати глава и загреба с пръсти от ориза със сос.

— Нямах време да ги прегледам. Много съм зает в работата. Следващия месец ми предстои пускането на важен продукт. Тъкмо изпратиха още един разработващ екип. Сега сме осем души, но въпреки това ще трябва да се понапънем, за да спазим крайния срок.

— Още един екип? И трябва да управляваш всички тези хора? — попита Анил. Махеш предпочиташе да работи самостоятелно. С колкото повече колеги си сътрудничеса, толкова по-напрегнат се чувстваше.

Махеш добави още една лъжица кисело мляко в чинията си и го смеси с ориза. Беше единственият сред познатите на Анил, който

приключваше храненето с малко ориз и замразено кисело мляко, нещо като неподсладен пудинг. Махеш отново поклати глава.

— Другият екип си има ръководител. Просто съгласуваме действията си.

— Май приготвих твърде много храна — обади се Анил и кимна към блюдата на масата. — Искаш ли да я вземеш за обяд утре?

— Не, няма проблем — отвърна Махеш. — Ние ходим в „Доса Палац“, заведение близо до офиса. Наистина е добро. Някой път ще те заведе там.

— Откога? — любопитства Анил. — Мислех си, че не обичаш да напускаш бюрото. И кои сте тези „ние“?

— Просто... Яалини — добави Махеш. — Тя е ръководителят на другия екип.

— Яалини? — Анил се усмихна. — Сериозно?

Махеш поклати глава:

— Не, нищо подобно. Тя е от Тамил Наду. Говори *телугу*^[1]. Нямаме нищо общо. Свързва ни единствено работата. — Той се изправи и отнесе чинията си в кухнята. — Защо не занесем остатъка от пира на Балдев утре сутрин? Винаги се оплаква от болничната храна.

Отделението по рехабилитация в *Парквю* беше в източната сграда, разположена точно срещу болничния комплекс, в който Анил обикновено работеше. Пациентите лежаха там от седмица до няколко месеца и ги изписваха, когато напълно възвърнеха способността си да се движат. Това отделение бе проектирано по различен начин. Срещу асансьорите се намираше огромна открита зала, застлана с мокет и пълна с оборудване. Но най-забележителното бе, че бетонните стени грееха в закачливо жълто и нямаха нищо общо с потискащите пастелни цветове в останалите отделения. Това бе най-жизнерадостното място в болницата. Макар че пациентите страдаха от тежки травми, всички те можеха да се възстановят. Вероятно самата мисъл им действаше ободряващо. Вместо да се люшкат на границата между живота и смъртта, те отбелязваха бавен, но сигурен напредък.

В стаята си Балдев беше седнал в леглото и бе насочил дистанционното към телевизора под странен ъгъл.

— Някой иска ли *самоса*? — попита Анил и размаха найлоновата торбичка на влизане.

— Хей, Анил. Добре дошъл у дома, човече. — Балдев пусна дистанционното в скута си и протегна здравата си ръка. Синините по лицето му бяха избледнели до жълто-зеленикаво. Само най-дълбоките рани все още личаха. И двете гипсови отливки бяха свалени, но дясната му ръка бе стегната в превръзка. Подобрението му през последните няколко седмици беше невероятно.

— Изглеждаш добре, приятелю. — Анил сграбчи ръката на Балдев и го потупа по рамото. Махеш придърпа два стола и седнаха край леглото.

— Чувствам се добре — отвърна Балдев. — Силата ми постепенно се възвръща — вдигна ръка, за да демонстрира мускулите си. — Съвсем скоро отново ще съм на крака и ще ви създавам главоболия.

— О, той вече ги създава — долетя женски глас от вратата. Анил се обърна и съзря млада жена, облечена в тъмнолилава болнична униформа. Пясъчнорусият бретон падаше на челото ѝ, а останалата част от косата бе вързана на конска опашка. — Ти сигурно си Анил — усмихна се тя. — Или може би трябва да те наричам доктор Пател? — забеляза табелката с името, закрепена на бялата му манта.

— О, не, Анил е добре.

В левия край на носа ѝ имаше малка диамантена обица. Красотата ѝ беше естествена, като при онези момичета със сияйна кожа и блестящи очи от рекламите.

— За мен е истинско удоволствие най-сетне да се запознаем. Аз съм Тринити — каза тя и протегна ръка. — Физиотерапевтът на Балдев.

— И на мен ми е драго — Анил се ръкува с нея и забеляза, че бе произнесла правилно имената и на трима им.

— Как се чувства днес вторият ми най-любим пациент? — Тя се приближи към леглото на Балдев и отстъпи назад, за да го огледа.

— Какво? — Балдев размаха здравата си ръка във въздуха. — Отново ме понижиха?

— Съжалявам — отвърна Тринити. — Но докато господин Надери не се прибере у дома, нямам друг избор — намигна на Анил и Махеш. — Съпругата му ми носи баклава. Имам си слабо място.

— Разбираемо е — ухили се Анил. — Честно казано, изненадан съм и от второто място.

— О, я стига, недей да се обръщаш срещу мен. — Балдев перна коляното на Анил. — Сега ми подай самоса. Тук ще ме уморят от глад. Най-сетне малко сваятна храна!

— *Самоса?* — подметна Тринити.

— Да, и ако си добра с мен, може да ти дам мъничко. — Балдев бръкна в омазнената торбичка.

— Най-добре се зареди с енергия, господин Капур, защото за днес съм ти приготвила сериозни упражнения. Ще се върна след час. — Тринити се насочи към вратата. — Не забравяй да ми оставиш малко сос.

След като Тринити излезе от стаята, Балдев се ухили, дъвчейки.

— Мисля, че си пада не само по пикантната храна, но и по пикантни мъже. Сещате се какво имам предвид. — Балдев вдигна и спусна вежди красноречиво и този жест бе достатъчен за Анил да разпознае отново стария си приятел.

---

[1] Един от дравидските езици, който се говори основно в Югоизточна Индия. След хинди и бенгалски това е най-разпространеният език в Индия. — Б.пр. ↑

24.

След като утрините захладняха и окапалите листа образуваха големи златистожълти и яркочервени купчини по земята, Анил започна стажа си в онкологичното отделение. Пациентите на онкологията бяха хроничноболни: деветнадесетгодишен студент, чийто мозъчен тумор не се повлия от лъчетерапията; млада майка с двойна мастектомия, която не можеше да държи детенцето си; бизнесмен, диагностициран с напреднал стадий на рак на дебелото черво в годината, в която се бе пенсионира. Малцината излекувани пациенти бързо се забравяха на фона на безнадеждните случаи. Анил за пръв път имаше възможност да работи отново с доктор Соня Мета след смъртта на Джейсън Калхун в интензивното. Той изгаряше от нетърпение, защото искаше да ѝ покаже колко много бе израснал след случилото се.

— Госпожо Темпълтън — каза Анил, когато влезе в стаята на пациентката. — Как се чувствате днес?

— Добре, докторе. Моля ви, наричайте ме Мерилин. — Тя се усмихна жизнерадостно. Беше възрастна жена на около осемдесет, оперирана от рак на гърдата. Късата ѝ сива коса беше започнала да расте отново след втория курс химиотерапия. — *Госпожа Темпълтън* ме кара да се чувствам стара — прошепна тя.

Анил се усмихна.

— Добре, Мерилин. Как е апетитът ти днес?

— О, добре — каза тя. — Не е ли прекрасен снегът? — Посочи към пухкавите бели снежинки, сипещи се навън. — Толкова е хубаво, че съм в стая с прозорец.

Анил проследи погледа ѝ. Бе започнало да вали още през нощта. Докато шофираше към работа, непрекъснато съобщаваха по радиото за затворени училища и задръствания. В Тексас рядко падаше сняг и никой не беше подготвен за него, освен спешното, където вече се наблюдаваше рязко увеличаване на броя на пострадалите при катастрофи.

— Да — съгласи се той. — Красиво е. — Анил огледа стаята и забеляза недокоснатия обяд върху подноса. — Закусихте ли тази

сутрин?

— Е, днес въобще не ми се ядеше. Не че се оплаквам, докторе, но както знаете, тукашната храна не е много изкушаваща.

Анил прегледа картоната й.

— Явно нямате апетит от няколко дни.

— Съжалявам, докторе — прозвуча разкаяният глас на Мерилин. — Опитвах се, но просто храната е толкова безвкусна. — Беше дребна, но жилава жена. Произнасяше думите напевно, сякаш някой свиреше на индийска лютня. Дори и оплакванията й звучаха мелодично.

Анил посочи към подноса с обяда.

— Бих искал да хапнете нещо, за да възстановите силите си. Иначе няма да ви изпиша за домашно лечение. — Той забеляза тънките й ръце с почти невидими вени. — Ще се върна, за да ви проверя по-късно следобед, госпожо Темпълтън.

— Мерилин! — напомни му тя, докато излизаше от стаята.

Анил откри Соня в сестринската стая.

— Трябва да направим компютърна томография на госпожа Темпълтън. Тя е с рак на гърдата, втори стадий, и последната й химиотерапия е била преди три месеца. Мисля, че може би има нови неврологични симптоми.

— Мислиш? — попита Соня, докато пишеше в някакъв картон.

— Загуба на вкусовите усещания. Не е яла от дни, пие само сок със сламка.

Соня го погледна.

— Направи ли неврологичен преглед?

— Не — отвърна Анил. — Мислех първо да я видя на скенер.

Соня събра документите и тръгна по коридора.

— Защо?

Анил ускори ход, за да я настигне. „Защо? Защото винаги първо преглеждаме пациентите на скенер.“

— По-бързо и по-точно е.

Беше прекарал повече от две години в *Парквю*, но досега никой не се бе съмнявал във вездесъщия компютърен томограф.

— Пател, трябва да разбереш дали може сам да поставиш диагнозата — каза Соня. — Направи пълен неврологичен преглед, с

всичките пет компонента, без да прибързваш, за да разбереш дали има поражения и къде са. А после я прати на скенер, за да се потвърди.

— Но това ще отнеме час, а аз имам още осем пациенти.

— Най-малко час, ако го направиш както трябва — прекъсна го тя. — Малцина от лекарите са способни на това. — Тя затъкна молива зад ухото си. — Не се цупи, Пател. Така или иначе ще я прегледаш на скенер. Просто искам първо да си създадеш мнение. А ако се окажеш прав — извика тя през рамо, докато се отдалечаваше, — ще те черпя обяд.

Анил бе извършил последния си пълен неврологичен преглед върху състудент от медицинското училище. Започна с черепно-мозъчните нерви, като провери обонянието и зрението на Мерилин, очните движения. Всичко изглеждаше нормално. После се зае със сензорните функции на лицето и спря, когато тя не усети острия край на клечката за уши, с която докосна лявата страна на челюстта ѝ. Направи повторен опит със същия резултат. Макар че нямаше признаци на лицева асиметрия, Анил стриктно прегледа всеки лицев нерв за дисфункция. Провери слуха и фарингеалния рефлекс, както и подвижността на езика.

Мерилин беше приятен пациент. Не възрази нито веднъж, докато Анил извършваше досадния сензорно-моторен преглед и наблюдаваше рефлексите на стъпалата, глезените, коленете и ръцете ѝ, а накрая оцени координацията и походката ѝ.

— Честно казано, докторе, ако знаех, че ще ви причиня всичко това, щях да си изям сандвича с риба тон — Мерилин се усмихна и очите ѝ заблестяха. Когато Анил излезе от стаята, стомахът му се бе свил на топка.

Откри Соня в помещението за отдих.

— Мисля, че има увреждане в мандибуларния клон, между ЧПН5 и ЧПН7^[1] — каза той. — Сигурно е съвсем незначително, защото лицевият нерв функционира. Загубила е само вкусовите усещания в предната част на езика и някои от моторните функции на големия дъвкателен мускул. Неврологичният преглед не отчете други отклонения, затова смятам, че е локализирано в тази част. Вероятно е метастаза от рака на гърдата.

— Добре, Пател — каза Соня. — Направи скенер и провери дали си прав.

Когато Анил прегледа резултатите, откри лезия с големината на грахово зърно между петия и седмия черепно-мозъчен нерв. Соня му върна снимките.

— Добра работа, Пател. Обади се на онколога ѝ и да тръгваме. — Тя закрепя пейджъра на колана си. — Гладна съм.

— Изглеждаш твърде мрачен за човек, който би трябвало да е доволен от точната си преценка, Пател.

Соня седеше срещу него на масата в кафенето. И двамата си бяха поръчали сандвич с печено сирене. Соня беше омела своя, докато този на Анил седеше недокоснат в чинията.

— Ще ми се да бях сгрешил с този случай — отвърна Анил. — Ама че депресираща специалност. Всички умират.

— Всички умират така или иначе, Пател.

Соня се пресегна и взе няколко пържени картофа от порцията му.

— Онкологията изглежда толкова безпомощна. При кардиологията поне можеш да помогнеш на повечето хора. Има ангиопластика и съдово стениране^[2].

Анил набоде дебело парче краставица и счупи пластмасовата вилица.

— Кардиология? — изненада се Соня.

Анил кимна:

— Ще кандидатствам за аспирантура по инвазивна кардиология. Смяташ ли, че имам шанс?

— Честно казано, не знам, Пател — отвърна тя. — Но трябва да си помислиш дали тази специалност е подходяща за теб. Това ли е най-добрият начин да приложиш уменията си? Така ли искаш да помагаш на хората? Знаем, че лесно можеш да се изкушиш от наличната технология, но виж какво направи днес. — Тя се приведе над масата. — Диагностицира мозъчен тумор, използвайки единствено очите и ръцете си.

— Скенерът щеше да го открие по-бързо — обади се Анил. — Защо изобщо ме накара да направя този преглед?

Соня сви рамене и се облегна на пейката.

— По времето, когато бях младши специализант, ужасно торнадо връхлетя Далас. Токът спря в целия град. Болницата разполага с аварийни генератори, но ни казаха, че трябва да изпращаме само спешните случаи в радиологията. Наложих се да разчитам на всички умения, които бях трупала систематично по време на първата година от престоя си. — Тя поклати глава. — Същия ден открих периферен неврит на пациент, страдащ от хроничен диабет. Не знам кой бе позненадан — аз или дежурният лекар. — Тя допи студения чай. — Пълният физически преглед е забравено изкуство, Пател, но ако го извършиш правилно, можеш да поставиш много по-точна диагноза, отколкото си мислиш.

— Но защо и при днешния случай? Реши, че снегът ще причини повреда в електроснабдяването? — Анил кимна към прозореца.

— Не бих си сложила главата в торбата заради всеки. — Анил се взря в нея неразбиращо. — Безспорно имаш своите недостатъци, Пател. Но освен това притежаваш потенциал да се превърнеш в нещо повече от среднестатистически лекар, каквито ще станат повечето ти колеги. Съзнавам, че си готов да се изправиш срещу предизвикателства, след като си дошъл тук чак от Индия, но поне се научи как се прави пълен физически преглед, тъй като там няма скенери във всяко отделение. — Тя се замисли, забила поглед в коричката на печеното сирене. — Пациентите винаги искат решение и ние обичаме да се чувстваме непобедими, но медицината не е съвършена наука. Ако искаш да бъдеш наистина добър лекар, трябва да изучиш тънкостите.

Пейджърът на Анил завибрира в джоба му. Той погледна и въздъхна дълбоко.

— Онкологът е тук. Ще ми се да можеше да направим нещо за нея. Тази възрастна дама е толкова мила. Последният курс химиотерапия я е изтощил съвсем, а сега трябва да я убедим да се подложи на следващ.

— Може би не трябва да я убеждавате. — Соня се изправи и взе подноса си. — Може би това не е правилният подход.

— Какво искаш да кажеш? — Анил я последва, като взе полуизядения сандвич. Времето в асансьора обикновено му стигаше, за да довърши обяда си. — Нима това не е най-подходящото лечение при този вид метастази?

— Тя е жена, която живее с неизлечима болест от години. Можеш да я попиташ дали е обмислила как да прекара оставащото ѝ време — каза Соня. — Вероятно ще получиш неочакван отговор.

В късния следобед Анил седеше с Мерилин Темпълтън, докато онкологът ѝ обясняваше, че туморът има разсейки в мозъка. Показа ѝ снимките и ѝ представи вариантите за лечение, като препоръча да започне незабавно трети курс химиотерапия. Преди да си тръгне от болницата, Анил се отби в стаята на Мерилин и я откри седнала край прозореца, втренчила поглед в нощта. Снегът вече бе спрял да вали и улиците бяха покрити с киша.

Подносът на Мерилин беше покрит с капак. Анил ѝ подаде бутилката сок, която бе донесъл, и седна.

— Мерилин — каза той и тя се усмихна, — какво мислиш за възможностите, представени от доктор Хизли?

Мерилин разбърка сока със сламката:

— Не желая да разочаровам никого — нито семейството, нито приятелите си, дори доктор Хизли. Той ми оказа огромна подкрепа през последните две години. Много умен мъж! Знаете ли, че има три момчета?

Анил се усмихна в очакване на следващите ѝ думи.

Мерилин въздъхна.

— Аз съм щастлив човек. Две деца, петима внуци, страхотен съпруг, мир на праха му — прекръсти се тя. — Това — тя посочи стаята — за мен не е живот. Не мога да се радвам на градината си, нито да помагам в църквата. Живях прекрасно. Неизбежно е, нали? — Тя утихна за миг. — Сега всичко е в божиите ръце.

Анил се поколеба, а после кимна. Пациентите рядко го обсъждаха, но в нейния случай краят наистина бе неизбежен.

— Да, не ти остава много време, но можеш да избереш как да го преживееш. — Той се пресегна и стисна ръката ѝ.

Мерилин погледна през прозореца.

— Всички искат да се боря. Казват, че съм боец. — Тя се обърна към Анил. — Но човек трябва да реши за какво си струва да се бори, нали?

Мерилин прекара още три дни в отделението по онкология. Анил се отбиваше при нея всяка вечер, преди да се прибере у дома. Понякога оставаше цял час, докато тя се опитваше да хапне част от храната. Говориха си за Бог и рай. Тя беше ревностна католичка, но се интересуваше от хиндуистката вяра в прераждането.

— Ако зависеше от мен, бих се върнала на този свят под формата на птица, може би орел — каза тя на Анил, докато премяташе зърната на броеницата. — Би било страхотно да летиш и да се радваш на земята под теб.

Следващата вечер Мерилин го изненада.

— Женен ли сте, доктор Пател? — Когато поклати глава, тя добави: — Приятелка?

Анил отново поклати глава и се сети за подканите на майка си, която настояваше да започне да му търси съпруга. Но въпросът на Мерилин прозвуча по различен начин. Мерилин опусна глава върху тънката болнична възглавница и зарея невиждащ поглед.

— Съпругът ми пишеше стихотворение за мен на всяка годишнина. Първото беше простичко:

*Розите са червени,
виолетките са сини.
Любовта е откровение,
животът — това си ти.*

Тя се усмихна и поклати глава.

— Каза, че не знаел какво друго да ми подари, тъй като бе първата ни годишнина. Но след това се превърна в традиция, която спазваше всяка година. Независимо какъв подарък купуваше, винаги го придружаваше със стихотворение. — Тя се засмя. — Ставаше все подобър. В годината, в която се роди дъщеря ни, написа хумористично петостихие:

*Някога в Далас имало дама,
която избягвала всякаква драма,*

*докато не започнала да ражда.
И тогава всеки съсед към виковете ѝ се нагаждал,
а тя проклинала съпруга, вкарал я в таз беда голяма!*

Не можеше да повярва, че дълбокият гърлен смях струеше от това дребно телце. Анил неволно се присъедини към веселието ѝ.

— Как се запознахте? — попита той.

Мерилин въздъхна и избърса една сълза от ъгълчето на окото си.

— На танци. Беше в армията и току-що се бе върнал от Корея. — Тя поклати глава. — Изглеждаше толкова висок и силен в униформата си. Именно външният му вид ме привлече първоначално, но не това ме накара да се влюбя в него.

— Така ли? А кое? — Анил кръстоса крака и се отпусна назад на облегалката на стола. Дежурството му бе приключило преди половин час.

— След танците ме изпрати до вкъщи и седнахме на верандата. Говорихме си цяла нощ. — Мерилин извърна глава, за да погледне през прозореца. — Каза ми какво е видял там, ужасни неща. — Бръчки прорязаха челото ѝ. — Разкри сърцето си пред мен. Не се страхуваше да ми покаже слабостите си. Беше нещо изключително за времето си някой мъж да постъпи по този начин. Това е разковничето за стабилен брак. Осигурява ти сигурно местенце, където можеш да бъдеш изцяло себе си, без да криеш слабите си страни. — Тя замълча за миг, а после добави: — Особено слабите страни. — Мерилин отново се загледа през прозореца и притихна.

Анил се замисли за Амбър. Колко отчаяно се бе старал да се представи в най-добра светлина — човекът, който можеше да тича бързо, да разказва вицове и дори да танцува кьнтри. Бе смятал желанието си да даде всичко от себе си, когато бе край нея, за добър знак, доказателство за сериозността на връзката им. Но дали това беше истинската му същност, онзи идеализиран човек, който въобще не приличаше на него? Беше скрил недостатъците и слабостите си от Амбър.

„Глината има памет“, бе казала Лийна. Най-слабото място винаги е там, където нещо се е пречупило, и ако го потърсиш, веднага ще го

съзреш. Но въпреки това бе запазила своите несъвършени творения, точно както се бе отнесла и към слабостите му — съвсем спокойно.

Мерилин предпочете да не се подлага на допълнително лечение. В магазина за подаръци в болницата не предлагаха орли, но Анил ѝ купи шарен плюшен папагал, който я разсмя от сърце. Даде му позахабен екземпляр от любимата си книга, илюстрирана версия на „Дезидерата“^[3].

— Научила съм я наизуст — намигна му тя.

В деня, в който трябваше да изпишат Мерилин, Анил донесе млечни шейкове от заведението за бързо хранене, разположено на отсрещния край на улицата, и двамата с Мерилин се качиха на покрива на болницата, за да ги изпият там. После я настани в количката и я отведе до фоайето. Плюшеният папагал лежеше в скута ѝ. Дъщеря ѝ вече чакаше и ѝ помогна да се прехвърли в минивана. Когато се върна с празната количка в онкологията, му хрумна, че пациентката, която бе лекувал с най-голямо удоволствие през двата месеца в това отделение, нямаше да е сред онези, чийто живот бе спасил, а щеше да се прибере у дома, за да умре в мир.

През следващата седмица Анил редовно вечеряше с Чарли, за да репетира представянето си пред доктор Танака. Упражнява се, докато думите не започнаха да се леят гладко, и Чарли се съгласи, че е готов да впечатли всеки с изследователския си проект.

След седмица Анил откри кабинета на доктор Танака в катедрата по кардиология и приближи със свит стомах. Почука и доближи ухо към вратата. Дочу приглушения отговор на доктор Танака и влезе. Анил се представи отново, понеже Танака не го разпозна, и се зае с презентацията. Успя да изрече първото изречение и изпита гордост, че не заекна никъде, но в този момент Танака вдигна посребрената си химикалка и го прекъсна.

— Доктор Пател, радвам се, че ви е харесала катетеризационната лаборатория. Не искам да я пазя за себе си, както биха сторили някои хора. Предпочитам да я покажа на специалистите си на даден етап, за да разберат истинската сила на кардиологията. Вярвам, че няма друга по-прецизна специалност. Но за съжаление, вече съм ангажиран. Ще бъда наставник на изследователския проект на един от

специализантите и нямам време за втори. Познавате ли доктор Крендъл?

Анил кимна. Ушите му бучаха в съзвучие с жуженето на флуоресцентните лампи.

— Предложете му да работите в екип — продължи Танака. Трей има много интересен проект върху ранни инциденти на ОМИ^[4]. Очаквам с нетърпение резултатите.

Анил благодари на доктор Танака за предложението. След като напусна кабинета му, забърза по коридора на катедрата по кардиология и заобиколи асансьорите. Искаше да остане сам и затова предпочете стълбището.

Анил взе на бегом трите етажа, блъсна вратата на аварийния изход и почувства милувката на студения въздух.

Когато Анил се върна у дома, на кухненския плот откри тънък син плик, адресиран до него. Той взе внимателно писмото, изпратено с въздушна поща, и го огледа. Бледосиният плик беше нашарен с тъмносини и червени ивици, строени като войници. Не разпозна почерка. Инстинктивно го доближи към носа си и долови лек аромат. Кардамон? Взе нож от кухненското чекмедже и пъкна острия връх под капака на плика.

В родината му хората винаги се отнасяха с голямо внимание и уважение към аерограмите. Бледожълтата хартия беше сгъната под формата на плик. Върху нея имаше точно определено място за писане: малка страница и една трета от другата страна. Този вид кореспонденция беше подходящ за податели с дребен почерк и получатели със силно зрение. Когато Анил се бе преместил в Далас, майка му редовно му изпращаше аерограми веднъж месечно, за да го информира за семейните дела. Те винаги завършваха с няколко реда. Разкривените букви, изписани от треперещата ръка на баща му, бяха поредното доказателство за напредващата болест. След смъртта на баща му Анил спря да получава аерограми.

Той прочете писмото на Лийна, застанал в кухнята. Когато вдигна поглед от листа, стаята се завъртя. Той сграбчи плота, за да потърси опора, после направи няколко крачки към мивката и завъртя кранчето. Остана в тази поза известно време, без да си дава сметка

колко дълго, просто наблюдаваше течащата вода, прозрачните балончета въздух, които се превръщаха в бяла пяна. Когато гаденето най-сетне отмина, Анил наплиска лицето и врата си с вода, а после подложи главата си под струята. Жадуваше да се освободи от тези образи, повечето от които бяха плод на въображението му, но един щеше да се запечата завинаги в съзнанието му — червената сбръчкана кожа на крака на Лийна.

Анил свали болничната униформа и навлече спортния екип. Излезе от апартамента само с ключа. Стискаше го с такава сила, че остриите краища се забиваха в кожата му. Тичаше без цел и посока, пресичаше оживени кръстовища, спускаше се по непознати улици, подгонен от страха, че ако спре да тича, ще експлодира. Кипеше от гняв, но съзнаваше, че яростта му бе безсмислена: обидите срещу Лийна бяха нанесени отдавна, а и тя се намиреше на другия край на света. Кого трябваше да накаже сега?

Когато Анил се прибра у дома на свечеряване, дробовете му изгаряха, но той бе открил обекта, към който да насочи гнева си. Майка му бе съдила Лийна, без да знае нищо за нея.

---

[1] Означения на черепно-мозъчните нерви. — Б.р. ↑

[2] Минимално инвазивни съдови процедури, предназначени да подобрят кръвотока в артериите на тялото. — Б.пр. ↑

[3] „Дезидерата“ — от латински „възжелани неща“. Стихотворение в проза от Макс Ерман, датиращо от 1927 г. Написано е на стената на църквата „Свети Павел“ в Балтимор, САЩ. — Б.пр. ↑

[4] Остър миокарден инфаркт. — Б.р. ↑

25.

Наближаваше два сутринта и отделението беше празно. Анил караше нощно дежурство. Потърси сестра, за да му помогне да преместят един по-едър пациент. Докато вървеше към стаята на медицинските сестри, можеше да види чак до дъното на празния коридор. Канеше се да се обърне и да се отпрати към стаята за отдих, когато забеляза някаква фигура, клекнала край сестринската стая. Приблужи се. Човекът не носеше униформа на медицинска сестра, а бяла престилка. Съзря подметките на черните мокасини под подгъва на престилката, мярна няколко руси кичура над яката.

Анил спря наблизко. Наблюдаваше Трей, който тършуваше из долния рафт на количката. Сестрите я използваша при обиколките из стаите, когато даваха предписаните лекарства на пациентите. Погледът на Анил се замъгли, но после отново се проясни. В ушите му звънтеше необичайното силно тиктакане на часовник и проскърцващ факс. Видя, че Трей пъкна нещо в джоба си, изправи се, завъртя се и се озова точно срещу него. Паника проблесна в погледа на Трей, но той бързо се окопоти и се ухили самоуверено. Анил реши, че си е въобразил.

— Какво става, Пател?

Анил бе застинал на мястото си. Очите му се плъзнаха към количката с лекарства, а после отново се насочиха към лицето на Трей.

— Да, няма пукната сестра. Наложил се да взема лекарства за пациент — засмя се Трей. — Тук всичко трябва да правя сам. — Той пъкна ръце в джобовете и отстъпи.

— Почакай — Анил го хвана за ръката. — Какво сложи в джоба си?

— Казах ти, Пател. Наложил се да взема лекарства за пациент — Трей избута ръката на Анил. — А сега, ако не възразяваш, трябва да се връщам...

— Защо си на този етаж? Защо не потърси лекарства в твоето отделение?

По лицето на Трей бе набола брада. То излъчваше неизменната умора при нощно дежурство. Но се долавяше и нещо друго, някаква

напрегната енергия, която въобще не беше типична за него.

— За бога, Пател, какъв е този разпит? Какво те засяга?

— Знаеш, че не е позволено да взимаме лекарства от количката просто така — отвърна Анил. — Трябва да присъства и друго лице и да впишеш всичко в дневника. Какво е това в джоба ти?

— Божичко! — въздъхна Трей. — Само няколко хапчета адерал^[1] за пациент с черепно-мозъчна травма. — Той посегна към джоба си и измъкна малка пластмасова чашка с две таблетки. — В шесто отделение нямаше, затова слязох тук. Сега доволен ли си? Следващия път ще се придържам към установения ред, полицай. — Трей се понесе войнствено по коридора.

Няколко часа по-късно, след като приключи със сутрешната визитация и се канеше да си тръгва, Анил се отби в шесто отделение и хвърли поглед към списъка с пациенти, докато минаваше край регистратурата. Откри Трей в стаята за отдих. Обсъждаше последните футболни мачове с други стажанти. Усмивваше се и кипеше от енергия.

— Трей, може ли да поговорим, моля? — попита Анил.

Трей вдигна поглед към него. Нямаше и следа от снощната паника в очите му. Потупа някакъв специализант по рамото, извини се на останалите и последва Анил в коридора. Намериха празна болнична стая и затвориха вратата.

— Какво има, Пател? — попита Трей. — Отново искаш да ми триеш сол на главата, задето не спазих правилата? Казах ти, следващия път ще го впиша.

— Нямах пациент с черепно-мозъчна травма — заяви Анил.

— Какво? Е, и?

— Заяви, че адералът бил за пациент с такава травма, но в списъка няма пациент с подобно заболяване в това отделение.

— Беше изписан тази сутрин, ясно? Слушай, Пател, не желая да душиш зад гърба ми. Мога да се погрижа за проклетите си пациенти. Защо просто не се тревожиш за своите?

— Наистина ли? Тогава да проверя документите за изписване? — Беше му дошло до гуша от този човек, който получаваше всичко, което пожелае. Трей нямаше да има възможност да играе по собствените си правила, не и този път.

— По дяволите, Пател — Трей поклати глава и погледна към тавана. — За какъв се мислиш, за доброволна охрана на отделенията? Знам как да си върша проклетата работа! Искаш непрекъснато да надничам през рамото ти и да откривам и най-малката грешка? Сега, ако обичаш, би ли се разкарал?

Трей се опита да го подмине, но Анил вдигна ръка, за да го спре, печелейки време за следващата си реплика. Преглътна с усилие. Обзе го смътен страх, че спорът може да прерасне във физическа разправа.

— Какво ще направиш? А, Пател? — Трей пхна ръце в джобовете си и пристъпи към него. — Сам каза, че никъде не е записано. Така че ще бъде моята дума срещу твоята. Нима смяташ, че някой тук ще повярва на теб, а не на мен? — Тъглчето на устните му се изви в предизвикателна усмивка.

Анил се сети за доктор Танака и бащата на Трей. И двамата бяха в управителния съвет на болницата.

— Не мисля — Трей се приближи още повече. — Не се занимавай с мен, Пател. Гледай си проклетата работа. — Той отвори вратата със замах и излезе от стаята.

— Прав е. Кой ще ми повярва? — каза Анил, побутвайки солницата по пластмасовата повърхност на масата. Беше разказал за инцидента на Чарли. Двамата вечеряха в обичайното сепаре.

— Деликатна ситуация — съгласи се Чарли. — Рисковано е, ако не си сигурен какво се е случило. Може би трябва да опиташ да поговориш с него отново и да разбереш дали е откровен?

Анил поклати глава.

— Не беше склонен да разговаря. Имаше вид на човек, готов да ме удари.

— Не знам какво да ти кажа, приятелю — отвърна Чарли.

— Ще измислиш нещо. Нима у дома не те наричат Великия арбитър?

Анил се засмя.

— Да, точно така — взе ламинираното меню от масата.

— И тъкмо отсъдих, че трябва да се подкрепим с десерт. Бананов или ябълков пай със сметана?

Докато чакаха десерта, обсъждаха проучването върху инфекциозните болести. Анализът на информацията им беше подсказал някои интересни заключения. Заеха се да съставят план на бъдещия си доклад. Накрая се върнаха към дежурната тема — какво щяха да правят колегите им след приключването на специализацията. Носеха се слухове кой ще кандидатства за аспирантура и кой има шанс да бъде приет. Анил бе задвижил процедурите за аспирантурата и напредваше с изследователския проект в областта на кардиологията без наставник. Разговорът отново се завъртя около Трей. Беше се оказал един от малцината щастливци с аспирантура по кардиология. Анил кипеше от гняв.

— Чух, че в края на седмицата ще оповестят ръководителите на специализанти — заяви Чарли и загреба внушително парче от ябълковия пай с вилицата си. — Кърби, Чой и твоята приятелка Мета.

— Наистина ли? — Анил избъбри с уста, пълна с бита сметана. — Соня Мета? Ръководител специализация?

Чарли избърса трохите от устата си със салфетка.

— Колкото и пари да ми дават, не бих се нагърбил с подобна работа — цялата тази отговорност, всички тези специализанти. — Той потрепери.

Анил пое хапката пай и се наслади на разтапящата се сметана, докато си мислеше, че би се почувствал невероятно, ако бъде избран на подобен пост. Тогава всички щяха да го признаят за най-добрия.

— От Соня ще стане страхотен ръководител. Тя го заслужава.

— Да — намеси се Чарли. — Жертва толкова много за тази работа, брака си и всичко останало.

Анил усети пробождане в слепоочията:

— Брак?

— Да, не си разбрал за развода й? — Чарли се пресегна и заби вилицата си в пая на Анил. — Смятах, че сте близки.

Анил бутна чинията към Чарли.

— Приключих — отпи жадно от водата и задържа студената чаша между дланите си. — Откъде го чу?

— Един от старши специализантите й е бил колега в медицинския университет. Мисля, че се е омъжила в средата на следването си и се е разделила с мъжа си през първата година на стажа. Той се е прехвърлил след края на специализацията.

Предполагам, че е доста трудно да преживееш това със съпругата си — конкуренцията и всичко останало.

„Дали е бил индиец?“ Любопитството глождеше Анил, но не попита. Вместо това проточи врат, за да повика сервитьорката, чийто глас звучеше по-дрезгаво от обикновено.

— Къде ли е нашата сервитьорка, сигурно да пуши?

— За къде се разбърза, приятелче? — попита Чарли.

Анил погледна часовника си.

— Трябва да се върна и да довърша няколко картона.

Изведнъж го обзе нетърпение да се заеме с документацията. Щеше да почувства истинско облекчение, когато се захване с проверяването на дозировките, разчитането на кръвното налягане и нивата на захарта, вместо да блъска главата си над новите, объркани потоци от информация. „Трей. Соня. Лийна и мама.“ Натрупаният през последните няколко седмици стрес бе опънал нервите му. Таеше много тайни в себе си и му се струваше, че ще избухне. Искаше да излее този поток, но не тук, в ресторанта, не и пред спокойния и жизнерадостен Чарли.

— Няма проблем, тръгвай — обади се Чарли. — Ще оправя сметката.

Анил имаше нужда да изпусне пара с любимото си лудешко *пенджаби*, но Балдев, когото бяха изписали от отделението по рехабилитация преди няколко седмици, не се отделяше от Тринити. На практика тя се бе нанесла в апартамента им: килимчето ѝ за йога бе навито на руло в ъгъла на всекидневната, броевете на „Ню Йорк Таймс“ — струпани на ниската масичка. Анил нямаше нищо против присъствието ѝ. Тя им готвеше вегетариански ястия и оживи жилището им с растения, които по думите ѝ щяха да подобрят енергийния поток. В момента имаше нужда да се освободи от насъбралите се отрицателни емоции, но не можеше да го направи пред Тринити.

Той спря на паркинга пред болницата, изключи двигателя и положи чело върху волана. Ако пожелаеше, можеше да се развика — да крещи с цяло гърло, и никой нямаше да го чуе. Зачака от гърдите му да се изтръгне някакъв звук и да се почувства освободен от напрежението, но нищо не наруши тишината.

Анил седеше, сграбчил здраво волана. Беше ядосан на Трей, задето бе откраднал лекарствата и бе излъгал. Беше ядосан от нещата, които бе прочел в писмото на Лийна, не можеше да се примири с мисълта, че майка му го бе подвела с унищожителната си присъда. Беше разочарован от Соня, че не му се беше доверила и не бе споделила истината за себе си.

Никой не беше такъв, за какъвто се представяше. Нищо не беше такова, както изглеждаше. Понякога се оказваше невъзможно да разбере кои от научените неща бяха трайни и кои щяха да се окажат погрешни при следващия завой. Анил остана още няколко минути в колата, докато вдишваше и издишваше бавно, за да се уталожат емоциите, преди да се върне в болницата.

Анил седеше на масата в стаята за отдих с куп картони, когато Соня влезе.

— Хей, Пател, мислех, че си приключил за днес.

Тя мина покрай него и се запъти към кухненския плот.

— Върнах се, за да довърша картоните — отвърна Анил. Помъчи се да се съсредоточи върху работата, като се чудеше дали да каже нещо.

Бълбукащи звуци и ароматът на прясно кафе изпълниха стаята.

— Кафе? — предложи Соня.

— Чух за повишението — каза Анил. — Поздравления. От теб ще стане страхотен ръководител.

Соня обви длани около горещата чаша.

— Благодаря, но все още не е оповестено публично. Ще съм ти благодарна, ако не го споменаваш до следващата седмица. Първо трябва да осведомят другите кандидати. Дори не съм казала на родителите си. Как разбра?

— Не знаех, че си била омъжена — думите се изплъзнаха неволно от устата му.

Соня се втренчи в него за миг. Анил усети, че по носа му изби пот и очилата се плъзнаха надолу.

— Не съм омъжена — отвърна тя. — Вече.

— Знам, че не е моя работа...

— Наистина не е, Пател — Соня дръпна стола от другия край на масата и се настани. — Колкото и банално да звучи, запознахме се в медицинския университет по време на първия час по топографска анатомия. Всичко вървеше като по вода. Влюбихме се и се оженихме след третата година. И двамата бяхме одобрени да стажуваме в *Паркю*. Щяхме заедно да се преборим с трудностите на специализацията. Романтично, нали? — Соня го погледна и се усмихна. — Да, бяхме наивни. — Тя млъкна и въздъхна дълбоко. — В деня на завършването почувствах остри болки в стомаха. Мислех си, че се дължи на лошо храносмилане или рефлукс. Сигурно изпих цял блистер антиациди, но болката ставаше все по-силна, накрая не можех да стоя на крака. Беше отляво. Решихме, че вероятно е апандисит. Откара ме до болницата. — Слаба усмивка пробяга по устните ѝ. — В колата се шегувахме, че един ден това ще звучи забавно... След като ми отстранят апендикса, щеше да ме отведе в количка на сцената, за да си получа дипломата. — Тя замлъкна и зарея поглед през прозореца. — Оказа се спукана киста на яйчника. Когато ме отворили, открили, че и двата ми яйчника са покрити с кисти. Трябвало е да ги изрежат.

— Кистите? — попита Анил.

— Яйчниците — каза Соня. — И двата. — Облегна се на стола и за миг затвори очи. Гласът ѝ прозвуча по-напрегнато, когато продължи. — В момента, в който колегите ни получаваха дипломите си, аз се пробудих в болничната стая, за да разбера, че вече нямам яйчници. — Тя поклати глава. — А съпругът ми научи, че жена му никога няма да роди деца. — Тя стисна чашата с кафе. — Подкрепяше ме през цялото време, но така и не го преживяхме, струпа ни се твърде много. Има неща, които младата любов не може да преодолее. Бяхме женени едва от година. Той беше на двадесет и пет. Искаше свои деца. Смятах, че го заслужава. — Тя вдигна чашата към устните си.

Анил се натъжи дълбоко при мисълта, че Соня никога нямаше да има деца, макар че не си я бе представял като майка.

— Много съжалявам, Соня.

Тя се усмихна изморено.

— Така е най-добре.

— Защо? — изненада се Анил. — Защо да е най-добре?

— Обичам всичко тук — тя вдигна ръце. — Всичко. Още в деня, когато стъпих в тази болница, пожелах да стана ръководител

специализация. После искам да стана завеждащ отделение, а после и главен лекар. Колко главни лекари жени познаваш? Не е възможно да правя това, което искам, и да имам семейство. В един момент щеше да се наложи да избирам. А сега не е необходимо. Гледам на нещата по този начин. Има причина за всичко, което се случва. Сега съм свободна да осъществя призванието си, без да изпитвам вина. Без да разочаровам никого — нито съпруг, нито родители. Погрижих се за всичко това навреме. — Тя се опита да се усмихне. — Винаги преследвам най-високите цели.

— Какво се случи... с него? — попита Анил.

— Разделихме се в края на първата година от стажа. Кейси се прехвърли в програма в Сан Антонио. — Очерта с пръст ръба на чашата. — Оженил се за ученическата си любов. Тя е начална учителка. Чака дете. Виждаш ли, така е най-добре. — Тя насочи поглед към него. — Не ти казах, защото не получавам особена подкрепа от индийската общност. Оказва се, че ако си разведена двадесет и пет годишна жена, се превръщаш в черна овца. — Тя повдигна вежди.

Анил кимна.

— Културата ни не е особено толерантна в това отношение.

Усмихнаха се топло един на друг. Соня се изправи, застана до мивката и изля остатъка от кафето си.

— Как върви кандидатурата ти за аспирантура? Какво каза Танака за изследователския проект?

— Отрязва ме. Вече станал наставник на проекта на Треј Крендъл.

— Треј? О, той е умен — Соня кимна. — Много умен. Помня го от интензивното. Защо не се поинтересуваш дали не може да работите съвместно?

Анил поклати глава:

— В никакъв случай. Той е последният човек, с когото бих работил.

— Знаеш ли, ти си точно като него — Соня се усмихна. — Обичан син. Влиятелен баща. Треј е бил принц през целия си живот, но продължава да се опитва да го докаже на самия себе си. Единствената разлика е, че си напуснал дома си, Анил. Тук ти си риба

на сухо, а Трей все още е голяма риба в собствени води. Като изключим това, сте почти еднакви.

Анил я изгледа с недоумение, което бързо премина в гняв.

— Грещиш — каза той и бутна стола си. — Въобще не съм като него. — Изправи се и излезе от стаята за отдих.

---

[1] Едно от най-популярните лекарства в САЩ. Представлява мощен стимулант от групата на амфетамините. — Б.пр. ↑

26.

Анил влезе в кафенето на болницата в ранния следобед и огледа специалистите, написани на дъската. Както обикновено, нямаше нищо вегетарианско. Той се замисли над обичайния сандвич със сирене и погледна часовника си, ядосан от закъснението на Треј. Чувството на безсилие, което напоследък бе завладяло всеки един аспект на живота му, го влудяваше. Вчера беше реанимирал пациентка в продължение на четиридесет минути, сигурен, че ще успее да я върне към живота, но шестнадесетгодишното момиче бе починало. Въпреки че независимият му изследователски проект изглеждаше обещаващ, все още не си бе осигурил наставник от катедрата по кардиология. Непрекъснато избягваше телефонните обаждания на майка си, съобщенията ѝ за спорове, които изискваха вниманието му. Откакто бе получил писмото на Лийна, не можеше да се насили да разговаря с нея за каквото и да било. Анил се чувстваше безсилен във всички най-важни области от живота си и това усещане го изпълваше с ненавист.

След инцидента с Треј край количката за лекарства Анил многократно бе анализирал случилото се. Припомняше си какво бе видял, каква бе реакцията на Треј, преценяваше възможностите. Измъкна наръчника и прегледа правилата за изписване на лекарства. Дори си бе запазил час в отдел „Човешки ресурси“, но после го отмени. В *Парквю* не толерираха злоупотребата с лекарства и наказанията бяха жестоки. Провинилите се можеше да бъдат изключени от програмата за специализанти или да бъдат лишени от правото да упражняват професията си, а Анил въобще не бе сигурен какво се бе случило. Възможно ли е Треј да бе взел хапчетата за пациент? Нима това беше немарливост и безотговорно водене на дневника или бе кражба? Дали не бе пристрастен?

Анил обмисли отново всичко, което знаеше за Треј. Може би навикът му да преживя дъвката се дължеше на сухотата в устата, причинена от амфетамините. Винаги препускаше по коридорите и бързаше за някъде. Постигаше забележителни резултати както при

изпълнение на обичайните си задължения, така и при изготвянето на незадължителното по програма проучване. Наближаващият конкурс за аспирантурите също усложняваше ситуацията: квалификацията на Трей бе достатъчна, за да го превърне в изключително сериозен кандидат, а постът на баща му го правеше непобедим. Анил се съмняваше, че ако съобщи за действията му, някой ще му повярва. На фона на предстоящите решителни събития със сигурност не биваше да мъти водите в болницата. Или да накара Трей да наднича през рамото му и да го дебне и за най-малката грешка, както го бе заплашил.

Дори когато се опита да се отърси от всичко това, Анил долавяше, че в най-затътеното кътче на съзнанието му се криеше мисълта, че вероятно би спечелил, ако отстрани Трей от надпреварата. Беше се превърнал в кълбо от нерви, опитвайки се да открие верния отговор, но накрая осъзна, че трябва да проучи детайлите. След като се пребори със склонността си да различава нещата за себе си, бе последвал съвета на Чарли и бе поканил Трей на обяд днес. Анил отново погледна към часовника си и беше готов да порицае Трей за закъснението, което преливаше чашата на търпението му, когато някой положи ръка на рамото му. Както винаги, Трей бе облечен безупречно. Носеше синя риза с отлична кройка, под която изпъкваха раменете му, и дизайнерска копринена вратовръзка, която едва ли беше по джоба на някой специализант. Той се усмихна и се наведе към Анил.

— Едва ли искаш да ядем тук. Нека си вземем истинска храна.

Анил се поколеба.

— Обичаш ли мексиканска кухня? Знам едно страхотно място — каза Трей. — Хайде, паркирал съм точно отпред.

Слюнчените жлези на Анил капитулираха и той последва Трей към изхода.

Трей караше стар модел лъскаво тъмносиньо BMW кабриолет. Когато излетяха от паркинга, Трей надвика рева на дизеловия двигател:

— Бил ли си в „Оук клиф“?

Без да дочака отговора му, той пое по магистралата. Свали гюрука, за да избегне евентуален разговор, и накрая отби по непознат изход.

Пътят се виеше надолу в равнината, а после се заизкачва по някакъв хълм. Анил бе изумен от промяната в пейзажа. През трите години в Далас бе виждал единствено равен терен с огромни жилищни комплекси като този на болницата и внушителни търговски центрове с маркови магазини. Веднъж Балдев му бе казал, че архитектурата в Далас се повтаря на всеки десет километра. Споделяше мнението му, след като бе забелязал, че на всяко оживено кръстовище имаше аптека, супермаркет и банка. Продължиха успоредно на билото на хребета и Анил видя в далечината очертанията на града. Никога не бе наблюдавал града, превърнал се в негов дом, от такава перспектива.

Бяха изминали не повече от петнадесет минути, след като бяха напуснали кафенето, когато Треј се насочи към огромен пращен терен, разположен срещу някаква бензиностанция, и спря. В центъра на поляната се намираще голям бял камион с ръчно нарисувана табела, висяща край отворения капак. Няколко очукани коли и пикапи бяха паркирани хаотично около камиона. Дузина мъже, до един латиноамериканци, седяха върху разхвърляни дървени пънове и обърнати щайги от мляко, хранеха се и разговаряха. В краката им се търкаляха бутилки и кутии от безалкохолно.

— Зарежи престилката, Пател — каза Треј и се измъкна от колата.

Анил свали бялата престилка и я метна на задната седалка до тази на Треј. Когато приближиха камиона, той веднага забеляза, че Треј беше единственият бял наоколо. Изглеждаше дори още по-подозрително заради русата си коса, но той закрачи уверено към камиона и нави ръкавите на ризата си.

— Хорхе — изрева той и надникна през прозореца. Провря ръката си вътре и се здрависа с мъж, чието кръгло лице с цвят на изпечена глина лъщеше от пот. Забъбриха шеговито на испански, след което Треј се обърна към Анил:

— Добре, Пател, какво ти се хапва? Карнитас^[1]? Ал пастор^[2]!

Анил погледна към менюто, съдържащо два вида ястия от говеждо, свинско и пилешко, и осъзна, че идеята на спътника му не се бе оказала никак добра. Поклати глава:

— Не ям месо.

Треј се вторачи в него за миг, а после се извърна към Хорхе и избълва нещо на испански. Анил приближи към камиона, за да

надникне в кухнята, но после размисли и се отказа.

— Лютиво или не? — попита Трей.

— Лютиво — отвърна Анил. — Много лютиво.

Трей приключи с поръчката и се обърна. Носеше две стъклени бутилки безалкохолно.

— „Кока-кола лайт“ — подаде една от бутилките на Анил. — Пробвал ли си я? Продава се само в Мексико. Мисля, че тези приятелчета я вкарват контрабандно през границата. Има по-различен вкус от американската, по-сладка е. Напомня ми за семейните екскурзии до Мексиканския залив, когато бях дете. — Той посочи към няколко избелели от слънцето разнебитени градински стола, поставени в сянката на камиона.

Анил се настани и крадешком избърса гърлото на бутилката с маншета на ризата си, преди да отпие. Усмихна се, когато газираната напитка забълбука в устата му и се стече с лекота по гърлото му.

— Хубава е, нали? — Трей победоносно вдигна бутилка.

Анил поднесе бутилката към слънцето и огледа съдържанието ѝ.

— Да, има вкус на „Гамс Ап“... — Това бе единственото безалкохолно, предлагано в Индия, преди появата на „Кола“ и „Пепси“.

Хорхе се надвеси от прозореца на камиона и се провикна към Трей, който стана, за да вземе поръчката. Върна се с две тънки хартиени чинии, огъващи се под тежестта на храната. Връчи едната на Анил.

— Три вида боб със сирене и лют сос. Гарнитура от люти чушлета. Не знаех, че си вегетарианец.

— Не знаех, че си мексиканец — контрира Анил.

Трей се ухили, а после захапа сочното *тако*^[3], пълно с месо. Анил се зае със своята чиния. Затрудняваше се да определи от какво се състои плънката заради щедро накъсаната маруля.

Първата хапка напомни на Анил за уличните сергии, предлагащи *чаат*. Когато учеше в Ахмедабад, често ги посещаваше, докато негов приятел не хвана някаква инфекция, която го мъчи цяла седмица. Усети вкуса на плътния шарен фасул, натрапчивия аромат на натрошеното сирене, хрупкавата маруля и соса, който беше толкова лют, че подпали небцето му. Махеш винаги питаше в мексиканските ресторанти дали фасулът не е приготвен със свинска мас, но Анил не посмя да го стори.

— Е, какво мислиш? — обади се Трей.

— Ммм — Анил последва примера на Трей, който поръси второто *тако* с чушки *халпеньо*. — Не ти ли е много пикантно?

— Не, обожавам го — каза Трей и избърса носа си.

— Наистина е вкусно — Анил му беше благодарен, че му спести поредния безвкусен обяд в кафенето на *Парквю*, но не бе забравил причината за срещата им. — Слушай, Трей — той постави внимателно чинията на скута си, — трябва да поговорим за случилото се онази нощ край количката с лекарства...

Трей вдигна ръка и избърса устата си със салфетка. Кимна няколко пъти, докато сдъвче храната.

— Канех се да повдигна въпроса, Пател. Наистина доблестно от твоя страна, че не го разтръби. Можеше да ме прецакаш.

— Все още не съм казал нищо, но това не означава, че ще си мълча. Д-д-длъжен съм. Не касае само теб — Анил се огледа наоколо, но никой не им обръщаше внимание. Сниши глас. — Трябва да знам дали взе лекарствата.

— Да, Пател, знаеш, че го направих. Но беше несъзнателна грешка. Научих си урока.

— Не, искам да кажа, ти ли ги взимаш? Вземаш ли адерал?

Трей сведе поглед и затропа с крак по чакъла.

— Трей, кажи ми — настоя Анил.

Трей остана с поглед, забит в земята, докато говореше.

— Просто имах нужда от нещо, за да изкарам нощта.

Анил затвори очи. Несъзнателно се бе надявал да получи различен отговор.

— Трябваше ми лек стимулант — като чашка еспreso, но без треперенето. Знаеш какво е, Пател. Имаш дузина пациенти и всеки се нуждае от нещо, пейджърът ти не спира да звъни, сестрите са твърде заети, за да ти помогнат. Малко адреналин, това е всичко. — Трей триеше длани в крачолите на панталона и колкото повече говореше, толкова повече се оживяваше. Слънцето се бе преместило над главите им и бавно запълзя към мястото, където седяха.

— Откога го взимаш? — попита Анил.

— Не е навик, ако това ме питаш — отвърна Трей и срещна погледа му. — Просто от време на време, когато се нуждая от малко енергия. И не съм само аз. Мнозина специализанти го правят.

— Трей — сниши глас Анил, — може да те лишат от правото да упражняваш професията.

— Виж, не съм взимал от онази нощ насам и няма да го направя отново. Изкара ми акъла, човече.

— Е, честно казано, и ти доста ме изплаши — Анил си припомни подигравателната му усмивка и заплашителния език на тялото.

— Съжалявам — промълви Трей. — Помислих си, че ще ме издадеш. — Вторачи се в храната, останала в чинията, но остана неподвижен. — Ще го направиш ли?

— Не знам — Анил сви рамене. — Всички ние сме под огромно напрежение, Трей. И няма да става по-леко. Откъде знаеш, че наистина ще спреш с това?

Трей кимна.

— Вече съм престанал, човече. Напоследък ми се насъбра доста. Не мога да спя в почивните дни заради изследователския проект с Танака. Баща ми очаква да напиша научна статия за публикация в края на специализацията. „Трей, трябва сам да си създадеш име. Не можеш да разчиташ на репутацията ми, за да изградиш кариера.“ Каква ирония на съдбата, защото дори нямам собствено проклето име. — Уморена усмивка озари лицето му. — Знаеш това, нали? *Трей* означава трети. Не е истинско име — Отпи от бутилката и се облегна на стола. — Уилям Адам Крендъл Трети. Дядо ми се казва Уилям, баща ми — Бил, а единственото, което получавам аз, е кратка бележка под линия — номер три. Трей.

Слънчевата светлина вече обливаше долната половина от телата им. Не след дълго щеше да достигне лицата и ръцете им и да стане непоносима. Трей продължи да говори, сякаш бе забравил за присъствието на Анил.

— Първо Южния методистки университет, където завърших две специалности — биология и химия, после медицина в университета *Бейлър* — извърна глава към Анил. — Защото всички мъже от рода Крендъл са завършили *Бейлър*. А накрая специализация в *Парквю*, естествено. Но все още не сме приключили — Трей вирна показалец. — В никакъв случай, трябва да публикувам тази статия, да изкарам аспирантура по кардиология в болницата. Следват още няколко години като ръководител специализация, а после с пълна пара към поста шеф на отделението по кардиология. Чак тогава ще съм напълно подходящ

да наследя частната практика на моя старец и да се къпя в големи кинти, ако той реши, че го заслужавам. Вероятно ще ме огрее, защото ще му трябва повече време, тъй като участва в куп управителни съвети — не само този на *Парквю*, но и в *МедТерапи*, Детския онкологичен диспансер, университета. Всички искат частица от магията на Крендъл. — Трей хвърли празната бутилка на земята и тя се претърколи. — Всички смятат, че е страхотно баща ти да е в управителния съвет на болницата и да има толкова много връзки. Но напрежението... — той поклати глава, — човече, натискът е огромен — от него, от всички, които го познават. И никога не отслабва. Знаят кой съм още преди да си отворя устата и да направя каквото и да било — Трей скрита бутилката с прашния връх на кожената си мокасина. — Бих дал всичко, за да бъда напълно анонимен в *Парквю*.

— Наистина ли? — каза Анил. — Знаеш ли какво е да не получаваш никакво внимание от старшите лекари? Никой да не помни името ти? По дяволите, дори да не произнася името ти! Да просиш препоръки, за да кандидатстваш за аспирантура, да нямаш наставник на изследователския си проект? — Анил поклати глава. — Не съзнаваш какво говориш.

— Хей, човече — каза Трей. — Не съм искал...

Анил го прекъсна.

— Нямам никаква представа какъв късметлия си, Трей. Колко по-трудно е за всички останали.

Трей протегна крак, настъпи празната бутилка и я затъркаля напред-назад.

— Каква е темата на изследователския ти проект?

Анил нахвърли основните проблеми, които разработваше проектът му. Все още хранеше известна подозрителност към намеренията на Трей.

— Направих обстоен анализ на информацията от спешното отделение, но бих искал да имам наставник, които да ми помага при комуникацията с другите катедри.

— Аз мога да ти помогна за това — каза Трей.

Анил се размърда на стола, за да се предпази от слънцето, което светеше в лицето му.

— Как?

— Мога да помоля Зингер или Мартин. Приятели са с моя старец, но той ме накара да работя с Танака, тъй като е най-добрият. Дай ми резюме на проекта и ще ги попитам.

Анил наклони глава и изгледа Трей, премигвайки срещу светлината.

— Защо ще правиш това?

— Защо не? — Трей сви рамене. — Длъжник съм ти, човече.

През останалата част от следобеда, до края на смяната си, Анил изпита известно облекчение от притискащата го безизходица. За пръв път от месеци насам имаше надежда за изследователския му проект и следователно — шансове за аспирантура.

Обядът не бе оправдал очакванията му, но неволно съчувстваше на Трей заради натиска от страна на баща му. Анил си спомняше ясно задушавачата тежест на задълженията, когато се завръщаше в Панчанагар. Не беше извинение за амфетамините, но Трей му се стори искрен, когато каза, че ги бе отказал, а в крайна сметка това бе най-важно. Понякога всеки можеше да залитне леко от правия път и заслужаваше прошка. Грешките бяха част от живота, така както лавицата на Лийна бе пълна с несъвършени глинени гърнета. Те бяха неизбежен и важен елемент, осмислящ човешкия живот. Голотата на негледжосаната купа разкриваше отпечатъците на пръстите ѝ. Не можеш да напълниш вода в чаша с невидими пукнатини, но можеш да я използваш за съхранение на марля. Много хора бяха търпели несъвършенствата на Анил: Соня не се бе отказала да го учи, след като се бе провалил; Балдев не го бе обвинил за нападението; Амбър също не го бе укорила, задето не успя да я защити. А сега Трей му предлагаше истинска възможност да реализира мечтата си.

Ако Анил докладваше за случилото се, кариерата на Трей, както и отношенията с баща му, щяха да бъдат съсипани. Анил все още чувстваше дълбока празнота след загубата на баща си — копнеж, който никога нямаше да се осъществи, вина, чието бремене никога нямаше да олекне. Нима бе възможно да навреди на някого по този начин? Независимо от грешките на Трей, Анил бе виждал как работи в продължение на години и въпреки че му бе неприятно да признае,

нямаше никакво съмнение, че Треј Крендъл щеше да стане отличен лекар, вероятно по-добър и от самия Анил.

---

[1] Традиционно мексиканско ястие от ситно нарязано свинско, приготвено в собствената му мазнина. — Б.пр. ↑

[2] Мексиканско ястие. Представява печено месо на шиш и прилича на турския дюнер кебап. — Б.пр. ↑

[3] Тортиля с плънка от печено на скара месо, лук, боб и зеленчуци — Б.р. ↑

Анил се прибра у дома и долови непознат аромат, носещ се от кухнята. Кафяви хартиени торби бяха разхвърляни по пода, а плотът беше покрит с ястия на различен етап от приготвянето им. Тринити беше облечена в синята си болнична униформа и бъркаше в едно гърне на печката.

— Анил! — извика тя. — Тъкмо навреме. Обядът е почти готов.

— Здравей, Тринити!

След ден, изпълнен със сложни и натоварващи разговори, непоклатимото спокойствие на Тринити бе идеалната противоотрова. Анил разбра защо Балдев харесваше компанията ѝ толкова много. Надникна в гърнето. Лъхна го острата миризма на подправки и лук.

— Мароканско зеленчуково кърри — заяви тя. — Напълно веган.

Анил беше объркан от тази идея. В Индия вегетарианството беше основна норма и не му правеше впечатление. Фанатизираните представители на някои религиозни секти дори носеха маски, за да не вдишват насекомите, но той не разбираше отказа от млечни продукти, както бе обяснила Тринити. Употребата на млечни продукти не убиваше животни. Всъщност кравите и козите бяха най-често срещаните животни във фермите в Панчанагар. Да се откажеш от млякото, което дават, беше все едно да отречеш естествения ред на нещата, познат му още от детството. А на всичко отгоре си беше чисто прахосничество. Не можеше да си представи нито чай без прясно мляко, нито традиционно индийско ястие без кисело мляко, нито десерт без масло.

Въпреки че бе запалена на тази тема, за щастие Тринити не налагаше вижданията си и Анил беше благодарен за приготвената вечеря.

— Мирише апетитно — каза той.

— Ще е готова след половин час. Балдев е под душа. Тъкмо се върнахме от фитнес залата.

Анил се отправи към стаята си и се натъкна на Балдев, който излизаше от запотената баня с хавлия, увита около кръста. Ясно се

забелязваха очертанятията на новопоявилите се мускули по раменете и гърдите му.

— Здравей, човече! Ела да поговорим, докато се обличам — поздрави го Балдев.

Балдев не се притесняваше да се перчи гол наоколо. Обикновено Анил би избегнал подобна ситуация, но искаше да обсъди случилото се с Трей, затова последва Балдев в стаята му и седна на крайчеца на разтуреното легло.

— Кърито изглежда добре — каза той. — Тази работа с веганството... И ти ли...

— Не — Балдев махна с ръка. — Всеки ден хапвам бургер за обяд, за да издържа до вечеря. — Той се усмихна. — Тринити знае. Няма нищо против.

— Сериозно ли е?

— Кое, връзката ни? — Балдев посочи с палец към кухнята. Затвори вратата на спалнята. — Не знам, човече. Мислех си, че е просто за забавление, но тя наистина е готина. Така че може би съм готов да се впусна в нещо по-сериозно. Ако не й омръзне да се размотава с идиот като мен. Тя е много по-умна от мен.

— Не е изключение — каза Анил. Балдев се ухили и пусна хавлията, а Анил впи поглед в пода. — Нека ти задам един въпрос. Миналата седмица в болницата се случи нещо... — започна той.

От коридора долетя звук от отварящата се и затваряща се входна врата, а после гласът на Махеш, последван от този на Тринити:

— Вечерята е готова!

— Да? — Балдев напръска щедро мишниците си с дезодорант.

— Няма значение — Анил стана. — Хайде да хапнем. — Не желаше да разисква проблема в присъствието на Махеш, който се отнасяше към подобни мъгляви ситуации точно както към мексиканския фасул с неясен произход.

Мароканското зеленчуково кърпиче се оказа доста вкусно, въпреки че Тринити бе експериментирала, добавяйки чай масала, който бе открила в кухненския шкаф. Докато вечеряха, обсъждаха успеха от пробива на новия софтуер в работата на Махеш.

— Единственият продукт на компанията, който има най-малко бългове, въпреки че проектът бе мащабен и сложен — каза Махеш.

Вдигнаха наздравица.

— И — Тринити обви ръце около раменете на Балдев — с гордост ви съобщавам, че днес е изключително важен ден за Балдев. Възстанови напълно подвижността на коляното и ръката си. По-силен е, отколкото преди травмите.

Балдев вдигна ръце, докато останалите го аплодираха.

— Шест дълги и тежки месеца, които щяха да ми се сторят още по-дълги и тежки без тази прелестна дама. — Той привлече Тринити към себе си и я целуна по бузата.

— Има и още... — Тринити се обърна към Балдев.

— Да — той избърса уста. — Компанията ми предложи нов пост. Ще ръководя голям екип — огледа присъстващите. — В Бангалор.

— Бангалор? — Анил остави лъжицата си.

— Леле — възкликна Махеш.

— Да, искат да ме подготвят за мениджър, затова трябва да прекарам няколко години там и да науча тънкостите на управлението на връзката с потребителите. Ще оглавя колцентър в Бангалор.

— Бангалор — повтори Анил. От трима им Балдев беше най-малко привързан към Индия и никога не бе отварял и дума за завръщане. — Наистина ли? Нали не смяташ да заминеш? — Не му се щеше да каже нещо повече в присъствието на Тринити. Нима Балдев искаше да се откаже от тукашния си живот, от приятелката си?

Балдев сви рамене.

— Първоначално въобще не бях склонен, но това са само няколко години. И ако се справя добре, ще получа голямо повишение, когато се върна.

— Страхотна възможност — съгласи се Махеш. — В момента Бангалор просперира.

— Смятам, че трябва да го направи — вметна Тринити. — С удоволствие бих поживяла в Индия за известно време.

Дари Балдев с продължителна целувка по бузата. Тази открита изява на чувства контрастираше с меланхолията, налегнала Анил.

— Толкова много добри новини! Трябва да празнуваме — Тринити плесна с ръце. — Хайде да организираме парти. *Дивали* е следващият уикенд, нали?

— Откъде знаеш? — попита Балдев и се наведе към нея.

Тя му намигна.

— Лаборантът ме информира.

— Да, съгласен съм, че едно тържество по случай *Дивали* е страхотна идея — каза Махеш. Анил и Балдев се спогледаха. Тълпите хора и силната музика въобще не бяха в стила на приятеля им, привърженик на педантизма и реда.

— Можем да поръчаме вегетарианска храна от *Тадж Чаат Хаус*...

— И да направим дансинг — Балдев посочи оскъдно мебелираната всекидневна. — Имам зашеметяващи *пенджаби* миксове, освен това съм хвърлил око на нови тонколони в магазина.

През следващата седмица мрачният им бежов апартамент бе напълно преобразен — всяка вечер, когато Анил се прибираше у дома, забелязваше нова промяна. Касите с бира и безалкохолно бяха наредени до трапезарията. Мебелите във всекидневната бяха избутани в ъглите. Саксийните растения бяха увити в коледни лампички, а вратите — украсени с цветни гирлянди. Анил покани Чарли и още неколцина, че Балдев не спря да настоява. Притесняваше се, че няма да може да се отпусне пред човека, който все още му пишеше оценки.

В нощта на партито първи се появиха приятелките на Тринити. Бяха точно като нея — непринудени и атлетични момичета. Всички бяха колежки от университет в Остин. Някоя не носеше грим или високи токове. Донесоха лека бира и силен сайдер и опустошиха доста *самоса*, докато обсъждаха последната книга от селекцията на техния книголюбителски клуб — мемоарите на някаква афганистанска ученичка. Колегите на Балдев наобиколиха звуковата система, разположена във всекидневната, за да изпитат силата на звука. Скоро от колоните загърмя индийска денс и поп музика, а хората си бърбеха, пийваха и хапваха.

Махеш сновеше с подноси наоколо, пълнеше опразнените купи със сос и кръжеше около входната врата, за да посреща пристигащите гости. Анил се забавляваше от внезапния пристъп на гостоприемство, обзел приятеля му, и се канеше да го посъветва да се включи в партито, когато на вратата се звънна и Махеш се запъти да отвори.

Ялини нямаше нищо общо с това, което Анил очакваше от един целеустремен софтуерен инженер. Беше облечена в *шалвар камиз* в морскосиньо и сребристо, висока около метър и половина. Къдрава коса обрамчваше милото ѝ лице. Махеш се ухили доволно. Взе чантата и шала ѝ и я отведе към бюфета. Анил седеше на канапето и наблюдаваше как Махеш се привежда към нея, докато ѝ говори, как Ялини отмята глава и се смее непринудено на думите му. Съквартирантът му не се славеше с чувство за хумор.

— Защо не ни каза? — попита Анил на следващата сутрин по време на закуска.

Махеш сви рамене и разбърка чая си.

— Дори не знаех какво се случва. Дойде ми като гръм от ясно небе. Започнахме като приятели, всъщност като колеги. Прекарвахме все повече време заедно и отношенията ни прераснаха в... — Той се усмихна. — Толкова е лесно да общуваш с нея. Разговаряме за боливудски филми и музика, харесваме една и съща храна. Между другото, готви най-вкусната *масала доса*. Разбира работата ми. Мога да си говоря с нея за всичко.

— Все едно излизаш с женската версия на самия себе си — ухили се Балдев. — Само дето ти си много по-грозен. — Махеш плесна приятеля им по рамото. Балдев изпъшка, измъчван от махмурлука.

— Откога се срещате? — попита Анил.

— Не знам, от няколко месеца — отвърна Махеш. — Всъщност от четири и половина.

Балдев цъкна с език и заговори с подчертан индийски акцент.

— И през цялото това време си ни лъгал, нас, твоето семейство?

Усмивката на лицето на Махеш се стопи.

— Я стига, знаеш, че се шегувам — Балдев го сръга закачливо. — Радваме се за теб, човече. Най-сетне откри любовта, при това не в плик, съдържащ нечия автобиография. Помисли за всички пари, които би могъл да спестиш на родителите си от предбрачната рекламна кампания.

Махеш се вторачи в чашата си и забърка разсеяно.

— Не си съобщил на семейството си, нали? — намеси се Анил.

Махеш поклати глава.

— В началото не гледах на нея по този начин, защото е от Тамил. Смятах, че тя не е онова, което търся. Бяхме толкова различни. Но тук няма значение дали си от Гуджарат, или от Тамил, дали принадлежиш към кастата на вайшите, или на брамините. Никой не знае каква е разликата между хората от Южна Индия и *сикхите*, дали си от рода Пател, или идваш от Пенджаб. Колегите ни дразнят, че сме като брат и сестра, защото и двамата сме индийци. Вероятно, ако се бяхме срещнали в Индия, ако въобще е възможно, нямаше да имаме нищо общо. Но тук споделяме всичко важно. — Махеш набираше увереност с всяка следваща дума. — Можем да останем тук. Можем да се оженим и да изградим живота си тук.

— Браво, човече — окуражи го Балдев. — Това е твоят живот. Можеш да правиш каквото пожелаеш. Не се нуждаеш от одобрението на семейството си.

— Но се нуждая от тях. Искам да получа благословията им. — Махеш изпи отдавна изстиналия чай. — Същото се отнася и за Яалини. И за двама ни. Изчаквах, за да съм сигурен. Сега вече съм. Ще кажа на родителите си и ще поискам съгласието им.

— А ако се противопоставят? — попита Анил.

Махеш пусна лъжичката в празната чаша и тя издрънча.

— Не знам. Не искам да прекарам живота си с никой друг. Прилошава ми всеки път, когато погледна пликите на майка ми. Но не желая да разочаровам родителите си или да бъда низвергнат от семейството си. И в двата случая животът ми изглежда немислим. — Той отнесе чашата в мивката.

Тежестта, стягаща гърдите на Анил, се спусна към стомаха му. Всички те следваха едно неписано правило: можеха да правят всичко, което им харесваше, в Щатите, стига родителите им да не разберат. Анил бе премълчал пред семейството си за Амбър. Дори и Балдев, чиито родители живееха в Америка от години, все още не се бе претрашил да им каже за Тринити. След като не знаеха, нямаше да се почувстват наранени. Но какво щеше да се случи, ако, подобно на Махеш, се влюбиш в неподходящо момиче, някое, което родителите ти не одобряват, но ти не можеш да забравиш?

Анил и Чарли седяха в близост до кафенето, неизменна част от болничното фоайе.

— Гордея се с теб, приятелю — каза Чарли. — Като знам какво изпитваш към този човек, сигурно ти е коствало доста усилия, но явно си го премислил добре и постъпваш правилно.

Анил се насили да се усмихне, притеснен от намека, че е проявил благородство. Не бе споделил с Чарли предложението на Трей да му помогне с намирането на наставник в катедрата по кардиология, само прехвърли случилото се наум.

— Както казах — Чарли го потупа по гърба, — ти си Великият арбитър. — Той се приведе към него и сниши глас. — Наистина ли ти каза, че мнозина от специализантите използват стимуланти?

— Да, кой знае? — Анил сви рамене. — Според проучването не са опасни, ако се приемат в малки дози от време на време. Дори прочетох изследване за атлетите в колежа. Резултатите им се подобряват, ако взимат амфетамини. Може би Трей е прав, а ние — заблудени.

Чарли поклати глава и вдигна чашата с кафе:

— Ще се придържам към това, благодаря. Американците имат болни амбиции, просто се убиват, за да се издигнат. В Сидни приятелят ми Джеръми е част от персонала в държавната болница. Водопроводчик е — хубава работа, приличен доход. Той и съпругата му имат страхотна къща в предградията. Няма нищо общо с нелепите палати в Далас, но е огромна. Три спални и заден двор. Джеръми кара нов „Сааб“. Живее си живота.

Анил кимна и махна капака на чашката, за да извади просмукалото се с чай пакетче. Започваше визитация след петнадесет минути.

— Но ето къде е разликата — продължи Чарли. — Джеръми кара сърф всяка сутрин преди работа, почти винаги вечеря със съпругата си и пътуват през цялото време. Дежурен е на повикване два уикенда месечно. Работи, за да живее. Тук всеки живее, за да работи. Правят точно обратното, ако питаш мен.

— Прав си — съгласи се Анил, въпреки че предпочиташе американската страна от житейския спектър на Чарли. Напрегнатата атмосфера в кардиологията беше едно от нещата, които привличаше толкова силно Анил.

— Смятам да се прибера през юли, когато приключим — заяви Чарли.

— Какво? — изненада се Анил. — Къде?

— В Сидни — отвърна Чарли. — Джеръми каза, че в неговата болница търсят лекари. Може да ми удари едно рамо. Явно се интересуват от специалисти с изследователски опит. Може и да успее да започна в катедрата по инфекциозни болести — тупна Анил по рамото. — Хайде, човече. На тридесет и шест съм. Трябва да си намеря мила австралийка и да се устроя. — Чарли го дари с магнетичната си усмивка, но Анил бе имунизиран срещу нея. — Родителите ми остаряват. Искам да съм край тях, докато мога.

В гърлото на Анил заседна топка. Чувството за вина за смъртта на баща му го връхлиташе внезапно, без да подбира подходящи моменти.

Чарли положи ръка на рамото на Анил.

— Съжалявам, приятелю. Искях само...

— Всичко е наред — отвърна Анил. — Кога ще вземеш решение?

— Ще имам новини за работата през март или април. Недей да си толкова мрачен, приятелю. Ще сме заедно още цели шест месеца. Достатъчно време, за да се научиш да изпиваш кана бира.

След визитацията Анил се върна в кафенето за нова чаша чай. Добави щедро мляко и канела на прах, за да получи жалък заместител на майчиния чай масала.

— Хей, човече — Трей приближи бара. — Тройно еспресо — поръча той. Анил забеляза сенките под очите му. Бе наблюдавал внимателно поведението на Трей, но не бе забелязал признаци на повторна употреба на стимуланта. — Виж — каза Трей, — говорих със Зингер и Мартин за проекта ти, но са твърде заети, за да поемат нещо допълнително. — Пое чашата кафе от бармана. — Но ми хрумна друга идея. — Той изведе Анил от кафенето. — Мога да добавя името ти към моето проучване. Танака не го следи в детайли. — Махна капака на хартиената чаша и отпи. — Нека се срещнем след работа утре и ще ти обясня подробно. В бар „Подковата“ в осем? — Трей пресуши еспресото и метна чашата в кошчето.

Стомахът на Анил се разбунтува.

— Добре.

— Повярвай ми, Пател. Всичко ще е наред — каза Трей и положи ръка на рамото му. — Само си осигури сериозни препоръки.

Анил се вслуша в съвета на Трей. Следващата седмица седеше срещу Соня в обедната почивка, разделяха ги само таблите с храна. В кафенето наскоро бяха пуснали вегетарианска лазаня и той нямаше търпение да я опита, но преди да се заеме с ястието, се впусна в реч защо е решил да кандидатства за аспирантура по кардиология и колко квалифициран е за този пост. Соня го изчака да приключи, а после се усмихна.

— Анил, ще ти напиша препоръка за всичко, с което пожелаеш да се занимаваш. След като си се спрял на кардиологията, така да бъде. Лично аз смятам, че ще се пилееш, прекарвайки дните си край електроника и пациенти, увити в стерилни чаршафи, но изборът е твой. Това е твоята кариера, не моята.

— Благодаря, Соня. — Анил се облегна на стола и отпусна облекчено рамене. Благодарение на Соня щеше да оформи окончателно кандидатурата си за аспирантура. — Знам, че невинаги е било лесно да се работи с мен.

Соня сви рамене.

— За мен не е важно дали характерът ти е лек, Пател. Няма да имам нищо против, ако поостанеш тук още няколко години. Как върви останалата част от подготовката на кандидатурата ти?

— Доста добре. — Анил налага първата хапка от лазанята, която се оказа изненадващо апетитна. — Ерик Стърн каза, че също ще ми напише препоръка, така че ми остава още една.

— А изследователският проект по кардиология, който се опитваше да задвижиш?

— Да — Анил ровеше из начупените кори е вилицата си.

— Върви добре.

— Чудесно — отвърна Соня. — Значи си намерил наставник? Кой?

— Искаш ли малко лют сос? — Анил остави вилицата.

— Като че ли е леко безвкусно, а? — Стана от масата и се насочи към бара. Как можеше да обясни партньорството си с Трей, внезапната промяна на мнението си? Шише „Табаско“ го гледаше подигравателно

от съседната маса. Той го взе и се върна при Соня, а после заля обилно храната си със соса.

— Щеше да ми кажеш за изследването. Имаш ли наставник?

— Да, всъщност последвах съвета ти и се включих в проекта на Треј Крендъл. Така че всичко е наред. Благодаря ти. — Треј го бе прецакал повторно. Анил знаеше единствено темата на проекта, която бе научил от Танака преди няколко месеца. Надяваше се, че Соня няма да продължи да го разпитва.

Тя се облегна на стола.

— Наистина ли? — усмихна се тя и поклати глава. — Пател, понякога наистина ме изненадваш. Е, браво на теб. Не мога да си представя как успяваш да намериш време за два проекта, но определено ще е от полза за кандидатурата ти.

Изпита изпепеляваща вина, когато забеляза задоволството ѝ. Анил се възползва от удобния случай и смени темата. Попита я за новата ѝ роля като ръководител специализация. Обсъдиха един от пациентите му, очакващ трансплантация на черния дроб, и скандала с младши специализант, отпрашил в Мексико с кола преди четири дни, който още не се бе върнал. Соня заговори за семейството си за пръв път, откакто я познаваше. Сподели, че имала по-малка сестра, която скоро щяла да завърши медицинския колеж и си живеела безметежно, тъй като не знаела какво я очаква по време на специализацията.

Въпреки че разговорът им се придържаше към професионалния тон, между тях се усещаше осезаема топлина. Анил си спомни първото дежурство със Соня в интензивното, когато не бе успял да разпознае разкъсаната аневризма. Конференцията, когато спаси задника му. Как го бе зашила в нощта след побоя над Балдев. Абсурдния подвиг, който го бе накарала да извърши в онкологията, след като го принуди да диагностицира мозъчен тумор, използвайки единствено очите и ръцете си. Анил бе научил изключително много от Соня и благодарение на това бе станал по-добър лекар. Въпреки че разговорът за развода ѝ се бе оказал доста смущаващ и засегна болезнена тема, отношенията им сякаш се подобриха. Все още не бяха равни и вероятно никога нямаше да бъдат. Но той бе спечелил уважението и подкрепата ѝ. С изненада установи, че може би цени мнението ѝ по-вече от това на всички останали в *Парквю*.

ПОДОЗРИТЕЛНИЯТ ДВИГАТЕЛ

Анил се качи в колата заедно с Махеш и Балдев. Бяха тръгнали на празнична вечеря.

— Чуйте това — обърна се той към съквартирантите си.

— Обадиха ми се от вкъщи преди няколко седмици и трябва да им позвъня с отговор този уикенд.

— Отново? — Балдев поклати глава. — Анил, защо не им кажеш да използват някоя от онези услуги? За двеста-триста рупии могат да намерят човек, който да решава споровете им. Някои са го превърнали в бизнес. Така ще приключиш с цялата работа веднъж завинаги.

— Що за приказки? — Махеш наклони глава встрани. — Става въпрос за семейството му, а не за някой непознат. Негов дълг е да помогне, за него ще е чест.

— Колкото и да ми се иска, няма как да се откажа от тази роля засега. Чуйте проблема и ми кажете какво мислите.

— Анил, който седеше на задната седалка, се приведе напред. — Един от братовчедите ми не желае да бъде фермер като другите от семейството. Всеки казва, че е твърде мързелив, за да се труди. Той твърди, че земеделието е отживял поминък и не се печели много, затова решил да започне нов бизнес. Преработва двигателите на колите, за да могат да работят с природен газ вместо с дизел.

— Защо? — попита Балдев.

— Защото дизеловото гориво е много скъпо в Индия — отвърна Махеш. — Правителството го облага с огромен данък.

— Именно — добави Анил. — Природният газ е доста по-евтин, но не можеш да купуваш коли, които да работят с него. Затова братовчед ми се захванал да преправя двигателите.

— Много умно — Балдев кимна одобрително.

— Да, но тези двигатели са неустойчиви — подметна Анил. — Увеличава се рискът нещо да се обърка и да последва... експлозия.

Забеляза, че Махеш се ококори в огледалото за обратно виждане.

— Естествено, никой не е знаел това в началото, а братовчед ми се нуждаел от помощ за начинанието си. Нямам капитал, затова

отишъл при друг чичо, собственик на повече земя. Братовчед ми го помолил да инвестира двадесет хиляди рупии, за да купи инструменти и оборудване. Това се случило преди около шест месеца и всичко вървяло добре. Бизнесът потръгнал и броят на клиентите се увеличил. Започнал малко по малко да изплаща дълга си на чичо ми.

— И тогава? — обади се Балдев.

— Тогава един от клиентите му пострадал при инцидент. Напълнил резервоара с газ и когато включил двигателя, последвала слаба експлозия. Не умрял, но загубил единия си крак. — Анил погледна първо единия си приятел, после другия и продължи. — Та този човек, клиентът, поискал обезщетение от семейството ни. Вече не може да си изкарва прехраната с един крак и казва, че е по вина на братовчед ми, който объркал нещо по двигателя. Братовчед ми твърди, че го е предупредил за опасностите, но клиентът е проявил небрежност, докато е зареждал. Никой не е присъствал, така че никой не знае каква е истината. Но проблемът е, че братовчед ми няма пари и не може да удовлетвори исканията на този човек. Единствено чичо ми разполага със сумата, от която се нуждае пострадалият, за да се погрижи за семейството си.

— Онзи, който... — започна Махеш.

— Точно така, онзи с началната инвестиция — добави Анил. — Но той вече даде голяма част от спестяванията си на братовчед ми, за да започне бизнеса, и сега се чувства предаден. Опитал се е да го подкрепи, а сега се оказва забъркан в цялата тази каша. И за капак на всичко явно клиентът има славата на човек, който върти далавери. Брат ми Чанду има доста съмнителни приятели и твърди, че този човек неотдавна пробвал да изкопчи пари от шефа на фабриката, в която работил. Така че не можем да приемем безрезервно версията му. Но — Анил вдигна показалец — едно е сигурно — останал е без крак.

Съквартирантите му потънаха в мълчание около минута, размисляйки над ситуацията, докато чакаха на светофара.

— Смятам, че купувачът е трябвало да внимава — заяви Балдев. — Този човек е знаел, че има известен риск, както и при всичко останало. Ако си беше купил мачете, за да разцепва кокосови орехи, и по погрешка си бе кльцнал ръката, нима щеше да отиде при продавача на мачете и да се оплаче? Винаги има риск. Поне е крак, а не ръка. Улиците на Делхи гъмжат от еднокраки мъже, които се придвижват по-

бързо и от мен на количките си. Може да изкарва прехраната си по много други начини.

Махеш енергично поклати глава.

— Не съм съгласен, Балдев. Помисли за тяхната карма. Братовчедът и чичото на Анил са участвали, макар и косвено, в осакатяването на друг човек. Ако не сторят нещо, за да изкупят вината си, ще се преродят в... мравки в следващия си живот. Нима трябва да им се свидят няколко рупии?

— Майка ми винаги казва да не настъпваме мравка — ухили се Балдев.

Махеш продължи.

— Както и да е, ако бях на твое място, щях да предложа известно обезщетение на клиента и кутия вкусни сладки. Може би е редно цялото семейство да се включи в набирането на сумата?

— Би било чудесно — обади се Анил. — Но работата е там, че всички се карат заради случилото се. От една страна, някои хора са ядосани на чичо ми, задето е насърчил проекта на братовчеда. Чичо ми е бесен на братовчеда. Всъщност всички са бесни на братовчеда. Но и той е разстроен.

Струва му се, че семейството му го е изоставило, защото на своя глава се е заел да направи нещо различно. — Анил млъкна. — Донякъде го разбирам. Не е лесно да следваш собствената си цел, когато всички очакват нещо от теб.

Махеш поклати глава и спря на паркинга.

— Смятам, че трябва да убедиш семейството си да поеме отговорност за това, че човекът е останал еднокрак. Случила се е трагедия и някой трябва да плати. Семейството ти е в състояние да го направи.

— В никакъв случай — възрази Балдев. — Било е нещастен случай. Съвсем ясно и просто е. Братовчед ти няма вина. Нима си отговорен за всеки пациент в болницата, който умре в твоята смяна?

Анил слезе от колата. Дилемата остана неразрешена. *Primum non nocere*. Той си припомни Хипократовата клетва, която бе изрекъл на церемонията по завършването на медицинския колеж. „Преди всичко не вреди.“

След като чакаха четиридесет минути в претъпкания бар на най-модния нов азиатски ресторант в Далас, Анил и съквартирантите му бяха настанени в полукръгло сепаре, тапицирано в черна кожа.

— За новото начало — Махеш вдигна питието и на лицето му цъфна глуповата усмивка. Беше казал на родителите си за Яалини преди месеци и сега отново беше щастлив.

— За новото начало — Балдев се присъедини към тоста.

— И възможността Махеш най-после да прави секс.

Махеш поклати глава, но усмивката не слезе от лицето му. Отпи от малката керамична чаша, после стисна очи и сви устни.

— Божичко, какво е това? — вторачи се в прозрачната течност, останала на дъното.

— Саке — Балдев се пресегна и тупна рамото на Махеш.

— Японска оризова напитка. Много здравословна — намигна на Анил. — Подобрява мъжката мощ, която ще ти е нужна за сватбената нощ. Стопроцентова гаранция. — Той напълни отново чашата му. — Пий!

— Определихте ли дата? — Анил подуши сакето. Напомняше му антисептичен разтвор.

Махеш пхна зърно зелен боб в устата си.

— Още не. Изчакваме родителите й. Все още се надяваме, че ще променят решението си. — Той отпи от сакето. Анил се зачуди колко ли време щеше да е нужно на заклет трезвеник като него, за да усети ефекта на алкохола. Беше трудно да прецени, тъй като Махеш вече беше доста замаян. — Яалини си мълчи, но знам, че е важно за нея. Как ще склучиш брак без родителите си?

— Какво друго можете да направите? — Анил набоде на пръчиците си лучено кръгче от своята темпура^[1].

— Много държат на кастата — отвърна Махеш. — Родителите ми се опитаха да обяснят, че в нашата общност нещата стоят по друг начин, но те не могат да се примирят с мисълта, че всички ние сме фермерски потомци. — Махеш поднесе чашата към устните си. — Няма значение, че имам магистърска степен от Индийския технологичен институт.

— Е — каза Анил, — поне родителите ти те подкрепят.

Родителите на Махеш бяха приели, че синът им ще се ожени за Яалини, след няколко мъчителни разговора през изминалите месеци.

Оказа се, че Яалини удовлетворява най-важния критерий в тяхната йерархия от предразсъдъци, тъй като изповядваше хиндуизма и беше вегетарианка. Родителите му стигнаха до извода, че изборът на сина им можеше да е много по-лош, след като приятелите им се оплакваха, че децата им сключват брак с мюсюлмани или любители на месото. А по-висшата каста и магистърска степен на бъдещата снаха им даде повод да се гордеят. Майката на Махеш настоя да планира лично церемонията в Ахмедабад, тъй като щеше да е добра подготовка за сватбата на по-малката му сестра след няколко години.

— Така е, така е — Махеш поклати глава и погледът му се размъти. — Балдев, какви са плановете ти? Ще събщиш ли на родителите си за Тринити?

— Човече, не знам — отвърна Балдев. — Те пощуряха от радост, когато разбраха за преместването ми в Индия. Сърце не ми даде да им кажа.

Балдев бе решил, отчасти благодарение на настойчивите молби на Тринити, да приеме работата. Щяха да прекарат там две години, минималната продължителност на договора. Щяха да живеят заедно в Палм Медоус, емигрантски квартал, доста отдалечен от оживения градски център. Балдев щеше да отговаря за наемането и ръководенето на персонала за техническа поддръжка в новия колцентър на електронен гигант. Заплатата му щеше да е внушителна. След успешното приключване на проекта щеше да се върне в централата на компанията в Далас и да получи повишение.

Тринити беше напуснала работата в болницата и се беше записала на шестмесечен курс по терапевтична йога в един от водещите йога колежи. Планираше да използва новите техники, които щеше да усвои там, във физиотерапевтичната си практика. В Бангалор бяха концентрирани много компании, в които хората работеха денонощно с компютри и телефони. Това бе довело до увеличаване на броя на случаите на синдром на карпалния тунел^[2] и други стресови състояния. Опитът ѝ в Америка щеше да ѝ помогне да си намери работа, макар че не се налагаше, тъй като Балдев бе получил изключително щедро предложение. Анил бе впечатлен, но изпита и лека завист. Не можеше да си представи как Амбър, за която Далас се бе оказал толкова драстична промяна, се мести с него в Индия.

— Не бъди страхливец, човече — Махеш леко заваляше. — Ако я обичаш, трябва да им кажеш.

Балдев се засмя.

— Я виж кой говори като голям мъж сега? — Взе суши с пръсти. — Да, може и да се наложи да го направя. Вероятно ще си струва да разбия сърцата на родителите си заради нея.

— А според теб кое би било по-страшно за родителите ти? — попита Анил. Сакето беше развързало езика му. — Американка? Мюсюлманка? Момиче от по-нисша каста? — той се приведе напред. — Или разведена жена?

— Ооо! — извика Балдев и се плесна по крака. — Онази жена от болницата, Соня? Най-сетне ще пробваш, нали?

— Не — Анил поклати глава. — В никакъв случай.

— Тогава коя? Хвърлил си око на някоя друга?

— Не, не — отрече Анил. — Просто хипотетичен въпрос. В моето село има... една ситуация. Спор, който трябва да реша. Жена, която... Та се питах дали можеш да убедиш родителите си да приемат жена, която е била омъжена? — Той затропа с крака под масата, изчаквайки отговора на приятеля си.

— Не и моите родители — обади се Махеш. — Абсурд. Та те едва склониха за Ялини, а тя е само от различен щат в Индия. Никакви мюсюлманки, американки и определено никаква използвана стока. Родителите ми не биха преглътнали нищо подобно. — Той пресуши остатъка от сакето си.

— Не знам — каза Балдев. — Зависи от обстоятелствата. Смятам, че родителите ми биха могли да приемат Тринити, ако решат, че може да се грижи за мен като индийска съпруга. Според мен Тринити се справя дяволски добре със задачата.

— А родителите й? — Анил не се отказваше.

Балдев сви рамене.

— Хипита от Сиатъл. Държат се добре с мен. Трините е имала гаджета от всички цветове на дъгата. Нейните старци планират да ни гостуват след няколко месеца. — Той тикна палец в рамото на Анил. — Докторе, не можеш да измъдриш решение на подобни въпроси. Трябва да следваш инстинкта си. Сърцето си. — Той наля саке в чашите им и вдигна своята. — Кураж, господа!

Отново отпиха наздравица. Махеш разля част от съдържанието на чашата си.

---

[1] Класическо японско ястие от португалски произход, което се състои от панирани морски дарове, риба или зеленчуци. — Б.пр. ↑

[2] Болестно състояние, което се дължи на притискане на медиалния нерв на ръката. — Б.пр. ↑

ЧАСТ IV

28.

Сватбата на Махеш и Яалини щеше да се състои в Ахмедабад. Майка му се бе заела трескаво с подготовката. Над хиляда гости бяха получили покани, украсени с релефна илюстрация на Ганеш, бога със слонска глава, закрилящ сватбените церемонии. Планирано бе петдневно тържество, което включваше *мехнди* вечер за жените и парти с жива традиционна музика и танци вечерта преди сватбата. Тържеството нямаше да е екстравагантно от гледна точка на индийските градски стандарти, но имаше важно значение, защото щеше да демонстрира отношението на родителите на Махеш към женитбата. Анил неочаквано се бе обнадеждал, наблюдавайки как те постепенно омекнаха през последните няколко месеца.

Анил бе помолил Каспър О'Брайън за двуседмична ваканция, но се беше подготвил да получи само една, както се бе случвало почти всеки път, когато се бе прибирал в Индия. Когато му отпуснаха двете седмици, изпита мимолетна вина, докато вписваше като причина за пътуването си семейна сватба. В крайна сметка той бе по-близък с Махеш, отколкото с братята си. Като специализант трета година думата му тежеше повече, а ѝ безспорно щеше да затвърди имиджа си, когато стане аспирант по кардиология. Щеше да подаде документи скоро след завръщането си от Индия. Анил вече можеше да си представи промяната в начина си на живот. Пътят през последните няколко години бе трънлив, но сега го очакваше бляскаво бъдеще.

Сватбеното тържество на Махеш в Ахмедабад щеше да ангажира първата му седмица, а той не бе направил никакви планове за втората. Ако спечелеше аспирантурата, това щеше да се окаже последното пътуване до дома преди началото ѝ, но все още не можеше да свикне с мисълта, че ще се изправи пред майка си. Анил си резервира място в същия презокеански полет, с който летяха Балдев и Тринити. Щеше да се върне сам в Далас две седмици по-късно. Не съобщи на никого от семейството си, че се прибира.

Седмиците преди сватбата бяха трескави за всички. Махеш и Яалини трябваше да подготвят компанията и колегите си, за да се

справят по време на отсъствието им, както и да освободят апартамента на Яалини, която щеше да се нанесе в този на Махеш след сватбата. Всяка вечер след работа те сновяха с кола, пълна с вещите ѝ. В края на седмицата в коридора на Махеш имаше купища запечатани кашони. В другия край на апартамента Балдев преглеждаше нещата си, за да реши какво да вземе в полета до Бангалор и какво да изпрати в контейнери. Завеща на Анил част от принадлежностите си, като гиричките и боливудските плакати.

В дните преди пътуването Анил непрестанно мислеше за Лийна. Представяше си как нежните ѝ пръсти очертават вътрешния ръб на незавършената купа във всекидневната. Ръцете ѝ не бяха като тези на рецепционистката в болницата — с поддържани и лакирани нокти, а излъчваха една особена красота. Не притежаваше тънките деликатни китки на Суджата, лабораторния му партньор от медицинския колеж, с блестящите стъклени гривни. Лийна подрязваше ноктите си почти до дъно. Горната част на ръцете ѝ бе почерняла от слънцето. Пръстите ѝ бяха дълги и грациозни, а по сгъвките на кокалчетата се набиваше глинен прах. Когато Лийна му бе показала огромните делви, които бе направила за хотела, Анил се изненада как крехките ѝ ръце бяха сътворили нещо подобно. Копнееше да се върне в онзи ден, да поеме ръката ѝ и да разгълкува линиите по дланта ѝ, както правеше дядо му с всички деца в семейството. Колко ли дълга бе линията на живота ѝ? Дали линията на богатството беше прекъсната? Колко деца щеше да има? Но сега знаеше много повече за съдбата ѝ, отколкото би разчел по дланта ѝ.

Анил продължаваше да мисли за нея, когато хвана нощния полет от Далас и докато Балдев и Тринити спяха, сгушени на двете съседни седалки. По време на престоя им в Лондон обикаляха из безмитните магазини на летището, а Анил се чудеше как ли щяха да стоят на ушите ѝ обиците с черни таитянски перли и дали мъничкият диамантен медальон щеше да легне в ямката над ключицата ѝ. Не каза нищо на Балдев и Тринити, когато прекосиха терминала и спряха да пият чай. Ако беше заговорил за Лийна, тя, обърканото ѝ минало, както и присъдата на майка му, щяха да се материализират. Засега беше по-добре да остане недосегаема в мислите му.

След като кацнаха в Ахмедабад, сватбените тържества обсебиха вниманието му. Майката на Махеш беше неуморна — командваше доставчиците, посрещаше гостите и се суетеше около Махеш и приятелите му. Прехласна се по Анил, защото и той беше от Гуджарат. В културната им йерархия лекарите бяха единствената професия, засенчваща инженерите. Нямаше и следа от първоначалното неодобрение на семейство Шах към бъдещата им снаха. Те с гордост представяха Яалини на приятелите и роднините си. Изборът на Махеш не изглеждаше толкова скандален, след като Балдев се бе появил с американска приятелка, с която планираше да живее на семейни начала. За сметка на това Тринити успя да спечели всички с желанието си да облича сари за всеки повод и да се храни умело с ръце.

Сутринта в деня на сватбената церемония атмосферата в къщата на Махеш бе стигнала до точката на кипене. Едва преди няколко дни родителите на Яалини най-сетне бяха склонили да присъстват на сватбата. Бяха пристигнали миналата вечер и отседнаха в хотела, в който бяха Балдев и Анил, отхвърляйки гостоприемството на семейство Шах. Притеснението им бе видимо, когато влязоха в залата. Усмивката се скована и избягваха да гледат в очите останалите гости. Промълвиха едва чуто своя благослов, когато *пандитът* ги помоли да кажат няколко думи на двойката. Но Яалини сякаш не забелязваше напрежението. Беше прекрасна в сватбеното сари. Главата ѝ бе увенчана с корона от цветя, а драматичният грим подчертаваше очите ѝ. Махеш приличаше на усмихнат робот. Широката усмивка не слизаше от устните му, докато сновеше наоколо, поздравяваше гостите и приемаше пликите с пари, които тикаха в ръцете му.

В края на вечерта Анил, Балдев и Тринити блуждаеха изтощено из залата. Дори и Тринити бе изгубила афинитета си към индийската култура след толкова много сватбени ритуали.

— Само още едно събитие — изпъшка Балдев. — Утрешният обяд. — Отпусна се в един фотьойл. — Единственото, което искам да направя, е да се просна в леглото и да си поръчам румсървис.

— Трябва да отидем — Тринити вдигна полите на тежкото сари и се разположи до него, потънала в пластовете плат.

— Майката на Махеш веднага ще забележи, ако не присъстваме. Дори ми зае тоалет на сестра му. — Тя погледна към Анил и се

усмихна. — Между другото, какво мислиш за сестрата на Махеш? Хубава е, нали?

— Майка им вероятно ще организира сватбата мълниеносно, докторе — Балдев го сръга в ребрата. — Но първо ни дай малко време да се възстановим от тази.

Тринити положи ръка на рамото на Балдев.

— Толкова се радвам, че след това отиваме на почивка.

— Сигурен ли си, че не искаш да дойдеш с нас, Анил *bhai*? — попита Балдев. Дватамата с Тринити щяха да отдъхнат няколко дни в морски курорт в Гоа на път за Бангалор.

— И ти можеш да си починеш, преди да се върнеш в Далас. Последна възможност да прекараш малко време с нас. Красиви плажове. Никакви задължения. По цял ден ще ядем, ще пием и ще плуваме.

— Звучи изкушаващо — отвърна Анил, — но не мога. Очакват ме в Панчанагар. — Естествено, че не беше вярно. Никой не го очакваше. Майка му дори не подозираше, че е в страната и се намира на по-малко от сто километра от дома им. Но той не се канеше да види семейството си. По време на дългия и самотен полет от Лондон до Ахмедабад, когато в самолета цареше мрак и всички спяха, Анил се бе взирал в черното небе през прозореца. Бе воювал с мислите си, опитвайки се да създаде ред в хаоса: Лийна, брака ѝ, керосина, парите за зестрата, съветът на баща му, категоричното неодобрение на майка му. Всичко това изглеждаше лишено от смисъл. Намираше утеха единствено в ранните детски спомени с Лийна: как се криеха в оврага между домовете им, играеха на ловци на тигри в шубраците и се катереха по кокосовите палми. Времето, когато всичко бе толкова просто.

През седмицата, прекарана в Ахмедабад, Анил не бе взел никакво решение, но изпитваше дълбок и непреодолим копнеж да се върне в Панчанагар. Този инстинкт надделя над всички аргументи против, които му хрумнаха. Искаше отново да види Лийна и беше подготвен да се изправи пред майка си, когато ѝ съобщи защо бе дошъл. Бе позволил на майка му да ограничи връзката му с Лийна, когато бяха малки, но това нямаше да се повтори. Ако беше последвал сърцето си в миналото и се бе разбунтувал, може би щеше да спести страданията на Лийна. Но избягваше да мисли за това.

Рано на следващата сутрин Анил се събуди освежен въпреки изтощението от изминалата напрегната седмица. Взе си душ, избърсна се внимателно и облече колосана бяла риза, която бе пазил за случая. След като напусна хотела, потвърди уговорката си за кола и шофьор и закрачи из лобито в очакване на Балдев и Тринити.

Домът на семейство Шах беше препълнен с гости, когато пристигнаха. Тринити трябваше незабавно да се притече на помощ и да направи масаж на майката на Махеш, която се оплакваше от болки в кръста, след като цяла седмица не бе подвила крак. Анил и Балдев откриха Махеш и го дръпнаха на един усамотен балкон.

— Е? — попита Балдев и плъзна вратата, за да не ги чуват. Сниши глас. — Как беше брачната нощ?

Лицето на Махеш засия, когато сведе поглед и пъхна ръце в джобовете си.

— Я го виж — Балдев удари перилата. — Наперил се е като паун. Махеш продължи да се усмихва и поклати глава.

— Няма да излъжа, ако кажа, че това е най-щастливият ден в живота ми — той прегърна приятелите си. — Благодаря, че дойдохте, братлета. Без вас нямаше да е същото.

— Шегуваш ли се? Не бихме го пропуснали за нищо на света. — Балдев се облегна на перилата на балкона и поднесе лице към слънцето. — Това е крайт на съвместното ни ергенство. Не е изненадващо, че Махеш пръв се предаде.

— А Балдев е напълно опитомен — подметна Анил. — Което е изненадващо.

Балдев присви драматично рамене.

— Кой можеше да предвиди преди три години, когато се запознахме, всички тези обрати на съдбата? Махеш се ожени по любов и остава в Америка. А аз? Местя се в Индия — Балдев поклати глава. — Животът е странен. Човек никога не знае къде ще го отведе вятърът.

— Ами доктор Пател? — каза Махеш. — Той е точно там, където е планирал да бъде.

— И скоро ще бъде кардиолог — Балдев протегна ръка към Анил, а той я сграбчи и прегърна приятеля си. Тримата си взеха последно сбогом — силна мечешка прегръдка и потупване по рамото,

— преди да поемат по своя път, без да знаят кога ще се съберат отново. Махеш и Яалини щяха да се върнат в Далас след медения си месец, който щяха да прекарат в съседния щат Раджастан. Но всичко щеше да е различно. Махеш бе казал на Анил, че няма проблем да остане в апартамента колкото пожелае. Нямахше нужда да търсят нов съквартирант, за да заместят Балдев. Анил можеше да разполага с другото крило на жилището. Предложението беше щедро, но Анил имаше други планове. Преди да напусне Далас, той бе разпитал за съседния свободен апартамент.

След като обясни на шофьора на автомобила под наем как да стигне до Панчанагар, Анил се настани на задната седалка на снабдения с климатик „Амбасадор“ и затвори очи. Тръпнеше от нетърпение да направи първото безразсъдно нещо в живота си.

Лийна седеше на крайчеца на леглото и сплиташе косите си, когато на входната врата се почука. Майка ѝ точеше хляб в кухнята, затова тя прихвана недовършената плитка и се запъти да отвори, очаквайки да зърне Пиа. Вместо нея на прага стоеше Анил. Усети пърхане в гърдите си. Нима това беше игра на въображението ѝ, извикало човека, обсебил мислите ѝ? Лийна бе изпратила писмото преди месеци. Не бе получила отговор, а и се бе отказала да се надява. Държеше края на косата си и чакаше видението да изчезне.

Анил се усмихна и пристъпи към нея.

— Искаш ли да се разходим? — кимна той към полята пред къщата.

Лийна се втренчи в него за миг, опитвайки се да разгадае изражението му. Погледна към кухнята. Майка ѝ щеше да е заета още известно време. Обърна се към Анил, вдигна показалец и затвори входната врата. Когато остана сама в коридора, се постара да успокои препускащите си мисли. Не можеше да го вини, задето не бе отговорил на писмото ѝ. Малцина, дори и онези, които се държаха приятелски в началото, когато се върна, биха общували с обезчестена жена. Отдавна бе спряла да се надява на нещо друго. И все пак.

Лийна си пое дълбоко дъх няколко пъти, а после каза на майка си, че излиза да се поразходи. Отвори вратата, колкото да се измъкне незабелязано, и я затвори зад гърба си. Подскачаше босонога надолу

по стъпалата и не я беше грижа дали Анил я следва. Лийна крачеше бързо из полето и умело избягваше редовете с посевите. Тя не намали крачка, за да го изчака. Накрая стигнаха до някакъв храсталак, където бяха напълно изолирани от околния свят. Къщата ѝ се мержелееше в далечината, скривана от високите тръстики наоколо. Лийна забави ход и заситни край нивата със захарна тръстика, сякаш вървеше по опънато въже. Анил я настигна. Долови тежкото му дишане. Крачеха мълчаливо един до друг.

Анил спря край едно дърво гуава и подпря ръка на стъблото, чиято кора бе пъстра като змийска кожа.

— Помниш ли как веднъж се покатери на гуава, за да набереш плодове за всички ни? Майка ми дойде да ни търси. Беше ядосана, защото двамата с Киран закъсняхме за вечеря.

Лийна се усмихна.

— Толкова се изплаши, че избяга и ме остави съвсем сама на върха.

Анил се засмя.

— Знаехме, че можеш да слезеш. Беше единствената, която можеше да го направи без чужда помощ.

Нима я мислеше за такава, каквато беше някога? Силна, безгрижна и независима? Вече не беше такава. Лийна се зачуди дали бе получил писмото ѝ, или щеше да се наложи да му разкаже всичко отново.

Анил я погледна в очите.

— Лийна, нали си спомняш, че когато си бях тук за последно, ти обясних за болницата в Далас, където работя, и за програмата по кардиология?

Тя кимна. Припомни си как бяха лекували болните в импровизираната клиника на верандата на Голямата къща, а после и разговора им, когато той се бе оживил, описвайки ѝ как, вместо да превързва хорските рани, можел да направи нещо много по-значимо, да лекува сърцата им и да спасява живота им.

— Ще кандидатствам за аспирантура по кардиология, за да стана специалист. Все още не е сигурно, но имам големи шансове — Анил бе развълнуван. — Това ще промени всичко, но ще трябва да остана още четири или пет години в Америка.

Лийна се усмихна.

— Това е страхотно, Анил.

Ето защо бе дошъл, да сподели добрата новина. Тя сведе поглед в земята. Разрови пръстта с палеца на крака си; на съседния пръст носеше сребърен пръстен, единственото останало бижу по тялото ѝ. В застиналия въздух можеше да чуе дишането на Анил.

— Ела с мен, Лийна — каза Анил. — За мен няма значение. Всичко, което ми написа в писмото си. Миналото. То вече няма значение.

Лийна вдигна глава, срещна погледа му и за миг се втренчи в лицето му. Какво говори? Тя се обърна и тръгна по края на нивата. Пристъпяше внимателно, сякаш следваше невидима нишка. Чу как тича след нея.

— Лийна?

Поклати глава.

— Не знаеш какво говориш, Анил!

Той сграбчи ръката ѝ и извърна лицето ѝ към себе си.

— Какво не знам? Знам, че те обичах, когато бях на дванадесет и когато винаги изкатерваше онази кокосова палма преди мен, и когато всички други винаги ме оставяха да печеля. Обичам начина, по който създаваш тези прекрасни съдове с ръцете си. Харесва ми това, че пазиш и изкривените.

Усмивката на Лийна засия и тя неволно вдигна ръка към устата си.

— Обичам и това — Анил спря ръката ѝ. — Обичам усмивката ти, тази усмивка. Не я прикривай. Тя е най-хубавото нещо в теб.

Тя продължи да се усмихва, а очите ѝ се напълниха със сълзи. За пръв път чуваше подобни слова. Беше се отказала да вярва, че ще ги чуе някога.

— Обичам начина, по който забавяш темпото, когато започна да заеквам, и това ми помага да спра. Обичам те за това, че ме познаваш по-добре от мен самия. — Взе лицето ѝ в шепите си и избърса сълзите по бузите ѝ с палци. Лийна се изненада от грапавината на кожата му. Не си бе представяла, че някой толкова образован би имал ръце като собствените ѝ.

Тя поклати глава.

— Анил...

— С мен ще бъде различно, Лийна. Познаваш ме. — Очите му блестяха. — Винаги си ме познавала. Мога да се върна това лято за сватбата. Дори съм намерил апартамент, в който да се настаним. Има голям двор, който можеш да превърнеш в ателие. Ще живеем в съседство с приятеля ми Махеш и съпругата му Ялини. Ще ти допаднат. Заедно ще започнем нов живот. Там е различен свят, Лийна. Светлините никога не угасват, има вода през цялото време. Ще печеля добре. Можеш да се занимаваш с керамичните съдове и дори не е нужно да ги продаваш. Можеш да запазиш всичките, дори и най-сполучливите. Ще вградим лавици от пода до тавана. Някога виждала ли си грънчарско колело с електрическо задвижване? Ще ти купим такова — говореше, без да спре, едва си поемаше дъх, ризата му бе влажна от пот. Надникна в очите ѝ, докато държеше лицето ѝ в шепите си. — Нов живот, само ние двамата. Какво мислиш?

Лийна се усмихна и поклати глава. Като момче беше същият — запален мечтател, който винаги говореше за далечни места.

— Ами майка ми, не мога да я оставя сама.

В мига, в който го изрече, Лийна си представи майка си, която се молеше за щастието ѝ всеки ден. Единственото нещо, с което очакваше да я дари господ след смъртта на съпруга ѝ.

— Може да дойде с нас — каза Анил. — Каквото пожелаеш, Лийна.

Тя се засмя на сляпата му увереност. Нима бе вярно? Нима онези мечти, които бе скътала дълбоко в сърцето си, все още бяха постижими?

— Майка ти ще се грижи за децата ни — каза Анил. — Ще ги угощава с вкусните си ястия.

Лийна почувства осезаема болка някъде дълбоко в себе си, когато Анил бавно пристъпи към нея. Кожата ѝ сякаш пламна в очакване на ръцете му и той я прегърна. Въпреки всичко, което знаеха един за друг, въпреки всички неща, които бяха правили заедно, това бе първият им момент на физическа близост. Анил я повдигна във въздуха и я завъртя, а тя избухна в смях.

Анил се препъна по неравната земя и те се претърколиха на земята като деца. Лийна дръпна сарито, за да скрие белязания си крак, но Анил хвана ръката ѝ. Той седна, отметна плата и нежно докосна кожата. Пръстите му очертаха извивката на стъпалото, плъзнаха се по

глежена, прасеца и коляното, а после отново се спуснаха надолу, гъделичкайки крака ѝ. Когато приключи, внимателно я покри със сарито и се усмихна. Топлина се разля по тялото на Лийна, едно чувство на сигурност, което отдавна не бе изпитвала. Изправи се и се изтупа. Анил я последва, хвана я за ръката и тръгнаха да се връщат през тръстиките.

— Мога да те заведа при много добър пластичен хирург в Далас — каза Анил. — Ще присади кожа на крака и белегът ще е почти незабележим. — Той стисна ръката ѝ.

Нирмала привършваше с точенето, когато Лийна се върна у дома и се оттегли в стаята си. Нирмала включи газовата печка и излезе през задния вход. Забеляза Анил Пател, който вървеше към черната кола, паркирана на границата на имота им. Тя почувства как кръвта ѝ кипва и тръгна към него, стискайки войнствено дървената точилка.

— *Намасте*, лельо Нирмала — Анил склочи ръце пред гърдите си и се поклони. Беше се ухилил като дете на сладкиш.

— Защо си дошъл тук? — попита Нирмала. — Какво искаш от нас?

Няколко въздишки се изтръгнаха от гърдите на Анил.

— Лельо, исках да видя Лийна. — Замлъкна за миг, сякаш изгубил дар слово.

— Остави дъщеря ми на мира. — Нирмала удари краката му с точилката. — Не желаем да имаме нищо общо със семейството ти.

— Моля те, лельо, знам, че е имало някаква уговорка за зестрата между вас и родителите ми, но тя не ме засяга...

— Не те засяга? Така ли смяташ? — Нирмала се засмя и поклати глава. — Изслушай ме и после говори дали не те засяга.

Започна от самото начало с деня, когато всичко се промени, когато се събуди и откри сгънатото листче, оставено от съпруга ѝ на възглавницата му. Никога не бе ходил на училище, но криво-ляво се бе научил да чете и да пише, колкото да продава продукцията си в града. Тъй като го бе придружавала до пазара, също бе запомнила няколко числа. Беше нарисувал карта на листчето. Показваше дома им, главния път за града и пазара. Всичко това бе познато на Нирмала, но Прадип бе отбелязал малък квадрат с X, разположен на няколко пресечки от

тържището. Под картата беше написал името си и едно-единствено число: 78 000. Какво означаваше всичко това? Тръгна да го дири, като първо претърси полята, където бе прекарал живота си, и най-сетне стигна до реката, където бе намерил края си.

— Не е можел да плува? — Лицето на Анил се бе сгърчило. Приличаше на малко момче, което си бе ожулило коляното и преглъщаше сълзите си.

— Беше отличен плувец — отсече Нирмала. — Научи и Лийна. — Анил си пое дъх с усилие. Тя зарея поглед към развълнуваните хълмове в далечината. — След случилото се с Лийна се притеснявах, че може да отмъсти на онези хора. Но съпругът ми наказва единствено себе си.

Анил поклати глава, готов да избухне в ридания.

— Донесохме го вкъщи. Сами го кремирахме. Никой друг не дойде. Не можехме да си позволим церемония. Твърде много се срамувахме, за да повикаме *пандита*. След като приключихме, двете с Лийна отидохме в града и открихме мястото, отбелязано на картата — Нирмала замлъкна, а после продължи почти шепнешком. — Беше полицейският участък — каза тя и го погледна, за да се убеди, че я е разбрал. — Той беше дал зестрата и като неин баща, цялата отговорност падаше върху него. Тъй като бе мъртъв, нямаше как да бъде заведено дело срещу него. Всички останали — аз, Лийна, родителите ти, които дадох парите, — всички ние бяхме оневинени. Спаси доброто име на баща ти, но нима майка ти призна саможертвата му? Не, разбира се, че не. — Тя въздъхна тежко. — Седемдесет и осем хиляди рупии в брой и стока. Толкова струва животът на съпруга ми.

Анил яростно търкаше брадичката си, сякаш искаше да изтрие нещо.

— Подадохме жалба — продължи Нирмала. — Лийна даде показания. Именно тогава разбрах в подробности с какво зло се е сблъскала в тази къща. Трябваше да им покаже раните си. — Тя преглътна мъчително. — Направиха снимки на всеки един белег.

— Какво се случи? — попита Анил. — Сигурно са ги осъдили?

Нирмала се усмихна. Това момче не разбираше какъв бе редът на нещата, въпреки че беше образовано и бе пътувало толкова много. Все още си мислеше, че лошите хора биваха наказвани, а добрите — възнаграждавани. Все още вярваше в правосъдието.

— Подадохме жалбата — повтори тя. — Казаха ни, че ще разследват. Не знам дали въобще са си направили труда. Вероятно онези мошеници са платили на полицаите да си затворят очите с всичките пари, които взеха от нас. — Тя поклати глава. — Но повече не се върнаха. Съпругът ми жертва живота си в името на нашата свобода. — В гърлото ѝ заседна буца, а цялото ѝ тяло се сви от болезнен копнеж по Прадип. — Научих, че е платил и на родителите ти ден преди да умре — целия останал дълг. Решил е, че е по-добре да отнеме собствения си живот, но да не се изложи пред великото семейство Пател. Един господ знае откъде е взел парите. Дойдох при вас, помниш ли? Дойдох за помощ, за милост, а майка ти отказа да се срещне с мен.

Анил бе застинал. Наблюдаваше я безмълвно с широко отворени очи и дишаше тежко.

— Направихме всичко сами — каза Нирмала. — Сама извадих тялото на съпруга си от водата. — Тя вкопчи ръце в точилката. — Двете с Лийна го пренесохме от реката до вкъщи. Кремирахме го. Никой не дойде. Никой не ни помогна. — Тя обгърна с жест земите наоколо. — Изградихме отново живота си — камък по камък: този дом, нивата, занаята на Лийна. — Изчака Анил да вникне в думите ѝ. — Съпругът ми изплати до последната рупия дълга на майка ти, преди да посегне на живота си. Отървахме се от семейството ти и не искаме да ни безпокоят. Нямаме нужда от никого. Разбра ли? Великите Пател ни оказаха толкова голяма помощ, че един живот няма да стигне, за да им се отблагодарим. Все още се възстановяваме от щедростта на рода ви. — Тя пристъпи толкова близо, че усети острия мирис на потта му. — Затова изчезвай оттук. Остави ни на мира.

29.

Анил не помръдна. Капка пот се стече по тила му, докато наблюдаваше леля Нирмала да се отдалечава към къщата. Шофьорът му се бе облегнал небрежно на капака на колата. Вероятно не бе изпуснал нищо от разговора.

— Да тръгваме — рязко каза Анил. — Почивката свърши.

— Накъде, *сахиб*? — Мъжът изплю сдъвкания *бетел* на земята.

Анил затръшна вратата на колата. „Накъде?“ Семейството му не го очакваше. Можеше да му нареди да го закара до Ахмедабад и да хване следващия полет до Далас. Или да се качи на някой самолет за Гоа, за да пие коктейли на плажа заедно с Балдев. И двете възможности бяха много по-примамливи от тази, пред която трябваше да се изправи.

— Карай нагоре по пътя.

— Анил! — извика майка му, когато влезе в Голямата къща. Ококори се, втурна се към него, взе лицето му в шепите си, а после го притегли в прегръдките си. — Но кога... Защо не ни каза, че се прибиращ? Откъде идваш? — Погледна над рамото му към отворената врата, но колата и шофьорът бяха изчезнали. Най-тихото завръщане в историята на Панчанагар.

— Идвам от дома на Лийна — каза той. — Помолих я да се омъжи за мен и да дойде в Далас.

Усмивката на майка му се стопи. Тя го пусна и отстъпи назад, като обви ръце около тялото си. Лицето ѝ се сгърчи няколко пъти, а после застина в безизразна маска.

— Мамо, не знаеш какво се е случило.

— Знам всичко, което е от значение. Това момиче посрами семейството си и прояви неуважение към баща ти — тя изсъска последните думи, обърна се и се запъти към кухнята.

Анил я последва.

— Тя не се е отказала от брака си — стараяше се да не повиши тон. — И съпругът ѝ не я е изхвърлил. Имала е основателна причина.

От гърдите на майка му се изтръгна остро и недоволно възклицание.

— Каква причина?

Тя влезе в тъмния килер и дръпна една верижка. Самотната крушка грейна над главата ѝ. Наведе се над кофата и започна да избира главите лук една по една, като белеше люспите им на пода.

Анил влезе в килера. Беше толкова малък, че едва ги побираше.

— Мамо, той се е опитал да я убие — каза той тихо, сякаш доверяваше забранена тайна. — Залял я с газ и я подпалил.

Майка му спря да се суети. Изражението ѝ бе неразгадаемо. Потрепна единствено угълчето на окото ѝ.

— Тя ли ти го каза? И го приемаш за чиста монета просто защото някой го твърди? — извърна се тя.

— Не, видях белега — каза Анил. — Със собствените си очи. По целия ѝ крак има изгаряния втора и трета степен. — Майка му рязко се завъртя, за да го погледне, шокирана от думите му. Анил затвори очи и поклати глава. — Когато миеше стъпалата си на кладенеца в деня, в който преглеждахме хората в импровизираната амбулатория. Тогава го видях. Истина е, майко.

Тя се взря в лицето му за миг, а после отново се извърна. Приглади предната част на сарито с длани.

— Не мога да повярвам, че е възможно да се случи подобно нещо. Момчето бе от добро семейство.

— Отнасяли са се с нея като със слугиня — каза Анил.

— Дори по-зле. Не като със слугиня, а като с робиня. Като с куче. Съсипвали са я от работа, биели са я и са я подпалили...

— Не е възможно! — прекъсна го майка му с необичайно креслив глас. — Баща ти лично проучи семейството. Имаше отлична преценка за тези въпроси.

Анил въздъхна.

— Какво искаш да кажеш с това, че татко е проучил семейството? — Мисълта, че баща му се е срещнал със съпруга на Лийна, глождеше любопитството му, но и го ужасяваше. — Отишъл е в дома им?

— Не, те дойдоха тук — отвърна майка му. — Младоженецът и баща му. Седяха точно там. — Кимна към голямата стая. — Дори не пожелаха чай, пиха само вода. Донесоха дарове. Кутия с вкусни сладки. Баща ти каза, че са добре възпитани и любезни. Имаше отлична преценка за тези въпроси — повтори тя.

— Не и този път, мамо. — Миризмата на лук и аромата на кокосово масло се смесиха в тясното пространство на килера. — Те са го манипулирали. Преследвали са единствено парите му. Ако беше посетил къщата им, щеше да види, че е запусната и никой не работи на нивите. — Анил наблюдаваше профила на майка си и неспирното потрепване на клепача ѝ. — Мамо, това не е било женитба, а измама. Домогвали са се само до зестрата. Ако татко не бе дал парите, никога не биха се съгласили да се сватосат. Лийна никога нямаше да бъде изложена на опасност. — Анил замлъкна.

— Било е грешка, мамо. Татко е сгрешил.

Майка му застана срещу него, черните ѝ зеници святкаха яростно. Вдигна ръка бързо и рязко и го зашлеви по лицето.

— Как смееш? — изсъска тя. Вече не шепнеше. — Как смееш да го виниш? — Очите ѝ прогаряха дупки в него. — Смяташ, че знаеш по-добре от баща си? Смяташ, че можеш да сравняваш преценката си с неговата? — Пронизваше го с поглед, сякаш бе сграбчила брадичката му в шепата си. После го изблъска встрани и излезе от кухнята.

Анил докосна бузата си. Усещаше парещия отпечатък на пръстите ѝ. Обърна се и я последва в стаята.

— Нима не очакваш точно това, майко? Когато всички хора се съберат тук и поискат мнението ми, когато вземам решения за живота им? — Той удари с ръка по масата. — Значи, няма проблем да съдя другите хора, но не и семейството ни?

Майка му стоеше права, стиснала облегалката на стола за четене на баща му. Анил затвори очи и под клепачите му избухнаха пожари. Отново ги отвори.

— Виж, майко, всеки прави грешки — гласът му премина в гневно кресчендо. — Грешките ми са убивали хора. Пациенти са умирали заради пропуските ми. Най-добрият ми приятел беше пребит почти до смърт заради момичето, с което излизах. По моя вина. — Когато очите на майка му се изпълниха със сълзи и възмущение, той кимна. — Да, точно така, мамо. Имах приятелка американка. И

връзката ми с нея не беше платоническа. — Той се отпусна на съседния стол и подпря глава на ръцете си. — Лийна не е единствената, която има минало, мамо. Едва ли моята история ще ти се понрави повече от нейната.

Майка му се отдръпна от стола и пристъпи до прозореца. Застана гърбом към Анил. Предположи, че дишаше дълбоко, съдейки по повдигането и спускането на раменете ѝ.

— Само казвам, че татко не е бил съвършен. Грешал е, както грешим и всички ние — Анил стана и се приближи към прозореца, но не посмя да я докосне. — Намеренията му са били добри, но е взел неправилно решение. Лийна се е разминала на косъм със смъртта. Семейството ѝ е било финансово съсипано. — Анил сниши глас. — Баща ѝ се е самоубил, за да ги спаси и да се разплати с вас.

Майка му се взираше през прозореца.

— Не трябва да се жениш, за да изкупиш вината, Анил.

— Не. Ще го направя от любов — каза той и изчака за миг, за да проумее думите му. — И все пак татко е взел неудачно решение. И ние трябва да го поправим. — „Преди всичко не вреди.“

— Не знам какво се е случило с теб, Анил — каза майка му. — Отклонил си се от пътя си. Трябваше да се прибереш у дома след смъртта на баща си, вместо да петниш паметта му. Засрами се. — Тя изкачи стълбището и изчезна зад вратата на стаята си.

Анил откри Пиа в стаята ѝ. Седеше на леглото, подпряла огромен скицник на коленете си. На нощното шкафче лежеше поднос с водни бои и чаша с мътна вода. Беше се привела и върхът на носа ѝ почти докосваше листа, като движеше тънката четка точно и отмерено.

Анил застана на входа за миг, после леко почука на рамката на вратата.

— Анил? — Тя се изправи и преобърна с лакът чашата с вода. — Право в целта — възкликна тя, изправи чашата и прескочи локвата на пода. — Анил!

Двамата се втурнаха един към друг и се прегърнаха. За сетен път Анил изпита благодарност към по-малката си сестра.

— Бхай, какво правиш тук? — Тя го целуна по бузата, където Анил все още усещаше парещия отпечатък на майчината ръка.

— Съквартирантът ми Махеш се ожени в Ахмедабад миналата седмица. Реших да дойда на сватбата в последния момент — излъга той. — Не знаех дали ще ми дадат отпуск.

— Видя ли се с мама? Господи, сигурно е получила инфаркт. — Пиа се засмя и седна на леглото, като сви крака под тялото си. Премести големия скицик, за да му направи място.

Анил се настани в крайчеца, облегна се на долното табло и затвори очи. Майка му никога не му бе посягала. Често я бе виждал да избухва, но гневът ѝ винаги бе насочен към другите.

— О, боже — продължи Пиа, — в кухнята ще настъпи лудница още с пукването на зората. Знаеш ли, че обикновено започва да готви цяла седмица преди завръщането ти? Сигурно не е на себе си от радост. — Явно и Пиа се вълнуваше искрено. Залюля се напред-назад, за да се успокои.

— Тя ме удари. — Анил дърпаше една нишка от покривката и наблюдаваше как се набира.

Пиа се ококори.

— По дяволите! Падението на златния син. Какво се е случило?

Нишката се скъса в пръстите на Анил. Той прокара длан по повърхността на покривката в търсене на друга.

— Лийна.

Пиа се облегна на възглавницата. Настъпи кратко мълчание, преди да му отговори.

— Забелязах го миналото лято. В клиниката, начина, по който те гледаше.

— Наистина ли? — Анил вдигна глава. — И си знаела?

Пиа кимна.

— Анил...

— Наясно съм с всичко — спря я той с жест. — За мен няма значение. Искам да се ожения за нея. Помолих я да дойде с мен в Далас.

Пиа се отпусна в леглото и се втренчи в тавана.

— О, Анил! Защо винаги избираш трънливия път?

— Какво, и ти ли не одобряваш? — В гласа на Анил се долавяха едва доловими нотки на гняв.

Пиа поклати глава.

— Не е това, братко. Просто бъди внимателен с нея. Преживяла е достатъчно.

Хорът на щурците поднови песента си с нова сила. Пиа пристъпи към прозореца и го притвори. Анил вдигна скицника, който лежеше до него. Отдолу се появи друга книга, дебел том, който напомняше учебниците му.

— „Пълно ръководство по аюрведическа медицина и хомеопатия“?

— Да — усмихна се Пиа. — Всъщност е доста интересно. Има много природни средства за лечение, които са доказали своята ефективност. Обзалагам се, дори и ти можеш да научиш нещо, доктор сахиб.

Анил ѝ върна учебника.

— Ще преотстъпя тези познания на теб.

— Хората продължиха да прииждат, знаеш ли — каза Пиа. — Миналото лято, след като си тръгна. Новината за амбулаторията се бе разнесла и болните пътуваха по шестдесет, дори седемдесет километра. Онзи мъж, чийто син бе роден без ухо, идваше всеки ден в продължение на месеци. Затова започнах да чета някои неща — потупа корицата на ръководството. — Успях да помогна на неколцина.

Анил остана в стаята на сестра си почти до полунощ, когато го налегна умора и му се приспа. Тръгна по коридора към собствената си спалня, когато забеляза светлината, струяща през притворената врата на стаята на родителите му. Няколко часа по-късно стана, за да си налее чаша вода. Светлината все още не беше угаснала.

Мина Пател седеше с кръстосани крака на пода в малката ниша до спалнята, където имаше олтар, украсен със статуи на няколко богове и богини, снимка в рамка на нейния гуру, както и портрет на починалия ѝ съпруг. Не беше една от фотографиите, направена малко преди смъртта му, когато лицето му се бе съсухрило и в погледа му се четеше поражение. Не беше избрала, както правеха някои вдовици, и снимка от младостта му, на която по-скоро приличаше на филмова звезда, отколкото на мъжа, до когото се събуждаше всяка сутрин. На снимката в нишата Джаянт беше малко над четиридесетте, в разцвета на силата и живота си. Предпочиташе да го запомни именно така: след като бе поел здраво юздите на фермата и останалите семейни задължения. Джаянт невинаги е бил увереният мъж, когото останалите

виждаха. В началото, когато баща му първоначално го помоли да изпълнява ролята на семеен арбитър, той често се чувстваше несигурен. Обсъждаха случаите заедно нощем, когато лежаха в леглото, или по време на дългите следобедни разходки из полята, когато всички останали си почиваха. Мина му помагаше да премисли брачните спорове или пък да помири скарани братя и сестри. С времето Джаянт разви подход към хората и решаването на проблемите им. Те го слушаха и му вярваха. Притежаваше дарба.

И все пак, ако думите на Анил се окажеха истина... Ако онова семейство бе убедило Джаянт в благопристойността си само за да си осигури голяма зестра? Мина си припомни как бяха славословили нивите и уменията му, натруфената кутия със сладки, която бяха донесли, жълтиците, за които не бе споменала на Анил. Съпругът ѝ винаги бе изпитвал удоволствие от подобно възхищение. Нима бе позволил да замъгли преценката му в този случай?

Мина затвори очи и сведе глава към земята, доколкото ѝ позволяваха ставите. Съпругът ѝ бе най-скромният човек, когото бе виждала през живота си, наравно със скъпия ѝ баща и почитаемия гуру. Едно беше някой мъж да води свят живот в *ашрам*, съвсем друго бе да поддържа духовно съществуване в реалния свят. А ако думите на Анил се окажеха истина... Пред очите ѝ неволно изникна една картина — пламъци, обхващащи сари и пълзящи нагоре по нечий крак.

Мина беше виждала съпруга си да греши в преценките си единствено в първите дни, когато стана арбитър. Неговият баща му беше отредил тази роля твърде рано, принуждавайки го да поеме отговорности, преди да е узрял за тях. Джаянт твърдо бе решил да не постъпи със собствения си син по подобен начин. Беше насърчавал Анил да учи, да продължи напред, да се сдобие с желаното образование и кариера. Най-пламенната надежда на Джаянт бе Анил да се завърне в Панчанагар някой ден, но не искаше да го насилва. Една сълза се отрони от окото на Мина, но тя не я избърса, а я остави да се търколи по бузата ѝ. *Нека почива в мир*, помоли се тя пред снимката на съпруга си. Как би постъпил сега?

Мина се надигна от пода и измъкна голямата връзка ключове, която бе скътала под колана си. Отключи металния шкаф до портрета на Джаянт и извади тънката тетрадка, където бе записвал имената,

датите и сумите на заемите, отпускани през годините. После отвори ковчето, в което държеше парите, и отброи петдесет хиляди рупии.

30.

На следващата сутрин Анил се събуди, преследван от спомена за яростта на леля Нирмала. Измъчваше го разкритието, че баща му се бе срещнал със семейството на момчето, бе ги забавлявал, бил е очарован и вероятно дори принуден от тях. Ужасният развой на събитията е бил задвижен от едно погрешно решение на баща му.

На скрина с шахматната дъска и липсващия цар Анил забеляза тетрадка, която снощи не беше там. Редовете бяха изписани с почерка на баща му. Анил откри плик, пъхнат в края на тетрадката. На една от последните страници се четяха имената на родителите на Лийна, а под тях имаше колонка с числа. Сметката им заемаше няколко листа и завършваше с една-единствена сума: 50 000 рупии, изплатени в пълен размер.

В плика имаше петдесет банкноти, всяка на стойност хиляда рупии. Тънко сгънато листче се изплъзна от тетрадката и падна на пода. Анил седна на бюрото и го разгъна.

Мили синко,

Няма да крия истината от теб. Това не е лесна задача. Ще се налага да вземаш решения, без да разполагаш с пълна информация, без да знаеш как хората ще приемат съвета ти и какво ще се случи за в бъдеще. Никога няма да успееш да угодиш на всички и ще правиш грешки. Често ще ти се струва, че не си готов да понесеш толкова тежко бреме. Не позволявай това да те откаже. За хората в нашето село е важно да знаят, че има човек, който ще ги изслуша и ще размисли над проблемите им. Но това не означава, че винаги трябва да решаващ вместо тях. Обикновено, когато зададеш правилните въпроси и се вслушаш внимателно, хората ще те насочат към отговора. Вече си умен като онзи математик, създал шаха преди векове. Можеш да надхитриш останалите, ако пожелаеш. Но трябва да се поучиш и от *раджата* и да не прахосваш това, което имаш.

Съзнавам, че майка ти е костелив орех, но и тя притежава мъдрост. Помагала ми е в много от споровете, пред които се изправях в началото. Тя знае и разбира нещата по различен начин, като жена. Съветите ѝ са били безценни за мен. Ти и братята ти сте млади и разсъждавате различно, това също е ценно. И двата подхода са разумни. Често съм си мислел, че ако успеем да слеем познанията на старостта и младостта в един човек, то тази мъдрост ще се удвои.

Накратко, искам да ти кажа да не се страхуваш да потърсиш нужната мъдрост навсякъде. Тази роля е трудна, но важна. За мен беше привилегия и дадох всичко от себе си, за да я изпълня. Знам, че и ти ще го направиш.

С обич:

Татко

Анил избърса една сълза от бузата си. Прочете писмото три пъти, а после го пхна в раницата си. Когато излезе от спалнята, къщата му се стори необичайно тиха. Стаята на Пиа в дъното на коридора беше празна. Спалнята на майка му изглеждаше както обикновено — изпънатата цветна покривка сякаш скриваше изминалата безсънна нощ. Погледна през прозореца. Киран работеше на нивата.

Анил слезе по стълбището и последва гласа на майка си, който долиташе от кухнята. Тя гълчеше някакъв прислужник, задето бе оставил съда с картофите да се навлажни.

Анил я наблюдаваше, докато издаваше нареждания за приготвянето на обяда. Винаги обясняваше подробно как трябваше да се нарежат зеленчуците. Когато майка му вдигна глава, съзря усмивката му. Погледите им се срещнаха за миг и той прочете в очите ѝ някаква мекота и безмълвно извинение. После се обърна към готвача.

— Не виждаш ли, че *сахиб* Анил си е дошъл? Бързо му направи чаша чай!

Анил седеше на верандата и пиеше чай, когато задъханата Пиа изкачи на бегом стъпалата.

— Анил, ела бързо! — Влажни кичури коса лепнеха по челото ѝ.

— Какво, къде? — попита Анил и се изправи, но тя вече се бе втурнала обратно. Той я последва. Тичаше надолу по алеята покрай Никхил и работниците, покрай Чанду и границите на оризищата. Когато Пиа зави към къщата на Лийна, сърцето на Анил забарабани шумно в гърдите и ушите му. Вървеше след Пиа. Прекосиха къщата и се озоваха в една от спалните, където Лийна бе коленичила на пода. В леглото лежеше малко момиче на около единадесет или дванадесет години. То не помръдваше. Само дишаше тежко, а гърдите му се повдигаха и спускаха. Очите му бяха затворени, като едното беше доста подуто. Тъмнолилава синина обкръжаваше пострадалото око и се спускаше към скалпа. По ноздрите му имаше засъхнала кръв.

Лийна се изправи и го хвана за китката. Анил усети допира на пръстите ѝ върху голата си кожа.

— Появи се тази сутрин — прошепна Лийна. — Сигурно е прекарала нощта навън. Вероятно не ѝ е за пръв път.

Анил забеляза тялото на момичето едва сега. Полата ѝ беше покрита със сплъстена мръсотия и суха трева, подгъвът бе разпран. В предната част на блузата ѝ имаше голямо петно, вероятно засъхнала кръв. Ивица в същия ръждив цвят се спускаше по цялата ѝ ръка. Сигурно бе бърсала кървящия си нос.

— Просто се появи на вратата ти? — изненада се Анил. — Не я познаваш?

Лийна не сваляше очи от момичето.

— Напротив — отвърна тя. — Това е Риту, племенницата ми.

Анил се обърна към Лийна.

— Твоята... — той сниши глас. — Какво прави тук?

Лийна обясни как по-рано същата сутрин Риту почукала на вратата и припаднала в ръцете ѝ.

— Отначало не я познах. Преди косата ѝ бе много по-дълга, а страните — по-пухкави. Реших, че вероятно е просякиня, но тогава видях, че дрехите ѝ са твърде изискани.

— Лийна докосна крайчеца на полата на момичето, миниатюрните лъскави камъчета, пришити в тъмнозеления плат. Заговори отново, този път шепнешком. — Плачеше. Не можех да разбера думите ѝ, но тогава чух, че ме нарече *диди*. И разбрах. Беше тя. — Лийна коленичи отново и погали челото на детето. — Горката сладка Риту. Какво ти се е случило?

— Не знам как е стигнала дотук — Лийна погледна Анил.

— Но едва стоеше на краката си, затова я сложих да легне. Беше мръсна и цялата в кръв. Исках да я почистя, но не ми позволи да я докосна. Отидох за чаша вода и когато се върнах, беше заспала. Както я виждаш. Не е помръднала повече от час. Притеснявам се, Анил. Можеш ли да провериш дали е добре?

— Да, но ще трябва да я докосна, за да я прегледам — каза Анил.

Пиа изтича обратно до Голямата къща, за да донесе лекарската чанта, останала от последното му завръщане.

Лийна кимна.

— Трябва ли да я събудим?

— Да. Тази контузия явно е довела до сериозна травма на главата. Вероятно има сътресение или вътрешен кръвоизлив. Може да се наложи да влезе в болница.

— Не можеш ли да ѝ помогнеш тук? — гласът на Лийна потрепери.

— Ще се постарая — отвърна той. — Ще направя всичко по силите си.

Лийна събуди Риту, но дори и след като представи Анил като приятел и лекар, момиченцето не му позволи да я пипне. Тя се отдръпна, когато Анил се опита да огледа израненото ѝ лице. Лийна замести ръцете му по време на прегледа. Тя повдигна клепачите на Риту, докато Анил светеше с фенерчето, за да провери зениците ѝ. Лийна постави стетоскопа под блузата на момичето и го задържа първо на гърба, а после на гърдите. Анил я насочваше как да го движи, докато преслушваше пулса и дишането. Заедно, като двете половини на едно човешко същество, Анил и Лийна изпълняваха тихо и предпазливо всяка една стъпка от физическия преглед. Почти не си говореха, общуваха главно с поглед и жестове. Никога преди това не се бе сработвал с някого с такава лекота.

Лийна държеше ръката на момичето, докато Анил задаваше въпроси, за да се увери, че не е загубила паметта си и няма умствени увреждания, но Риту отказваше да му отговори. Затова Лийна повтаряше въпросите му, а после му предаваше думите на детето. Анил се досети, че страхът на момичето вероятно бе признак за физическо насилие.

Нежността на Лийна успокои не само Риту, но и Анил. Той се притесняваше, че семейството на Риту, хората, пребили и изгорили Лийна, можеха да се появят всеки момент, жадни за пари или отмъщение. Безпокойството му нарасна при мисълта за скандал или насилие. Обзе го онази безпомощност, която бе почувствал, докато бе гледал как двамата мъже се нахвърлиха върху Балдев.

След прегледа Анил махна стетоскопа от врата си и кимна на Лийна да го последва навън. Те се присъединиха към Пиа на терасата.

— Има няколко инфектирани рани по ръцете и краката, които са загноили. Трябва да дренирам абсцесите със скалпел, но ще бъде болезнено. Ще се върна утре сутрин. Можеш ли да я подготвиш?

Лийна кимна.

— Изглежда толкова изплашена. — Тя загриза нокътя си.

— Имам нещо, което може да помогне — предложи Пиа. — След малко се връщам. — Тя хукна надолу по стъпалата и остави Анил и Лийна сами на терасата.

— Повечето от нараняванията са повърхностни — каза Анил. — Но има сериозна травма от удар във фронталния лоб.

Лийна се взря в него.

— Какво означава това?

— Нещо я е ударило силно точно тук — Анил докосна дясното си слепоочие, за да ѝ покаже. — Или се е блъснала в нещо — в стената или в земята.

Лийна заклати глава едва забележимо, сякаш осмисляше трескаво случилото се.

— Вероятно е претърпяла леко сътресение по време на удара, но няма трайни мозъчни увреждания, което е добре. Останалите симптоми — замайването и гаденето — би трябвало да изчезнат от само себе си след няколко седмици. Ще я държим под око в продължение на денонощие, за да сме сигурни, но мисля, че след това ще се оправи. — Анил очакваше, че напрегнатият израз ще изчезне, но тя бе потънала в мислите си. — Лийна, трябва да се обадим на полицията, за да дойдат и да я отведат, преди семейството ѝ да започне да я търси.

Лийна вдигна рязко глава.

— Не мога да я изпратя обратно там — каза тя. — Сам каза, че са я удряли.

— Няма да я изпращаш обратно там. Полицията ще осигури безопасността ѝ. Ще я заведат в болница, за да получи нужните медицински грижи. — Анил пое нежно китката ѝ. — Семейството ѝ ще я търси. Ако я открият тук, не можеш да си представиш какво биха направили. Наистина ли искаш да се забъркаш отново с тях, след като най-сетне се отърва? — Лийна потупваше с пръстите на краката си по глината на терасата. Китката ѝ висеше безжизнено в ръката на Анил. — Нима си забравила на какво са способни? Тези хора са опасни.

Лийна се измъкна от хватката му и го погледна право в очите.

— Да, знам, но на полицията не може да се вярва. — Тя вдигна ръка към устата си и отново загриза нокътя си. — Не знаем как ще постъпят с едно малко безпомощно момиче.

Анил поклати глава.

— Трябва да уведомиш властите. Не постъпваш правилно. Не си в състояние да се справиш с това. — Когато Лийна го стрелна с гневен поглед, той отново пое ръката ѝ. — Трябва да помислиш за собствената си безопасност, Лийна. И тази на майка ти. Къде е тя? — Анил бе забелязал с облекчение отсъствието на леля Нирмала, но сега бе разтревожен.

— Отиде до градския пазар. Аз останах, за да довърша гледжосването.

— Виж, довечера я наглеждай. Нека пие много вода и да хапне нещо. Ще дойда сутринта и тогава ще решим. Освен това искам да обсъдя и друг въпрос с теб и майка ти утре. Добри новини са. — Той я прегърна силно и потъна в опияняващата ѝ близост.

В ранното утро на следващия ден Анил излезе от Голямата къща. Бе спал неспокойно, преследван от кошмари с Руди и Лий и полюшващия се пакет бири. Докато вървеше към дома на Лийна, състави списък с причините, поради които трябваше да се обадят на полицията. Беше виждал безброй подобни случаи в *Парквю*, отхвърлени и малтретирани деца. Неговата работа бе да ги лекува, а после да осведоми съответните власти, защото така бе редно.

Леля Нирмала отвори вратата и го измери с присвити очи.

— Лельо — Анил сведе глава, — дошъл съм заради момичето. — Той вдигна лекарската си чанта.

Нирмала отстъпи и го пусна.

Застана на вратата на спалнята. Пиа забърсваше някаква тъмнозелена паста от крака на детето.

— Анил, погледни — каза сестра му. — Сега изглежда много по-добре.

Анил надникна през рамото ѝ и установи изненадано, че абсцесът е ограничен наполовина в сравнение с вчерашния ден.

— Какво направи? — попита той. — Какво е това?

— Листа от *ним*. Сварих ги, намачках ги на каша. Намазах раната, която престоя цяла нощ — засия Пиа. — След ден-два няма да има и помен от гнойта. — Тя се изправи и събра мръсните парцали в чантичка. — Ще се върна с още.

Лийна прегърна Пиа.

— Благодаря ти — прошепна тя.

Анил изпрати сестра си до входната врата.

— Предполагам, че мога да понауча това-онова от теб. Той я притисна до себе си, преди да тръгне.

След това Анил се върна в спалнята. Лийна бе приседнала до момиченцето в крайчеца на леглото.

— Тръгна си, без да се сбогуваш, *диди* — промълви Риту.

— Каза, че няма да ни изоставиш. Обеща.

Лийна погледна към тавана, после към ръката на Риту, която държеше в своята.

— Наложих се. Прости ми. — Гласът ѝ потрепери.

— Знам — отвърна детето. — Той щеше да убие и теб.

Анил чу как Лийна ахна изненадано.

— Риту, какви ги приказваш?

— Щеше да те убие точно както стори и с нея — добави Риту. — Другата жена. Преди да дойдеш да живееш с нас.

Лийна изпъна гръб.

— Моля те, по-бавно. Говориш безсмислици.

— Един ден тя просто изчезна. Дев беше твърде малък, за да я помни, но не и аз. Тя ми даваше шепи въздушен ориз и фъстъци от килера. — Тъгълчетата на устата на Риту се повдигнаха в свенлива усмивка. — Вплиташе жасминови цветове в косите си. Винаги ухаеше прекрасно. Грижеше се за нас. Дев беше бебе. Тя го къпеше, а мен приспиваше с песни.

— Не разбирам — обади се Лийна. — Гириш? Моят съпруг? — Думите ѝ накараха Анил да трепне. Лийна потърка чело. — Имало е друга жена? Имал е друга... съпруга преди мен? И нея ли наричаше *диди*?

Риту поклати глава и доби объркано изражение.

— Не, не помня. Беше много отдавна, още преди да тръгна на училище. Тя... Мисля, че ми казваше *бети*. — Отново поклати глава. — Един ден просто изчезна. Баба ми обясни, че заминала на дълго пътешествие. По-късно каза, че нямало такъв човек. — Риту сведе глава — Че съм си я измислила. След това повече не ми бе позволено да говоря за нея. Ако го правех, ме пляскаха. Но никога не забравих.

— Божичко — прошепна Лийна. — О, боже! Миличка Риту!

— Когато ти дойде, *диди*, разбрах, че молитвите ми бяха чути. Но и ти си тръгна — Риту въздъхна дълбоко и продължи: — Баба каза, че си избягала, но не ѝ повярвах. Ти ми обеща, че няма да ни оставиш. А и Дев беше достатъчно голям, за да те помни. Попитахме дали може да те посетим. След като баба умря...

— Починала е? — прекъсна я Лийна рязко. — Баба ти?

Риту кимна.

— Миналия месец. Всеки път, когато питахме мама за теб, тя се ядосваше. Един ден се обърна и се разкрещя, че си мъртва. — Риту се задави в сълзи.

— Кой? Рика ли ви каза това? — попита Лийна.

Риту кимна и се разрида.

Лийна се надвеси над детето и помилва косите му:

— Тихо, скъпа, тихо.

— Казаха ми, че си мъртва, *диди*. — Риту седна в леглото. Прегърна Лийна и вкопчи пръсти в раменете ѝ. — Но онази нощ, когато всички смятаха, че съм заспала, чух мъжете да си говорят. Разправяха, че трябвало да те убият като първата. Тогава нямало да им създаваш толкова проблеми. — Риту избърса лице с дланите си. — Знаех, че лъжеха за теб, *диди*. Знаех, че не би избягала. Трябваше да дойда и да те откроя.

Анил сновеше нервно из прашната полянка пред къщата на Лийна.

— Трябва да се обадим на полицията, Лийна. Незабавно.

Тя бавно поклати глава и уви края на сарито около дланта си.

— Сега вече ми е ясно. Рика се държеше толкова безчувствено към децата. Тя въобще не ги обичаше. Тогава не можех да си обясня, но сега вече разбирам. — Лийна вдигна глава към Анил. Очите ѝ проблясваха диво. — Тези деца не са на Рика. Взела ги е от първата жена на съпруга ми, когато са били твърде малки, за да си спомнят. Чу Риту. Онази жена я наричала *бети*, дъще. Сега разбирам.

— Това не доказва нищо — отвърна Анил. — Понякога се обръщам към малката си братовчедка с *бети*. Баба ми винаги наричаше Пиа *бети*.

Лийна заговори още по-бързо, изстрелваше думите като куршуми.

— Една нощ чух съпруга на Рика, по-големия брат на Гириш, да крещи. Беше пиян и я наричаше каква ли не, обсипваше я с ужасни обиди. Курва, животно... — тя замлъкна и прониза Анил с поглед — и ялова. Нарече я ялова. Тогава не можех да си обясня защо я нарича така, след като има две деца. Но сега мога. — Лийна кимаше бавно с глава.

— Те са негови деца. На Тириш. Ето защо толкова го обичаха. Сега си го обяснявам.

Тя непрекъснато повтаряше тези думи и Анил се почувства безпомощен.

— Не е логично. Говориш врели-некипели. Лийна, чуваш ли се какво говориш? Убили са друга жена. Искаха да те убият, опитаха се да те убият. Според теб какво ще направят, когато открият Риту тук? Трябва да извикаме полицията.

— Не! — изкрещя Лийна.

Той вдигна ръце.

— Какво ще направиш, Лийна? Не можеш да я задържиш тук завинаги.

— Защо не? — изгледа го яростно.

Анил спря да крачи и впери поглед в нея.

Изражението ѝ бе непоколебимо, очите ѝ не трепнаха.

— Мога да я задържа. Ще остане при мен. Тук живеем само аз и мама. Не разполагаме с много, но все ще се намери място и за още един. — Внезапно се ококори. — Дев! — възкликна тя. — Той е все

още там. Бог знае какво са му направили, след като сестра му я няма, за да го защити.

— Лийна! — Анил сграбчи ръката ѝ. — Проблемът не е твой. Вече не са ти семейство — той млъкна и си пое дълбоко дъх. — Как можеш да поемаш подобен риск с тези хора, които за малко не те убиха? — Представи си плика с петдесетте хиляди рупии в спалнята му, приготвени, за да бъдат върнати, но недостатъчни, за да поправят злото, което бяха причинили. Когато Лийна не отговори, той потърка ожесточено чело и се свлече на земята. — Не е нужно да го правиш, Лийна. — Разбра, че животът и мечтата му се изплъзваха неусетно.

— Може би си прав. — Гласът ѝ бе стоманен, погледът — изпепеляващ. — Но тези деца бяха единствените, които се отнесоха мило към мен в онази къща, единственият лъч надежда, който ме топлеше повече от година. — По бузата ѝ се търкулна сълза. — Риту ми вдъхна сила за живот, когато ми се щеше да съм мъртва. И няма да я изоставя.

— Те са негови деца, негова плът и кръв — възрази Анил.

— Това ще те преследва до края на живота ти.

— Понякога доброто се ражда от лошото — каза Лийна. — И тогава страданието не е било напразно.

31.

Вратата на спалнята на Анил се отвори със замах и се блъсна в стената. Той се стресна и се пресегна за очилата от нощното шкафче. Когато ги сложи, видя на прага малката си сестра. Беше опряла ръце на бедрата си, вирнала решително брадичка.

— Какво има? — Анил седна в леглото. — Какъв е проблемът?

— Изчезнала е.

— Кой?

— Кой мислиш? — отвърна Пиа. — Риту! Изчезнала е.

Анил провеси крака от леглото и се приближи към прозореца, сякаш щеше да успее да я види някъде там. Полята бяха притихнали и празни. Сутрешната светлина се процеждаше в безкрайното небе. Долови звука от тракащи чинии и бърбрене, долитащи от долния етаж.

— Какво искаш да кажеш с това изчезнала? Полицията ли я е прибрала?

Пиа го изгледа убийствено.

— Дочула е снощния ви спор с Лийна. Казала на Лийна, че не иска да я излага на опасност. Лийна я уверила, че всичко ще е наред, но Риту е изчезнала тази сутрин. — Тя застана до прозореца. — Изчезнала е, Анил. — Пиа кръстоса ръце на гърдите си. — Ти беше далеч оттук много дълго, *бхаи*. Дори не виждаш колко си се променил. Може би в Америка се справяте така с проблемите, просто се обаждате на полицията и си измивате ръцете. Но не и тук, братко. Не е редно.

В този миг стомахът му се преобърна, когато си представи как изтощената Риту крачи сама, и разбра, че бе сгрешил. В други обстоятелства за него тя би била дете, което трябва да приеме в болницата. Сега гледаше на нея като на заплаха за тяхната безопасност, за живота им. Вече мислеше за себе си и за Лийна като за „ние“, едно общо цяло, над което бе надвиснала опасност. Бе направил погрешна преценка, защото бе изгубил мечтата си. Анил се прокле, докато трескаво навличаше дрехите си.

— Къде отиваш? — викна след него Пиа, когато излетя от стаята. — Не отивай там, Анил. Тя не желае да те вижда.

Анил изтича по стълбите и се озова в стаята. Всички седяха около масата и закусваха.

— Виж ти, кой успял да стане преди обед — усмихна се Чанду. — Добро утро, Анил *бхаи*. Проблем ли има? Всичко наред ли е?

Анил поклати глава.

— Никхил, днес можеш ли да минеш без Киран и Чанду? Знам, че няма да ти е леко, но се нуждая от помощта им. Само за един ден, обещавам.

— Разбира се, *бхаи* — отвърна Никхил. — Ако искаш, и аз да се включа? Днес само ще разораваме оризищата. Работниците могат да се оправят и без мен.

Анил се замисли над предложението, което бе още по-ценно, тъй като беше отправено от брат му, но поклати глава.

— Не, трябва да останеш тук, да се погрижиш за нещата и хората.

Никхил кимна, а Анил махна на двамата си братя да го последват навън. Отведе ги в далечния край на верандата. Скупчиха се около една масичка и съставиха план.

След час бяха готови да потеглят. Срецнаха се край една усамотена нива, където не можеше да ги види никой от Голямата къща. Чанду бе заел камион и други необходими неща от приятел, който отглеждаше незаконно канабис. Киран бе убедил двама от по-едрите си съотборници по крикет да се присъединят към тях. Анил не знаеше какво бяха обещали братята му за тези услуги, но им беше благодарен. Когато Пиа разбра плана им, пожела да ги придружи, но Анил ѝ обясни, че е нужна у дома, за да поддържа заблудата у нищо неподозиращата им майка.

Киран шофираше по черните пътища. Анил и останалите пътуваха в каросерията на камиона. Чанду разкопча ципа на чантата, която бе донесъл, и извади пистолет. Сърцето на Анил се сви.

— Смяташ ли, че ще ни потрябва?

Чанду измъкна разнищено парче плат от джоба си, сгъна го и го уви около главата си. Затъкна пистолета в задната част на колана.

Дланите на Анил започнаха да се потят. Той никога не бе държал оръжие, камо ли да стреля с него. В крайна сметка май е трябвало да

отиде на лов за патици с братята на Амбър.

През следващия час Анил се подготвяше за назряващия сблъсък и насилието, което вероятно щеше да последва. В гърдите му се надигаше жлъч. Беше странно, но се успокои от убедителното разбойническо излъчване на Чанду, макар че се чудеше дали не трябва да се тревожи. Но днес по-малкият му брат му вдъхваше сигурност, както и приятелите на Киран, положили в скута си бухалките за крикет.

Когато приближиха целта си, Анил разпозна бялата къщурка с невените в двора, описана от Пиа. След около километър се появиха и изоставените посеви. Чанду поклати глава, докато минаваха край нивите с клюмнала пшеница и изгнили памукови храсти. Безпризорни кози с прозиращи ребра скитаха из пасищата и търсеха прехрана. Киран паркира пред къщата с олющена фасада и форсира двигателя, за да оповести пристигането им. Двамата му приятели слязоха от камиона, стиснали бухалките си. Анил се измъкна след Чанду.

Къщата беше просторна, почти колкото Голямата къща. В предната част бе разположена веранда, подобна на тяхната. Анил забеляза Риту, стаена до кладенеца. Клечеше. Скъсаните ѝ дрехи бяха покрити със засъхнала кал, косата — чорлава, погледът — див. Тя се отдалечи лазешком, но после внезапно спря. Анил видя веригата около китките ѝ. Бяха я вързали като животно за кладенеца. Безумният поглед и скимтящите звуци допълваха ужасната картина.

Анил каза на другите да отстъпят и се приближи към нея. Риту отново се отдалечи, пълзейки, като предпази глава с окованите си ръце. Анил потръпна от срам, когато осъзна, че го смята за враг. Приклепна и много бавно протегна ръка.

— Риту, не сме дошли, за да те нараним. Ще те отведем оттук.

Риту стрелна с поглед Анил, после Чанду, а накрая приятелите на Киран и бухалките им. Разплака се и заклати глава.

— Няма да те нараним — повтори Анил с най-успокоителния си тон. — Дошли сме да те защитим. Помниш ли ме? Приятел съм на Лийна. Твоята Лийна *диди*. Ще те отведем обратно при нея.

Входната врата се отвори с трясък.

— Какво става тук? — изкрещя мъж с издуто шкембе. Носеше долна риза и *дхоти*. — Ей, хулигани, изчезвайте от имота ми, преди да съм ви избил!

Анил замръзна, приклепнал на земята. Това ли бе съпругът на Лийна? Онзи, който я бе докосвал и осквернил?

Стомахът му се сви на топка. Приятелите на Киран се насочиха към входната врата.

Излезе и втори мъж. Беше по-млад и по-красив от първия.

— Какво искате? Кой сте вие?

Това сигурно беше той. Анил се изправи и тръгна към тях.

— Аз съм Анил Пател, син на Джаянт Пател.

Лицето на по-младия трепна. Явно се досети.

— Познавам баща ти. — На лицето му се появи хитра усмивка. — Пробута ми лоша сделка. Защо те е изпратил тук? Няма да прибера тази нещастница отново, независимо колко ще ми платите.

Анил стисна отпуснатите си ръце в юмруци и пое дълбоко дъх.

— Дошъл съм за момичето — каза той и кимна към Риту.

— Ще я отведем оттук, от вас, зверове такива!

— Охо! — засмя се шкембелията. — Кой е звяр? Тя пропълзя тук вечерта, кри се в някакъв камион, докато не я откриха и не я зарязаха на пътя.

Анил овладя желанието си да удари мъжа.

— Пуснете момичето. Оставете Риту и Лийна на мира — каза той. — За вас те са мъртви. Ясно ли ви е?

Шкембелията се наведе и изплю сока от бетел върху стълбището, покрито със стари петна. Баща му би пребил с камшик всеки, който си позволише да се изхрачи върху верандата на Голямата къща.

— Заслужават да са мъртви — изсумтя мъжът. — Ще ни спестят неприятностите.

Чанду и Киран застанаха от двете страни на Анил. Той пристъпи към най-долното стъпало на верандата, братята му го следваха плътно. Анил успя да види лицето на малко момче, надничащо през един от прозорците. Сниши глас.

— Чуйте ме. Ако някога приближите до тях, ще отида в полицията и ще гниете в затвора.

Гириш се ухили самодоволно.

— Полицията вече разследва лъжите на онази кучка. Не откриха никакво престъпление — повдигна вежди. — Неблагонадеждна свидетелка.

— Да, но това е било отдавна — каза Анил. — Хората забравят. Спомените избледняват. Портфейлите изтъняват.

— Хммм — добави Чанду. — Изпразнят ли се портфейлите, спомените избледняват много бързо. Истина е.

— Може би от полицията ще пожелаят да разследват отново — подхвърли Киран. — Убийството е много сериозно престъпление.

— Какво убийство? — изненада се съпругът на Лийна.

— Нима онази кучка Лийна е мъртва? — засмя се той и погледна към дебелака. — Много жалко.

— Не. Но първата ти съпруга е мъртва. — Анил забеляза как изражението на лицата им се промени. Той изкачи още две стъпала. — Знаете ли, че когато изгорите тяло, дори и ако не остане нищо друго, освен пепел, все още могат да бъдат открити следи от жертвата в пръстта? Нарича се ДНК. Дезоксирибонуклеинова киселина. Може да бъде открита години, дори десетилетия по-късно. Стопроцентова гаранция.

— Що за глупости бръщолевииш? — обади се шкембелията, но Анил забеляза, че по лицето на Тириш премина страх.

— Вярно е — допълни Киран и прегърна Анил през рамо.

— Моят брат е много образован човек. Лекар от Америка. Запознат е с всички модерни научни технологии. Да бяхте видели специалните инструменти, които донесе у дома.

— Какво? Да не би да си мислите, че човекът просто се изпарява във въздуха? — Чанду цъкна с език. — Горките, глупави селски идиоти.

— Пълни щуротии — възрази шкембелията и сръга с лакът по-малкия си брат. — Не го слушай. Опитва се да ни будалка.

— Самата истина е — каза Анил. — Най-интересното е, че ДНК е като отпечатъка от пръстите. Уникална е за всеки човек. С изключение на това, че се предава и на децата ти — кимна към Гириш. — Така че можем да разберем коя е истинската майка на това момиче. А също и баща ѝ. С един обикновен тест.

— Добре, вземете момичето — изсъска Гириш. — И без това не я искаме. Тя е безполезна, още едно гърло за изхранване.

Киран се приближи до кладенеца и освободи китките на Риту от веригите. Тя се изправи и бавно пое протегнатата ръка на Киран. Анил наблюдаваше с изненада как момичето позволи на Киран да я вдигне

на ръце. Брат му я понесе към камиона, а главата ѝ клюмна на рамото му. Когато минаха край верандата, където стояха двамата мъже, Риту се повдигна и плю на земята.

— Момчето също — Анил кимна към прозореца. Докато говореше, вратата изскърца и малкото момче, което бе наблюдавало от вътрешността на къщата, се стрелна край шкембелията и Гириш. То викаше името на Риту и тичаше към нея. Един от приятелите на Киран го настигна и го хвана.

Шкембелията отново се изплю на верандата.

— Прав му път! — промърмори той, но Анил прочете съжаление в очите на Тириш, който гледаше как отнасят Дев към камиона.

Чанду се приведе към Анил и докосна ръката му.

— Хайде, *бхаи*, да тръгваме — прошепна той. — Получи това, за което дойде.

Анил поклати глава.

— Не съвсем. Трябва да върнат откраднатото.

— Ей? Сега и крадци ли ни наричаш? — обади се Гириш. — Не съм откраднал нищо — нито от вас, нито от който и да било. Баща ти е мошеникът. Взе ми жълтиците, а в замяна на това ми обеща добра съпруга. Но тази жена ми донесе единствено неприятности.

Дланите на Анил се изпотиха отново, но той не посегна да ги избърше в панталона си.

— Искам нещата, които сте взели от семейството на Лийна — бижутата, саритата, всичко.

— Бяха подаръци — възрази Гириш. — Част от зестрата ѝ.

— Но не са били дадени доброволно.

— Е, хората променят решенията си. Проблемът не е мой — изсумтя Гириш.

Човек, който плаща на другите, за да получи опрощение за собствените си морални прегрешения, несъмнено може да бъде купен. Анил беше скътал плика с петдесетте хиляди рупии в задния си джоб. Стомахът му се сви при мисълта за произхода им: пари, веднъж вече платени от баща му на мъжа, тормозил Лийна, а впоследствие изплатени на баща му от родителите на Лийна, които бяха пожертвали всичко, за да запазят доброто си име.

Анил се обърна към камиона. Риту надничаше от пасажерската седалка, където Киран бе настанил нея и брат ѝ. Беше ги увил в одеяло

и им бе връчил бутилка безалкохолно. Анил успя да забележи едва доловимата усмивка, която заигра на устните ѝ, докато ги наблюдаваше от сигурното си убежище. Киран приличаше на дворцова охрана, застанал пред вратата на камиона, подпрял ръце на прозореца.

— Ако ви позволя да запазите бижутата, ще ги оставите на мира — каза Анил. — Завинаги. Разбрахте ли? В противен случай аз и братята ми ще се върнем и тогава въобще няма да си поплюваме. — Чанду измъкна пистолета от колана си и го залюля небрежно, докато двамата мъже не кимнаха послушно. Шкембелията изстреля поредната червена хрчка от *бетел* на земята и се оттегли в къщата. Гириш го последва.

32.

Когато се отдалечиха на безопасно разстояние, Киран спря камиона, а Анил отвори пасажерската врата, да се погрижи за Риту. Този път тя му позволи да я прегледа внимателно. Имаше рани по цялото тяло, охлузвания по глезените и китките, където я бяха вързали, капилярите в едното ѝ око се бяха спукали и човек имаше чувството, че момичето рони кървави сълзи.

— Трябва да я отведем в болница — каза Анил на братята си. — Травмите са многобройни. Вероятно има вътрешен кръвоизлив или счупени кости.

Поеха направо към Ахмедабад, в болницата, където Анил бе стажувал като студент. Киран отнесе Риту в болницата и остана с нея и Дев, докато Анил отиде да потърси главния лекар. Решиха Чанду да се прибере в Панчанагар и да се върне на сутринта.

— Чанду? — Анил сграбчи ръката на брат си, който се канеше да тръгва. — Имаш ли човек в полицията?

— Ще се погрижа за това — каза Чанду и зае шофьорското място.

Три часа по-късно Анил и Киран седяха край леглото на дълбоко заспалата Риту. Дев се бе свил на кравай в краката ѝ. Рентгеновите снимки показаха, че има счупени кости и на двете китки, които вече бяха гипсирани. Раните ѝ бяха почистени и защити. Вляха ѝ няколко банки физиологичен разтвор, тъй като беше обезводнена. Дадоха ѝ антибиотици, за да предотвратят инфекцията. Лекарят от спешното, прегледал Риту, каза на Анил, че има значителни физически травми, но липсват признаци на сексуално насилие.

Физическото възстановяване щеше да е най-лекото предизвикателство, пред което щеше да се изправи Риту през следващите дни. Анил знаеше, че Лийна беше най-подходящият човек, който да напътства детето по този дълъг път. Но собствените му рани зееха отворени, сърцето му бе съсипано, задето бе изгубил Лийна от

живота, който си бе представял. Опита се да се утеши с мисли за аспирантурата и всичко, което го очакваше в Далас, но се почувства празен.

Анил не успя да заспи и реши да се разходи из болницата. Част от нея му се стори позната: скромното фоайе със самотното растение, асансьорът с окачения на тавана вентилатор. Но и доста неща се бяха променили през последните няколко години — бяха открили огромна лаборатория по радиология в приземния етаж и интензивно отделение по неонатология. Още две крила бяха в процес на изграждане. Колко различно бе от първобитните медицински грижи, които полагаше в Панчанагар преди години в топлата лятна нощ, когато се бе обадила акушерката. Сега можеше да се замисли за завръщане, което да постави основите на истинска лекарска кариера, без каквито и да било компромиси.

Анил откри кафенето и ароматът на храна събуди апетита му. Осъзна, че цял ден не бе хапнал нищо. Огледа менюто на дъската и се усмихна, когато забеляза третото предложение в графата „Вегетариански“, изписано под традиционните индийски ястия: пица със сирене.

След като омете вегетарианското тхали и пресуши втората чаша чай, Анил се отправи обратно към спешното отделение. Пое по дългия път. Прекосяваше отделенията и кимаше на сестрите, пременени в колосани бели униформи. Когато се върна в стаята на Риту, тя и Дев вече бяха будни и гледаха как Киран разиграва куклено шоу, увил пръстите си в бинтове. Риту спря да се кикоти, когато видя Анил.

— Къде е Лийна диди?

— Ще я доведа възможно най-бързо — обеща Анил.

Когато Анил излезе, колата чакаше пред болницата. Едва позна Чанду, който се появи от седана. Носеше елегантен костюм. По-малкият му брат измъкна още един костюм на закачалка от задната седалка и го връчи на Анил.

— Обличай се — каза той. — Имаме среща.

Двадесет минути по-късно спряха пред Централното полицейско управление в Ахмедабад.

— Смяташ ли, че ще постигнем нещо? — попита Анил. — Вече са опитали да се оплачат в полицията в Дхармала. Едва ли ще се трогнат.

Чанду поклати глава.

— Ченгетата в големия град са различни. Много им харесва, когато имат повод да си придават важност пред дребните селски полицаи. Просто трябва да знаеш как да разговаряш с тях. — Чанду кимна към чантата на пода близо до краката на Анил. Той се наведе и отвори ципа. Видя, че бе пълна с пачки рупии. Погледна брат си с ням въпрос.

— Имат съмнителен произход — изрече Чанду. — Но ще отидат за благородна кауза.

Здрачаваше се, когато Анил и Чанду пристигнаха в Панчанагар. Анил бе отсъствал над двадесет и четири часа, през които нито бе спал, нито се бе къпал или бръснал. Майка му сигурно бе полудяла от тревога.

Потри брадата, набола по челюстта му, когато колата спря пред къщата на Лийна. Тя седеше на терасата край гърнчарското колело. Когато видя колата, повдигна сарито си и стана. Анил се приближи и забеляза дълбоката бръчка, прорязваща челото ѝ.

— Открих я — каза той. — Оставихме я в болницата в Ахмедабад. Има травми, но ще се оправи. Дев също.

Слабите ѝ рамене се разтредоха — веднъж, два пъти. Анил осъзна, че плаче. Приблужи се, но не посмя да я прегърне. Нирмала застана на вратата. Тя огледа разчорления Анил и потъналото в сълзи лице на Лийна.

— Пиа ми каза, че сте отишли там — каза Лийна. — Тревожих се за всички вас.

— Повече няма да ви притесняват — отвърна Анил. — Тя е в безопасност. Както и вие.

Лийна кимна, без да откъсва очи от неговите.

— Може ли да я навестя?

— Да, но първо искам да заведем и двете ви на едно място.

Тръгнаха рано на следващата сутрин. Когато Анил паркира пред голямата занемарена къща в Дхармала, усети как седящата до него Лийна се стегна. Нирмала се приведе от задната седалка. Анил изключи двигателя.

— Всичко е наред. Те не са тук.

Лийна бе впила пръсти в тапицерията и кокалчетата ѝ бяха побелели.

— Вчера дойде полицията и отведе всички. Мъжете бяха арестувани по няколко обвинения. Ще прекарат в затвора месеци, преди да започне процесът. Рика беше отведена в приют. Тя няма да предяви права върху децата, така че могат да останат под твое попечителство, тъй като си единственият представител на семейството, който може да се грижи за тях. Възрастната жена... свекърва ти, както каза Риту, е починала преди няколко седмици. Полицайте смятат, че вероятно това е провокирало бягството на Риту. Нямало е кой да се грижи за нея.

Лийна въздъхна. Отключи вратата и излезе. Анил помогна на леля Нирмала, която потърси опора в ръката му, за да се измъкне от колата. Той се изненада, когато забеляза как Лийна изкачва решително стъпалата и заобикаля изгнилите дъски, без дори да поглежда надолу. Искаше му се да изчака навън, вместо да се налага да види стаята и леглото, което бе споделяла със съпруга си. Но леля Нирмала продължи да се държи за ръката му, затова влязоха заедно в къщата.

Лийна се отправи първо към кухнята, после излезе от задната врата и се насочи към кладенеца. Поседя край него известно време, докато плахо призоваваше спомена. Затвори очи и извика в съзнанието си миризмата на газ, ехтящите гневни думи, раните и синините по ръцете, стичащите се по лицето ѝ сълзи, които капеха в храната, която бе готвила за семейството на сватове си. Семейството, което бе напуснала. Семейството, което я бе изоставило.

Върна се в кухнята. На плота бяха пръснати мръсни съдове, на печката имаше чайник с изстинал чай. Лийна влезе в малкия килер и прокара ръце по чувалите с леща и ориз. На най-горния рафт откри кутията с шоколадови бисквити, които Дев обичаше да задига. Бръкна в нея и си взе една. Сладкият аромат беше примесен с мириса на кафе

и тютюн. Захапа я. Зъбите ѝ я раздробиха на хрупкави парченца, а нежният шоколадов пълнеж се стече по езика ѝ. Пъхна кутията под мишница и продължи да обхожда къщата.

В металния шкаф в стаята на Рика Лийна намери три от хубавите си сарита. Извади ги и ги положи на леглото. На другия рафт бялата метална кутия с талк на прах лежеше до четката и кокосовото масло на Рика. Лийна вдигна капака и се наведе, за да вдъхне сладкия аромат на рози. Задържа кутията в ръка за миг. Опипа гладката метална повърхност, очерта с пръсти назъбения ръб, изчетка ситния прах, а после я върна в шкафа и затвори вратата.

Лийна откри майка си и Анил във всекидневната. Майка ѝ беше седнала на стола на Гириш, където се разполагаше, за да играе карти и да разказва мръсни вицове. В скута ѝ лежеше вързоп, обвит в плат и вързан с канап. Тя вдигна поглед към нея.

— Открих това в шкафа, бяха погребани под купчини дрехи. — Дръпна кордата и белият чаршаф се разтвори, а под него грейна сари във великолепната оранжева окраска на залеза. Майката на Лийна погали коприната с длан, а после го вдигна, за да покаже другото сари в ярко пауновосиньо. Имаше още дузина копринени и шифонени сарита, всяко в различен цвят и десен. Последното червено-бяло сари беше с най-сложна украса, избродирано с малки огледални мъниста и златен ширит. Очите на Лийна се напълниха със сълзи, когато майка ѝ се приведе и зарови лице в традиционната одежда, която бе носила на сватбата ѝ.

Анил протегна ръка. Три червени кутийки лежаха на дланта му. Майката на Лийна го погледна.

— Полицайте не им позволиха да вземат нищо — каза той. Лийна се приближи и седна до майка си. Майка ѝ отвори кутийките една по една, като вадеше всяко бижу. Опипа внимателно висящите рубинени обици и наниза с лекота всичките четири златни гривни на китката си. Поклати глава.

— Мислех си, че няма да ги видя никога повече — прошепна тя, докато оглеждаше простата си брачна халка.

Лийна стисна силно майчината ръка. Остана изненадана, когато майка ѝ протегна свободната си ръка и улови ръката на Анил.

— Благодаря ти — пророни тя.

Анил кимна.

— Трябва да тръгваме към болницата — дрезгаво промълви Лийна. — Ще прибера някои от нещата на децата.

В болницата в Ахмедабад Анил поведе Лийна и майка ѝ през вече познатия му лабиринт от коридори към стаята на Риту. Киран седеше край леглото ѝ и се опитваше да я убеди да хапне нещо от храната на подноса. Риту клатеше глава, когато вдигна поглед и ги забеляза.

— *Диди!* — Лицето на Риту се озари с усмивка. Тя се надигна и преобърна подноса. От мрачното ѝ изражение не бе останало и следа. Риту обвини ръце около кръста на Лийна и зарови лице в сарито ѝ. — О, *диди*, много съжалявам, че създадох допълнителни неприятности. Бях толкова изплашена.

— Шшшт — прошепна Лийна и замилва косата на Риту, докато момиченцето се успокои. — Всичко е наред. Тук съм. Никой вече няма да те нарани.

В гърлото на Анил бе заседнала буца и той преглътна с усилие. Излезе в коридора под предлог, че ще потърси дежурния лекар. След като се върна в стаята, вратата се отвори със скърцане и влезе една сестра. Дев подтичваше след нея. Той се втурна към Лийна, а тя го повдигна и сложи на скута си.

— Какво е това? — Лийна разроши непокорната коса на момчето. — Кой те е подстригвал? Като разплетена дамаджана е. Ще трябва да я оправим, нали?

Дев се ухили и закима превзето. Повдигаше брадичка във въздуха, а после я свеждаше към гърдите си.

— Може ли да дойдем да живеем при теб, Лийна *диди*?

— Разбира се, че можете! — Лийна го щипна по нослето. — Иначе кой ще ме снабдява с шоколадови бисквити?

— Още ли се натъжаваш, *диди*? — попита Дев.

Лийна наклони глава и му се усмихна с плаха и меланхолична усмивка.

— Вече не толкова много — промълви тя с разтреперан глас. Анил видя как пое ръката на Дев, покрита с голямото петно по рождение, целуна я и я долепи до бузата си. — Липсваше ми, маймунке. — Дев обвини ръце около врата ѝ.

Анил вече ги виждаше като семейство, всеки със собствена роля. Дев — палавият клоун, Риту — мрачната тийнейджърка, Нирмала — благият възпитател, и Лийна — ядрото, което обединяваше всички. Имаше ли място и за него?

Анил караше към Панчанагар, докато Киран спеше на пасажерската седалка до него, а Риту и Дев се бяха сгушили отзад между Лийна и майка ѝ. В един миг, когато погледна в огледалото за обратно виждане и разбра, че всички спяха, се опита да си представи мястото си сред тях. Изведнъж се бе сдобил с едно необикновено семейство. То не отговаряше на очакванията му, но въпреки това го притегляше към себе си.

Киран се размърда, когато пое по изровения път към къщата на Лийна. Всички се събудиха, с изключение на Дев, който спеше дълбоко, положил глава в скута на Риту. Киран го внесе в къщата, а след като се върна, Анил му подаде ключовете на колата и му каза, че ще се видят по-късно у дома.

Седна на най-горното стъпало на терасата и зарея поглед в полята, докато чакаше. Небето бе посивяло. След като тихите шумове в къщата заглъхнаха, долови стъпките на Лийна зад гърба си. Тя подбра гънките на сарито си и се настани до него. Вдигна стисната си в юмрук ръка и бавно разтвори пръсти. На дланта ѝ лежеше шахматна фигура на цар, изработена от сандалово дърво.

Анил я погледна, взе фигурката от ръката ѝ и я завъртя между пръстите си. Беше почти съвършено копие на онази, която бе загубил от бащиния си комплект. Отново вдигна глава към Лийна. Усмивката ѝ бе плаха, но постепенно разцъфна уверено и озари очите ѝ. В гърлото му заседна буца.

— Познавам един дърводелец на пазара — обясни тя. — Направих рисунка и той я измайстори.

Анил кимна и се взря в деликатните напречни щрихи, резбовани върху короната. Буцата в гърлото му нарасна застрашително.

След миг Лийна заговори отново.

— Кога тръгваш?

— Утре — отвърна той.

Лийна кимна, но не отговори. Анил не се опита да наруши продължителното мълчание, надвиснало помежду им.

— Когато всичко приключи — престраши се най-сетне той и заговори внимателно, — когато осиновяването вече е факт, мога да се върна за вас. Всички вие можете да дойдете в Далас — майка ти, Риту, Дев. Ще намеря къща и ще кандидатствам за визи. Ще печеля достатъчно, за да ви издържам. — Той погледна Лийна. Усмивката ѝ бе станала по-сдържана. — Има добри училища. Можем да бъдем семейство. — Очите му горяха, в краищата им напираха сълзи. — Обичам те, Лийна. Винаги съм те обичал. Ще оправя нещата с майка ми, а дори и да не успея, няма значение. Ще имаме наше собствено семейство. — Той посочи към потъналата в мрак къща. — Ще разполагаме с всичко, което ни е нужно. Останалото не е важно.

Лийна посегна и сграбчи ръката му с изненадваща сила. Продължи да я стиска здраво, докато говореше, сякаш искаше да отвлече вниманието му от болката, която причиняваха думите ѝ.

— Обичам те, Анил. Но това не е животът, който искам. Животът ми е тук. — Тя обходи с поглед полята наоколо. — Ако ме бе попитал преди няколко месеца, вероятно щях да се съглася. Не бях сигурна дали мога да изградя живот за себе си на това място. Но после дойде Риту и разбрах какво желая. Мога да живея на земята, която съм обичала през целия си живот, в тази къща. Мога да се издържам с керамичните съдове. Искам да бъда с мама и да отгледам тези деца. Да ги обградя с обичта, която заслужават. След всичко, което се случи, осъзнах, че мога да го направя. Избирам този живот. — Анил почувства внезапен хлад, когато тя разхлаби хватката си. — Така, както ти си уверен, че не принадлежиш на това място, аз вярвам, че за мен няма друго. — Гласът ѝ постепенно бе преминал в шепот.

— Няма да ти е лесно — каза Анил.

Лийна вирна брадичка. Анил разпозна този решителен жест от детството им, когато се изправи срещу земевладелеца, изнасиллил слугинята в полето.

— Хората може никога повече да не ме уважават. Не го и очаквам. Оцелях толкова дълго. Наранена, но не и пречупена. — Тя обърна глава към къщата зад тях. — Само те са важни за мен.

Анил взе ръцете ѝ в своите още веднъж. После ги пусна. Не се опита да заговори. Гърлото му се бе свило, а и нямаше какво да каже. Миналото на Лийна бе незаличима част от нея, както белезите по кожата ѝ, които нямаше да успее да премахне с операция. След като

толкова много хора бяха решавали вместо нея, тя заслужаваше сама да направи този избор.

Майка му седеше на предната веранда с чаша чай в ръце. На масата до нея имаше още една чаша.

— Седни — кимна тя към съседния стол. — Днес пропусна чая си — каза тя, сякаш това бе най-важното нещо, което се бе случило.

Анил се настани и почувства облекчение от острата болка, която пронизваше коленете му. Пое чашата чай.

— Братята ти ми казаха какво е станало в Дхармала. Къщата... онези мъже... — Тя замълча, после добави шепнешком: — Момичето. — Тя затвори очи и поклати глава. — Ако знаехме, баща ти... ние никога не бихме насърчили този брак.

Анил кимна.

— Знаем, мамо. — „Не вреди.“ Беше разбрал, че този урок не бе никак лесен.

— Как е тя?

— Изписаха я от болницата. Би трябвало да се възстанови до няколко седмици.

— А Лийна? — Майка му не го погледна, когато зададе въпроса си. — Ти... Тя...?

Анил пхна ръка в джоба и стисна пръсти около шахматната фигура на царя.

— Синко, наистина смятам, че трябва да се откажеш от това.

— Ако го направя... — Анил се обърна към нея и остави чашата си. — Ако се откажа от това, ако се откажа от нея, тогава и ти ще трябва да сториш нещо за мен. Ще се постараяш Лийна да може да ходи с гордо вдигната глава в селото и да продава стоката си на пазара. Ще се постараяш тя и леля Нирмала да получат подобаващо отношение от общността.

— Сине, как мога да постигна всичко това? Сама съм, не мога да контролирам мисленето и думите на хората. — Майка му поклати глава.

— Мислих върху това — каза Анил. — Утре заминавам и вероятно ще отсъствам още няколко години. А може би и по-дълго. —

Затвори очи за миг. — Не мога да изпълнявам ролята на семеен арбитър. Вече не.

Майка му вдигна ръка към него и затвори очи, сякаш не можеше да понесе и дума повече. Анил пое дълбоко дъх и продължи:

— В болницата имаме екипи от хора, които са на различни нива на йерархията, но работят заедно в отделенията. Когато нещо се обърка, когато някой пациент умре неочаквано, екипът организира открит форум, за да се обсъди случилото се и всеки да се поучи. Мисля, че не трябва да имаме само един арбитър, а цял съвет. Ти, Киран и Чанду.

Изчака реакцията ѝ, въпросите ѝ, но тя само се обърна към него и го изгледа загрижено, както правеше, когато заекваше като малък.

— Ти си най-уважаваният човек в тази общност след смъртта на татко — продължи Анил, когато тя не отговори. — Познаваш семействата и традицията, виждала си татко да решава безброй спорове. Виждала си успеха и грешките. Киран... — Анил се усмихна, когато се сети за Риту и шишето с безалкохолно. — Киран има подход към хората. Те му вярват, разговарят с него. В него има нещо, което кара останалите да се чувстват в безопасност. — Майка му се съгласи, кимайки. — А що се отнася до Чанду, знам, че може да забърка неприятности, но е много умен. Татко винаги го казваше, а аз не му вярвах. Чанду осъзнава как е устроен светът и умее да постига целите си. Той разбира хората по начин, съвсем различен от нашия. — Анил се облегна на стола. — Никхил ще продължи да се занимава с фермата. Неговата сила е в това. Пиа ще следва своите собствени интереси.

Погледът на майка му бродеше напред-назад, докато претегляше предложението му.

— Обмислил си го.

— Така е най-добре, мамо — отвърна Анил. — Стари и млади. Мъже и жени. Мъдростта ще се умножи. — Той постави тетрадката на баща си заедно с плика с петдесет хиляди рупии на масата помежду им. — Най-важната ти задача е да върнеш тези пари на леля Нирмала. Никога няма да възстановим загубата, но вероятно можем да поставим ново начало. — Той наблюдаваше майка си, зареяла поглед към полята с безизразно лице. — Но ти трябва да направиш първата крачка, мамо.

Майка му кимна леко, взе мълчаливо тетрадката и парите, стана и влезе в къщата.

Анил облегна глава на стола и притвори очи. Не бе спал като хората от дни и вълненията от изминалата седмица го бяха изтощили. Усети, че се унася и бавно потъва в прегръдката на съня.

Гласът на сестра му го стресна.

— Къде отива?

Пиа беше застанала на вратата на Голямата къща. Слънцето бавно залязваше и последните лъчи огряваха хоризонта. Хладината на здрача погали кожата на Анил и той потрепери.

— Ще трябва да кажа на готвача да забави вечерята — каза Пиа и кимна към фигурата на пътеката. Майка им носеше сребърен *тхали* с кокосови орехи, банани и свежи цветя и вървеше сред полята. Отправи се към оврага и къщата на отсрещния му край.

Преди да напусне Панчанагар, Анил разговаря с братята и сестра си, за да им разясни намеренията си. Никхил бе доволен, че поема пълен контрол над фермата. Пиа прегърна големия си брат и го похвали за решението, което бе открил. Накрая Анил седна с Киран и Чанду и повтори това, което бе говорил с майка им, а после им връчи писмото на татко.

— Това е за вас, за двама ви.

Чанду го разгъна и прегледа набързо листа.

— От татко е — каза той и го показа на Киран. — Сигурен ли си, че не е за теб, Анил?

Анил кимна и им обясни, че е разбрал истината едва след като бе прочел бащиното писмо три пъти. Не беше адресирано до него, а до следващия семеен арбитър.

33.

Предсказуемостта на болница *Парквю* му вдъхна някаква увереност: всичко блестеше — чисто, бяло и стерилно. Нямаше никакви миризми. Във въздуха се долавяха единствено експедитивен професионализъм и остатъчен аромат на антисептик. Анил се чувстваше като у дома си в тази среда. Изпитваше лекота, но в същото време тя го накара да осъзнае с болезнена яснота колко много неща бе загърбил, щедрото изобилие на Индия, което го бе очаровало за пореден път.

— Пател! Добре дошъл. — Трей го сграбчи за рамото. — Две седмици. Вече броя дните до подаване на кандидатурите. Готов ли си? — Той се приближи и сниши глас. — Хей, изследователският проект върви добре. Получих предварителните резултати и смятам, че ще се уредим с внушителен доклад в края на годината. Това ще е голям плюс за аспирантурата — дари го той с ослепителната си усмивка. От дъвката му се носеше лек аромат на мента.

— Да — отвърна Анил. — Трябва да поговорим за това, Трей.

Трей погледна часовника си.

— Разполагам с половин час. Искаш ли да излезем навън?

Разположиха се на ниската ограда на отлично поддържания двор, който приличаше на спокойна японска градина.

— Слушай, Трей — каза Анил. — Не искам да включваш името ми в изследователския проект. Това е твоят труд, не моят.

Трей примигна.

— Какви ги говориш, Пател? — Той се намръщи леко. — Нали не се отказваш от споразумението ни?

Анил поклати глава.

— Не сме се споразумявали. Слушай... — Той извади сгънато листче от джоба си.

— Ще нарушиш думата си? Да не си някакъв индиански дарител^[1], Пател? — Трей се захили на шегата, която Анил не схвана. — Мислиш да ме избуташ от пътя, за да заемеш мястото ми? Желая ти

късмет със скапания ти проект и шансовете за аспирантура по кардиология без моята помощ.

Анил трябваше да е подготвен за заплахите му, макар че те бяха нещо напълно ненужно. Вече беше осъзнал, че няма никакъв смисъл да докладва за поведението на Трей. Докато беше в Индия, новият Сърдечносъдов център бе приел името на доктор Крендъл старши в знак на признателност за щедрот му дарение. Трей беше недосегаем благодарение на известния си баща и подкрепата на шефа на кардиологичното отделение. Никой нямаше да повярва на Анил, особено след като бе минало толкова време след случилото се. А можеше да стане и по-зле. Щеше да изглежда като съперник, наточил брадвата си.

— Трей, слушай. Няма да те докладвам — каза Анил. — Но смятам, че трябва да потърсиш помощ. В Ричардсън има поверителна програма, предназначена за лекари. Никаква публичност. Консултациите се провеждат на четири очи. — Подаде листчето на Трей и забеляза, че мускулите на челюстта му се стегнаха, когато жажвака яростно дъвката си.

— Едва ли искаш това да се превърне в проблем, Трей. Твърде добър лекар си, за да се случи подобно нещо.

Анил съзнаваше, че това бе самата истина. В този случай дори и правилните действия нямаше да доведат до никакъв резултат. Трей стана и пое към сградата. Изплю дъвката си в листчето и го метна в кофата за боклук, а после изчезна зад плъзгащите се врати на болницата.

Анил го наблюдаваше няколко секунди, а после затвори очи, свали очилата и ги почисти. Америка не бе по-различна от останалите страни, въпреки твърденията, че в това общество всеки има статуса, който заслужава. Трей винаги щеше да е на върха благодарение на увереността, връзките и чара си. Щеше да продължи да заблуждава останалите, така както бе постъпил с Анил. Анил не бе в състояние да реши всеки изпречил се на пътя му проблем, както не би могъл да спаси и всеки пациент. Новият му живот в модерния свят щеше да продължи да носи белезите от миналото.

Решението пристигна в плик няколко месеца по-късно. Анил отнесе писмото в апартамента, без да го отваря, но предчувствието го обзе още докато отключваше вратата. Той хвърли бегъл поглед на листа и видя думата „съжаление“.

„Със съжаление Ви информираме, че не сме в състояние да Ви предложим аспирантура в катедрата по кардиология към *Парквю Хоспитал*...“

Писмото завършваше с ръкописна бележка от доктор Танака, в която му обясняваше, че конкуренцията е била много голяма през изминалата година, и го насърчаваше да кандидатства отново.

Новината за одобрените аспиранти се бе разпространила на следващия ден, когато Анил пристигна в болницата. Чарли му предложи след работа да го изведе на питие в близкия бар. Седяха с по чаша бира в ръка и се опитваха да водят някакъв разговор, надвиквайки глъчката на специализантите, замаяни от пиански празничен възторг.

— Чух, че Трей и Лизбет са единствените, отговарящи на изискванията на катедрата по кардиология — информира го Чарли. — Всички останали идват от други програми. Тази година явно конкуренцията е била значителна — направи жалък опит да се усмихне. — Знам, че не е голяма утеха, но... Съжалявам, приятелю.

Откакто бе получил новината, Анил се опитваше да не мисли за почти святата тишина, царяща в катетеризационната лаборатория, за прецизните действия на Танака, за образите на монитора, обещаващи един цял нов вътрешен свят, който сега се оказа недостижим за него. Той прочисти гърло.

— Кога заминаваш за Сидни?

— На първи юли. Тъкмо навреме, за да хвана малко от ски сезона, преди да започна работа — Чарли вдигна чашата си. — Нямах да го постигна без теб, приятелю. В болницата много харесаха нашия проект и веднага се навиха да ми предложат работа, въпреки че им казах, че ти бе главната движеща сила. Сигурен ли си, че не искаш да се установиш в отделението по инфекциозни болести в „Сидни Дженеръл“?

— Звучи много примамливо, но няма да се възползвам. — Анил вдигна чашата си и се чукна с Чарли. — Ще ми липсваш, приятелю.

В стаята за отдых на Четвърто отделение Соня слушаше оплакванията на Анил от подбора на аспиранти.

— Трябваше да послушам съвета ти и да кандидатствам по повече програми — обяви Анил. — Сега е твърде късно за кардиология и всички останали специалности.

— Нима не съм те научила на нищо, Пател? — Соня поклати глава. — Вече си лекар, при това много добър, а един ден може да си изключителен. От теб се очакваше да усвоиш основите на клиничната медицина по време на специализацията. И ти успя. Но освен това се научи да вярваш на очите и ръцете си, как да използваш нужната технология и как да общуваш с пациентите. Това са важни умения. Не всички специализанти успяват да ги овладеят, докато са тук, а някога и въобще, в интерес на истината. Не всеки може да направи това, което ти стори в селото си в Индия, въпреки предупрежденията на О'Брайън по време на ориентацията. — Тя му размаха пръст. — И през ум да не ти е минало.

Той се ухили.

— Няма.

Анил си спомни как бе разказал на стажантите си за импровизираната амбулатория, която бе организиран в Голямата къща миналото лято. Само Соня разбра колко бе интересно да лекуваш рани и незначителни инфекции по цял ден.

— Знаеш ли, Пател, нужни са ни още неколцина лекари с умения като твоите в отделението по вътрешни болести. Трябва ми някой, който да ми помага да строявам стажантите новобранци. — Соня се усмихна. — Не си забравил какво е, нали? Дай ни година, за да видим как върви. Винаги можеш да кандидатстваш в катедрата по кардиология след време, ако все още имаш желание.

— Благодаря, Соня — усмихна се Анил. — Оценявам жеста ти.

— Винаги съм готова да помогна с удоволствие, Пател.

— Всъщност се нуждая от съвета ти за нещо. — Анил се пресегна към раницата си и измъкна малко стъклено бурканче, пълно със зелена паста, и го плъзна по масата.

— Песто ли си ми донесъл? — Соня развинти капачето и надникна вътре, но после се отдръпна, защото силната миризма я удари в носа.

— Това е паста. Направена е от листата на дървото *ним*, известно още като индийски люляк — обясни Анил. — Полята ни са пълни с него. Естествен и изключително ефикасен локален антибиотик. Абсцесът намалява наполовина само за ден. Няма нужда от лекар и от дренаж. — Анил посочи бурканчето. — Веднага може да се превърне в лекарство без рецепта, носещо печалба от милион долара годишно. Безопасно, ефикасно, законно. Разполагам с внушителни количества.

— Хм — Соня бръкна в отвореното бурканче и разтри пастата между пръстите си. — Малката ми сестра, Гийта, току-що се премести в града, за да започне стаж в Бейлър. Един от старшите лекари, с които работи, се занимава с подобни неща. — Соня надраска нещо на едно листче и му го подаде. — Трябва да ѝ се обадиш, макар че като стажант Гийта няма много свободно време.

---

[1] Човек, който си иска подаръците обратно. — Б.р. ↑

СИНОВЕТЕ НА ФЕРМЕРА

Анил бе упражнявал националния химн в продължение на месеци — под душа, в колата на път за болницата, винаги, когато беше сам. Гийта го подкачаше заради това, но той бе твърдо решен да изпее всяка една дума по време на церемонията за получаване на гражданство. Бе живял осем години в Америка и сега, на тридесет и една, щеше да положи клетва пред новата си родина.

В деня на церемонията, сред публика от 1300 човека, сред които бяха и родителите на съпругата му, Анил гледа филма за Елис Айлънд — малкия остров, отправна точка на всички емигранти, със сълзи на очи. Той стана, когато обявиха името на държавата Индия, и се закле. Дойде време за химна, но успя да изпее първия куплет, задушаван от напирещите емоции.

Съвместяваше живота си в два свята или поне се опитваше да го прави. Понякога все още се чувстваше като чужденец в Америка. Събуждаше се посред нощ, за да гледа крикет мачовете, които се излъчваха на живо по телевизията. А понякога се чувстваше като нежелан гост в родината си. Чувстваше се като у дома си само когато упражняваше професията си, независимо дали лекуваше пациентите в *Парквю*, или в клиниката в Панчанагар. Това, което носеше вътре в себе си, му създаваше усещане за комфорт: познанията и опитът му, състраданието към пациентите. Всички тези качества обикновено му помагаша да вземе правилното решение. Все още допускаше грешки и пропуски, но в такива моменти той наставляваше специализантите си да извличат поука от тях.

— Цял месец ваканция, доктор Пател? — попита младшият специализант на прощалното парти. — Това е страхотно. Не съм очаквал, че ще получите толкова дълъг отпуск, след като сте завеждащ отделение.

— Да, но познавам добре шефа на катедрата — ухили се Анил. — Явно доктор Мета смята, че в момента никой не се нуждае от услугите ми.

— Не е вярно, не е вярно — възкликна Соня и му се закани закачливо. — Но мога да променя мнението си, ако не се грижиш добре за сестра ми там. Взел си банки за вливане и таблетки против малария, нали?

— Да, да — обади се Гийта, когато се присъедини към тях. — Не се тревожи, разполагаме с цял куфар лекарства. Всъщност с два.

— Добре — успокои се Соня. — Само бутилирана вода. Никаква храна от улицата. Не излагайте на риск бъдещата ми племенница. — Тя погали корема на сестра си, който бе започнал да си личи съвсем леко под бялата престилка.

Анил се усмихна, докато слушаше разговора им. Гийта донякъде приличаше на сестра си: освен че бяха лекарки, и двете мразеха да губят на шах и обичаха много пикантна храна. Но Гийта не притежаваше амбицията на Соня. Бе избрала да специализира дерматология, за да си спести безумните дежурства на повикване. Тя открито признаваше, че Соня е по-добрата студентка и е родена за лекар. Гийта харесваше работата си, но имаше други интереси: беше страстен почитател на книгите и поддържаше огромна зеленчукова градина в задния двор на къщата им. Беше готова да роди скоро след сватбата им, за да имат достатъчно време за три или четири деца, ако пожелаят.

Дъщеря им трябваше да се появи на бял свят след четири месеца. Анил вече бе боядисал детската стая в бледожълто. Махеш имаше опит и му бе помогнал да сглобят креватчето, тъй като синът му се бе родил миналата година. Балдев, който се бе върнал в Далас, също се включи в приготовленията.

На майка му не ѝ бе никак леко да приеме Гийта. Тя се възмущаваше при мисълта, че Анил сам си бе намерил съпруга, без да се допита до по-възрастните в рода или местния *пандит*. Нещата се усложниха още повече поради факта че Гийта беше американка, родена и отгледана на Запад, знаеше само няколко думи на гуджарати и почти не умееше да готви. Анил не скри, че са се запознали, излизали и накрая са решили да заживеят заедно. Преди Гийта да се нанесе, той посети майка си и събщи ясно и недвусмислено, че е открил девойката, за която смята да се ожени, че се надява да получи

благословията ѝ, но ако му откаже, ще продължи напред. За майка му се оказа по-лесно да се съпротивлява на абстрактната идея за Гийта, да мърмори пред останалите в негово отсъствие за покварата на западния свят и за жените, които се опитвали да стоят на равна нога с мъжете. Но след като се запозна с Гийта, при първото пътуване, в което тя го придружи до Панчанагар, майка му също като него попадна под очарованието на магията ѝ.

Гийта бе държала ръцете на майка му в своите, докато седяха заедно на канапето. Привеждаше се към нея, докато възрастната жена говореше за перипетиите около фермата, отглеждането на петте деца и покойния си съпруг. Гийта задаваше въпроси и слушаше внимателно отговорите на майка му, като кимаше и запомняше всяка подробност, за да ги преразкаже по-късно на приятелите си в Америка.

— Представяте ли си! Кърмила е три деца едновременно. Две нейни и племенницата си, тъй като сестра ѝ починала. Винаги готвела за всички. Удивителна жена! — Тя повтаряше разказите ѝ с чувство на гордост и възбуждане, точно както гледаше и на света — сякаш зад всеки ъгъл се криеха чудеса и тя бе щастливка, че може да им се наслади. Всеки път, когато го правеше, Анил изпитваше прилив на обич към нея и проглеждаше за вълшебствата на света, който споделяха.

Някои от историите, които дочу майка му да разказва на Гийта, бяха нови и за него. Например първият път, когато приготвила чай за родителите на баща му след раждането на Анил. Настоявали да си почива и да се грижи за бебето, но тя горяла от желание да ги впечатли. Отишла в кухнята рано сутринта, след като Анил я събудил.

— Беше гладен само сутрин и вечер. Чудна работа! Спеше по цял ден. — Майка му поклати глава и се усмихна свенливо. Била толкова изтощена, че вместо захар сложила сол в чая. Успяла да го опита едва след като го сервирали и била толкова ужасена, че се крила в стаята си до края на деня.

Докато седеше в салона и слушаше майка му, чаят на Гийта бе изстинал. Възрастната жена изпрати прислужника няколко пъти до кухнята, за да го претоплят, а после му нареди да донесе някаква закуска за бедното момиче, което почти не бе хапнало нищо. Не след дълго майка му се завайка, че Гийта била твърде слаба, и се зае да ѝ приготви сладки с масло, за да я поохрани.

— Златният син е заменен от бъдещата златна снаха — подкачи го Пиа шепнешком.

Това се случи преди три години, когато Гийта посети Индия за пръв път. Оттогава насетне гостуваха на семейството му всяка година. Това пътуване щеше да е последно преди появата на бебето и Анил очакваше майка му да полудее от щастие.

Повече от дузина души чакаха реда си, за да влязат в къщурката. Обзавеждането беше оскъдно — две легла и няколко стола. По рафтовете на шкафа край едната стена бяха подредени дефектни керамични съдове, пълни с антисептични препарати, марли, бинтове, спринцовки и хапчета в различна форма и цвят. Освен това имаше карамфил, куркума на прах, мазила и разтвори, които не се срещаха в обикновена аптека: смес от кокосово масло и алое за изгаряния, екстракт от листата на някакво растение, който облекчаваше подутини и охлузвания. Не липсваше и продуктът от *ним*, който сега се бутилираше и продаваше в Америка, осигурявайки достатъчно средства за издръжка на клиниката.

Въпреки скромната мебелировка клиниката беше добре оборудвана с портативен ултразвук, електрокардиограф и вентилатор. Вършеха чудесна работа тук, макар че бяха по-стари модели, изпратени от *Парквю*, след като болницата се оборудва с най-новите технологии. Когато Анил беше тук, двамата с Пиа преглеждаха по петдесетина пациенти на ден, но днес се готвеха да затворят рано. Последният посетител беше някаква жена, която според Анил проявяваше начални симптоми на хепатит С. Даде ѝ лекарства и я посъветва да дойде идната седмица, когато прегледът щеше да се извърши от негов приятел, специалист по инфекциозни болести от Австралия.

Един репортер от градския вестник бе дошъл в Панчанагар, за да напише статия за медицинската клиника. Длъгнестият мъж с очила с дебели черни рамки проявяваше интерес най-вече към Нирмала и Лийна, тъй като те бяха вдовицата и дъщерята на починалия фермер, чието име носеше клиниката.

— В клиниката, която носи името на съпруга ви, се стичат хора от различни краища, за да потърсят лечение. Фамилията ви се е превърнала в синоним на качествено медицинско обслужване за всеки, независимо от кастата, религията и пола. Сигурно много се гордеете.

— Да — отвърна Нирмала и се приведе, за да говори в диктофона на репортера. — Съпругът ми бе добър човек. Беше отдаден на семейството си и обичаше тази общност. Бяхме много горди, когато основаха тази клиника в негова памет. — Нирмала се усмихна на Анил, застанал встрани от насъбралата се тълпа.

— Построена е върху земята, която баща ви някога е обработвал? И все още живеете тук? — обърна се репортерът към Лийна.

Лийна се усмихна и пхна кичур коса зад ухото си.

— Всъщност клиниката е построена на нивата, която бе дарена от Мина Пател. Ние сме ѝ много благодарни. Домът ни е ей там — тя посочи отвъд оврага.

— Колко често идвате тук?

— Пристигам тук всяка сутрин и оставам няколко часа, за да помагам на лекарката. Тя е неуморна. — Лийна се усмихна на Пиа. — Обучава шестнадесетгодишната ми племенница Риту, която се отбива в клиниката след училище. Ще ми се да прекарвам повече време тук, но съм доста заета покрай керамичните си съдове.

Анил и Пиа наблюдаваха как репортерът последва Лийна до къщата ѝ, за да заснеме част от творенията ѝ.

— Как се справя тя? — Анил кимна към Риту, застанала недалеч от тълпата.

Пиа направи неопределен жест с глава.

— Доста е затворена. Не се отделя от Лийна. Киран ѝ е като истински по-голям брат, който обаче не я тормози с уроци по математика рано сутрин. — Тя му се усмихна. — Но е схватлива. Мълчалива е, но виждам, че възприема всичко. Миналата седмица бяхме толкова заети, че се наложи да зашие някаква рана. Представяш ли си?

— Има добър учител — отвърна Анил.

— И аз мога да се похваля със същото — каза тя и повдигна вежди. — Това ме подсети, че бих искала да ми помогнеш за едно дете с упорит обрив. Не отшумя въпреки лечението ми.

— Вероятно ти трябва Гийта — добави Анил. — Тя е специалистът по упорити обриви.

— О, да — възкликна Пиа. — Къде е тя?

— В кухнята с мама. Захванала се е да ѝ дава уроци по готварство.

Пиа изстена.

— Горкичката! Мисля, че мама се отказа да ме сватосва и насочи енергията си в друга посока.

Анил се усмихна. Майка му беше неизтощима като последните упорити въглени на някой огън, които продължаваха да тлеят. Когато някой я отрежеше, тя веднага се захващаше с друго. Продължаваше да пита Анил и Гийта кога ще се преместят в Индия. Вероятно в момента обработваше Гийта в кухнята. Майка му не искаше да се откаже от идеята за мечтаното семейство. Същият неумолим стремеж беше тласнал Анил към това невероятно пътуване, което започваше от полята със захарна тръстика и завършваше с работата му като лекар в *Парквю*. Въпреки че бе взел правилното решение за себе си, трябваше да живее с истината, че тя винаги ще таи разочарование от избора му.

Леля Нирмала приближи към тях и кимна за поздрав. Усмихна се гордо, когато подаде на Анил два големи буркана, увити във вестник.

— Мариновано манго. Занеси го у дома. — Махна към хоризонта, за да покаже, че той трябва да отнесе дара ѝ чак до Америка, а не просто до Голямата къща.

— Благодаря ти, лельо — прегърна я Анил. Побъбриха няколко минути, докато Пиа затваряше клиниката.

Репортерът се върна и започна да задава въпроси на пациентите, лекувани през деня, които се навъртаха наоколо, за да влязат в обектива на камерата. Анил вдигна глава и забеляза усмихнатата Лийна. Те едновременно се запътиха един към друг, заобикаляйки насъбралата се група. Прегърнаха се с топлотата на стари приятели, затъжили се един за друг след дългата раздяла.

— Отлична работа — промълви Анил. — Ще бъдеш на първа страница в утрешния вестник. Няма да успееш да смогнеш, когато заваят новите поръчки.

Лийна отметна глава и се разсмя.

— Едва ли. По-скоро Пиа няма да успее да смогне с всички нови пациенти. — Гласът ѝ беше уверен, а усмивката — ведра, но Анил

забеляза стоманения блясък в очите ѝ. В тях се четеше решителността, с която се бе изправила пред всички предизвикателства. Анил знаеше, че сега е доволна, но се съмняваше, че някога ще се отърси от разяждащата вина и съжаление за всичко, което бе изгубила в миналото.

Дев се затича към тях и се хвърли към Анил. Младият мъж се наведе, взе го в прегръдките си и го завъртя във въздуха.

— Боже, колко си пораснал! — възкликна той. — Колко съм остарял. Скоро ти ще си този, който ще ме вдига.

— Чичо Анил, ще ми подаваш ли топката? Трябва да упражнявам удара си. — Дев разлюля нетърпеливо бухалката за крикет.

— Да, утре. Обещавам. Леля Гийта обича да спи до късно, а аз трябва да се поразкърша. — Анил го потупа по коремчето, което си оставаше все така мъничко.

— О, да — намеси се Лийна и измъкна някакво шишенце от джоба си. Беше пълно със златиста течност. Несъмнено беше някакъв билков екстракт, който бяха забъркали с Пиа. — За Гийта. Полезно е за кожата, предпазва от стрии.

— Благодаря — отвърна Анил. — Ще ѝ го дам.

Анил пое по дългия път към Голямата къща. Крачеше из златистите поля под величествения балдахин на кокосовите палми и се наслаждаваше на аромата на пръст, завладял обонянието му, и меката почва под сандалите му. Донякъде винаги се бе чувствал така, когато се прибираше у дома: познатото вълнение на сетивата, начинът, по който забавяше походката си, промяната в говора, която му помагаше да се нагоди към семейството си. Въпреки това в течение на времето той долавяше как двата му свята все повече се отдалечават. Започна да очаква с нетърпение завръщането в новата си родина, като в същото време го измъчваше носталгия по старата. Постепенно бе осъзнал, че винаги ще е така: несъзнателното отдръпване и привличане между земята, където се бе родил, и онази, която бе избрал.

Хората започваха да се събират в голямата стая. Киран и Чанду се приближиха и заеха двата празни стола начело на масата. Майка им

се бе разположила между тях. Риту стоеше в дъното, опряла гръб на стената.

Първият спор бе между трима братя, които се бяха скарали след неочакваната смърт на баща им. Мъжът беше получил удар и си беше отишъл, без да се разпорежи какво да правят с многобройните ниви. Той имаше трима синове: земята принадлежеше на най-големия по силата на закона; средният беше най-опитен, защото бе помагал на баща си в земеделската работа; най-малкият не притежаваше нищо и бе най-ощетен. Всеки от тях твърдеше, че нему се пада правото на собственост върху бащината земя. Най-простото решение, което хората в голямата стая бяха обсъдили надълго и нашироко преди началото на срещата, бе земята да се раздели поравно между тримата.

— Това е ужасна загуба. Баща ви беше добър човек — каза майка му. — Но днес трябва да решим въпроса с нивите. Не можем да сме сигурни как би преценил за добре да постъпи баща ви, но знам какво би желал. Едва ли би искал да види тримата си синове, разделени от смъртта му. Би искал да ви види да се трудите сговорно и всеки да обработва земята, която е обичал толкова много.

Най-големият син изглеждаше ядосан, най-малкият — смутен, а средният стоеше като истукан.

— Вашият и техният баща са дали всичко от себе си, за да обработват земята. Стойността ѝ ще падне, ако я разделим — обърна се майка му към Киран.

Киран посочи най-големия син.

— Ще отговаряш за подбора на културите и ще решаваш къде да ги засеете. Ти трябва да ги ръководиш, но не подценявай нещата, които ще научиш от братята си.

После се обърна към средния син.

— Познаваш земята по-добре от всеки друг, така че ще наглеждаш оранта, засяването и прибирането на реколтата.

Накрая Киран заговори на най-малкия.

— А ти ще се грижиш ежедневно за посевите: напояване, борба с вредителите и плевелите. Работата е тежка, но благодарение на нея всички ние сме станали фермери.

Най-възрастният брат изблъска стола си и стана.

— Все още не сме приключили — намеси се Чанду и направи жест на младия мъж да седне отново. — Слушайте, всеки от вас ще ръководи дейностите в своята област, но за да се свърши работата, очакваме да бъдете на полето всеки ден и да се трудите заедно с останалите. — Чанду ги изгледа подред. — Когато приберете две реколти, ще се върнете тук с план какво ще направите със земята. Можете да предложите каквото пожелаете: да разделите нивите помежду си, да ги продадете и да си поделите парите. Но тримата трябва да сте единодушни в решението си.

Най-големият брат въздъхна тежко и кръстоса ръце на гърдите си.

— Ако не стигнете до споразумение — обади се майка им, — ще ви отнемем земята и ще я дадем на някой друг. — Тя се изправи, взря се за миг в тавана, а после се обърна към момчетата. — Поверяваме ви най-ценното, което баща ви е притежавал на този свят. Ако се провалите, ще разочаровате не само себе си. Ще опетните паметта му.

Тя нареди на слугите да направят още чай, когато посетителите започнаха да напускат стаята, а тримата братя останаха и се заеха да кроят планове. Наредиха шушулки кардамон и оризови зърна на дългата маса, за да обозначат редовете със захарна тръстика и жито, които щяха да отглеждат. Съветът на арбитрите бе осъзнал, че фермата беше твърде голяма и никое от момчетата нямаше да се справи само с ролята си. Трябваше да работят дружно, за да изпълнят поставената задача. Те знаеха, че първата година братята щяха да се потят над земята, но на втората нивите щяха да дадат богата реколта и младежите щяха да са доволни от успеха си. Днес в Голямата къща тримата съперници се бяха превърнали в партньори.

Анил наблюдаваше Риту. Тя се оттласна от стената и тръгна към ъгъла, където се намираше масата със стария шахматен комплект. Седна, взе една фигурка и я завъртя внимателно. Анил прекоси стаята и се настани на срещуположния край на масата. Нареди фигурите по местата им върху дъската. Усмихна се на Риту.

— Чувала ли си историята за това как е възникнала играта на шах?

РЕЧНИК НА ЧУЖДИТЕ ДУМИ И ИЗРАЗИ

Ашрам — обител на мъдреци и отшелници в древна Индия, обикновено в уединено място сред природата; в съвременния индуизъм думата се използва за обозначение на духовно-религиозна общност

Бети — дъщеря, дъще

Биди — азиатски тънки ръчно свити цигари от необработен тютюн с примеси от билки

Бхагаван — име-епитет на бог, по-специално на Кришна и други аватари на Вишну във вишнаизма и на Шива в шиваизма

Бурфи — индийски сладкиш, приготвян от мляко, захар, плодове (манго или кокос), ядки (кашу, шамфъстък, бадеми), *гхи*, подправки (кардамон, канела и др.)

Бхаи — почиттелно обръщение към брат; братко

Бханг — психотропно вещество, получено от канабис; консумира се добавено към напитка или се пуши

Бханг ласи — млечна напитка с извлек или листа от индийски коноп

Васту шастра — традиционна индуистка система за архитектура и дизайн

Ганеш пуджа — молитвен ритуал в чест на божеството с глава на слон Ганеша, покровител на мъдростта, разума, обучението, късмета

Гхи — масло от краве мляко, преработено по специален начин

Джан — скъпи, любими

Дивали — най-значимият празник в индуизма; празник на светлината и победата на доброто над злото

Диди — по-голяма сестра

Дия — традиционни глинени маслени лампи, които се палят за празника Дивали

Дхал — гъста супа от леща, грах или боб със зеленчуци и подправки

Дхоти — традиционно индийско мъжко облекло

Каял — молив за очи

Кулфи — замразен млечен десерт с манго или друг плод, гарниран с кардамон, шафран, канела и шамфъстък

Курта паджама — традиционно облекло от свободна риза, спускаща се до коленете, и леки широки панталони

Ладу — традиционен индийски сладкиш, който се приготвя от нахутено брашно, гхи, кафява захар и смлени ядки

Ласи — разхладителна напитка от кисело мляко, към която се добавят вода, сол и индийски подправки (солено ласи) или манго и други плодове, захар и прясно мляко (сладко ласи)

Лохана — една от подкастите на кастата на търговците

Матар панир — ястие от грах и индийско сирене в пикантен доматен сос

Масала доса — индийска палачинка от оризово или лещено брашно с пълнеж от картофи, лук, сминдух и листа от къри

Мемсахиб — госпожа, господарка

Мехнди вечер — невестина вечер за подготовка на булката, по време на която се правят ритуални рисунки с къна

Метхи — чимен, сминдух

Наваратри — празник, посветен на ипостасите на Шакти/ Деви, женския аспект на бог Шива

Намасте — традиционен поздрав в Индия и Непал

Недокосвани — принадлежащите към най-низшата прослойка на индийското общество, които са извън кастовото деление и са обект на физическа и социална дискриминация

Ним — свещено дърво; лечебно растение с антивирусно, антибактериално и антимиотично действие, използвано в системата аюрведа

Паан — вид дъвка, която се приготвя от листа на бетел (вид пипер), ядки от палма арека, ферментирал тютюн, плодове, подправки. Лек стимулант, който обикновено се дъвче след хранене

Пандит — почетно звание на брамин; в по-широк смисъл — образован човек

Парантхас, парата — пълнозърнест плосък индийски хляб, подобен на *чапати*; понякога се приготвя с плънка от картофи и различни зеленчуци

Пенджаби — стил в индийската музика, който произхожда от фолклорната традиция на щата Пенджаб; едноименният танц се отличава с акомпанимента на *дхол*, цилиндричен барабан с характерен звук

Пуджа — религиозен обред в индуизма, включващ молитви, медитация, принасяне на свещени дарове и други елементи

Самоса — пикантна пирожка със зеленчуков пълнеж

Сахиб — господин, господар

Сикх — последовател на сикхизма. Сикхизмът възниква като религиозно сектантско течение, синтезиращо елементи на индуизъм и ислям, което се обособява в самостоятелна монотеистична религия, опозиционна на ортодоксалния индуизъм

Тиндора — индийска кокциния, ядливо растение от семейство Тиквови

Тхали — буквално поднос; блюдо, което се сервира върху поднос и включва различни храни — основно ориз, *дхал*, задушени зеленчуци и сосове

Тхепла — традиционно ястие в Гуджарат, подобно на палачинки

Холи — Фестивал на цветовете; пролетен празник, посветен на плодородието и възраждащата се природа

Чаат — пикантна закуска в различни варианти, които включват пържено тесто и подправки като кориандър, джинджифил, черен и червен пипер

Чапати — тънки кръгли питки, приготвени от пшенично брашно без мая

Чичу — саподила; вечнозелено дърво с овални месести плодове

Шалвар камиз — традиционно облекло от свободни панталони, тесни в глезените, и широка туника с дължина под ханша

БЕЛЕЖКИ НА АВТОРКАТА

В Индия съществува дългогодишна традиция за решаването на спорове между хората и семействата от общността. Оригиналната форма на *панчаята* — събрание (*аят*) от петима (*панч*) уважавани старейшини — вдъхнови името на измисленото село в този роман — Панчанагар.

Другото по-простичко обяснение е, че съм наблюдавала същата практика за решаване на спорове в моето и други семейства, като тази роля се полага на най-възрастния мъж в рода. Когато бях по-млада, рядко ме допускаха до подобни разговори и тогава въображението ми се развихряше.

Още от дете бях очарована от практиката да се търси решение на проблемите на кухненската маса, вместо в съда, или да се прибегва до някое официално упълномощено лице. Когато пораснах, тази тема ме заинтригува още повече, осъзнавайки, че възрастните не разполагат с всички отговори и всъщност често не стигат до ясен отговор. Започнах да се замислям как отделният индивид би понесъл бремето на подобна отговорност и как различните хора могат да реагират, ако им се наложи да поемат ролята на арбитър.

В името на повествованието предпочетох арбитърът да бъде индивид, най-големият син на рода, макар че в действителност начините за неофициално решаване на споровете са толкова много, колкото и семействата. Макар че историческият опит послужи за вдъхновение на моя разказ, всички детайли, касаещи специфичните случаи в тази книга, са изцяло плод на въображението, включително и село Дхармала, Индия, както и град Ашфорд, Тексас.

Този роман проследява живота на млад мъж в рамките на трите години от програмата за специализация по вътрешни болести в градска американска болница в началото на 2000 г. По време на проучването ми мнозина ми оказаха щедра помощ, в това число пациенти, болничен персонал, лекари, медицински сестри, както и настоящи и бивши специализанти в няколко болници в страната. Въображаемата *Парквю*

Хоспитал в тази книга не е създадена по модел на нито една болница и преживяванията на Анил не представляват идеално отражение на нито една специализантска програма във всеки един отрязък от време. По-скоро това е съчетание, базирано върху моето проучване. Макар че се опитах да се придържам към духа на истинската медицинска специализация, която е претърпяла значителни промени през последните две десетилетия, си позволих творческата волност да променя някои детайли и да сгъстя времевите отрязъци за целите на повествованието. При този вид интерпретация несъмнено са възникнали грешки, за които единствено аз съм отговорна.

Колкото повече опознавам този свят, толкова повече се възхищавам от благородството на лекарската професия. Надявам се, че съм ѝ отдала заслуженото.

БЛАГОДАРНОСТИ

Този роман е плод на петгодишен труд и има много хора, на които да благодаря.

Моят литературен агент Аиша Панде се оказа верен съветник през изминалите години и основната движеща сила при създаването на тази книга — от редакцията до появата ѝ на бял свят. Щастлива съм, че винаги ме подкрепя.

Освен това съм много признателна на страхотния екип на издателството „Уилям Мороу“, задето поеха риск с първия ми роман и продължиха да инвестират в кариерата ми на автор, издавайки и този. Издателят Лиат Стехлик се оказа истински боец през годините, а редакторката ми Кейт Нинцел обогати този роман с прецизността си към детайла, уникалната си интуиция и ентузиазъм. За мен беше истинско удоволствие да работя с тях, както и с Марго Вайсман и прекрасния маркетингов и рекламен екип на „Уилям Мороу“.

Айрис Тъполм от издателство „Харпър Колинс“ — Канада, повярва още от самото начало в моята история и прояви огромно търпение през изминалите години и чернови, за да се роди романът. Когато скъсах написаното и започнах от самото начало (два пъти), никога не се разколеба във вярата си, че в крайна сметка щях да напиша нещо хубаво, дори когато моята ме напусна. Благодаря ѝ за доверието, без което тази история вероятно никога нямаше да види бял свят. Освен това бих искала да благодаря на Хелън Рийвс за безценните ѝ коментари върху последните чернови на ръкописа. Проникновените ѝ прозрения ми помогнаха да създам историята в настоящия ѝ вид. Ноел Зитцер ръководеше уверено целия процес по създаването ѝ. Взискателният коректор Джуди Филипс, която работи върху окончателната чернова, както и Мутмаз Мустафа, брилянтен художник, която оформи дизайна на корицата.

Целият екип на „Харпър Колинс“ — Канада (настоящи и бивши членове), са блестящ пример за професионално книгоиздаване и се радвам, че съм част от техния списък: Дейвид Кент, Лео Макдоналд,

Сандра Лийф, Кори Байти, Ема Инграм, Колийн Симпсън, Джулия Барет, Майкъл Гай-Хедък, Алън Джоунс и мнозина други, които работеха ентузиазирани, за да подкрепят книгите ми.

Освен това отправям огромна благодарност към всички независими книжарници, запалени книжари, критици и читатели на първия ми роман, без които нямаше да е възможно да напиша втори.

За човек, който не е изучавал естествени науки от завършването на гимназията и който се отвращава от кръв, изборът ми да разкажа за специализацията на един млад лекар не беше подходящ (нито мъдър). Но тази история ме очарова и съм щастлива, че много хора, практикуващи медицинската професия, любезно ми помогнаха да науча нужното.

Моят зет, доктор Викас Дезай, лекар в спешното отделение, ми помогна с подробностите около случая със свръхдозата гама-хидроксibuтират, както и ми разкри неповторимата атмосфера в спешното отделение.

Моят свекър, доктор Рама Я Гоуда, кардиоторакален хирург, посветил безброй дни и нощи на спасяването на пациенти в интензивното отделение, ми помогна да опиша случая с аневризма на абдоминалната аорта, който можеше да свърши доста зле.

Доктор Ритвик Мета ми помогна да разбере природата и лечението на жестоките изгаряния. Благодарение на богатия му опит успях да опиша как се практикува медицина в селските райони на развиващите се страни.

Подобно на главния герой в този роман, имах късмета да надникна в *Светая Светих* — кардиологичната катетеризационна лаборатория. Задължена съм на доктор Пам Раджендран Тауб, кардиолог в Калифорнийския университет, Сан Диего, за упоритостта ѝ, благодарение на която получих подобен достъп. Отправям благодарност и към доктор Шами Махмуд, завеждащ катедрата по кардиоваскуларна медицина към Калифорнийския университет, Сан Диего, за което се справи с всички възникнали пречки и ми отдели от времето си. И накрая, задължена съм на инвазивния кардиолог доктор Митул Пател, който заедно с персонала и пациентите ми позволи да наблюдавам забележителната им работа и отговори на многобройните ми въпроси.

Още неколцина приятели бяха така добри да споделят опита си от времето, когато са били специализанти, както и да прочетат медицинските сцени: доктор Мелиса Костнър, доктор Катрин Дънлийви, доктор Бела Мета, доктор Шийла Ау и доктор Синди Корпиър.

Не бих могла да напиша тази книга без щедростта на тези невероятни лекари. Единствено аз съм отговорна за всички неточности в повествованието.

Благодаря на щедрото си семейство от Уламбра, Индия, задето ми показаха как обработват земята, многобройните видове дървета и растителност в района и ми обясниха аюрведическите лекарства, които приготвят от тях. Местен грънчар, който ваеше керамични съдове — изкуство, предавано от три поколения насам, ми разкри как се вае и оформя глината без помощта на модерни инструменти.

Отправлям благодарности към Сусвутий Пол, Ан Миано, Ерин Бърдет и Лори Райзенбихлер, задето прочетоха части от ръкописа, а също и към Сатиш Кришнан, задето ме въведе в тънкостите на крикета, както и към Ванеса — за нейната наблюдателност и готовност да изслушва.

Благодаря от сърце на семейството ми и близките ми приятели, които ме крепяха с дълбочината и смеха си. Накрая благодаря на майка ми и баща ми — Рама и Раж Сомая, че ме научиха да бъда достоен човек.

На сестра ми Прийти, която винаги ме е подкрепяла.

На моите втори родители Рам и Кони Гоуда, които разшириха кръга на семейството ми.

И на Анад, Мира и Бела, които направиха всичките ми дни златни.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.